

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

JUDr. Miriama Kiselyová

**MEDZINÁRODNÁ INVESTIČNÁ ARBITRÁŽ
VO
VYBRANÝCH ČLENSKÝCH ŠTÁTOCH EÚ**

Dizertačná práca

ŠKOLITEĽ: PROF. JUDR. PAVEL ŠTURMA, DrSc.

STUDIJNÍ PROGRAM: TEORETICKÉ PRÁVNÍ VĚDY – MEZINÁRODNÍ
PRÁVO

DÁTUM VYPRACOVANIA PRÁCE (UZAVRETIE RUKOPISU): 27. 9. 2022

Čestné prehlásenie

Prehlasujem, že som predkladanú dizertačnú prácu vypracovala samostatne, že všetky použité zdroje boli riadne uvedené a že práca nebola využitá na získanie iného alebo rovnakého titulu.

Ďalej prehlasujem, že vlastný text tejto práce vrátane poznámok pod čiarou má 528 222 znakov vrátane medzier.

JUDr. Miriama Kiselyová

V Bruseli dňa 27. 9. 2022

Pod'akovanie

Autorka by chcela pod'akovať školiteľovi prof. JUDr. Pavlovi Šturmovi, DrSc, za ústretový prístup počas štúdia a konzultácie pre vypracovanie dizertačnej práce. Autorka tiež ďakuje Mgr. Bc. Ondřejovi Svobodovi, PhD. za cenné praktické rady počas štúdia. Ďalej patrí pod'akovanie za podporu a konzultácie kolegom zo slovenského arbitrážneho tímu Ministerstva financií SR, predovšetkým JUDr. Ing. Andrei Holíkovej a Mgr. Juliánovi Kupkovi, DiS. art. Vďaka tiež patrí aj kolegom investičným expertom z Českej republiky Poľska, Maďarska a Rumunska za vyjadrenie k otázkam k dizertačnej práci. Nakoniec patrí pod'akovanie partnerovi a rodine za podporu.

Obsah

Úvod.....	1
1 Ochrana investícií, právo EÚ a Intra EU BIT námietka.....	8
1.1 Ochrana investícií.....	8
1.2 Právo EÚ a Intra EU BIT námietka.....	11
1.2.1 Vstup SR do EÚ, prednosť práva EÚ.....	12
1.2.2 Intra EU BIT námietka.....	13
1.2.3 Rozsudok SD EÚ Achmea.....	16
2 Arbitráže proti vybraným ČŠ.....	19
2.1 Arbitráže proti Slovenskej republike.....	19
2.1.1 ČSOB v Slovenská republika.....	20
2.1.2 Oostergetel v. Slovenská republika.....	22
2.1.3 Menšík v Slovenská republika.....	23
2.1.4 Alps Finance and Trade v. Slovenská republika.....	23
2.1.5 Austrian Airlines v. Slovenská republika.....	24
2.1.6 Achmea I v Slovenská republika.....	25
2.1.7 HICEE v. Slovenská republika.....	29
2.1.8 Euram Bank v. Slovenská republika.....	30
2.1.9 Slovak Gas v Slovenská republika.....	30
2.1.10 Achmea II. v Slovenská republika.....	31
2.1.11 US Steel v Slovenská republika.....	32
2.1.12 Eurogas (USA) a Belmont Resources (CA) v. Slovenská republika.....	33
2.1.13 Muszynianka v Slovenská republika.....	35
2.1.14 Discovery Global v Slovenská republika.....	36
Závery k arbitrážam proti Slovenskej republike.....	36
2.2 Arbitráže proti Českej republike.....	39
2.2.1 Lauder v Česká republika.....	40
2.2.2 CME v Česká republika.....	42
2.2.3 Saluka v Česká republika.....	42
2.2.4 Nagel v Česká republika.....	43
2.2.5 Eastern Sugar v Česká republika.....	44
2.2.6 Binder v Česká republika.....	46
2.2.7 EMV v Česká republika.....	47
2.2.8 K+ VP v Česká republika.....	47
2.2.9 Mittal v Česká republika.....	48
2.2.10 Pren Nreka v. Česká republika.....	49
2.2.11 Phoenix v Česká republika.....	49
2.2.12 Frontier v. Česká republika.....	51
2.2.13 Invesmart v Česká republika.....	52
2.2.14 Czechoslonor v. Česká republika.....	53
2.2.15 InterTrade v. Česká republika.....	53
2.2.16 Nepolsky v Česká republika.....	54
2.2.17 Oeconomicus v Česká republika.....	55
2.2.18 ECE Projektmanagement v. Česká republika.....	55
2.2.19 Vöcklinghaus v Česká republika.....	56

2.2.20	Antaris a Göde v. Česká republika.....	56
2.2.21	Europa Nova v. Česká republika.....	59
2.2.22	I.C.W. v. Česká republika.....	59
2.2.23	Photovoltaik Knopf Betriebs-Gmbh v Česká republika.....	59
2.2.24	Voltaic Network v Česká republika.....	60
2.2.25	JSW Solar and Wirtgen v. Česká republika.....	60
2.2.26	Natland Investment Group N.V., Natland Group Limited, G.I.H.G. Limited, Radiance Energy Holding S.à.r.l. v. Česká republika.....	60
2.2.27	AllY Ltd v Česká republika.....	61
2.2.28	Anglia Auto Accessories/Busta v. Česká republika.....	62
2.2.29	Forminster v Česká republika.....	63
2.2.30	WNC Factoring Ltd. V. Česká republika.....	63
2.2.31	Anglia v. Česká republika.....	64
2.2.32	Busta v Česká republika.....	65
2.2.33	WCV a Chanel Crossing v. Česká republika.....	66
2.2.34	A.M.F. Aircraftleasing v. Česká republika.....	67
2.2.35	Diag Human a p. Štáva v. Česká republika.....	67
2.2.36	Fynerdale Holding v. Česká republika.....	68
2.2.37	Pawlowski AG a Projekt Sever s.r.o. Česká republika.....	70
2.2.38	Alcor v Česká republika.....	70
2.2.39	Václav Fischer v. Česká republika (I).....	71
2.2.40	Václav Fischer v. Česká republika (II).....	72
2.2.41	JCDecaux SA v Česká republika.....	72
2.2.42	Asael Halevi v. Česká republika.....	73
	Závěry z arbitráží proti České republice.....	73
2.3	<i>Arbitráže proti Polsku.....</i>	77
2.3.1	Saar Papier I. v Polsko.....	77
2.3.2	France Telecom v Polsko.....	78
2.3.3	Ameritech v Polsko.....	79
2.3.4	Saar Papier II. v. Polsko.....	79
2.3.5	Schaper v. Polsko.....	80
2.3.6	Crespo and others v. Polsko.....	80
2.3.7	Eureko v Polsko.....	81
2.3.8	Cargill, Incorporated v. Polsko.....	82
2.3.9	Nordzucker AG v. Polsko.....	83
2.3.10	Vivendi v. Polsko.....	84
2.3.11	Mitch Nocola v Polsko.....	85
2.3.12	Mercuria Energy Group Limited v. Polsko.....	86
2.3.13	TRACO Deutsche Travertin Werke GmbH v. Polsko.....	86
2.3.14	East Cement v. Polsko.....	87
2.3.15	Servier v. Polsko.....	88
2.3.16	Minnotte a Lewis v. Polsko.....	89
2.3.17	Ryan a další v. Polsko.....	90
2.3.18	Enkev Beheer v. Poland.....	91
2.3.19	Seventhsun a další v. Polsko.....	91
2.3.20	Almás v. Polsko.....	92
2.3.21	Juvel a Bithell v. Polsko.....	93
2.3.22	Flemingo DutyFree v. Polsko.....	93
2.3.23	Griffin v. Polsko.....	94
2.3.24	Horthel a další v. Polsko.....	95

2.3.25	PL Holdings v. Poľsko.....	96
2.3.26	Strabag a ďalší v. Poľsko.....	98
2.3.27	Manchester Securities v Poľsko.....	99
2.3.28	Miedzi Copper v. Poľsko.....	100
2.3.29	Darley v. Poľsko.....	100
2.3.30	Airbus v Poľsko.....	101
2.3.31	Honwood v. Poľsko.....	102
2.3.32	Ojeocan v. Poland.....	102
2.3.33	Slot v Poľsko.....	102
2.3.34	Festorino a ďalší v Poľsko.....	103
2.3.35	Invenergy v. Poľsko.....	104
2.3.36	Mercuria v. Poľsko (II).....	104
2.3.37	Prairie v. Poľsko.....	104
	Závery z arbitráží proti Poľsku.....	105
2.4	<i>Arbitráže proti Maďarsku.....</i>	108
2.4.1	AES v. Maďarsko (I).....	109
2.4.2	ADC v. Hungary.....	109
2.4.3	Telenor v. Maďarsko.....	110
2.4.4	AES v. Maďarsko (II).....	110
2.4.5	Electrabel v. Maďarsko.....	111
2.4.6	EDF v Maďarsko.....	111
2.4.7	Vigotop v. Maďarsko.....	112
2.4.8	Accession Mezzanine v. Maďarsko.....	112
2.4.9	Dan Cake v. Maďarsko.....	113
2.4.10	Emmis v. Maďarsko.....	113
2.4.11	Edenred v. Maďarsko.....	114
2.4.12	UP and C.D Holding v Maďarsko.....	114
2.4.13	Sodexo Pass v. Maďarsko.....	115
2.4.14	ENGIE a ďalší v Maďarsko.....	115
2.4.15	Al Ramahi v. Maďarsko.....	115
2.4.16	Magyar Farming v. Maďarsko.....	116
2.4.17	MacKenzie v. Maďarsko.....	117
	Závery z arbitráží proti Maďarsku.....	117
2.5	<i>Arbitráže proti Rumunsku.....</i>	119
2.5.1	Noble Ventures v. Rumunsko.....	120
2.5.2	EDF v. Rumunsko.....	121
2.5.3	Micula (I) v. Rumunsko.....	121
2.5.4	Rompetrol v. Rumunsko.....	123
2.5.5	Roussalis v. Rumunsko.....	124
2.5.6	S&T Oil v. Rumunsko.....	124
2.5.7	Awdi v. Rumunsko.....	125
2.5.8	Dede v. Rumunsko.....	126
2.5.9	Gavazzi v. Rumunsko.....	127
2.5.10	Alpiq v. Rumunsko.....	128
2.5.11	Micula II v. Rumunsko.....	129
2.5.12	Fin.Co.Ge.Ro Spa v. Rumunsko.....	129
2.5.13	Gabriel Resources v. Rumunsko.....	130
2.5.14	Nova Group v. Rumunsko.....	131
2.5.15	Alverley and Germen v. Rumunsko.....	132

2.5.16	LSG Building Solutions and others v. Rumunsko.....	133
2.5.17	Petrochemical v. Rumunsko.....	134
2.5.18	EP Wind v. Rumunsko.....	134
2.5.19	Fin.Doc and others v. Rumunsko.....	135
3	<i>Spoločné vyhodnotenie arbitráží.....</i>	140
	<i>Záver.....</i>	159
	<i>Zoznam použitých skratiek:.....</i>	164
	<i>Zoznam použitých zdrojov.....</i>	166
	<i>Abstrakt.....</i>	198
	<i>Abstract.....</i>	200

Úvod

Medzinárodná investičná arbitráž predstavuje často využívaný spôsob riešenia sporov medzi zahraničným investorom a štátom. Pre zahraničných investorov, ktorí s hostujúcim štátom nemajú uzavretý investičný, resp. iný kontrakt s arbitrážnou doložkou, ktorý by umožňoval využitie komerčnej arbitráže, je to jediná možnosť záväzného riešenia sporu mimo národného súdu. Právnym základom investičnej arbitráže je medzinárodná investičná dohoda – či už bilaterálna, viacstranná alebo multilaterálna, prípadne investičná kapitola v obchodnej dohode. Proti Slovenskej republike, Českej republike, Poľsku, Maďarsku a Rumunsku (“vybrané ČŠ“) bolo spolu vedených približne 135 medzinárodných investičných arbitráží¹, čo predstavuje približne 11% zo všetkých investičných arbitráží. Čo sa týka počtu arbitráží na štát, v štatistike UNCTAD je v r 2022 Česká republika na 5. mieste, Poľsko na 7. mieste, Rumunsko na 15. mieste, Maďarsko na 22. mieste a Slovensko na 28. mieste². V r 2018 (v čase začatia doktorandského štúdia) boli tieto ČŠ v prvej dvadsiatke žalovaných štátov³. Ak odhliadneme od solárnych sporov iniciovaných proti Španielsku⁴ na základe ECT, v rámci EÚ ide o najžalovanejšie štáty.

Arbitráže sú spory, ktoré priťahujú pozornosť médií, politikov, občianskych združení aj advokátskych kancelárií ich počtom, žalovanou sumou odškodnenia, ako aj ich príčinou a pozadím. Prvé spory proti vybraným ČŠ sa začali objavovať už v 90tych rokoch, následne po r 2000 ich počet začal prudko pribúdať, s najpočetnejšími rokmi 2013 a 2014 (13 sporov ročne). Čo sa týka súm kompenzácie, medzi najvyššie priznané sumy je možné zaradiť arbitráž ČSOB⁵ v. Slovenská republika (25 miliárd CZK) a Eureko v. Poľsko (12.750.000.000 PLN (4.379.000.000 USD)). Momentálne najvyššie žalovanou kompenzáciou je Gabriel Resources v Rumunsko – vyše 4 miliardy USD. Príčiny sporu majú v jednotlivých štátoch spoločné aj osobité črty. V niektorých prípadoch ide o spory významné z hľadiska tvorby *case law* (CME/Lauder v Česká republika, Saluka v Česká republika, Phoenix v Česká republika), v iných prípadoch z hľadiska následného konania pred SD EÚ (Achmea v. Slovenská republika, PL Holdings v Poľsko).

Tento vysoký počet sporov týkajúci sa relatívne úzkeho okruhu európskych štátov vyvoláva množstvo otázok, na ktoré sa táto dizertačná práca snaží odpovedať. V prvom rade sa preto snaží zmapovať, skúmať a analyzovať všetky verejne známe arbitráže, zistiť pozadie sporu

1 Pre účely tejto dizertačnej práce pojem „arbitráž“ znamená medzinárodnú investičnú arbitráž.

2 Štatistika UNCTAD v r 2022: <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement>

3 V r 2022 pribudlo Chorvátsko, ktorému medzicasom pribudlo do zoznamu 7 nových prápádov a momentálne má celkový počet 19 arbitráží. Arbitráže proti Chorvátsku však nie sú predmetom skúmania tejto práce.

4 Štatistika ECT: <https://www.energychartertreaty.org/cases/statistics/>

5 MF SR túto arbitráž nepovažuje za investičnú arbitráž, nakoľko CZ SK BIT nevstúpila do platnosti.

a príčiny arbitráží, ako aj výsledok sporu a v záverečnom hodnotení arbitráže kategorizovať Cieľom bolo zistiť, aké kategórie príčin prevládali v arbitrážach. Konkrétne išlo o nasledujúce výskumné otázky:

- (i) Čo bolo príčinou jednotlivých arbitráží? Je možné rozdeliť tieto arbitráže do jednotlivých *kategórií podľa príčin* arbitráže? Majú tieto arbitráže spoločné črty/trendy, ktoré by takúto kategorizáciu umožnili? Ak áno:
- (ii) Ktoré arbitráže boli iniciované z dôvodu *legislatívnych zmien*? V politike ochrany investícií EÚ bol v ostatných rokoch kladený dôraz na *right to regulate*, t. j. *regulačné právo štátov*. Európska Komisia ho v podpísaných unijných dohodách o ochrane investícií a v Komplexnej hospodárskej a obchodnej dohode (CETA) explicitne zakotvila a dostáva sa aj do modelových BITs ČŠ⁶. Preto sa táto práca tiež zameriava na otázku, koľko a ktoré spory vznikli z legislatívnych zmien štátov. Inými slovami, či je skutočne potrebné vnímať investičné arbitráže ako ohrozenie regulačných právomocí štátu, ako to často prezentujú neziskové organizácie.
- (iii) Štáty, ktorých arbitráže sú skúmané v tejto dizertačnej práci patria do regiónu strednej a východnej Európy. Tieto štáty si prešli za posledné dekády podstatným geopolitickým vývojom, ktorý zahŕňal zmenu štátneho režimu, transformáciu národného hospodárstva (vrátane privatizácie) a v prípade Českej republiky a Slovenskej republiky aj rozdelenie spoločného štátu a vznik nových štátov. Išlo o náročné spoločenské zmeny, ktoré nevyhnutne museli vyvolať aj určité spory. Preto sa táto práca tiež zameriava na otázku, ktoré arbitráže sa týkali *privatizácie bánk/strategických podnikov*?
- (iv) Významným míľnikom pre skúmané štáty bol vstup do EU. Viaceré ČŠ následne použili v arbitráži po vstupe do EÚ tzv. *jurisdikčnú intra EU BIT námietku* ako procesnú obranu. Táto *jurisdikčná námietka* až donedávna bola konzistentne zamietaná tribunálmi, s jedinou výnimkou rozsudku *Green Power v. Španielsko*. Riešenie nakoniec priniesol SD EU v rozsudku *Achmea*⁷ vyslovením nesúlady

⁶ Ďalšie používané pojmy sú: napr. *right to legislate*, *regulatory freedom*, *regulatory space*. Pre bližšie definovanie regulačného práva je možné pozrieť napríklad: Dr. Inga MARTINKUTE: *Right to Regulate in the Public Interest: Treaty Practice*, dostupné na <https://jusmundi.com/en/document/wiki/en-right-to-regulate-in-the-public-interest>. Tiež 'Chapter 2: International Investment Agreements and the Right to Regulate: An Introduction', in LEVASHOVA Yulia, *The Right of States to Regulate in International Investment Law: The Search for Balance Between Public Interest and Fair and Equitable Treatment*, International Arbitration Law Library, Volume 50 (© Kluwer Law International; Kluwer Law International 2019) pp. 19 - 44

⁷ ROZSUDOK C-284/16. *Slovak Republic v. Achmea B.V.* ECLI:EU:C:2018:158. Túto kategóriu je potrebné odlíšiť od tzv. *intra EU námietky* ako procesnej obrany členských štátov po vstupe do EU.

arbitrážnej klauzuly SK NL BIT s právom EÚ. Následne na rozsudok Achmea nadviazali rozsudky Komstroy⁸ (neaplikovateľnosť investičnej arbitráže podľa Zmluvy o Energetickej Charte v rámci EÚ) a PL Holdings⁹ (ad hoc arbitrážna dohoda totožná s ISDS arbitrážnou doložkou intra EU BIT je nezlučiteľná s právom EÚ). Samotný vstup štátov do EÚ teda so sebou priniesol princíp prednosti práva EÚ pred národným právom, ako aj povinnosť implementácie práva EÚ, pričom legislatívne zmeny sa v tejto súvislosti prijímali už pred samotným vstupom. Otázkou preto je, či niektoré arbitráže, ktoré v danom čase boli iniciované súviseli so vstupom do EÚ. Práca sa teda tiež zameriava na otázku, či súviseli príčiny niektorých arbitráží (t.j. samotná podstata sporu) so samotným vstupom do EU a povinnosťou implementovať právo EU?

- (v) Práca má za cieľ zmapovať, opísať a analyzovať všetky verejne známe arbitráže proti vybraným ČŠ, t. j. aj arbitráže, ktoré nepatria do vyššie uvedených kategórií. Je však možné rozdeliť do určitých kategórií aj zostávajúcu najširšiu časť arbitráží z individuálnych rozhodnutí/konaní štátu? O aké konkrétne rozhodnutia/konania išlo? Je možné identifikovať súvis so súdnymi konaniami (vrátane konkurzov, vymáhania komerčných arbitráží a trestných stíhaní), správny konaniami (vrátane vydávania licencií a povolení), prípadne spory zo zmluvných nárokov (najmä ukončenie zmluvy)?
- (vi) Aké sú výsledky arbitráží? Koľko arbitráží bolo rozhodnutých a) v prospech štátu, b) v prospech investora, c) v prospech investora bez kompenzácie, d) zastavením konania, e) urovnaním, f) koľko stále prebieha?
- (vii) Využili ČŠ skúsenosti z arbitráží v praxi, či už pri vypracovaní modelových BIT/rokovaní alebo pri prevencii a manažmente sporov?

Metodika:

Metodika a pramene

Vysoký počet arbitráží týkajúci sa relatívne úzkeho okruhu európskych štátov vyvoláva základnú otázku, čo boli príčiny jednotlivých arbitráží a aký bol nakoniec výsledok konkrétnych arbitráží. V prvom rade sa preto práca snaží zmapovať, skúmať a analyzovať

8 ROZSUDOK C-741/19 - Republic of Moldova v Komstroy ECLI:EU:C:2021:655

9 ROZSUDOK C-109/20 - PL Holdings. ECLI:EU:C:2021:875

všetky verejne známe arbitráže, zistiť pozadie sporu a príčiny arbitráží, ako aj výsledok sporu a v záverečnom hodnotení arbitráže kategorizovať. Cieľom bolo zistiť, aké boli príčiny jednotlivých arbitráží a rozdeliť ich do nasledujúcich kategórií: (i) arbitráže z legislatívnych zmien, (ii) arbitráže týkajúce sa vstupu do EÚ, (iii) arbitráže týkajúce sa privatizácie, (iv) arbitráže zo súdnych konaní, (v) arbitráže zo správnych konaní a (vi) arbitráže zo zmluvných nárokov.

Ďalej práca rozdeľuje za pomoci preštudovania zdrojov arbitráže podľa *výsledku sporu* na arbitráže rozhodnuté: (i) v prospech štátu, (ii) v prospech investora, (iii) v prospech investora, ale bez pridelenia kompenzácie (iv) zastavené konania (v) urovnania (vi) prebiehajúce arbitráže a (vii) arbitráže bez informácií o výsledku.

Práca nakoniec skúma využitie arbitrážnych skúseností v praxi, konkrétne vypracovanie modelových BITs, rokovanie BITs a prípadne program prevencie a manažmentu arbitráží, pri ktorej sa využila konzultácia so investičnými expertmi ako zástupcami z relevantných štátov a štúdium modelových investičných dohôd aj vyrokovaných BITs..

Práca využíva *empirický výskum* aktuálneho stavu prebiehajúcich aj ukončených arbitráží proti vybraným ČŠ, pozadia arbitráží a ich príčinách, žalovaných/zistených porušeníach BIT, žalovaných a pridelených odškodneniach a o výsledku sporu (vrátane zrušovacích konaní a prípadne konania pred SD EÚ). Získané údaje, ako aj opatrenia prijaté štátmi v nadväznosti na skúsenosti z arbitráží boli v obmedzenej miere konzultované s investičnými expertmi z dotknutých členských štátov. Avšak vzhľadom na citlivosť a v mnohých prípadoch aj dôverný charakter arbitráží nedoktrinálny výskum mal len obmedzený prínos, nakoľko spätná väzba bola obmedzená.. Využitá bola *najmä opisná, porovnávacía a analytická metóda*. V hodnotiacej kapitole sú následne zhrnuté a detailne analyzované zistenia z druhej kapitoly. Práca používa *kvalitatívny právny výskum* - analýzu údajov o arbitrážach a následné rozdelenie arbitráží do kategórií podľa príčin sporu a podľa výsledku arbitráže. V práci je tiež využitý *kvantitatívny právny výskum*: na konci podkapitoly každého skúmaného štátu a v hodnotiacej kapitole sú štatistické údaje o počte arbitráží rozdelených do jednotlivých kategórií podľa príčiny arbitráže a podľa výsledku arbitráže.

Práca bola vypracovaná najmä za pomoci *doktrinálneho výskumu* prevažne zo *sekundárnych prameňov*, ako aj z *primárnych prameňov*. Konkrétne, vzhľadom na vysoký počet arbitráží

boli informácie o arbitrážach získané predovšetkým nasledujúcich *sekundárnych prameňov*: zo spravodajskej a analytickej služby Investment Arbitration Reporter, z databázy investičných arbitráží „Investment Policy Hub“ vedenej v UNCTAD, z databázy odborných publikácií (kníh a periodík) KluwerArbitration, z českých a zahraničných odborných publikácií, ako aj štúdie a dokumenty medzinárodných organizácií a štátov. Ohľadne primárnych prameňov, v práci boli analyzované arbitrážne rozsudky vybraných ČŠ, rozsudky SD EÚ, ako aj texty BITs a medzinárodné zmluvy. V práci boli tiež využité osobné skúsenosti autorky, ktorá sa od r 2012 zúčastnila obhajoby viacerých medzinárodných investičných arbitráží proti SR, konaní pred SD EÚ, rokovaní a uzatváraní BITs a v súčasnosti ako diplomatka na Stálom zastúpení Slovenskej republiky pri EÚ zastupuje Slovenskú republiku vo Výbore pre obchodnú politiku služby a investície, UNCITRAL WG III, Investičnom výbore OECD a modernizácii Zmluvy o Energetickej charte. Názory autorky uvedené v tejto dizertačnej práci sú však jej čisto jej osobnými názormi a nie je možné ich považovať za vyjadrenia Slovenskej republiky, ani ich pripisovať Slovenskej republike.

Štruktúra

Práca má za cieľ zmapovať, opísať a analyzovať všetky verejne známe arbitráže proti vybraným ČŠ, zistiť pozadie sporu a príčiny arbitráží, ako aj výsledok sporu a v záverečnom hodnotení arbitráže kategorizovať. Cieľom bolo zistiť príčiny arbitráží a rozdeliť ich do nasledujúcich kategórií: (i) arbitráže z legislatívnych zmien, (ii) arbitráže týkajúce sa vstupu do EÚ, (iii) arbitráže týkajúce sa privatizácie, (iv) arbitráže zo súdnych konaní, (v) arbitráže zo správnych konaní a (vi) arbitráže zo zmluvných nárokov. Ďalej práca rozdeľuje arbitráže *podľa výsledku sporu* na arbitráže rozhodnuté: (i) v prospech štátu, (ii) v prospech investora, (iii) v prospech investora, ale bez pridelenia kompenzácie (iv) zastavené konania (v) urovnania (vi) prebiehajúce arbitráže a (vii) arbitráže bez informácií o výsledku. Práca nakoniec skúma využitie arbitrážnych skúseností v praxi, konkrétne vypracovanie modelových BITs, rokovanie BITs a prípadne program prevencie a manažmentu arbitráží.

Prvá kapitola stručne vysvetľuje, čo je medzinárodná arbitráž ako mierové riešenie medzinárodných sporov, jej historické pozadie a krátko definuje vybrané arbitráže pravidiel. Ďalej úvodná kapitola vysvetľuje, čo sú medzinárodné investičné dohody, čo je ich účelom a aký majú zvyčajný obsah. Následne je krátko priblížený obsah moderných investičných dohôd a ukončenie tzv. intra EU BITs. V prvej kapitole je ďalej krátko opísaný vstup

Slovenskej republiky do EÚ, so zameraním na prijatie prednosti práva EÚ a následné stručné vysvetlenie predmetnej argumentácie Slovenskej republiky v investičných arbitrážach. Kapitola bola zaradená s ohľadom na skutočnosť, že (i) Slovenská republika aj ostatné členské štáty (aj keď v rôznej miere) vzniesli intra EU BIT námietku ako procesnú obranu v arbitrážach, nakoľko prevažná väčšina arbitráží proti týmto ČŠ bola na základe intra EU BITs/intra EU aplikácie ECT a (ii) viaceré arbitráže boli iniciované v súvislosti so vstupom do EÚ a implementáciou práva EÚ. Kapitola má za cieľ stručne pripomenúť samotný prístupový proces, analyzovať princíp prednosti práva EÚ nielen pred národným, ale aj medzinárodným právom, argumentačnú líniu tzv. intra EU BIT námietky Slovenskej republiky v investičných arbitrážach, krátku analýzu rozsudku SD EÚ Achmea proti SR a jeho dôsledky. Na konci je len pre odlišenie uvedená pozícia Slovenskej republiky v konaní CETA 1/17 a tiež informácia o prebiehajúcich prácach na budúcej úprave cezhraničných investícií v EÚ. V tejto kapitole je tiež stručná zmienka o rozsudku Komstroy a ukončení procesu modernizácie ECT.

V druhej (hlavnej) kapitole je chronologicky stručne opísaná a analyzovaná každá investičná arbitráž, podľa verejne dostupných informácií., a to postupne proti Slovenskej republike, Českej republike, Poľsku, Maďarsku a Rumunsku. Ide obsahovo o najširšiu kapitolu, ktorá pri všetkých verejne známych arbitrážach v dostupnej miere stručne približuje pozadie sporu, príslušnú investičnú dohodu a žalované/priznané ustanovenia, žalovanú/pridelenú kompenzáciu výsledok sporu a prípadné ďalšie preskúmanie arbitrážneho rozsudku v konaní ICSID o zrušení/v preskúmaní súdom/v konaní pred SD EÚ. V prípade, že ide o významnejší spor, arbitráž je hlbšie analyzovaná.

V tretej - hodnotiacej kapitole sú potom jednotlivé arbitráže zadelené do kategórií podľa príčiny/pozadia sporu: (i) arbitráže zo zmeny legislatívy, (ii) arbitráže súvisiace so vstupom do EÚ, (iii) arbitráže s privatizačným pozadím a (iv) najširšia kategória - arbitráže z individuálnych rozhodnutí/úkonov – tu sú zaradené spory zo súdnych konaní (najmä konkurzy, zabavenie majetku, trestné stíhanie), rozhodnutí správnych orgánov (odňatie licencie, nevydanie licencie), a zo zmluvných nárokov (vypovedanie zmluvy, neuzavretie zmluvy). Predmetné rozdelenie samozrejme nie je absolútne. Prvotný úmysel bol odlíšiť spory iniciované na základe legislatívnych zmien (napr. solárne spory, spory zo zdravotného poistenia) od sporov z individuálneho konania štátu, ako je napríklad nevydanie licencie (Gabriel Resources v Rumunsko). V mnohých prípadoch sa tieto kategórie čiastočne

prekrývajú. Napríklad v spore Eurogas síce investor nežaloval za samotnú legislatívnu zmenu (strata ťažobnej licencie po troch rokoch nečinnosti), ale práve legislatívna zmena bola základom pre samotnú stratu licencie. Nakoniec sú krátko opísané praktické skúsenosti ČŠ z arbitráží, a to k vypracovaniu model BITs/rokovaniu BITs a prevencii a manažmentu sporov.

1 Ochrana investícií, právo EÚ a Intra EU BIT námietka

1.1 Ochrana investícií

Na úvod je potrebné aspoň krátko vysvetliť tému medzinárodných investičných arbitráží a samotných medzinárodných investičných dohôd. Medzinárodná investičná arbitráž predstavuje často využívaný spôsob riešenia sporov medzi zahraničným investorom a štátom. Medzinárodná investičná arbitráž pritom nie je jediným druhom arbitráže. Arbitráž je jedným zo záväzných (judiciálnych) spôsobov mierového riešenia medzinárodných sporov. Mierové riešenie medzinárodných sporov je možné rozdeliť na (i) *poradné – diplomatické* (priame diplomatické rokovania, vyšetrovacia komisia, dobré služby a mediácia, zmierovacie konanie a politické riešenie sporov) a (ii) *záväzné – judiciálne*: riešenie sporov pred Medzinárodným súdnym dvorom, medzinárodná arbitráž (najmä Stály rozhodcovský súd, Medzinárodné stredisko pre riešenie investičných sporov (ICSID), Tribunál pre nároky medzi Iránom a USA), riešenie sporov pred WTO¹⁰. Ďalej napríklad je to riešenie sporov podľa UNCLOS¹¹. Arbitráž nie je novým spôsobom riešenia sporov, aj keď pôvodná forma arbitráže sa výrazne líšila od súčasnej. V minulosti vykonával tzv. *politickú* arbitráž rešpektovaný svetský/cirkevný hodnosťár. Takýto systém samozrejme vykazoval nedostatky ako nemožnosť aplikovať na komplikované spory, nedostatok nestrannosti/nezaujatosti. Neskôr sa presadzovala tzv. *anglosaská* verzia arbitráže, zložená z 3 - 5 odborníkov schopných rozhodovať právne a technicky náročné spory, ktorá už sa približovala súčasným formám arbitráže. V rokoch 1794 - 1914 pôsobilo množstvo arbitrážnych zmiešaných komisií¹² – vrátane komisií na základe tzv. Jay treaty. Neskôr v r. 1899 bol následne založený Stály rozhodcovský súd¹³ v Haagu, zriadený počas Haagskej konferencie I. Haagskym dohovorom o pokojnom riešení medzinárodných sporov z r. 1899. V r. 1907 bol dohovor revidovaný na druhej Haagskej mierovej konferencii. Obidva dohovory majú 122 zmluvných strán. Nejde o súd, ale o tzv. „orgán inštitucionalizovanej arbitráže“, v ktorom sa pojednávajú medzištátne arbitráže, investičné arbitráže a komerčné arbitráže, zmierovacie konania a mediácie. Generálny tajomník tiež pôsobí ako menovacia autorita¹⁴.

10 Podrobne rozpracované v Čepelka. Č., Šturma P., Mezinárodní právo veřejné. 2 vydanie, Praha: C. H. Beck, 2018, s 347 a nasl

11 Osobitnú kategóriu tvoria Medzinárodný trestný súd a ad hoc tribunály. V Crawford, J.: Brownlie s principles of Public International Law. 8 th edition. Oxford University Press. 2012. s. 674 a ďalšie, s. 733

12 Komisie na základe zmluvy Jay treaty, ktorými sa urovnal konflikt medzi USA a UK. Vid' tiež prípad Alabama. V Čepelka. Č., Šturma P., Mezinárodní právo veřejné. 2 vydanie, Praha: C. H. Beck, 2018, s 358. Tiež dostupné v <https://www.britannica.com/event/Jay-Treaty>

13 Permanent Court of Arbitration, PCA

14 V Čepelka. Č., Šturma P., Mezinárodní právo veřejné. 2 vydanie, Praha: C. H. Beck, 2018, s 358 – 359. Tiež www.pca-cpa.org

Ako teda vyplýva z vyššie uvedeného, medzinárodná investičná arbitráž je iba jedným zo spôsobov mierového záväzného riešenia sporov, a to konkrétne pre riešenie sporov medzi zahraničnými investormi a host'ujúcimi štátmi. Pre zahraničných investorov, ktorí s host'ujúcim štátom nemajú uzavretý investičný, resp. iný kontrakt s arbitrážnou doložkou, ktorý by umožňoval využitie komerčnej arbitráže, je to jediná možnosť záväzného riešenia sporu mimo národného súdu. Okrem investičnej arbitráže mali investori možnosť (s neistým výsledkom) využiť tzv. . diplomatickú ochranu¹⁵. Tu sa investor však musel spoliehať na intervenciu domáceho štátu¹⁶. Medzinárodná investičná arbitráž v súčasnosti funguje podľa rôznych dostupných pravidiel: (i) *Dohovor ICSID* (vrátane inštitucionálnych pravidiel, arbitrážnych pravidiel, správnych a finančných pravidiel) a *Dodatočné pravidlá ICSID*¹⁷. Rozsiahla revízia pravidiel ICSID bola v r 2022 úspešne dokončená a nové pravidlá platia od 1. 7. 2022¹⁸. (ii) *Arbitrážne pravidlá UNCITRAL*: V súčasnosti sú k dispozícii tri verzie: verzia z r. 1978, r. 2010 a r. 2014. Ostatná menovaná verzia obsahuje tiež pravidlá transparentnosti¹⁹. Na pôde UNCITRAL, konkrétne v agende pracovnej skupiny III v súčasnosti prebieha proces reformy investičnej arbitráže. Rokované sú štrukturálne reformy vrátane mnohostranného investičného súdu aj čiastkové reformy ako napríklad Etický kódex arbitrov riešený v spolupráci s ICSID. Názory štátov sa do istej miery zhodujú v potrebe reformy, rozchádzajú sa však v rozsahu a prostriedkoch reformy. Proces sa začal v r. 2016 a jeho trvanie je odhadované na najbližších 10 rokov²⁰. (iii) *Arbitrážne pravidlá PCA, Arbitrážne pravidlá Medzinárodnej obchodnej komory, pravidlá Londýnskeho súdu pre medzinárodnú arbitráž* a ďalšie. Trend využívania medzinárodnej investičnej arbitráže za posledné roky výrazne vzrástol, podľa štatistiky UNCTAD celkový počet investičných arbitráží dosiahol 1 190 koncom roka 2021, pričom v priebehu roka sa začalo najmenej 68 nových arbitráží. Väčšina arbitráží bola iniciovaná na základe starej generácie medzinárodných investičných dohôd.²¹

15 V Čepelka. Č., Šturma P., *Mezinárodní právo veřejné*. 2 vydanie, Praha: C. H. Beck, 2018, s 362

16 V McLachlan C, Shore L, Weiniger M.: *International Investment Arbitration. Substantive Principles*. Second Edition. 2017, s. 4

17 Môžu sa použiť na: rozhodcovské konanie alebo zmierovacie konanie o investičných sporoch medzi štátom a cudzím štátnym príslušníkom, z ktorých jeden nie je členským štátom ICSID alebo štátnym príslušníkom členského štátu ICSID; rozhodcovské konanie alebo zmierovacie konanie v prípade sporov, ktoré nevyplývajú priamo z investícií medzi štátom a cudzím štátnym príslušníkom, z ktorých aspoň jeden je členským štátom ICSID alebo štátnym príslušníkom členského štátu ICSID; a vyšetrovacie konania začaté ktorýmkoľvek štátom alebo štátnym príslušníkom ktoréhokoľvek štátu. Zdroj: <https://icsid.worldbank.org>

18 ICSID Rules and Regulations Amendment. 1. 7. 2022 Dostupné na <https://icsid.worldbank.org/resources/rules-amendments>

19 Pre existujúce zmluvy uzavreté pred r 2014 je možné pristúpiť k tzv. Maurícijskému dohovoru. Zdroj: <https://uncitral.un.org/en/texts/arbitration/contractualtexts/transparency>

20 Opäť platí to, čo pre ICSID, proces je mimoriadne náročný a spomalený pandemiou.

21 World Investment Report 2022, UNCTAD s. 73

Právnym základom investičnej arbitráže je medzinárodná investičná dohoda – či už bilaterálna, viacstranná alebo multilaterálna, prípadne investičná kapitola v obchodnej dohode²². Čo sa týka štatistik, suverénne najpoužívanější je Zmluva o energetickej charte so 150 prípadmi²³. Väčšina prípadov sa týka sporov medzi členskými štátmi EÚ – tzv. intra EÚ uplatňovanie Zmluvy o energetickej charte. V súčasnosti prebieha modernizácia Zmluvy o energetickej charte, ktorej snahou je, okrem iného, reformovať hmotnoprávne aj procesné ustanovenia ochrany investícií. Proces je *“ostro sledovaným vlakom”* pre odbornú verejnosť, ako aj mimovládnych organizácie, lobistov a Európsky parlament.²⁴ Bilaterálne investičné dohody sú medzinárodné zmluvy uzavreté medzi dvoma štátmi. Ich cieľom je podpora a ochrana investícií. Kým ustanovenia k podpore investícií sú väčšinou deklaratórne, ustanovenia o ochrane investícií sú právne záväzné a ich porušenie je predmetom skúmania arbitrážneho tribunálu. Medzi obvyklé ustanovenia hmotnoprávnej ochrany investorov patria: definícia investora a investície, spravodlivé a rovné zaobchádzanie (fair and equitable treatment - FET), poskytnutie plnej ochrany a bezpečnosti, režim vyvlastnenia, doložka najvyšších výhod, doložka národného zaobchádzania, transfery, subrogácia, kompenzácia za straty (z občianskych nepokojov, vojen atď.), odopretie výhod, výnimky (bezpečnostné a iné). Následne v procesných ustanoveniach je upravený priebeh arbitráže: všeobecné ustanovenia (napríklad vylúčenie arbitráže pre investíciu založenú podvodne), konzultácie (snaha o priateľské urovanie sporu), súhlas s arbitrážou (konkrétne táto arbitrážna doložka potom zakladá jurisdikciu arbitrážneho tribunálu spolu s podaním žaloby), podanie žaloby, výber arbitrov, rozhodné právo, ustanovenia o rozsudkoch a vymáhanie. Súčasťou je aj ustanovenie o riešení interpretačných sporov medzi štátmi. Čo sa týka výberu vyššie uvedených arbitrážnych pravidiel, v zmluve je väčšinou upravené, ktoré pravidlá si investor – žalobca môže vybrať sám a na ktorých pravidlách sa môžu spoločne dohodnúť so štátom. Napríklad Slovenská republika v investičnej dohode s Iránskou islamskou republikou má ako „predvolené“ pravidlá UNCITRAL. Pravidlá ICSID sú špecifické v tom, že sú vytvorené osobitne pre medzinárodnú investičnú arbitráž. Súhlas s arbitrážou ICSID nie je možné odvolať, arbitrážne rozsudky nepodliehajú možnému preskúmaniu miestnym súdom a na ich vykonanie nie je potrebné mať súdnu doložku vykonateľnosti. Ide o uzavretý systém založený

22 Za určitého predchodcu investičných dohôd je možné považovať tzv. Zmluvy o priateľstve, obchode a navigácii. V Dolzer, R., Schreuer, C.: Principles of International Investment Law. Second edition. 2012. s. 1

23 Údaj k r 2022. Dostupné na <https://www.energychartertreaty.org/cases/statistics/>

24 V rámci boja proti klimatickej zmene je skúmaný ďalší význam Zmluvy o energetickej charte. Na prípadnom závere bude mať určité slovo aj povaha Zmluvy o energetickej charte ako tzv. zmiešanej zmluvy ČŠ a EU, ako aj ochranná doložka (sunset clause) v dobe trvania 20 rokov (čl 47 ods. 3 ECT).

na základe medzinárodného Dohovoru o riešení investičných sporov medzi členskými štátmi a súkromnými investormi iných členských štátov podpísaná vo Washingtone 18. marca 1965.

Súčasný trend moderných investičných dohôd upúšťa od krátkych všeobecných znení. Definície sú presnejšie a umožňujú štátu ako respondentovi účinnú jurisdikčnú obranu. Do zmlúv pribúdajú ustanovenia o zákaze pretekov ku dnu pri priťahovaní priamych zahraničných investícií, ochrane pracovných práv, ochrane životného prostredia a podobne. Toto je (v priestore EÚ) odpoveď na rastúci tlak verejnosti vyvážiť postavenie štátov a investorov²⁵. Osobitnou otázkou je transparentnosť arbitrážnych sporov. Vyššie uvedené pravidlá transparentnosti na nové zmluvy po r. 2014 uplatňujú v prípade, ak ich strany nevylúčili. Vo vyššie uvedenej dohode o podpore a ochrane investícií medzi Slovenskou republikou a Iránskou islamskou republikou bol dohodnutý asymetrický záväzok SR uplatniť pravidlá transparentnosti.

1.2 Právo EÚ a Intra EU BIT námietka

Z časového hľadiska vhodné zdôrazniť, že v prípade Slovenskej republiky z 13 medzinárodných investičných arbitráží sa 12 začalo po vstupe do EÚ, z toho 10 bolo iniciovaných na základe tzv. intra EU BITs. V prípade Českej republiky bolo po vstupe do EÚ iniciovaných 29 arbitráží na základe intra EU BITs²⁶. V prípade Maďarska ide o 12 arbitráží²⁷, Poľska 20 arbitráží²⁸ a Rumunska 11 arbitráží²⁹. Spolu bolo teda po vstupe do EÚ na základe intra EU BITs/intra EU aplikácie ECT iniciovaných 82 arbitráží z celkového počtu 135 arbitráží. V konaní pred SD EÚ Achmea v Slovenská republika sa Česká republika, Poľsko, Maďarsko a Rumunsko pridali na stranu Slovenskej republiky a Európskej komisie a argumentovali v prospech nesúladu tzv. intra EU BITs s právom EÚ. Štáty tiež použili tzv. intra EU námietku ako procesnú obranu v arbitrážach. Preto má význam sa stručne pristiaviť pri otázke vstupe do EÚ, prednosti práva EÚ a obsahu tzv. intra EU BIT námietky. Táto

25 Autorka z praktickej skúsenosti dodáva, že síce sú obširnejšie moderné investičné dohody obsahovo presnejšie a vyvázenejšie, je náročné ich vyrokovať. Slovenská republika po úvodných rokovaníach s IR a SAE skrátla pôvodnú modelovú investičnú dohodu.

26 Štatistické údaje UNCTAD Investment Policy Hub k arbitrážam proti Českej republike. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/country/55/czechia>

27 Štatistické údaje UNCTAD Investment Policy Hub k arbitrážam proti Maďarsku. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/country/94/hungary>

28 Štatistické údaje UNCTAD Investment Policy Hub k arbitrážam proti Poľsku. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/country/168/poland>

29 Štatistické údaje UNCTAD Investment Policy Hub k arbitrážam proti Rumunsku. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/country/174/romania>

kapitola je síce vypracovaná iba so zameraním na Slovenskú republiku, ale pre účely vysvetlenia témy je to postačujúce.

Vstup Slovenskej republiky do EÚ mal okrem nespočetných iných dôsledkov vplyv na investičné arbitráže, ktoré boli po vstupe SR do EÚ proti SR vedené. Slovenská republika pred vstupom do EÚ uzatvárala BITs s členskými štátmi EÚ. Následne v deviatich medzinárodných investičných arbitrážach vedených na základe tzv. intra EU BIT Slovenská republika uplatnila tzv. intra EU BIT námietku, ktorej základom je práve neaplikovanie investičných dohôd medzi členskými štátmi po vstupe do EÚ. Táto kapitola má za cieľ stručne pripomenúť samotný prístupový proces, analyzovať princíp prednosti práva EÚ nielen pred národným, ale aj medzinárodným právom, argumentačnú líniu tzv. intra EU BIT námietky Slovenskej republiky v investičných arbitrážach, krátku analýzu rozsudku SD EÚ Achmea proti SR a jeho dôsledky. Na konci je len pre odlišenie uvedená pozícia Slovenskej republiky v konaní CETA 1/17 a tiež informácia o potenciálnej budúcej úprave cezhraničných investícií v EÚ.

1.2.1 Vstup SR do EÚ, prednosť práva EÚ

Slovenská republika vstúpila (spolu s ďalšími 9 štátmi) do EÚ dňa 1. 5. 2004. Proces prístupových rokovaní Slovenskej republiky trval 10 rokov, jeho priebeh závisel od politického a ekonomického vývoja a okrem rozhodnutí inštitúcií Európskej únie a Slovenskej republiky s ním vyslovili súhlas aj občania v referende³⁰. Vzhľadom na počet štátov sa celý prístupový proces odohral rýchlo, pričom politické dôvody integrácie prevážili nad ekonomickou pripravenosťou³¹. Pre účely tejto dizertačnej práce je primárnym dôsledkom vstupu do EÚ prednosť práva EÚ³². Nižšie je analyzovaná nadradenosť a prednosť práva EÚ

30 <https://www.mzv.sk/documents/10182/12130/SR+5+rokov+po+vstupe+do+EU.pdf/5cd5905e-62ac-4d2c-ad8c-2790f67d630d>

31 Foster, N.: EU law. Directions. 4th edition. Oxford University Press. S. 16

32 K vnútroštátnemu reflektovaniu vstupu do EÚ a súvisiacou prednosťou práva EÚ sú podstatné najmä nasledujúce ustanovenia tzv. euronovely slovenskej ústavy:

Čl 1 ods. 2: „Slovenská republika uznáva a dodržiava všeobecné pravidlá medzinárodného práva, medzinárodné zmluvy, ktorými je viazaná, a svoje ďalšie medzinárodné záväzky.“

Čl. 7. ods. 2 „Slovenská republika môže medzinárodnou zmluvou, ktorá bola ratifikovaná a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo na základe takej zmluvy preniesť výkon časti svojich práv na Európske spoločenstvá a Európsku úniu. Právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky. Prevzatie právne záväzných aktov, ktoré vyžadujú implementáciu, sa vykoná zákonom alebo nariadením vlády podľa čl. 120 ods. 2.“

z hľadiska samotného práva EÚ. Lisabonská zmluva v deklarácii č. 17 podporuje nadradenosť práva EÚ odkazom na rozhodovacia činnosť SD EÚ a Stanovisko právnej služby Rady³³. Relevantné judikáty SD EÚ sú (i) *Van Gend en Loos*³⁴, (ii) *Costa v ENEL*³⁵, (iii) *Simmenthal*³⁶ a (iv) *Factortame*³⁷. Ako uvádza Foster, nadriadenosť práva EÚ je tiež potrebné vnímať vo svetle priameho účinku – bez nadriadenosti práva EÚ nie je možné zabezpečiť priamy účinok³⁸. Z hľadiska vzťahu práva EÚ a medzinárodného práva bol zásadný rozsudok *Kadi*. Súd v tomto prípade rozhodol, že povinnosť EÚ rešpektovať medzinárodné právo nebráni Súdu zrušiť opatrenie EÚ implementujúce rezolúciu Bezpečnostnej rady OSN, ak dané opatrenie porušuje základné práva chránené právom EÚ. Súd rozhodol, že ak by aj Charta OSN mala prednosť pred sekundárnym právom EÚ, nemá prednosť pred zakladajúcimi Zmluvami alebo všeobecnými princípmi práva EÚ³⁹ 40. Práve prednosť práva EÚ bola kľúčová v argumentácii Slovenskej republiky k neaplikovateľnosti tzv. intra EU BITs kvôli rozporu s právom EÚ.

1.2.2 Intra EU BIT námietka

33 Foster, N.: EU law. Directions. 4th edition. Oxford University Press. S. 142

34 Hlavný rozsudok týkajúci sa doktríny priameho účinku práva EÚ. Podľa tohto rozsudku členské štáty obmedzili svoju suverenitu v obmedzených oblastiach stanovených Zmluvou. Jednotlivci v Spoločenstve môžu uplatniť komunitárne právo pred národnými súdmi oproti odporujúcej národnej právnej úprave. Za účelom jednotného výkladu je Súd oprávnený vykladať komunitárne právo. Vo Foster, N.: EU law. Directions. 4th edition. Oxford University Press. S. 143. Vec 26-62. van Gend & Loos ECLI:EU:C:1963:1. Dostupné na: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=87120&pageIndex=0&doclang=SK&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=12030685>

35 Súd v tomto rozhodnutí potvrdil autonómnosť komunitárneho práva a prednosť nadradenosť pred národným právom. Vo Foster, N.: EU law. Directions. 4th edition. Oxford University Press. S. 143 – 144. Vec 6/64. Flaminio Costa v E.N.E.L. ECLI:EU:C:1964:66 Dostupné na <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=87399&pageIndex=0&doclang=SK&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=12032561>

36 Súd potvrdil povinnosť národného súdu neaplikovať národnú legislatívu odporujúcu právu EÚ. V Foster, N.: EU law. Directions. 4th edition. Oxford University Press. S. 144 – 145. - Vec 106/77. Amministrazione delle Finanze dello Stato v Simmenthal SpA. ECLI:EU:C:1978:49. Dostupné na <https://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=89693&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=12032207>

37 Súd potvrdil oprávnenie národného súdu nariadiť predbežné opatrenie za účelom dodržania komunitárneho práva. V Foster, N.: EU law. Directions. 4th edition. Oxford University Press. S. 145. - Vec C-213/89. The Queen v Secretary of State for Transport, ex parte Factortame. ECLI:EU:C:1990:257 Dostupné na <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=96746&pageIndex=0&doclang=SK&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=12033058>

38 Foster, N.: EU law. Directions. 4th edition. Oxford University Press. S. 147

39 Craig P., De Burca G.: EU Law. Texts, cases and Materials. 6th edition. Oxford University Press 2015

40 V C-402/05 Joined Cases C-402/05 P and C-415/05 P Yassin Abdullah Kadi and Al Barakaat International Foundation V Council and Commission. „Podľa tohto ustanovenia, ak by bolo uplatniteľné na Chartu Organizácie Spojených národov, táto charta by mala prednosť pred sekundárnou právnou úpravou Spoločenstva (pozri v tomto zmysle rozsudok z 3. júna 2008, Intertanko a i., C-308/06, Zb. s. I-4057, bod 42 a citovanú judikatúru). Táto prednosť sa však na úrovni práva Spoločenstva nerozširuje na primárne právo a osobitne na všeobecné zásady, medzi ktoré patria základné práva.

Pre objektivitu je potrebné ako prvé uviesť, že argumentáciu Slovenskej republiky (ani iného členského štátu EÚ⁴¹) k neplatnosti/neaplikovateľnosti arbitrážnej doložky intra EU BIT tribunály doteraz nezohľadnili, a to ani po rozsudku Súdneho dvora EÚ⁴². Jedinú výnimku tvorí arbitráž Green Power vs. Spain, kde v nedávnom prelomovom rozsudku v júni 2022 tribunál zamietol jurisdikciu k intra EU aplikácii ECT⁴³. Argumentáciu Slovenskej republiky teda prijal až Súdny dvor EÚ v konaní o predbežnej otázke, ktorú na návrh Slovenskej republiky vzniesol Najvyšší federálny súd Nemecka v konaní o zrušenie arbitrážneho nálezu Achmea v SR. V predmetnom konaní č. C-284/16 pred Súdnym dvorom Európskej únie Slovenskú republiku okrem Európskej komisie podporila aj Česká republika, Estónsko, Grécko, Španielsko, Taliansko, Cyprus, Lotyšsko, Maďarsko, Poľsko a Rumunsko. Na druhej strane s argumentáciou spoločnosti Achmea sa stotožnili Nemecko, Francúzsko, Rakúsko, Fínsko a Holandsko. Slovenská republika vo všeobecnosti argumentovala v investičných arbitrážach nasledovne: intra EU BITs ako celok nie sú uplatniteľné z dôvodu zásady uvedenej v článku 59 Viedenského dohovoru o zmluvnom práve, 1969⁴⁴ („VCLT“), konkrétne z dôvodu ich ukončenia pristúpením SR k EÚ v roku 2004, pretože Zmluva o Európskom spoločenstve, ktorej zmluvnou stranou sa stala SR je nezlučiteľná s intra EU BITs. Ide o uplatnenie princípu „*lex posterior derogat priori*“. Ohľadne argumentácie o tom istom predmete zmluvy Slovenská republika argumentovala, že práva chránené v investičných štandardoch v intra EU BITs sú obsiahnuté aj v práve EÚ, najmä v ustanoveniach Charty základných práv EÚ⁴⁵ (ochrana vlastníckeho práva, právo na spravodlivý proces) a v ustanoveniach ZFEÚ (jednotný trh, zákaz diskriminácie). Ohľadne nezlučiteľnosti SR

41 Ako prvá vzniesla tzv. intra EU BIT námietku Česká republika ako procesnú obranu v arbitráži Eastern Sugar. Tzv. intra EU BIT námietku vzniesli aj ďalšie štáty, ako napríklad Poľsko a Maďarsko.

42 Podobný názor zdieľa i časť odbornej verejnosti, vrátane časti advokácie a akadémie. Pozri napríklad: BALAŠ Vladimír: „*SOURAK BIT V EU?*“. ACTA UNIVERSITATIS CAROLINAE – IURIDICA 2, 2016, s. 105 - 125

43 BOHMER Lisa: Analysis: First investor-state tribunal to dismiss case based on intra-eu objection finds that EU law applies to its jurisdiction (in a non-icsid case seated in the EU) and prevails over the ECT. IAREporter 22. 6. 2022. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/analysis-first-investor-state-tribunal-to-dismiss-case-based-on-intra-eu-objection-finds-that-eu-law-applies-to-its-jurisdiction-in-a-non-icsid-case-seated-in-the-eu-and-prevails-over-the-ect/>

44 Článok 59 VCLT „*Zánik zmluvy alebo prerušenie jej vykonávania v dôsledku uzavretia neskoršej zmluvy*
1. Zmluva sa považuje za zaniknutú, ak všetky jej strany uzavrú neskoršiu zmluvu o tom istom predmete a:
a) z neskoršej zmluvy vyplýva alebo je inak potvrdené, že úmyslom strán bolo upraviť daný predmet touto zmluvou; alebo

b) ustanovenia neskoršej zmluvy sú natoľko nezlučiteľné s ustanoveniami skoršej zmluvy, že nie je možné vykonávať obe zmluvy súčasne.

2. Vykonávanie skoršej zmluvy sa považuje iba za prerušenie, ako to vyplýva z neskoršej zmluvy alebo ak je inak potvrdené, že to bolo úmyslom strán.“

45 Charta základných práv EU. Dostupné na

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:12016P/TXT&from=LT>

argumentovala, okrem iného (i) rozporom ustanovení o transferoch v intra EU BITs s ustanoveniami o voľnom pohybe kapitálu (ZFEÚ obsahuje výnimky vo verejnom záujme, ktoré sa v intra EU BITs nenachádzajú) (ii) (rozporom arbitrážnej doložky v intra EU BITs s ustanoveniami o výlučnej právomoci SD EÚ vykladať právo EÚ (nemožnosť arbitrážnych tribunálov obrátiť sa na SD EÚ s predbežnou otázkou v prípade, že je predmet sporu upravený právom EÚ, čím je ohrozená právomoc SD EÚ a jednotný výklad práva EÚ) a (iii) rozporom ochrany investorov vybraného ČŠ v intra EU BITs so zákazom diskriminácie na základe štátnej príslušnosti (arbitrážne tribunály sú dostupné len investorom, ktorých domovský štát BIT uzavrel). Po druhé, aj v prípade, že intra EU BITs ako celok neboli ukončené, arbitrážnu doložku nemožno uplatniť na základe zásady uvedenej v článku 30 ods. 3⁴⁶VCLT, pretože je nezlučiteľná s právom EÚ. Kľúčové ustanovenia práva EÚ, o ktoré sa intra EU námietka opierała boli: (i) článok 18 ZFEÚ - zákaz diskriminácie na základe štátnej príslušnosti. Nerovné zaobchádzanie sa tiež dotýka článkov 49 a 63 ZFEÚ (sloboda usádzania a voľný pohyb kapitálu). (ii) článok 267 ZFEÚ – právomoc Súdneho dvora vydať predbežný nález o otázkach, ktoré sa týkajú výkladu Zmlúv a (iii) Článok 344 ZFEU – záväzok ČŠ riešiť spory v súlade so Zmluvami. Do samotného vydania rozsudku Achmea sa SR, okrem iného opierała v argumentácii o nasledujúce judikáty SD EÚ: (i) *Mox Plant*⁴⁷ - podľa práva EÚ sa riešenie sporov zakladá na výlučnej právomoci ESD nad výkladom a uplatňovaním práva EÚ, (ii) *Stanovisko 1/91*⁴⁸ – nezlučiteľnosť Dohody o Európskom hospodárskom priestore so Zmluvou o ES kvôli budúcemu výkladu práva EÚ mechanizmom súdov ustanoveným v Dohode o EHP (vplyv na autonómiu právneho poriadku EÚ), (iii) *Stanovisko 1/09* Patentový súd⁴⁹ - nesúlada patentového súdu s právom EÚ kvôli skutočnosti, že by patentový súd interpretovať a aplikovať právo EÚ, pričom to nie je súd ČŠ (tj rozpor s čl 267 ZFEÚ a s predbežnými otázkami) a (iv) *Francovich*⁵⁰ – povinnosť ČŠ kompenzovať poškodených za

46 Článok 30(3)VCLT „Vykonávanie po sebe uzavretých zmlúv, ktoré sa týkajú toho istého predmetu. Ak sú všetky zmluvné strany skoršej zmluvy tiež stranami neskoršej zmluvy bez tohto, aby podľa článku 59 skoršia zmluva zanikla alebo jej vykonávanie bolo prerušené, vykonáva sa skoršia zmluva iba v tom rozsahu, v akom sú jej ustanovenia zlučiteľné s ustanoveniami neskoršej zmluvy.“

47 Case C C-459/03 Commission v Ireland. (Mox Plant). ECLI:EU:C:2006:345. Dostupné na <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62003CJ0459>

48 Stanovisko 1/91. (EFTA). ECLI:EU:C:1991:490. Dostupné na <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=97703&pageIndex=0&doclang=SK&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=12028522>

49 Stanovisko 1/09 (European Patent Court). ECLI:EU:C:2011:123“. Dostupné na <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=80233&pageIndex=0&doclang=sk&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=12028134>

50 Joined cases C-6/90 and C-9/90. Francovich v Italian Republic, ECLI:EU:C:1991:428. Dostupné na <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=97140&pageIndex=0&doclang=SK&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=12026874>

škodu spôsobenú členskými štátmi porušením práva EÚ (pozn. autorky: ktoré okrem iného chráni investorov).

1.2.3 Rozsudok SD EÚ Achmea

Dňa 6. 3. 2018 vydal SD EÚ rozsudok vo veci Slovenská republika proti Achmea BV⁵¹, ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Bundesgerichtshof (Spolkový súdny dvor, Nemecko) z 3. marca 2016 a doručený Súdnemu dvoru 23. mája 2016. Súd rozhodol v prospech Slovenskej republiky a potvrdil nezlučiteľnosť arbitrážnych doložiek investičných zmlúv uzavretých medzi členskými štátmi EÚ s právom EÚ, konkrétne čl. 267 a 344 ZFEU : „*Články 267 a 344 ZFEÚ sa majú vykladať v tom zmysle, že im odporuje ustanovenie obsiahnuté v medzinárodnej dohode uzavretej medzi členskými štátmi, akým je článok 8 Dohody medzi Českou a Slovenskou Federatívnou Republikou a Holandským kráľovstvom o podpore a vzájomnej ochrane investícií, na základe ktorého investor jedného z týchto členských štátov môže v prípade sporu týkajúceho sa investícií v druhom členskom štáte začať konanie proti tomuto druhému členskému štátu pred rozhodcovským súdom, ktorého právomoc sa tento členský štát zaviazal akceptovať.*“ Súd argumentoval predovšetkým autonómiou a prednosťou práva EÚ (vrátane Stanoviska 2/13), zdieľaním spoločných hodnôt ČŠ podľa čl. 2 ZEÚ vrátane vzájomnej dôvery a princípom lojálnej spolupráce podľa čl. 4(3) ZEÚ (vrátane Stanoviska 2/13 a stanoviska 1/09) a zabezpečením uplatnenia práva EÚ a spravodlivého procesu podľa čl. 19 ZEÚ (vrátane Stanoviska 2/13 a stanoviska 1/09). Ohľadne čl. 267 ZFEÚ Súd potvrdil, že investičná arbitráž sa môže týkať výkladu alebo uplatňovania práva EÚ, najmä s ohľadom na skutočnosť, že právo EÚ je súčasťou národného práva. Súd ďalej potvrdil, že investičný arbitrážny tribunál nie je možné považovať za súdny orgán členského štátu (poskytnutie alternatívy oproti národnému súdu je totiž *raison d'être* BITs), za spoločný súd ako Súdny dvor Benelux (neexistujú rovnaké väzby so súdmi), ba ani za tribunál pre komerčnú arbitráž. Aj keď vytvorenie súdneho orgánu podľa medzinárodnej zmluvy nie je *a priori* v rozpore s právom EÚ, v tomto prípade môže ísť o rozhodovanie o výklade alebo uplatňovaní práva EÚ mimo súdneho systému EÚ. Môže teda ísť nielen o spochybnenie princípu vzájomnej dôvery, ale aj o ohrozenie autonómie práva EÚ, čo je v rozpore s princípom lojálnej spolupráce.

51- Case C-284/16. Slovak Republic v. Achmea B.V. ECLI:EU:C:2018:158. Dostupné na <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=199968&pageIndex=0&doclang=SK&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=12026256>

Rozsudok vyvolal rôzne reakcie odbornej verejnosti⁵². Čo sa týka jeho dôsledkov, neovplyvnil prebiehajúce investičné arbitráže ani nezabránil vzniku nových investičných arbitráží, až do rozsudku Green Power vs. Spain v júni 2022. Slúžil však ako podklad pre podpis Viacstrannej dohody o ukončení intra EU BITs medzi ČŠ dňa 5. 5. 2020⁵³. V nadväznosti na rozsudok Súdneho dvora EÚ Achmea v Slovenská republika bola dňa 5. 5. 2020 uzavretá Viacstranná dohoda o ukončení bilaterálnych investičných dohôd medzi členskými štátmi EÚ (pre Slovenskú republiku schválená uznesením vlády č 399/2018)⁵⁴. Dohoda vstúpila do platnosti po druhej ratifikácii (Maďarsko⁵⁵). Touto dohodou sa definitívne ukončujú bilaterálne investičné dohody medzi členskými štátmi EÚ, bez ohľadu na rozdielne názory o ich neaplikovateľnosti po vstupe do EÚ. Ide o približne 180 dohôd, na základe ktorých bolo iniciovaných vyše 174⁵⁶ medzinárodných investičných arbitráží. Dohoda je momentálne v štádiu ratifikácie, ratifikovali ju všetky ČŠ okrem Portugalska⁵⁷. Členské štáty, ktoré ju nepodpísali (Rakúsko, Švédsko, Fínsko a Spojené kráľovstvo, ktoré v čase podpisu už vystúpilo z EÚ) rokovali bilaterálne dohody o ukončení intra EU BITs. Tieto bilaterálne rokovania sú už tiež v prípade väčšiny ČŠ v pokročilom štádiu. Konkrétne Slovenská republika už dokončila všetky bilaterálne ukončenia formou výmeny diplomatických nôt.

Autorka len pre spresnenie uvádza, že argumenty SR v rozsudku C 284/16 nie je možné aplikovať na investičné arbitráže na základe tzv. extra EU investičných dohôd. Konkrétne

52 ŠTURMA, Pavel.: Reform of Investment Dispute Settlement and Developments in EU Investment Law: Is there any future for investment treaty arbitration in Europe? Some comments in the light of Achmea decision.

Zdroj: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3364013

ŠTURMA, Pavel.: Budoucnost investiční arbitráže po rozsudku Achmea?

https://fpr.zcu.cz/export/sites/fpr/research/pravnicke-listy/2018/Pravnicke_listy_02_18-4.pdf

Dimopoulos, A.: Achmea: The principle of autonomy and its implications for intra and extra-EU BITs. Zdroj:

<https://www.ejiltalk.org/achmea-the-principle-of-autonomy-and-its-implications-for-intra-and-extra-eu-bits/>

BALAŠ, Vladimír.: Jsou dvoustranné dohody o ochraně investic uzavřené mezi členskými státy stále platné, nebo došlo po přijetí rozhodnutí Soudního dvora EU k nějaké radikální změně?

<https://advokatnidenik.cz/2019/05/21/jsou-dvoustranne-dohody-o-ochrane-investic-uzavrene-mezi-clenskymi-staty-stale-platne-nebo-doslo-po-prijeti-rozhodnuti-soudniho-dvora-eu-k-nejake-radikalni-zmene/>

BURGSTALLER, Markus.: Another One BIT the Dust: Is the Netherlands' Termination of Intra-EU Treaties the Latest Symptom of a Backlash Against Investor-State Arbitration?

<http://arbitrationblog.kluwerarbitration.com/2018/08/11/another-one-bit-dust-netherlands-termination-intra-eu-treaties-latest-symptom-backlash-investor-state-arbitration/>

53 Text dohody je dostupný na: https://finance.ec.europa.eu/publications/eu-member-states-sign-agreement-termination-intra-eu-bilateral-investment-treaties_en

54 Dohodu nepodpísali AT, SE a FI. Slovenská republika s týmito štátmi medzičasom vyrokovala bilaterálne ukončenia výmenou diplomatických nôt.

55 Databáza Rady EÚ k medzinárodným dohodám. Dostupné na <https://www.consilium.europa.eu/en/documents-publications/treaties-agreements/agreement/?id=2019049&DocLanguage=en>

56 Zdroj Factsheet on intra EU investment arbitration cases, UNCTAD 2018

https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/diaepcb2018d7_en.pdf

57 Stav ratifikácie je možné overiť tu: <https://www.consilium.europa.eu/en/documents-publications/treaties-agreements/agreement/?id=2019049&DocLanguage=en>

v prípade Komplexná hospodárska a obchodná dohoda medzi EÚ a ČŠ a Kanadou (CETA) tak SD EÚ rozhodol a dôkladne argumentoval v Stanovisko 1/17⁵⁸. Jednak ide o rozdiel v nemožnosti uplatniť princíp vzájomnej dôvery na súde tretích štátov a ustanovenia o jednotnom trhu, ale aj o ustanovenia navyše, ktorými CETA disponuje (okrem iného investičný súdny systém, odvolací tribunál, vylúčenie práva EÚ z rozhodného práva, osobitné ustanovenia pre malé a stredné podniky⁵⁹). Slovenská republika v tomto konaní vystupovala na strane Európskej komisie a ďalších ČŠ v prospech súladu CETA s právom EÚ.

1.2.4 Budúca úprava cezhraničných investícií v EÚ

Je tiež potrebné zdôrazniť, že ukončením tzv. intra EU BITs nekončí ochrana cezhraničných investícií v EÚ. Európska komisia už v júli 2018 vydala Oznámenie⁶⁰ Európskemu parlamentu a Rade o ochrane investícií v rámci EÚ, účelom ktorého bolo upriamiť pozornosť na existujúcu právnu úpravu ochrany cezhraničných investícií v EÚ (v súlade a argumentáciou Európskej komisie v podaniach *amicus curiae* v investičných arbitrážach). Následne Európska komisia uskutočnila stretnutia so zúčastnenými stranami – najmä zástupcami podnikateľov a advokátskych kancelárií, kde mali zúčastnené strany možnosť vyjadriť svoj názor k predmetnej téme. V nadväznosti tieto stretnutia, ako aj rokovania s členskými štátmi Európska komisia spustila v r. 2020 verejnú konzultáciu (do 8. 9. 2020) k ďalším možnostiam úpravy cezhraničných investícií v EÚ (hmotnoprávna ochrana, procesná ochrana a uľahčovanie investícií). V r 2022 prezentoval Európska komisia analýzu výsledkov konzultácií a skonštatovala, že v súčasnosti nie je priestor na vytvorenie novej legislatívy k ochrane a uľahčovaniu cezhraničných investícií v EÚ. Komisia tiež prezentovala existujúce právne nástroje EÚ a podporila ich využívanie. Zo strany podnikateľov však záujem o nahradenie ukončených intra EU BITs naďalej pretrváva⁶¹.

58 Stanovisko 1/17. CETA. ECLI:EU:C:2019:341 Dostupné na:

[https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?](https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=213502&mode=lst&pageIndex=1&dir=&occ=first&part=1&text=&doclang=SK&cid=12025733)

[docid=213502&mode=lst&pageIndex=1&dir=&occ=first&part=1&text=&doclang=SK&cid=12025733](https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=213502&mode=lst&pageIndex=1&dir=&occ=first&part=1&text=&doclang=SK&cid=12025733)

59 M. Kiselyová: EU Singapore Investment Protection Agreement in the light of the Opinion 1/17. V Czech Yearbook of Public & Private International Law (Vol.10) – 2019. Dostupné na : <https://www.cyil.eu/contents-cyil-2019/>

60 Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade. Ochrana investícií v rámci EÚ. Dostupné na:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX:52018DC0547&from=en>

61 Dňa 28. 6. 2022 zorganizovala Európska komisia podujatie „Forum on protecting and facilitating investment in the single market“. Dostupné na : https://finance.ec.europa.eu/events/forum-protecting-and-facilitating-investment-single-market-2022-06-28_en

Hlavný prejav komisárky McGuinnessa na fóre o ochrane a uľahčovaní investícií na jednotnom trhu. Zo dňa 28. 6. 2022. Dostupné na https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/SPEECH_22_4182

Pre úplnosť témy je potrebné doplniť krátky odkaz na Rozsudok SD EÚ Komstroy v. Moldavsko⁶². V predmetnom rozsudku SD EÚ rozhodol o neaplikovateľnosti investičnej arbitráže podľa Zmluvy o Energetickej Charte v rámci EÚ. Konanie 1/20 iniciované Belgickom o súlade ECT so Zmluvami a aplikácii čl 26 ECT v rámci EÚ bolo SD EÚ odmietnuté ako neprípustné kvôli predčasnosti⁶³. V rámci modernizácie Zmluvy o Energetickej charte bola neaplikovateľnosť ECT zohľadnená prostredníctvom vylúčenia aplikácie ECT medzi členmi regionálneho zoskupenia cez tzv. REIO klauzulu⁶⁴. Navrhovaný text modernizácie ECT bude predmetom schvaľovania na výročnej konferencii Energetickej charty v novembri 2022.

Nakoniec je potrebné krátko spomenúť rozsudok SD EÚ v právnej veci PL Holdings v Poľsko, bližšie definovaný v nasledujúcej kapitole, kde SD EÚ v rozsudku zo dňa 26. 10. 2021 rozhodol, že ad hoc arbitrážna dohoda totožná s ISDS arbitrážnou doložkou intra EU BIT je nezlučiteľná s právom EÚ⁶⁵

2 Arbitráže proti vybraným ČŠ

2.1 Arbitráže proti Slovenskej republike

Proti Slovenskej republike bolo spolu iniciovaných 14 arbitráží, z toho jednu (ČSOB v Slovenská republika) klasifikuje Ministerstvo financií Slovenskej republiky, ktoré zastrešuje medzinárodné investičné arbitráže vedené proti Slovenskej republike, ako komerčnú arbitráž čo vyplýva z povahy sporu, ktorý má základ v delení majetku federácie a jeho základom je

62 ROZSUDOK C-741/19 - Republic of Moldova v Komstroy ECLI:EU:C:2021:655 Dostupné na <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=245528&pageIndex=0&doclang=SK&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=635097>

Pre podrobnejšiu analýzu pozri: M. Kiselyová: The Komstroy Judgment and its possible implications. Vydané v Czech Yearbook of Public & Private International Law (Vol.12) – 2021. Dostupné na <https://www.cyil.eu/contents-cyil-2021/>

63 Stanovisko 1/20. Dostupné na [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:62020CV0001\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:62020CV0001(01)&from=EN)

64 Z verejného komuniké k výsledkom modernizácie ECT:

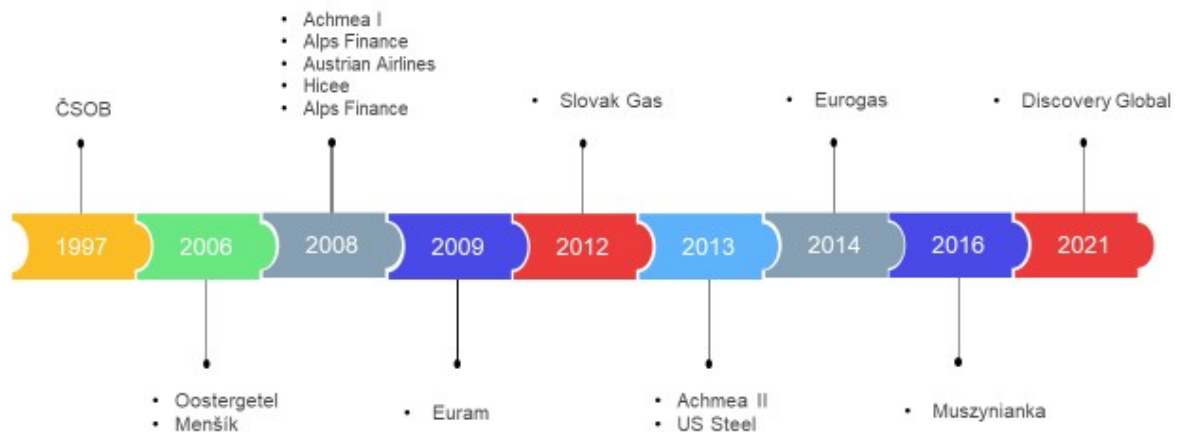
“6. *Regional Economic Integration Organisation (REIO)* An article has been introduced that clarifies that Articles 7 (Transit), 26 (Investment dispute settlement), 27 (disputes between Contracting Parties), 29 (trade with non -WTO members) shall not apply among Contracting Parties that are members of the same Regional Economic Integration Organisation in their mutual relations. Currently, the European Union is the only REIO Contracting Party.”

Dostupné na <https://www.energycharter.org/fileadmin/DocumentsMedia/CCDECS/2022/CCDEC202210.pdf>

65 Rozsudok z 26. 10. 2021. Poľsko v PL Holdings Sàrl. Dostupné na <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?lgrec=fr&td=%3BALL&language=en&num=C-109/20&jur=C>

konsolidačná zmluva, v ktorej pozadí sú oba štáty. Od investičnej arbitráže ho odlišujú skutočnosti, že spôsob indukovania mechanizmu riešenia sporu sa odvíja od BIT medzi SR a ČR, ktorá nevstúpila do platnosti.⁶⁶ V tejto kapitole sú podrobne opísané jednotlivé arbitráže proti Slovenskej republike. Na konci kapitoly sú arbitráže rozdelené do kategórií podľa príčiny vzniku sporu a podľa výsledku sporu.

Časová os slovenských arbitráží

2.1.1 ČSOB v Slovenská republika

Československá Obchodní Banka, a.s. v. The Slovak Republic (ICSID Case No. ARB/97/4)

V r 1997 bola začatá arbitráž *ČSOB v Slovenská republika*⁶⁷. Spor vznikol z privatizácie ČSOB⁶⁸. Podľa konsolidačnej zmluvy uzavretej v rámci reštrukturalizácie ČSOB medzi Českou republikou a Slovenskou republikou mala ČSOB previesť nesplácané pohľadávky na dve inkasné spoločnosti, pričom potrebné prostriedky na zaplatenie pohľadávok mali byť zabezpečené prostredníctvom úveru poskytnutého inkasnej spoločnosti ČSOB⁶⁹. Arbitráž vznikla konkrétne z pohľadávky ČSOB, ktorá súvisela s odsunom tzv. nesplácaných úverov

⁶⁶ Bližšie pozri jurisdikčné rozhodnutie z 24. 5. 1999 <https://www.italaw.com/sites/default/files/case-documents/ita0144.pdf>

⁶⁷ Československá Obchodní Banka, a.s. v. the Slovak Republic (ICSID Case No. ARB/97/4). Rozsudok zo dňa 29. 12. 1999. Dostupné na: <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/15/csob-v-slovakia>

⁶⁸ Podľa Ministerstva financií Slovenskej republiky ide o komerčnú arbitráž vzhľadom k tomu, že investičná arbitráž nemohla vzniknúť z SK CZ BIT, ktorá nikdy pre Slovenskú republiku nenadobudla platnosť.

⁶⁹ DJANIC Vladislav: Looking back (1 of 2): CSOB v. Slovakia arbitrators see a unique basis for jurisdiction, as BIT that had not entered into force is incorporated into parties' contract. IARporter 28. 9. 2018. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/looking-back-1-of-2-csob-v-slovakia-arbitrators-see-a-unique-basis-for-jurisdiction-as-bit-that-had-not-entered-into-force-is-incorporated-into-parties-contract/>

v rámci reštrukturalizácie, na ktorej sa podieľali Česká republika a Slovenská republika v pomere 3:1. Predmetné klasifikované úvery prevzali vo vyššie uvedenom pomere za Českú republiku Česká inkasní, s. r. o. Praha a za Slovenskú republiku Slovenská inkasná, s. r. o. Bratislava. Na refinancovanie pohľadávok poskytla ČSOB spoločnosti Slovenská inkasná úver 6,5 miliardy korún a neskôr 2,4 miliardy korún. Konsolidačná zmluva stanovila, že Slovenská republika a Česká republika uhradia potenciálne straty spoločností, pričom spôsob úhrady bol ponechaný na príslušné štáty⁷⁰. V roku 1996 spoločnosť Slovenská inkasná prestala úver splácať. ČSOB odmietla zmenu úverových zmlúv a v roku 1997 iniciovala arbitráž, žalujúc porušenie FET a FPS. Rozhodnutie arbitrážneho tribunálu bol vydané v roku 2004. Slovenskej republike bolo uložené uhradiť 24 796 381 842 SKK (823 089 087,23 EUR) a náhradu trov konania pre ČSOB vo výške 10 miliónov USD. Ministerstvo financií SR podpísalo dohodu o urovnaní, v ktorej sa vzdalo akýchkoľvek opravných prostriedkov vrátane riadnych, a zaplatilo ČSOB cca. 25 miliárd SKK plus 10 miliónov USD za náklady na jej právnych zástupcov.⁷¹ Za zmienku stojí, že v čase sporu bola ČSOB vo väčšinovom vlastníctve Českej republiky, pričom Slovenská republika mala v ČSOB menšinový podiel. Slovenská republika bola teda žalovaná spoločnosťou, v ktorej bola menšinovým akcionárom. Navyše SK CZ BIT nebola v SR nikdy ratifikovaná. Tribunál si však nakoniec súhlas odvodil z BIT a Konsolidačnej zmluvy odkazujúcej na BIT a zamietol jurisdikčné námietky Slovenskej republiky⁷². Konkrétne uviedol, že „odkazom na BIT strany zamýšľali začleniť čl. 8 [o mechanizme riešenia sporov] BIT odkazom na konsolidačnú dohodu s cieľom zabezpečiť medzinárodnú arbitráž ako zvolenú metódu urovnávania sporov“⁷³.

2.1.2 Oostergetel v. Slovenská republika

70 DJANIC Vladislav: Looking back (1 of 2): CSOB v. Slovakia arbitrators see a unique basis for jurisdiction, as BIT that had not entered into force is incorporated into parties' contract. IARepporter 28. 9. 2018. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/looking-back-1-of-2-csob-v-slovakia-arbitrators-see-a-unique-basis-for-jurisdiction-as-bit-that-had-not-entered-into-force-is-incorporated-into-parties-contract/>

71 Zdroj: Ministerstvo financií Slovenskej republiky

72 DJANIC Vladislav: Looking back (1 of 2): CSOB v. Slovakia arbitrators see a unique basis for jurisdiction, as BIT that had not entered into force is incorporated into parties' contract. IARepporter 28. 9. 2018. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/looking-back-1-of-2-csob-v-slovakia-arbitrators-see-a-unique-basis-for-jurisdiction-as-bit-that-had-not-entered-into-force-is-incorporated-into-parties-contract/>

73 Československá Obchodní Banka, A.S. v. Slovak Republic (ICSID Case No. ARB/97/4), Decision on Objections to Jurisdiction (24 May 1999), para. 55.

KUDRNA Jaroslav and TALAŠOVÁ Marie, 'Arbitration Clauses and Disputes from the Central European Perspective: Blurring the Public-Private Divide', in KALICKI Jean, RAOUF Mohamed Abdel (eds), Evolution and Adaptation: The Future of International Arbitration, ICCA Congress Series, Volume 20 (© Kluwer Law International; International Council for Commercial Arbitration/Kluwer Law International 2019) pp. 591 – 606. Dostupné na <https://www.kluwerarbitration-com.peacepalace.idm.oclc.org/document/kli-ka-icca-congress-20-025-n?q=CSOB>

Jan Oostergetel and Teodora Laurentius v. The Slovak Republic

Predmetom arbitráže *Oostergetel v. Slovenská republika*⁷⁴ začatej v r 2006 bolo údajné porušenie SK NL BIT. Žalobcovia v privatizácii získali akcie Bratislavskej cvernovkej spoločnosti (BCT), ktorá sa však následne v priebehu rokov zadlžovala (napriek daňovým úľavám od Slovenskej republiky) a nakoniec bol na ňu vyhlásený konkurz. Arbitrážny tribunál v rozhodnutí o merite v r 2012 zamietol všetky nároky vznesené voči Slovenskej republike⁷⁵. Podstatou sporu boli tvrdenia žalobcov – manželov, že ich snahy o vysporiadanie zadlženosti bývalého štátneho podniku na výrobu priadze a nití (BCT) boli zmarené svojvoľným konaním štátnych orgánov, ktoré spôsobilo úpadok a konkurz podniku. Podľa tvrdení žalobcov daňoví úradníci a politici porušili poskytnuté prísluby tým, že ukončili zhovievavý a flexibilný prístup k splácaniu daňových nedoplatkov spoločnosti BCT. Žalobcovia tiež namietali voči postupu slovenských súdov a správcu konkurznej podstaty (údajné prietahy, procesné chyby a korupcia). Naopak podľa tvrdenia Slovenskej republiky úradníci očakávali od žalobcov nový kapitál a manažérske skúsenosti pri ozdravení sanácie zadlženého štátneho podniku. Zadlženosť podniku však naďalej rástla a investície neprichádzali, preto daňové úrady využili svoje právo iniciovať konkurzné konanie na vymáhanie dlhu podniku voči štátu. Úvodný zhovievavý prístup štátu voči zadlženému podniku žalobcov nebol garantovaný ako časovo neobmedzený.⁷⁶ Žalobcovia začali arbitráž v r. 2006 a žalovali porušenie nepriameho vyvlastnenia, FET a FPS, požadujúc kompenzáciu 1.359.000.000 SKK (63.00 mil USD). Nároky žalobcov boli zamietnuté v rozsudku z 23. 4. 2012. Ohľadne dôkazného bremena k údajnej korupcii tribunál uviedol, že v prípade neexistencie uplatniteľných pravidiel v BIT „*medzinárodná arbitráž nie je inkvizičný systém, v ktorom tribunál zisťuje skutočnosti za vypovedajúcu stranu, ani systém, v ktorom je postačujúce podať prima facie tvrdenie spoliehajúci sa na to, že odporca toto tvrdenie vyvráti.*“⁷⁷ Tvrdenia respondentu o chýbajúcej jurisdikcii kvôli neexistencii efektívneho

74 Jan Oostergetel and Theodora Laurentius v. the Slovak Republic, finálny rozsudok z 12. 4. 2012. Dostupné na: <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/241/oostergetel-v-slovakia>

75 PETERSON Luke Eric: Kaufmann-Kohler tribunal dismisses another intra-eu investment treaty claim against Slovak Republic; government has won four treaty claims to date, four more pending. IAREporter 3. 5. 2012. Dostupné na: <https://www.iareporter.com/articles/kaufmann-kohler-tribunal-dismisses-another-intra-eu-investment-treaty-claim-against-slovak-republic-government-has-won-four-treaty-claims-to-date-four-more-pending/>

76 PETERSON Luke Eric: Newly-released arbitral award shows Slovak Republic did not thwart legitimate expectations of dutch investors in oostergetel case. IAREporter 29. 5. 2012. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/newly-released-arbitral-award-shows-slovak-republic-did-not-thwart-legitimate-expectations-of-dutch-investors-in-oostergetel-case/>

77 Jan Oostergetel and Theodora Laurentius v The Slovak Republic, UNCITRAL, konečný rozsudok zo dňa 23. 4. 2012 paras 147–8. V LAMM Carolyn B., GREENWALD Brody K., et al., 'From World Duty Free to MetalTech: A Review of International Investment Treaty Arbitration Cases Involving Allegations of Corruption'. In KINNEAR Meg and MCLACHLAN Campbell (eds). ICSID Review - Foreign Investment Law Journal,

holandského občianstva tribunál neakceptoval najmä kvôli tomu, že SK NL BIT takéto požiadavky neobsahovala⁷⁸.

2.1.3 Menšík v Slovenská republika

Branimír Menšík v. Slovak Republic (ICSID Case No. ARB/06/9)

Arbitráž Branimír Menšík v Slovenská republika⁷⁹ bola začatá v r 2006 na základe CH SK BIT z dôvodu odobratia súhlasu Ministerstva zdravotníctva SR na vykonanie čerpacej skúšky na vrte zdroja minerálnej vody KM-1 v obci Kláštor pod Znievom a súhlasu k využitiu tohto prameňa na plniarenské účely pod podmienkou vybudovania a prevádzkovania plniarenského závodu. Konanie sa skončilo v jurisdikčnej fáze späť vzatím žaloby v r. 2008.⁸⁰ Žalovaná suma ani údajné porušenia BIT nie sú známe.⁸¹

2.1.4 Alps Finance and Trade v. Slovenská republika

Alps Finance and Trade AG v. The Slovak Republic

Dôvodom investičnej arbitráže Alps Finance and Trade v. Slovenská republika⁸² podľa SK CH BIT bola údajná investícia žalobcu do kúpy pohľadávky spoločnosti SKYBAU, s.r.o. voči spoločnosti VUIS NOVA spol. s r.o. v hodnote 2 579 278,96 EUR. Na spoločnosť VUIS NOVA spol. s.r.o. bol následne vyhlásený konkurz. Žalobca namietal nezákonnosť rozhodnutí Okresného súdu Bratislava I a Krajského súdu Bratislava, ktorými došlo k údajnému porušeniu viacerých zákonov, mimo iného i BIT.⁸³ Konkrétne, žalobca uzavrel so spoločnosťou SKYBAU s.r.o. v júni 2007 zmluvu o postúpení pohľadávky voči spoločnosti VUIS NOVA s.r.o. Išlo o pohľadávku z nezaplatenia stavebných prác a stavebných materiálov. Za pohľadávku na cca 77 mil. SKK zaplatil žalobca 4,5 mil. SKK. V máji 2007 však konateľ spoločnosti VUIS NOVA podal návrh na vyhlásenie konkurzu na VUIS NOVA.

(Oxford University Press 2014, Volume 29 Issue 2) pp. 328 - 349

78 Oostergetel v. Slovenská republika, rozsudok para 130. (xiii) HAERI Hussein and WALKER David, "‘And you are . . .?’—Dual Nationals in Investment Treaty Arbitration". In ZIADÉ Nassib G. (ed), BCDR International Arbitration Review, (Kluwer Law International 2016, Volume 3 Issue 2) pp. 153 – 180,

79 Branimír Menšík v. Slovak Republic (ICSID Case No. ARB/06/9)

<https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/219/mensik-v-slovakia>

80 Zdroj: Ministerstvo financií Slovenskej republiky

81 Order for the discontinuance of the proceeding issued by the Tribunal dated 9 December 2008, pursuant to Regulation 14(3)(d) of the ICSID Administrative and Financial Regulations. Dostupné na

<https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/219/mensik-v-slovakia>

82 Alps Finance and Trade AG v. The Slovak Republic. Rozsudok zo dňa 5. 3. 2011. Dostupné na

<https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/298/alps-finance-v-slovakia> .

83 Zdroj: Ministerstvo financií Slovenskej republiky

Konateľ SKYBAU oznámil prevod pohľadávky a prihlásil ju v konkurznom konaní. Bolo iniciované súdne konanie v súvislosti s oprávnením konať za spoločnosť VUIS NOVA, následne bol konkurz opätovne vyhlásený, prihlásená pohľadávka žalobcu však bola odmietnutá z dôvodu premlčania aj neplatnosti zmluvy o postúpení.⁸⁴ Žalobca tvrdil porušenie FET, FPS a nepriameho vyvlastnenia. Arbitrážne konanie bolo ukončené v jurisdikčnej fáze, keď dňa 5.3.2011 arbitrážny tribunál odmietol svoju jurisdikciu, zamietol všetky nároky žalobcu a zaviazal žalobcu na úhradu trov konania Slovenskej republiky.⁸⁵ Tribunál vo svojom rozsudku uviedol, že žalobca nespĺnil podmienky definície investora (nedostatočná väzba na Švajčiarsko) ani investície (jednorazová pohľadávka nie je investícia) podľa SK CH BIT a aj jeho nárok vo veci samej mal slabú nádej na úspech pred národným súdom⁸⁶.

2.1.5 Austrian Airlines v. Slovenská republika

Austrian Airlines v. The Slovak Republic

Predmetom arbitráže Austrian Airlines v. Slovenská republika⁸⁷ boli údajné porušenia SK AT BIT, ktorých sa mala dopustiť Slovenská republika v súvislosti s trojstrannou privatizačnou dohodou medzi žalobcom, Slovenskými aerolíniami A.S. a Ministerstvom dopravy, pôšt a telekomunikácií SR. Na základe tejto trojstrannej dohody mala spoločnosť Austrian Airlines vstúpiť do Slovenských aerolínií A.S. ako strategický investor, pričom spor vznikol kvôli plneniu tejto dohody.⁸⁸ Konkrétne, išlo o privatizáciu spoločnosti Air Slovakia, kde štát vlastnil takmer 90% akcií. Privatizácia bola ohlásená v auguste 2004 a v septembri 2004 uzavreli Slovenská republika, žalobca a Air Slovakia trojstrannú zmluvu o privatizácii Air Slovakia. Podľa zmluvy mal žalobca poskytnúť SA úver a inú podporu a štát mal oddziť Air Slovakia a zaviesť program rozvoja. Po uzavretí zmluvy sa žalobca snažil o ozdravenie podniku, avšak bez úspechu, na spoločnosť Air Slovakia bol v r 2007 vyhlásený konkurz.

84 Rozsudok Alps Finance Trade v the Slovak Republic, para 23-34

85 <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/298/alps-finance-v-slovakia>

86 PETERSON Luke Eric: In unpublished ruling, arbitrators find that Swiss company's ties to Switzerland are too tenuous to deserve protections of investment treaty; one-off cross-border purchase of receivables in Slovak Republic is not a protected "investment". IAREporter 14. 4. 2011. Dostupné na

<https://www.iareporter.com/articles/in-unpublished-ruling-arbitrators-find-that-swiss-companys-ties-to-switzerland-are-too-tenuous-to-deserve-protections-of-investment-treaty-one-off-cross-border-purchase-of-receivables-in-sl/>

RADJAI Noradele and FUENTES Franz Xaver Stirnimann, 'Chapter 7: Investment Arbitration in Switzerland', in ARROYO Manuel (ed), *Arbitration in Switzerland: The Practitioner's Guide (Second Edition)*, (Kluwer Law International 2018) pp. 1049 – 1112, para 47

87 Austrian Airlines v. The Slovak Republic. Rozsudok zo dňa 9. 10. 2009. Dostupné na

<https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/320/austrian-airlines-v-slovakia> .

88 Zdroj: Ministerstvo financií Slovenskej republiky

Medzičasom Európska komisia skúmala súlad trojstrannej zmluvy s právom EÚ, konkrétne pravidlami o štátnej pomoci⁸⁹. Žalobca inicioval arbitráž v r 2008 na základe SK AT BIT, žalujúc porušenie nepriameho vyvlastnenia, FET, FPS a UC. Arbitrážne konanie sa skončilo výhrou Slovenskej republiky v jurisdikčne fáze dňa 9. 10. 2009⁹⁰. Arbitri súhlasili s tým, že mechanizmus ISDS obmedzil arbitráž na spory o výške alebo spôsobe dlžnej kompenzácie v prípadoch vyvlastnenia a klauzula o vyvlastnení výslovne uvádzala, že hraničná otázka, či došlo k vyvlastneniu, bola zverená výlučne miestnym súdom, a nie medzinárodnej arbitráži⁹¹. Neúspešný bol pokus o použitie MFN klauzuly na rozšírenie jurisdikcie tribunálu, ktorý však odvolávajúci sa na zásadu *lex specialis* uviedol, že „čeliac zjavnému, konkrétnemu zámeru obmedziť arbitráž na spory o výšku kompenzácie za vyvlastnenie pri vylúčení sporov k princípom vyvlastnenia by bolo paradoxné zrušiť tento špecifický zámer na základe všeobecného, nešpecifického zámeru vyjadreného v doložke MFN“⁹². Podľa tribunálu nemožno klauzulou MFN nahradiť časový rozsah BIT ani definíciu investície, keďže tieto nespádajú pod „zaobchádzanie“⁹³.

2.1.6 Achmea I v Slovenská republika

Achmea B.V. (predtým Eureko B.V.) v. The Slovak Republic (I) (PCA Case No. 2008-13)

*Achmea I v Slovenská republika*⁹⁴ bol najznámejším sporom vedeným proti Slovenskej republike.

Slovenská republika čelila štyrom arbitrážam v oblasti verejného zdravotného poistenia⁹⁵. Nižšie je zhrnutá história zdravotného poistenia v Slovenskej republike vrátane zmien od r. 2007, ktoré iniciovali súdne spory a medzinárodné investičné arbitráže: Ústava Slovenskej

89 Rozsudok Austrian Airlines v the Slovak Republic, para 14-25

90 <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/320/austrian-airlines-v-slovakia>

91 PETERSON Luke Eric: Arbitral award surfaces in airline dispute under Austria-Slovakia bilateral investment treaty. IAREporter 26. 5. 2010. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/arbitral-award-surfaces-in-airline-dispute-under-austria-slovakia-bilateral-investment-treaty/>

92 Rozsudok Austrian Airlines v the Slovak Republic para 135.

93 UCHKUNOVA Inna and TEMNIKOV Oleg, 'Toss out the Baby and Put the Water to Bed: On MFN Clauses and the Significance of Treaty Interpretation'. In KINNEAR Meg and MCLACHLAN Campbell (eds). *ICSID Review - Foreign Investment Law Journal* (Oxford University Press 2015, Volume 30 Issue 2) para 431 - 432

94 Achmea B. V. (predtým Eureko B. V.) v. Slovenská republika (I), PCA Case No. 2008-13, finálny rozsudok zo dňa 7. decembra 2012. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/323/achmea-v-slovakia-i->

95 Pre bližšie informácie k informáciám zo zmeny legislatívy verejného zdravotného poistenia pozri tiež: M. Kiselyová: Ochrana životného prostredia a zdravia a medzinárodná ochrana zahraničných investícií. Vydané v „Právo v meniacim se svete. Aleš Gerloch a Katarzyna Žák Kryžanková , 2020. Plzeň. Vydavateľstvo a nakladateľstvo Aleš Čeněk

republiky garantuje právo na bezplatnú zdravotnú starostlivosť⁹⁶. Slovenská republika v roku 1993 vytvorila systém povinného a univerzálneho verejného zdravotného poistenia zákonom č. 9/1993⁹⁷ Z. z. Slovenská republika mala spočiatku jedinú štátnu zdravotnú poisťovňu. Zákon č.273/1994 Z.z.⁹⁸ však umožnil vytvorenie verejných zdravotných poisťovní, špecializujúcich sa najmä podľa odvetvia na výkon verejného zdravotného poistenia. Systém zabezpečoval agregáciu poistného a jeho prerozdelenie medzi subjektmi zdravotnej starostlivosti. Zákon č.273/1994 Z.z. zakázal použitie poistného na iné ako zdravotnícke účely a zastropoval administratívne náklady zdravotných poisťovní na 4 percentá z vybraného poistného. Slovenské zdravotníctvo do roku 2004 naakumulovalo deficit približne 26 miliárd Sk. Vláda SR preto v r 2004 pristúpila k liberalizácii sektora zdravotného poistenia nasledovne:

- (a) vstup súkromného kapitálu do verejného zdravotného poistenia;
- (b) zdravotné poisťovne mohli dosahovať zisk a disponovať so ziskom v súlade so zákonmi;
- (c) poskytovatelia zdravotnej starostlivosti boli sprivatizovaní a mohli si slobodne konkurovať v poskytovaní zdravotnej starostlivosti;
- (d) nebol stanovený strop na administratívne náklady zdravotných poisťovní;
- (e) zdravotné poisťovne mohli voľne súťažiť o poistencov;
- (f) existujúce zdravotné poisťovne boli premenené na akciové spoločnosti;
- (g) na dohľad nad sektorom zdravotného poistenia bol zriadený nezávislý regulátor;
- (h) občania mohli raz ročne prechádzať medzi licencovanými zdravotnými poisťovňami;
- (i) poistné na základný stupeň zdravotného poistenia bolo stanovené zákonom;
- (j) systém prerozdelenia poistného bol aplikovaný na 85,5 percenta poistného, ktoré mala každá zdravotná poisťovňa právo prijímať od svojich klientov;
- (k) plánovalo sa, že rozsah (povinnej) základnej úrovne balíka zdravotnej starostlivosti by sa zmenšil a mohol by si ho doplniť každý poistenec, ktorý si želal platiť (dobrovoľné) doplnkové zdravotné poistenie; a
- (l) bol zavedený užívateľský poplatok, ktorý platí poistenec pri príležitosti každej návštevy poskytovateľa zdravotnej starostlivosti a na každom recepte.

Reforma zatriktívnila verejné zdravotné poistenie aj pre súkromných investorov, no nebola populárna pre časť obyvateľstva a časť slovenského parlamentu; a stala sa predmetom

96 Čl. 40 Ústavy SR: „Každý má právo na ochranu zdravia. Na základe zdravotného poistenia majú občania právo na bezplatnú zdravotnú starostlivosť a na zdravotnícke pomôcky za podmienok, ktoré ustanoví zákon.“

97 ZÁKON č. 13/1993 Z.z. o zdravotnom poistení a hospodárení s Fondom zdravotného poistenia.

98 Zákon č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní

ústavnej sťažnosti.⁹⁹ V parlamentných voľbách 2006 zvíťazila ľavicová strana SMER a v priebehu rokov 2006 a 2007 vláda prijala zmeny v legislatívy zdravotného poistenia :

Zákon č. 522/2006 Z. z.¹⁰⁰ zaviedol strop na 4 % z vybraného poistného na prevádzkové náklady zdravotných poisťovní

Zákon č. 12/2007¹⁰¹ Z. z. zaviedol zákaz používania maklérov zdravotnými poisťovňami

Uznesenie vlády č. 462/2007 uložilo ministrovi zdravotníctva vypracovať (i) zákonnú úpravu zákazu tvorby zisku z verejného zdravotného poistenia, t.j. z verejných financií, (ii) zníženie prevádzkových prostriedkov zdravotných poisťovní zo štyroch percent na tri a (iii) tiež podať projekt na zriadenie jednotnej zdravotnej poisťovne

Nariadením vlády č 504/2007 Z.z.¹⁰² sa skončila zdravotných poisťovní voľne uzatvárať zmluvy s poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti a uložila povinnosť spolupráce s 34 menovanými štátnymi nemocnicami

Zákon č. 530/2007 Z. z.¹⁰³ zaviedol tzv. zákaz prevodu zisku - požiadavku, aby všetky kladné hospodárke výsledky z výkonu zdravotného poistenia boli použité na účely zdravotnej starostlivosti

Zákon č. 581/2008 Z. z.¹⁰⁴ zvýšil prerodeľovanú sumu poistného na 95%

Zákon č. 192/2009 Z. z.¹⁰⁵ ukončil možnosť zdravotných poisťovní predávať svoje poistné portfólio¹⁰⁶

Vyššie uvedený legislatívny vývoj je relevantný aj pre arbitráže Euram Bank v Slovenská republika a HICEE v Slovenská republika, pre stručnosť je uvádzaný len v arbitráži Achmea v Slovenská republika. Žalobcovia považovali predmetné legislatívne zmeny za pokus

99 Rozsudok Achmea, para 86 - 89

100 Zákon č. 522/2006 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 581/2004 Z. z. o zdravotných poisťovniach, dohľade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene niektorých zákonov

101 Zákon č. 12/2007 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 581/2004 Z. z. o zdravotných poisťovniach, dohľade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

102 Nariadenie vlády č. 504/2007 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 751/2004 Z. z. o verejnej minimálnej sieti poskytovateľov zdravotnej starostlivosti v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 422/2006 Z. z.

103 Zákon č. 530/2007 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 581/2004 Z. z. o zdravotných poisťovniach, dohľade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov

104 Zákon č. 581/2008 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 581/2004 Z. z. o zdravotných poisťovniach, dohľade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení zákona č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

105 Zákon č.192/2009 Z. z. , ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov

106 Rozsudok Achmea v the Slovak Republic, para 91 - 99

o zvrátenie liberalizácie zdravotného poistenia v Slovenskej republike¹⁰⁷. Pre úplnosť je tiež potrebné uviesť, že Ústavný súd SR v r 2011 rozhodol o protiústavnosti zákazu zisku (§ 15 ods. 6 zákona č. 581/2004 Z. z. v znení zákona č. 530/2007 Z. z.), a to na podnet časti parlamentných poslancov v r 2008. V dôsledku tohto rozhodnutia predmetný zákon stratil platnosť 6 mesiacov po vydaní rozhodnutia Ústavného súdu. Takzvaný zákaz prevodu zisku zdravotných poisťovní teda trval od r 2007 do r 2011.

Čo sa konkrétne týka arbitráže Achmea v Slovenská republika, investor Achmea (svojho času Eureko) pôsobí v Slovenskej republike od r 1997 ako akcionár Union Poist'ovňa a.s. , ktorá ponúka viacero druhov poistenia. V r 2005 požiadala spoločnosť Eureko o licenciu na prevádzkovanie zdravotnej poisťovne a v r 2006 založila Union zdravotnú poisťovňu. Arbitráž bola začatá v r 2008 podľa SK NL BIT, žalobca žaloval údajné porušenie FET, FPS, svojvoľné konanie, porušenie transferov a nepriameho vyvlastnenia. V arbitráži Achmea v Slovenská republika I sa Slovenská republika snažila prvýkrát uplatniť jurisdikčnú intra EU BIT námietku neaplikovateľnosti SK NL BIT po vstupe do EÚ. Slovenská republika ďalej poukázala na množstvo neprimeraných a nezákonných praktík, ktoré žalobca vykonal za účelom získania poisťencov. Tribunál však odmietol striktný výklad ustanovenia požadujúceho súlad investície s právom hostiteľského štátu. Tribunál ďalej uviedol, že nie každé porušovanie zákonov štátu by malo mať rovnaké následky. Keďže v tomto prípade vnútroštátne právne predpisy už uložili pokuty, ktoré nezodpovedajú ukončeniu licencie investora na prevádzkovanie, tribunál sa nedomnieval, že uplatnenie normy zákonnosti investičnej dohody v dobrej viere by si vyžadovalo vylúčenie investície z rozsahu pôsobnosti ochrany investičnej dohody.¹⁰⁸ V tomto konaní, ako aj v mnohých ďalších konaniach vedených na základe investičných dohôd uzavretých medzi členskými štátmi EÚ, intervenovala Európska komisia ako nesorovná strana¹⁰⁹ v prospech Slovenskej republiky s argumentom neaplikovateľnosti vnútro-úniových investičných dohôd (tzv. intra EU BITs). Tribunál priznal kompenzáciu škôd vo výške 22 100 000 EUR aj s úrokmi. Napriek prehratej arbitráži v r 2012 s priznanou kompenzáciou 22 mil EUR za porušenie ustanovenia o voľnom transfere kapitálu sa spor nakoniec skončil v prospech Slovenskej republiky. Arbitrážny rozsudok proti Slovenskej republike bol v roku 2018 zrušený nemeckým Najvyšším súdom¹¹⁰ kvôli neaplikovateľnosti arbitrážnej doložky z dôvodu rozporu s právom EÚ na základe

107 HESS Burkhard, 'The Fate of Investment Dispute Resolution after the Achmea Decision of the European Court of Justice' (2018) MPILux Research Paper Series 2018 (3), [www.mpi.lu]

108 Mc LACHLAN, C.; SHORE, L.; WEINIGER, M. *International Investment Arbitration. Substantive principles*. 2nd Edition, Oxford, 2017, para 6.110.

109 Mc LACHLAN, C.; SHORE, L.; WEINIGER, M. *International Investment Arbitration. Substantive principles*. 2nd Edition, Oxford, 2017, para 6.110, para 3.91.

predchádzajúceho rozhodnutia Súdneho dvora EÚ zo 6. marca 2018. V súčasnosti prebieha pred nemeckým ústavným súdom súdne konanie Achmea v Slovenská republika, ktoré žalobca inicioval po zrušení arbitrážneho rozsudku.

2.1.7 HICEE v. Slovenská republika

HICEE B.V. v. The Slovak Republic (PCA Case No. 2009-11)

Arbitráž HICEE v. Slovenská republika¹¹¹ vznikla z rovnakej legislatívnej zmeny ako Achmea I a prebiehala paralelne pred slovenským súdom a pred medzinárodným investičným tribunálom. Arbitráž bola iniciovaná podľa SK NL BIT v r 2008, žalobca žaloval údajné porušenie FET, FPS, svojvoľného konania, nepriame vyvlastnenie a porušenie transferov. Nárokovaná náhrada škody predstavovala 1 miliardu EUR¹¹². Slovenská republika zvíťazila v arbitráži v roku 2011 a v prvostupňovom súdnom konaní v roku 2019¹¹³. Konkrétne zlyhala žaloba na skutočnosti, že išlo o nepriame vlastníctvo poisťovní. Podiely HICEE v dvojici slovenských zdravotných poisťovní Apollo a Dôvera boli sprostredkovane držané cez schránkovú spoločnosť so sídlom v Slovenskej republike. Slovenská republika preto úspešne namietala, aj vďaka interpretačným diplomatickým nótam k SK NL BIT, že nie je splnená definícia investície podľa článku 1 písm. a) SK NL BIT (investície „zahŕňajú každý druh aktív investovaných buď priamo, alebo prostredníctvom investora z tretieho štátu“)¹¹⁴. Výkladová nóta Holandska nepochybne potvrdila, že išlo o zámer Československa vylúčiť ochranu nepriamych investícií uskutočnených prostredníctvom dcérskych spoločností v hostiteľskom štáte¹¹⁵. Zaujímavosťou bol neúspešný pokus žalobcov na poslednú chvíľu zvrátiť výsledok cez účelovú námietku zaujatosti proti arbitrovi Petrovi Tomkovi potom, čo

110 BOHMER Lisa: In now-public decision, reasoning of German Federal Supreme Court on set aside of bit award is clarified. IAREporter 11. 11. 2018. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/analysis-german-federal-supreme-court-puts-an-end-to-achmea-saga-finding-that-in-light-of-ecj-ruling-no-arbitration-agreement-existed-between-the-parties/>

111 HICEE B. V. v. Slovenská republika, PCA Case No. 2009-11, konečný rozsudok zo dňa 17. októbra 2011. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/318/hicee-v-slovakia>

112 <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/318/hicee-v-slovakia>

113 FOLETOVÁ Veronika: Slovensko vyhralo polmiliardový spor s Pentou o zákaze zisku zdravotných poisťovní. Dostupné na <https://e.dennikn.sk/1531772/slovensko-vyhralo-polmiliardovy-spor-s-pentou-o-zakaze-zisku-zdravotnych-poistovni/1579884>

114 PETERSON Luke Eric: Majority of arbitral tribunal relies on home state government memo purporting to explain ambiguous Slovak investment treaty clause. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/majority-of-arbitral-tribunal-relies-on-home-state-government-memo-purporting-to-explain-ambiguous-slovak-investment-treaty-clause/>

115 'Chapter 5: Consistent Arbitral Solutions', in Dolores Bentolila, Arbitrators as Lawmakers, International Arbitration Law Library, Volume 43 (© Kluwer Law International; Kluwer Law International 2017) pp. 197 – 230, para 568

tribunál v máji 2012 telefonicky oznámil zámer, ako rozhodne v arbitráži (a pred písomným vydaním rozhodnutia)¹¹⁶.

2.1.8 Euram Bank v. Slovenská republika

European American Investment Bank AG v. The Slovak Republic (PCA Case No. 2010-17)

Spor Euram Bank v. Slovenská republika vznikol z rovnakej legislatívnej zmeny ako Achmea I a tiež prebiehal paralelne pred slovenským súdom a pred medzinárodným investičným tribunálom (rovnako ako spor Hicee)¹¹⁷. Arbitráž bola iniciovaná podľa SK AT BIT v r 2009, žalobca žaloval údajné porušenie FET, nepriame vyvlastnenie a porušenie transferov, nárokovaná náhrada škody bola 131 mil EUR¹¹⁸. Slovenská republika vyhrala arbitráž v r 2014 vo fáze jurisdikcie a súdne konania boli ukončené späť vzatím žaloby zo strany EURAM. Konkrétne, tribunál v druhom jurisdikčnom rozsudku z r 2014 zamietol zostávajúci nárok o porušení transferov, nakoľko žalobca začal popri arbitráži paralelne v r 2010 aj súdny spor na slovenskom súde a nepožiadal o prerušenie súdneho konania. Súdny spor bol začatý s uvedením rovnakých faktov, tvrdení a so žiadosťou o rovnakú kompenzáciu, pričom žalobca sa v arbitráži neúspešne odvolával na snahu zabrániť premlčaniu nároku podľa slovenského práva¹¹⁹. Tribunál neprerušenie slovenského súdneho konania považoval za vzdanie sa riešenia sporu arbitrážou, nakoľko podľa arbitrážnej klauzuly SK AT BIT sa spory majú riešiť arbitrážou, ibaže sa strany nedohodnú inak. Práve iniciácia a neprerušenie súdneho konania boli tribunálom považované za dohodu nahrádzajúcu arbitráž.

2.1.9 Slovak Gas v Slovenská republika

Slovak Gas Holding BV, GDF International SAS and E.ON Ruhrgas International GmbH v. Slovak Republic (ICSID Case No. ARB/12/7)

116 Luke Eric PETERSON: Slovakia releases arbitral award pursuant to request; last-minute arbitrator challenge had delayed closing of hicee case. IAREporter 1. 12. 2011. Dostupné na

<https://www.iareporter.com/articles/slovakia-releases-arbitral-award-pursuant-to-request-last-minute-arbitrator-challenge-had-delayed-closing-of-hicee-case/>

117 HEPBURN Jarrod and PETERSON Luke Eric: In hitherto unpublished ruling, Greenwood/Stern tribunal reject plea that intra-eu bit was implicitly terminated under VCLT due to EU accession. IAREporter 2. 4. 2015. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/in-hitherto-unpublished-ruling-greenwoodstern-tribunal-reject-plea-that-intra-eu-bit-was-implicitly-terminated-under-vclt-due-to-eu-accession/>

118 European American Investment Bank AG v. The Slovak Republic (PCA Case No. 2010-17). Druhý jurisdikčný rozsudok z 4. 6. 2014. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/357/euram-bank-v-slovakia>

119 PETERSON Luke Eric: Another claim against Slovakia fails, as arbitrators dismiss remainder of Euram AG's claims under Austria-Slovakia BIT. IAREporter 5. 6. 2014. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/another-claim-against-slovakia-fails-as-arbitrators-dismiss-remainder-of-euram-ags-claims-under-austria-slovakia-bit/>

V r. 2012 začala arbitráž Slovak Gas v Slovenská republika (holandský Slovak Gas Holding, vo vlastníctve nemeckého E.On Ruhrgas International GmbH a francúzskeho Gdf International Sas) na základe ECT¹²⁰. Akcionári SPP ako problematickú vnímali najmä reguláciu cien plynu (podávanie cenových návrhov, rozhodovanie prostredníctvom valného zhromaždenia, postupy Úradu pre reguláciu sieťových odvetví, postup štátu pri hlasovaní o odvolaniach voči rozhodnutiam Úradu pre reguláciu sieťových odvetví, ako aj zdanenie dividend¹²¹. Žalobcovia údajne v období rokov 2008 až 2011 utrpeli značné straty v dôsledku odmietnutia regulátora stanoviť spotrebiteľské ceny plynu založené na skutočných vynaložených nákladoch a primeranom zisku¹²². Spor bol ukončený v r 2013 zmierovacím konaním, pričom žalobcovia previedli akcie Slovak Gas Holding na český investičný fond Energetický a priemyslový Holding, a.s.¹²³

2.1.10 Achmea II. v Slovenská republika

Achmea B.V. v. The Slovak Republic (II) (PCA Case No. 2013-12)

V r. 2013 sa začala investičná arbitráž *Achmea II. v Slovenská republika.*, opäť na základe SK NL BIT¹²⁴. V roku 2012 Slovenská republika oznámila zámer vytvoriť jedinú štátnu zdravotnú poisťovňu a vyplatiť kompenzáciu existujúcim poisťovňam. Spoločnosť Achmea ako akcionár zdravotnej poisťovne Union inicioval arbitráž s cieľom zabrániť Slovenskej republike v schválení legislatívy, ktorej účelom by bolo vytvorenie jedinej štátnej zdravotnej poisťovne. Táto arbitráž je významná kvôli jej preventívnemu prvku, kde cieľom žalobcu nebolo žiadať finančnú kompenzáciu, ale zabrániť prijatiu legislatívy. Vo svojej druhej arbitráži proti Slovenskej republike sa Achmea snažila zabrániť prijatiu vládneho návrhu zákona o reforme systému zdravotného poistenia, ktorý predpokladal vytvorenie jednej štátnej zdravotnej poisťovne zákonným vyvlastnením dvoch existujúcich súkromných zdravotných poisťovní (vrátane poisťovne Union vlastnenej spoločnosťou Achmea. V čase iniciovania

120 Slovak Gas Holding BV, GDF International SAS and E.ON Ruhrgas International GmbH v. Slovak Republic (ICSID Case No. ARB/12/7). Rozsudok potvrdzujúci dohodu o urovnaní zo dňa 19. 3. 2013. Dostupné na: <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/497/slovak-gas-v-slovakia>

121 Zdroj: Ministerstvo |Financií Slovenskej republiky.

122 PETERSON Luke Eric: New ICSID claims: gas investors file against new Slovak gov't; more claims for Equatorial Guinea and Turkmenistan. IAREporter 10. 4. 2012. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/new-icsid-claims-gas-investors-file-against-new-slovak-govt-more-claims-for-equatorial-guinea-and-turkmenistan/>

123 HEPBURN Jarrod And PETERSON Luke Eric: Slovakia round-up: tribunals in place for steel plant and (new) health insurance disputes; assets frozen in Luxembourg in bid to collect on 2012 award. IAREporter 12. 6. 2013. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/slovakia-round-up-tribunals-in-place-for-steel-plant-and-new-health-insurance-disputes-assets-frozen-in-luxembourg-in-bid-to-collect-on-2012-award/>

124 Achmea B. V. v. Slovenská republika (II), PCA Case No. 2013-12, rozsudok o prípustnosti a jurisdikcii zo dňa 20. mája 2014. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/519/achmea-v-slovakia-ii->

arbitráže ešte bol návrh zákona ešte len v štádiu tvorby legislatívy. Návrh predpokladal tri alternatívne scenáre implementácie (odkúpenie akcií, odkúpenie podniku a odkúpenie poisťného kmeňa). Napriek tomu spoločnosť Achmea v arbitráži žiadala „nariadiť Slovenskej republike, aby sa zdržala vyvlastnenia investície spoločnosti Achmea¹²⁵“ V arbitráži absentuje preukázanie skutočného vyvlastnenia/ porušenia štandardu FET, ktoré Achmea oficiálne žalovala žiadosťou o kompenzáciu 72 mil EUR. Tribunál rozhodol, že investor nepreukázal *prima facie* prípad a odmietol svoju právomoc¹²⁶. Slovenská republika vyhrala arbitráž v roku 2014 vo fáze jurisdikcie. Tribunál v odôvodnení uviedol okrem iného nasledovné: „*Súd nie je oprávnený zasahovať do demokratického procesu suverénneho štátu a nemôže tak urobiť, ibaže je k tomu veľmi špecificky oprávnený. Navrhovanie a vykonávanie jeho politiky v oblasti verejnej zdravotnej starostlivosti je úlohou samotného štátu a štát musí vyvážiť rôzne a niekedy protichodné záujmy, napríklad povinnosť zabezpečiť primeranú zdravotnú starostlivosť pre svoje obyvateľstvo a svoju povinnosť plniť svoje záväzky v oblasti medzinárodnej ochrany investícií. Súd je (v tejto arbitráži) vyzvaný, aby sa zapojil do špekulatívneho preskúmania a preskúmal do budúcnosti konanie štátu, ktoré sa ešte nematerializovalo a ktorého črty nemožno v tejto fáze s určitosťou určiť.*“¹²⁷ Arbitráž Achmea II uzatvára štvoricu sporov zo zdravotného poistenia. Vo všeobecnosti má tvorba zisku verejnými zdravotnými poisťovňami za následok veľmi negatívne zasahovanie do verejného rozpočtu. Stále prebieha diskusia o legitimitate, či poisťné na verejné zdravotné poistenie, ktoré má povahu odvodu/dane (teda ide o verejné prostriedky, nie súkromné), sa môže vyplatiť ako zisk akcionárom súkromných zdravotných poisťovní. Napriek mnohým sporom sú preto naďalej diskutované ďalšie reformy zdravotnej starostlivosti za účelom zlepšenia zdravotnej starostlivosti pre obyvateľov Slovenskej republiky.

2.1.11 US Steel v Slovenská republika

U.S. STEEL GLOBAL HOLDINGS I B.V. v. THE SLOVAK REPUBLIC (PCA CASE NO. 2013-6)

Arbitráž *US Steel v Slovenská republika*¹²⁸ bola iniciovaná v r 2012 na základe SK NL BIT so žiadosťou o kompenzáciu vo výške 300 mil. EUR. Dôvodom arbitráže bolo uloženie dvoch

125 Rozsudok Achmea v Slovenská republika (II) , para 96

126 WIŚNIEWSKI Cezary and GÓRSKA Olga: *A Need for Preventive Investment Protection?*. Kluwer Arbitration Blog. 30. 9. 2015. Dostupné na

<http://arbitrationblog.kluwerarbitration.com/author/cezarywisniewski/>

127 Achmea B. V. v. Slovenská republika (II), PCA Case No. 2013-12, rozsudok o prípustnosti a jurisdikcii zo dňa 20. mája 2014, para 251.

128 U.S. Steel Global Holdings I B.V. v. The Slovak Republic (PCA Case No. 2013-6). Dostupné na:

<https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/512/u-s-steel-v-slovakia>

tarifných poplatkov za elektrickú energiu, ktorú si US Steel tvoril vlastnými zdrojmi a využíval na vlastnú prevádzku – jeden na podporu systémov elektrickej siete a druhý na financovanie obnoviteľnej energie¹²⁹. V r. 2013 podpísali Slovenská republika a US Steel memorandum o porozumení (Memorandum of Understanding), v ktorej sa US Steel zaviazal ostať na Slovensku¹³⁰. Následne v r. 2014 US Steel ukončil investičnú arbitráž späťvzatím žaloby.

2.1.12 Eurogas (USA) a Belmont Resources (CA) v. Slovenská republika

Eurogas Inc. and Belmont Resources Inc. v. Slovak Republic (ICISD Case No. Arb/14/14)

Spoločnosť Eurogas nadobudla podiel v spoločnosti Rozmin s.r.o. v r 1998 a spoločnosť Belmont nadobudla podiel v spoločnosti Rozmin s.r.o. v r 2000. Spoločnosť Rozmin s.r.o. mala pridelené oprávnenie na dobývací priestor a na to nadväzujúce oprávnenie na dobývanie mastenca v Gemerskej Polome. Nezhody so subdodávateľmi však spôsobili, že otváracie práce sa oneskorili a všetky činnosti boli nakoniec od roku 2001 do novembra 2004 pozastavené, k samotnej ťažbe nikdy nedošlo. Po pridelení práv bola prijatá novela banského zákona z roku 2002 stanovujúca povinnosť držiteľa oprávnenia do troch rokov začať ložisko dobývať/nepreerušit' činnosť na viac ako 3 roky. Neotvorením mastencovej bane a pozastavením prác v rokoch 2001 až 2004 mali spoločnosti Rozmin s.r.o. zaniknúť ťažobné oprávnenia. V nadväznosti na túto novelu Obvodný bankský úrad deklaroval zánik oprávnenia spoločnosti Rozmin s.r.o. v r 2004 a začal nové výberové konanie. Dobývací priestor bol v r 2005 riadne pridelený slovenskej spoločnosti VSK Mining. Následne Najvyšší súd v r 2007 vydal rozsudok v prospech spoločnosti Rozmin s.r.o., čím zrušil výsledok výberového konania z r 2005. V rámci nového výberového konania však boli v r 2008 ťažobné práva opäť pridelené spoločnosti VSK Mining a v tom istom roku bola spoločnosti Rozmin s.r.o. ukončená bankská licencia. V r 2011 Najvyšší súd druhýkrát v prospech spoločnosti Rozmin s.r.o. zrušil rozhodnutie banského úradu. Výsledky výberového konania z roku 2008 boli anulované a dobývací priestor bol v roku 2012 po tretíkrát pridelený spoločnosti VSK

MF SR: Ukončenie arbitráže s U.S. Steel. Dostupné na <https://www.mfsr.sk/sk/media/tlacove-spravy/ukoncenie-arbitraz-e-u-s-steel.html>

129 PETERSON Luke Eric: Investigation: Intervention by EU Commission – and expression of doubts on enforceability – preceded investor's decision to drop intra-eu BIT claim. IAREporter. 21. 10. 2014. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/investigation-intervention-by-eu-commission-and-expression-of-doubts-on-enforceability-preceded-investors-decision-to-drop-intra-eu-bit-claim/>

130 Memorandum o porozumení medzi SR a US Steel. Dostupné na: https://www.vlada.gov.sk/data/files/3418_slovak-version-of-memorandum-of-understanding-signed-version.pdf

Mining¹³¹. Následne iniciovali EuroGas a Belmont v roku 2014 arbitráž na základe SK US BIT a SK CA BIT, žalujúc porušenie FET, FPS, svojvoľné opatrenia, priame aj nepriame vyvlastnenie a UC. a požadujúc kompenzáciu 239,7 mil EUR¹³². Slovenská republika prezentovala množstvo jurisdikčných námietok vrátane skutočnosti, že existovali dve spoločnosti s obchodným menom Eurogas, pričom „prvá“ spoločnosť Eurogas z osemdesiatych rokov medzičasom zanikla v konkurze a „druhá“ spoločnosť Eurogas nemala podiel v spoločnosti Rozmin s.r.o., vzhľadom na nezákonné zlúčenie s prvou spoločnosťou Eurogas. Jurisdikčným argumentom Slovenskej republiky ku žalobcovi Belmont bola skutočnosť, že kanadská investičná dohoda sa aplikovala na spory, ktoré vznikli 3 roky pred platnosťou zmluvy (t. j. nie staršie, ako bolo v tomto prípade). Tu tribunál vnímal kontinuitu sporu a neakceptoval argument žalobcu k odlišným právnickým osobám Rozmin a Belmont a ich sporom.¹³³ Spor je významný aj kvôli existencii financovania žalobcu treťou stranou. Tribunál nariadil žalobcovi odhalenie financujúcej entity, nežiadal však sprístupniť dohodu o financovaní¹³⁴. Slovenská republika žiadala tribunál o nariadenie zloženia zábezpeky, tribunál ju však zamietol¹³⁵. Spor bol rozhodnutý v prospech Slovenskej republiky v r 2017. Snahy žalobcov o anulovanie či o novú arbitráž boli neúspešné¹³⁶.

2.1.13 Muszynianka v Slovenská republika

Muszynianka Spółka z Ograniczoną Odpowiedzialnością v. Slovak Republic (PCA Case No. 2017-08)

131 CHARLOTIN Damien: In-depth: with publication of final award, tribunal's reasons for dismissing Eurogas & Belmont v Slovakia case come into focus. IAREporter 1. 9. 2017. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/in-depth-with-publication-of-final-award-tribunals-reasons-for-dismissing-eurogas-belmont-v-slovakia-case-come-into-focus/>

Zdroj: Ministerstvo |Financií Slovenskej republiky.

132 EuroGas Inc. and Belmont Resources Inc. v. Slovak Republic (ICSID Case No. ARB/14/14). Rozsudok zo dňa 18. 8. 2017. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/594/eurogas-and-belmont-v-slovakia>

MF SR: Slovensko vyhralo medzinárodnú arbitráž o ložisko masťenca v Gemerskej Polome. 22. 8. 2017.

Dostupné na <https://www.mfsr.sk/sk/media/tlacove-spravy/slovensko-vyhralo-medzinarodnu-arbitraz-lozisko-mastenca-gemerskej-polome.html>

133 CHARLOTIN Damien.: In-depth: with publication of final award, tribunal's reasons for dismissing Eurogas & Belmont v Slovakia case come into focus. IAREporter 1. 9. 2017. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/in-depth-with-publication-of-final-award-tribunals-reasons-for-dismissing-eurogas-belmont-v-slovakia-case-come-into-focus/>

134 NIEUWVELD Lisa Bench and SAHANI Victoria Shannon. *Third Party Funding in International Arbitration 2nd edition* (Kluwer Law International 2017) pp. 259 - 266

135 SIM Christine. 'Security for Costs in Investor–State Arbitration'. In PARK William W. (ed), *Arbitration International*, (Oxford University Press 2017, Volume 33 Issue 3) pp. 427 - 495

136 CHARLOTIN Damien: Two cases are discontinued at ICSID – against Slovakia and Lithuania – after failures to pay advances on costs. IAREporter 6. 11. 2019. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/two-cases-are-discontinued-at-icsid-against-slovakia-and-lithuania-after-failures-to-pay-advances-on-costs/>

Spor vznikol zo zmeny Ústavy SR v r 2014¹³⁷, ktorou sa zakázal cezhraničný vývoz minerálnej vody potrubím. Balená voda bola z ústavného zákazu vyňatá za predpokladu, že samotné plnenie do fliaš sa vykonáva na Slovensku. Sídlo investora sa nachádzalo v poľskom pohraničnom území v obci Muszyna. Voda z slovenskej obce Legnava mala byť prepravovaná prostredníctvom potrubia do Poľska a fľaškováná v poľskej obci Muszyna. Spoločnosť Muszynianka na Slovensku investovala do slovenskej spoločnosti GFT Slovakia, ktorá mala minerálnu vodu z vrtov pri slovenskej Legnave potrubím dopraviť do poľskej obce Muszyna, kde sa mala fľaškovat'. Spoločnosť GFT síce získala určité povolenia, avšak konečné schválenie koncesie Ministerstvom zdravotníctva SR pri získavaní povolenia na ťažbu bolo oneskorené a nakoniec bolo nakoniec zamietnuté po nadobudnutí účinnosti novelizácii Ústavy 1. decembra 2014, ktorá zakazuje cezhraničnú prepravu vody získanej z vodných útvarov nachádzajúcich sa na Slovensku okrem minerálnych vôd balených na Slovensku.¹³⁸ V r 2015 inicioval žalobca arbitráž, požadoval kompenzáciu 575.60 mil PLN (150.90 mil USD) a namietal porušenie FET/MST, svojvoľného konania a nepriameho vyvlastnenia.¹³⁹ Tribunál v rozsudku z 7. 10. 2020 priznal porušenie FET, avšak nepridelil žiadnu kompenzáciu, nakoľko bez ohľadu na toto porušenie žalobca by nemohol projekt realizovať z dôvodu, že na jeho realizáciu by potreboval ešte ďalšie nadväzujúce povolenia,

137 ÚSTAVNÝ ZÁKON č. 306/2014 Z. z., ktorým sa dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov: „Preprava vody odobratej z vodných útvarov nachádzajúcich sa na území Slovenskej republiky cez hranice Slovenskej republiky dopravnými prostriedkami alebo potrubím sa zakazuje; zákaz sa nevzťahuje na vodu na osobnú spotrebu, pitnú vodu balenú do spotrebiteľských obalov na území Slovenskej republiky a prírodnú minerálnu vodu balenú do spotrebiteľských obalov na území Slovenskej republiky a na poskytnutie humanitárnej pomoci a pomoci v núdzových stavoch. Podrobnosti o podmienkach prepravy vody na osobnú spotrebu a vody na poskytnutie humanitárnej pomoci a pomoci v núdzových stavoch ustanoví zákon.“.

138 DAHLQUIST Joel and PETERSON Luke Eric: Frustration of investor's intra-eu water export scheme leads to notice of investment treaty breach. IARporter 2. 8. 2016. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/frustration-of-investors-intra-eu-water-export-scheme-leads-to-notice-of-investment-treaty-breach/>

DJANIC Vladislav: Analysis: tribunal majority in Muszynianka v. Slovakia applied proportionality analysis to find that Slovakia's constitutional amendment on water resources did not breach the Poland-Slovakia BIT; all three arbitrators found fault with certain administrative delays, but damages claim founded due to lack of causation. IARporter 30. 10. 2020. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/analysis-tribunal-majority-in-muszynianka-v-slovakia-applied-proportionality-analysis-to-find-that-slovakias-constitutional-amendment-on-water-resources-did-not-breach-the-poland-slovakia-b/>

139 <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/761/muszynianka-v-slovakia>

a teda žiadna škoda nevznikla.¹⁴⁰ Tribunál nezohľadnil ani viacstrannú dohodu o ukončení intra EU BITs¹⁴¹, ani podanie Poľska k deklarácii o právnych účinkoch rozsudku Achmea.

2.1.14 Discovery Global v Slovenská republika

Discovery Global LLC v. Slovak Republic (ICSID Case No. ARB/21/51)

Ostatná investičná arbitráž proti Slovenskej republike bola začatá v r 2021 a stále prebieha. Spor začala US spoločnosť Discovery Global je materská spoločnosť spoločnosti Alpine Oil & Gas, ktorá má záujem ťažiť ropu a zemný plyn na severovýchode Slovenska. V roku 2017 však projekt čelil odporu občanov (vrátane blokad ťažobného miesta) a miestne orgány údajne vydali „svojvoľné a nespravodlivé rozhodnutia“ v súvislosti so žiadosťou spoločnosti o posúdenie vplyvov na životné prostredie.¹⁴²

Záver k arbitrážam proti Slovenskej republike

Slovenská republika spolu čelila štrnástim arbitrážam. Nižšie je uvedené (i) rozdelenie arbitráží podľa kategórií a (ii) výsledky sporov. Z kategorizácie je zrejmé, že v prípade Slovenskej republiky majú prevahu arbitráže zo zmeny legislatívy. Čo sa týka výsledkov, prevažujú rozhodnutia sporu v prospech štátu.

(i) rozdelenie arbitráží podľa kategórií (príčiny arbitráže)¹⁴³

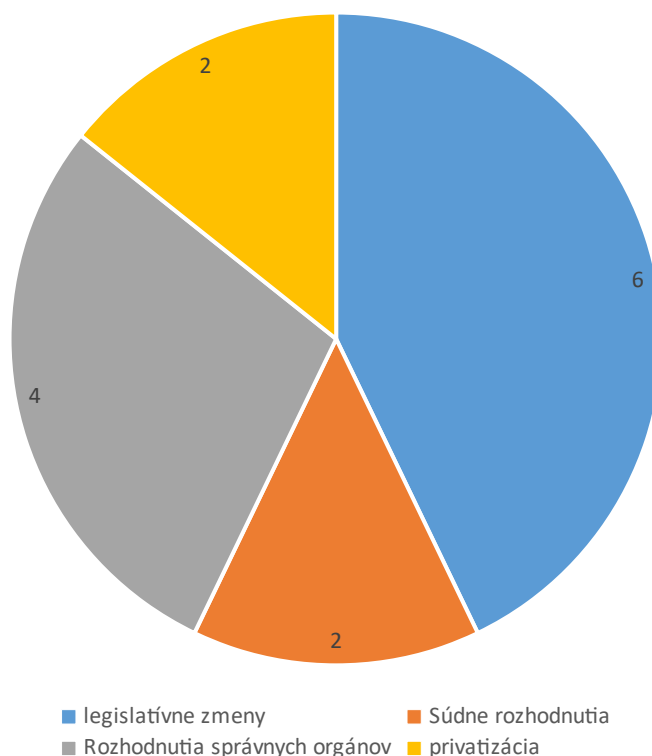
140 DJANIC Vladislav: Analysis: tribunal majority in Muszynianka v. Slovakia applied proportionality analysis to find that Slovakia's constitutional amendment on water resources did not breach the Poland-Slovakia BIT; all three arbitrators found fault with certain administrative delays, but damages claim foundered due to lack of causation.. IARporter 30. 10. 2020. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/analysis-tribunal-majority-in-muszynianka-v-slovakia-applied-proportionality-analysis-to-find-that-slovakias-constitutional-amendment-on-water-resources-did-not-breach-the-poland-slovakia-b/>

141 REINISCH August and TROPPER Johannes. 'Chapter V: Investment Arbitration, The Termination Agreement of intra-EU BITs and', in KLAUSEGGER Christian, KLEIN Peter, et al. (eds). Austrian Yearbook on International Arbitration 2022, (Manz'sche Verlags- und Universitätsbuchhandlung 2022)) pp. 301 - 339

142 BOHMER Lisa: US oil & gas company lodges ICSID claim against Slovakia. IARporter 22. 10. 2021. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/us-oil-gas-company-lodges-icsid-claim-against-slovakia/>

143Rozdelenie na kategórie v súlade so zhrnutím podľa databázy UNCTAD Investment Policy Hub: <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/country/191/slovakia>

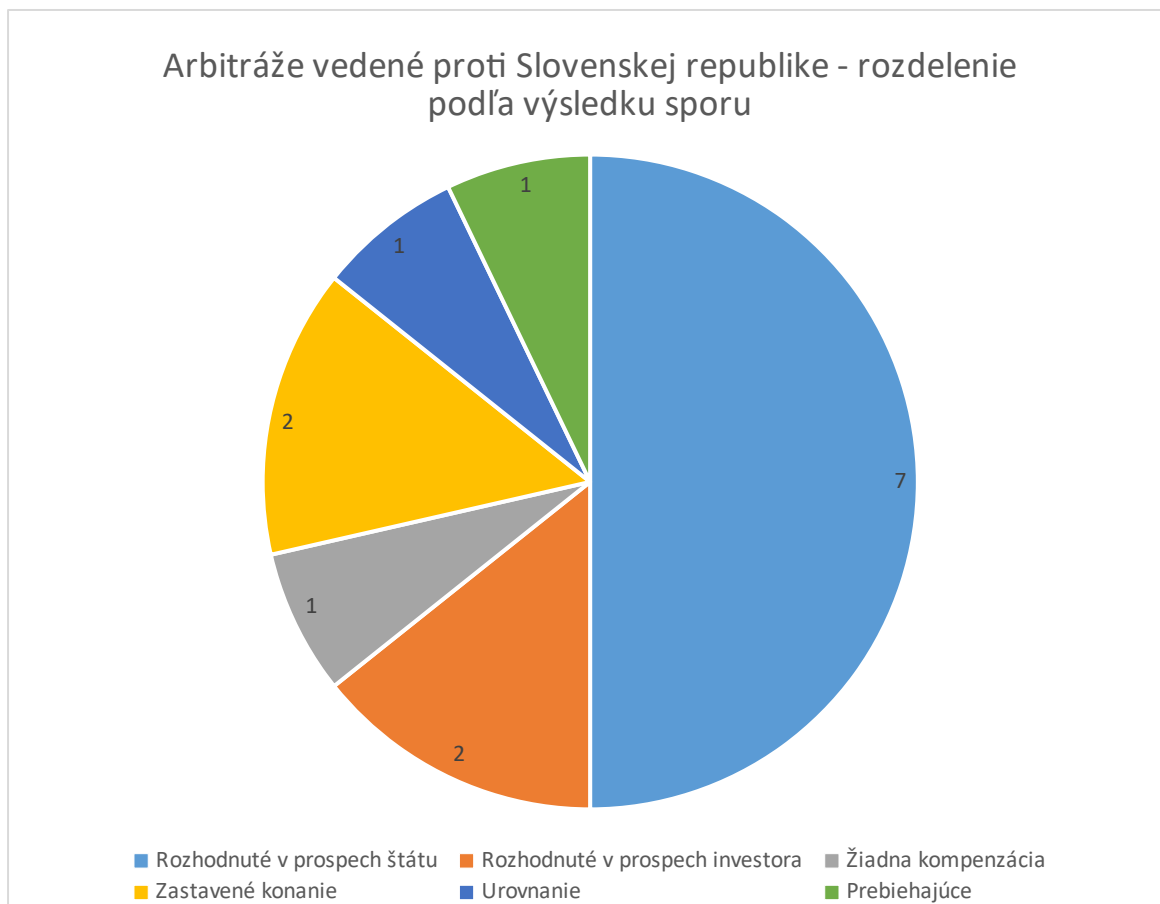
Arbitráže vedené proti Slovenskej republike - rozdelenie podľa príčiny sporu

Šesť (6) arbitrácií bolo iniciovaných kvôli *legislatívnym zmenám*: (i) *Achmea v. Slovenská republika I* (zákaz prevodu zisku zo zdravotného poistenia), (ii) *Euram v. Slovenská republika* (zákaz prevodu zisku zo zdravotného poistenia), (iii) *Hicee v. Slovenská republika* (zákaz prevodu zisku zo zdravotného poistenia), (iv) *Achmea v. Slovenská republika II* (legislatívny zámer vytvorenia jedinej štátnej zdravotnej poisťovne), (v) *Slovak Gas v. Slovenská republika* (zmeny v cenotvorbe plynu a súvisiace legislatívne zmeny) a (vi) *Muszynianka v. Slovenská republika* (ústavný zákaz vývozu vody potrubím). Dve arbitráže súviseli so *súdnyimi rozhodnutiami*: (i) *Alps Finance v. Slovenská republika* (vymáhanie pohľadávky v konkurznom konaní a súvisiace súdne rozhodnutia) a (ii) *Oostergetel v. Slovenská republika* (konanie súdov a daňových úradov a súvisiaci úpadok investície). Štyri arbitráže boli iniciované v súvislosti s *rozhodnutím správnych orgánov*: (i) *US Steel v. Slovenská republika* (uloženie taríf za samovýrobu elektriny), (ii) *Discovery v. Slovenská republika* (nemožnosť vykonať prieskumné vrty na prítomnosť ropy a zemného plynu z dôvodu nezískania EIA) (iii) *Menšík v. Slovenská republika* (nevydanie povolenia na odber minerálnej vody) a (iv) *Eurogas v. Slovenská republika* (odobratie licencie na ťažbu mastenca napriek súdnym rozhodnutiam). Dve (2) arbitráže súviseli s *privatizáciou*: (i) *ČSOB v.*

Slovenská republika (konsolidačné záväzky pri privatizácii ČSOB) a (ii) *Austrian Airlines v. Slovenská republika* (záväzok oddĺženia v privatizácii Air Slovakia).

(ii) **výsledky slovenských arbitráží¹⁴⁴**

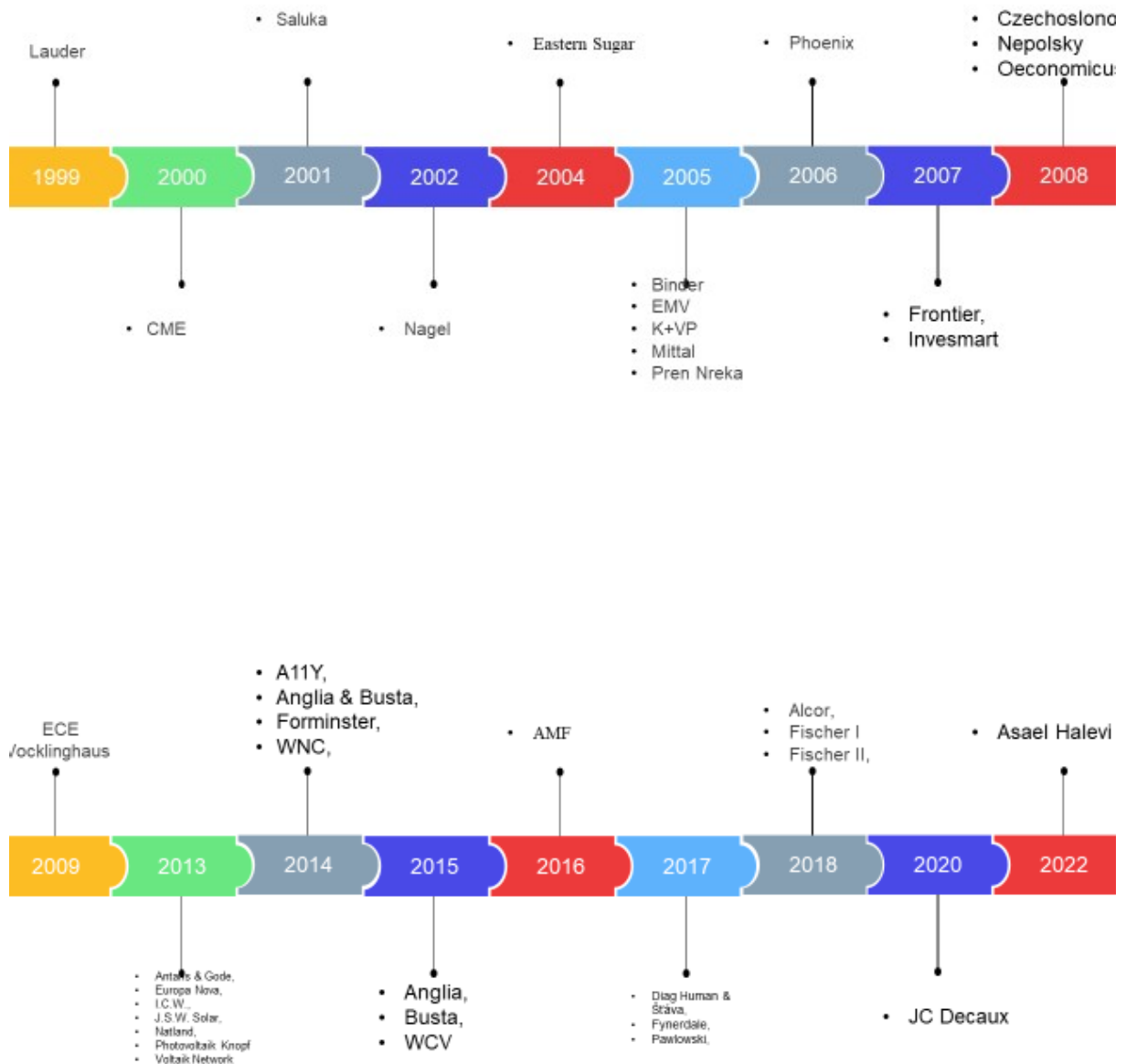
V prospech štátu bolo vydaných sedem (7) rozsudkov: *Oostergetel v Slovenská republika*, *Alps Finance v Slovenská republika*, *Austrian Airlines v Slovenská republika*, *Hicee v Slovenská republika*, *Euram v Slovenská republika*, *Achmea II v Slovenská republika*, *Eurogas v Slovenská republika*. V prospech investora rozhodol tribunál dvakrát (2): (i) *ČSOB v Slovenská republika* a (ii) *Achmea v Slovenská republika I* (arbitrážny rozsudok zrušený). Arbitráž *Muszynianka v Slovenská republika* skončila bez pridelenia kompenzácie. Tribunál v dvoch (2) prípadoch zastavil konanie: (i) *Menšík v Slovenská republika* a (ii) *US Steel v Slovenská republika*. V arbitráži *Slovak Gas v Slovenská republika* sa dosiahlo urovanie (bez finančnej kompenzácie). V súčasnosti prebieha jedna (1) arbitráž: *Discovery Global v Slovenská republika*.

144 Rozdelenie výsledkov v súlade s údajmi z IA Reporter a so zhrnutím podľa databázy UNCTAD: <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/country/191/slovakia>

2.2 Arbitráže proti České republice

Proti České republice bolo spolu iniciovaných 42 arbitráží. V tejto časti kapitoly sú podrobne opísané jednotlivé arbitráže proti České republice. Na konci sú arbitráže rozdelené do kategórií podľa príčiny vzniku sporu a podľa výsledku sporu.

Časová os českých arbitráží

2.2.1 Lauder v Česká republika

Ronald S. Lauder v. Czech Republic

V r. 1999 bola začatá proti Českej republike prvá medzinárodná investičná arbitráž Ronald S. Lauder v. Czech Republic, krátko nato sa pripojila paralelná arbitráž CME v Česká republika. Spor sa týkal licencie k vysielaniu TV Nova, prvej českej súkromnej televíznej stanice. Česká spoločnosť Central European Television 21 (CET 21) a nemecká spoločnosť Central European Development Corporation GmbH (CEDC) (ovládaná p. Lauderom) sa dohodli TV NOVA. Pôvodne mala CEDC získať podiel v CET 21, čo však vyvolalo nesúhlas z dôvodu zapojenia zahraničného kapitálu. Preto CEDC a CET 21 v r 1993 vytvorili rozdelenú štruktúru a uzavreli spoločenskú zmluvu na vytvorenie spoločnosti ČNTS. CET 21 získala licenciu na vysielanie pre ČNTS a CEDC a poskytla kapitál¹⁴⁵. V CET 21 pôsobil p. Vladimír Železný. P. Ronald Lauder ako americký občan bol spoločníkom v nemeckej spoločnosti Central European Development Corporation GmbH (CEDC) ktorá bola akcionárom spoločnosti Česká nezávislá televizní společnost (CNTS). Spoločnosť CNTS bola exkluzívnym poskytovateľom vysielacích služieb pre CET 21.¹⁴⁶ V r. 1999 vlastnila holandská spoločnosť CME (ovládaná p. Lauderom) 99% spoločnosti CNTS. Licenčné podmienky okrem iného stanovovali, že CET 21 bude držiteľom licencie a CNTS bude prevádzkovateľ vysielacej stanice. Licencia zaručovala CNTS kontrolu nad stanicou, ale bránila zasahovaniu do programovej a redakčnej nezávislosti. Podmienka 17 licencie uvádzala, že spoločenská zmluva je neoddeliteľnou súčasťou licencie. Vladimír Železný bol v čele oboch subjektov, CNTS a CET 21. V roku 1996 zmenila Rada pre médiá podmienky licencie. CNTS pokračovala v poskytovaní svojich exkluzívnych vysielacích služieb pre CET 21 v rámci novej dohody o poskytovaní služieb. V r 1996 začala Mediálna rada správne konanie proti ČNTS s tvrdením, že poskytuje vysielacie služby bez licencie. Spoločenská zmluva bola zmenená v r 1996 tak, že CET 21 udeľuje ČNTS „používanie know-how“ (nie licencie) . P. Železný sa snažil o prerokovanie podmienok, ale bezúspešne a v r 1999 bola ukončená spolupráca CNTS s p. Železným (po jeho predchádzajúcich aktivitách). V r 1999 CET 21 vypovedala zmluvu s ČNTS. Predmetné udalosti viedli k viacerým súdnym sporom

145 BOHMER Lisa: Looking back (1 of 3): in CME and Lauder cases, two different uncitral tribunals upheld jurisdiction over Czech media dispute despite parallel proceedings. IAREporter 10. 4. 2019. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/looking-back-1-of-3-in-cme-and-lauder-two-different-uncitral-tribunals-upheld-jurisdiction-over-czech-media-dispute-despite-parallel-proceedings/>

146 Investment arbitration in Central and Eastern Europe, para 4.011 – 4.014

(občianskoprávnym aj trestným).¹⁴⁷ Následne boli proti Českej republike paralelne začaté dve investičné arbitráže:

v r. 1999 bola začatá arbitráž *Lauder v. Česká republika* na základe CZ US BIT, žalované bolo porušenie nepriameho vyvlastnenia, FET, FPS, svojvoľného konania.

v r. 2000 bola začatá arbitráž *CME v Česká republika* na základe CZ NL BIT, žalované bolo porušenie nepriameho vyvlastnenia, FET, FPS, svojvoľného konania a požadovaná kompenzácia bola 495 mil USD.¹⁴⁸

V arbitráži *CME* rozhodol tribunál o porušení investičnej dohody (FET, FPS a vyvlastnenie) a prideliť kompenzáciu 270 mil USD¹⁴⁹. V arbitráži *Lauder* tribunál rozhodol, že Česká republika sa dopustila porušenia svojej povinnosti zdržať sa svojvoľného a diskriminačného konania, keď v r 1993 zmenila svoju pôvodnú pozíciu a stanovil, že navrhovateľ nemohol uskutočniť investíciu vo forme majetkovej účasti do CET 21, ale iba prostredníctvom spoločného podniku. Ostatné tvrdenia a nároky na odškodnenie boli zamietnuté.¹⁵⁰ Tribunál v arbitráži *Lauder* v rozsudku (vydanom pred rozsudkom vo veci *CME*) zamietol argument Českej republiky, že námietka *litispendencie* by mala zabrániť pokračovaniu paralelných arbitráží s odôvodnením, že neboli splnené požiadavky námietky *litispendencie* (nakolko sa jednalo o odlišné osoby a odlišný spor)¹⁵¹. Česká republika sa pokúsila o zrušenie arbitrážneho rozsudku na švédskom súde, avšak bez úspechu¹⁵². Svea Court of Appeal odmietol námietku *res iudicata* s odôvodnením, že napriek prepojeniu žalobcovia neboli tá istá osoba. Je však potrebné uviesť, že Česká republika sa v arbitráži *CME* vyslovene vzdala námietky *litispendencie* aj námietky *res iudicata*. Navyše Česká republika nevyužila možnosť konsolidácie arbitráží.¹⁵³ Len pre prepojenie so súčasnou snahou o modernizáciu ISDS na

147 BOHMER Lisa Looking back (1 of 3): in *CME* and *Lauder* cases, two different uncitral tribunals upheld jurisdiction over Czech media dispute despite parallel proceedings. IAREporter 10. 4. 2019. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/looking-back-1-of-3-in-cme-and-lauder-two-different-uncitral-tribunals-upheld-jurisdiction-over-czech-media-dispute-despite-parallel-proceedings/>

Investment arbitration in Central and Eastern Europe, para 4.011 – 4.014

148 Investment arbitration in Central and Eastern Europe, para 4.015 – 4.018

149 *CME Czech Republic B.V. v. The Czech Republic*, para 1 a 2 rozsudku. Finálny rozsudok z 13. 9. 2001.

Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/52/cme-v-czech-republic>

150 Ronald S. *Lauder v the Czech Republic*, para 2 rozsudku. Finálny rozsudok z 3. 9. 2001. Dostupné na

<https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/35/lauder-v-czech-republic>

151 (vii) GAILLARD Emmanuel. 'Abuse of Process in International Arbitration', in KINNEAR Meg and MCLACHLAN Campbell (eds), *ICSID Review - Foreign Investment Law Journal*, (Oxford University Press 2017, Volume 32 Issue 1) pp. 17 - 37

152 CLAPHAM Jason, 'Finality of Investor-State Arbitral Awards: Has the Tide Turned and is there a Need for Reform?', *Journal of International Arbitration*, (© Kluwer Law International; Kluwer Law International 2009, Volume 26 Issue 3) pp. 437 - 466

153 CRIVELLARO Antonio, 'Chapter 4. Consolidation of Arbitral and Court Proceedings in Investment Disputes', in SANZ- PASTOR Bernardo Cremades and LEW Julian David Mathew (eds), *Parallel State and Arbitral Procedures in International Arbitration, Dossiers of the ICC Institute of World Business Law, Volume 3* (© Kluwer Law International; International Chamber of Commerce (ICC) 2005) pp. 79 – 126

UNCITRAL WG III je potrebné uviesť, že práve arbitráže CME/Lauder sú spomínané ako príklad potreby reformy ISDS.

2.2.2 CME v Česká republika

CME Czech Republic B.V. v. The Czech Republic

Detaily arbitráže CME v Česká republika sú analyzované v článku vyššie.

2.2.3 Saluka v Česká republika

Saluka Investments BV v. The Czech Republic

Predmetná arbitráž sa týka privatizácie českých bánk v deväťdesiatych rokoch, ktoré boli v danom čase zaťažené toxickými (nesplácanými) pôžičkami. Japonská banka Nomura nepožadovala prvotné oddĺženie Investičnej a poštovej banky (IPB), preto bola vybratá ako privatizér.¹⁵⁴ Nomura investovala v Českej republike prostredníctvom holandskej dcérskej spoločnosti Saluka. Nomura nadobudla cez privatizáciu od Českej republiky 46 % kontrolný podiel v IPB v r 1998. Nomura požiadala Českú republiku o zabezpečenie neposkytnúť výhodnejšie podmienky privatizácie pre ďalších investorov IPB¹⁵⁵. Počas vlastníctva akcií IPB uskutočnila Nomura nákup akcií podniku Radegast od Pilsner Urquell a následne ich predaj pre spoločnosť South African Breweries. Nesplácané pôžičky, prísna regulácia ČNB a nedostatok spolupráce medzi českou vládou a bankou Nomura (vrátane neodkúpenia toxických pôžičiek od IPB s odôvodnením, že IPB profitovala z predaja akcií pivárni¹⁵⁶) viedli k zavedeniu nútenej správy nad IPB v r 2000 a k predaju podielu Nomura v IPB pre ČSOB¹⁵⁷. Čo sa týka pozadia sporu, bankový systém Českej republiky svojho času pozostával zo štyroch štátnych komerčných bánk, z ktorých jednou bola IPB. Po r.1989, resp. 1993 sa Česká republika rozhodla privatizovať zadlžený bankový systém. Jeden z akcionárov IPB, Fond národného majetku ČR sa dohodol na predaji svojich akcií skupine Nomura. Akcie boli predané dcérskej spoločnosti - Nomura Europe v r 1998. Právna preverka pred transakciou ukázala, že IPB bola v zlej finančnej situácii a bez nového kapitálu mohla čeliť nútenej správe. Nomura napriek tomu pristúpila k transakcii, údajne ako portfóliový investor v IPB.

154 Investment arbitration in Central and Eastern Europe, para 4.025 – 4.026

155 BALAŠ V.: Saluka v Czech Republic, Comments on the Partial award of 17 March 2006. In Journal of World Investment and Trade

156 Investment arbitration in Central and Eastern Europe, para 4.030

157 Investment arbitration in Central and Eastern Europe, para 4.025 – 4.036

IPB mala okrem bankovej spoločnosti významný podiel aj vo výrobcoch piva Pilsner Urquell, ktorý mala Nomura záujem predat' cez tzv. „put opcii, ktorú v r 1998 aj uplatnila a predala akcie Pilsner Urquell so ziskom, čo bol podľa Českej republiky skutočný zámer Nomury. Následne v r 1998 - 2000 Nomura previedla v dvoch tranžiaciach svoj podiel v IPB na svoju účelovo založenú holandskú dcérsku spoločnosť Saluka. Medzitým v r 1999 Česká národná banka začala v IPB inšpekciu s výsledkom, že IPB nekonala obozretne a mala finančné ťažkosti. Následne centrálna banka v r 2000 zaviedla na IPB nútenú správu s cieľom predat' aktíva IPB pre ČSOB¹⁵⁸. Na základe tohto konania Saluka iniciovala arbitráž v r 2001 na základe CZ NL BIT, namietajúc porušenie FET a vyvlastnenia a požadujúc kompenzáciu 1.7 miliardy USD/40 miliárd CZK¹⁵⁹. V investičnej arbitráži tribunál v r. 2006 v čiastočnom rozsudku rozhodol o porušení FET.¹⁶⁰ Česká republika sa neúspešne pokúsila o zrušenie rozsudku pred Švajčiarskym najvyšším súdom¹⁶¹. Česká republika zaplatila spoločnosti Saluka odškodné vo výške 3.6 miliardy CZK na základe utajenej zmluvy o urovnaní¹⁶². Česká republika si uplatnila (i) protinároky v investičnej arbitráži – neúspešne a (ii) v paralelnej komerčnej arbitráži (na základe Zmluvy o predaji a kúpe akcií) protinárok vo výške 100 – 260 miliárd CZK za údajné zneužitie BIT a protiprávne konanie Saluka¹⁶³. Rozsudok je okrem iného podstatný v otázke definície investora, kde tribunál k námietkam o účelovej povahe schránkovej firmy Saluka uviedol, že síce má porozumenie pre argumenty respondenta, ale je viazaný definíciou investora v znení predmetnej BIT¹⁶⁴.

2.2.4 Nagel v Česká republika

William Nagel v. The Czech Republic (SCC Case No. 049/2002)

158 Ridhi KABRA: Looking back: Saluka v. Czech Republic tribunal considered jurisdiction over counterclaims, and declined to hold claimant accountable for alleged misdeeds of parent company. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/looking-back-saluka-v-czech-republic-tribunal-considered-jurisdiction-over-counterclaims-and-declined-to-hold-claimant-accountable-for-alleged-misdeeds-of-parent-company/>

159 Investment arbitration in Central and Eastern Europe, para 4.037

Saluka Investments BV v. The Czech Republic. Čiastočný rozsudok z 17. 3. 2006. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/57/saluka-v-czech-republic>

160 BALAŠ Vladimír: Saluka v Czech Republic, Comments on the Partial award of 17 March 2006. In Journal of World Investment and Trade

161 Investment arbitration in Central and Eastern Europe, para 4.049

162 Investment arbitration in Central and Eastern Europe, para 4.036

163 Investment arbitration in Central and Eastern Europe, para 4.039

MF ČR: Česká republika podala proti Nomuře žalobu k rozhodčímu soudu. Dostupné na <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2003/2002-12-05-tiskova-zprava-6437-6437>

164 Saluka v Czech Republic, para 240 a 241,

V DOLZER, R., SCHREUER, C.: *Principles of International Investment Law*. Second edition. 2012. s. 48

Žalobca William Nagel (občan UK) uzavrel v r 1993 dohodu o spolupráci so štátnym podnikom Zpráva rádiokomunikací Praha (predchodca České Rádiokomunikace) a luxemburským subjektom Millicom International Cellular S.A. (Millicom), podľa ktorej sa strany mali spoločne usilovať o vytvorenie konzorcia s cieľom prevádzkovať nový GSM systém v Českej republike a získať potrebné licencie. Podľa domnienky p. Nagela česká vláda podporila túto dohodu. Po uzavretí tejto zmluvy však Česká republika pri rozdelení telekomunikačného priestoru priklonila sa k verejnej súťaži a prijala v r 1994 uznesenie, podľa ktorého mali byť vydané dve licencie: jedna pre podnik pod vedením USA, ktorý zaplatil skorší vklad 10 miliónov USD a jedna pre České Rádiokomunikace a partnera, ktorý bude vybraný verejnou súťažou. České Rádiokomunikace odstúpili od zmluvy s p. Nagelom. V r 1996 bolo konzorcium pod vedením Deutsche Telekom vybrané ako spoločný podnik pre České Rádiokomunikace¹⁶⁵. Pán Nagel po súdnych konaniach na českých súdoch v roku 2002 na základe CZ UK BIT, žalujúc porušenie nepriameho vyvlastnenia, FET, FPS, MFN a iných ustanovení¹⁶⁶. Tribunál rozsudkom z 9. 9. 2003 odmietol tvrdenia o zbavení zodpovednosti štátu uzavretím dohody o urovaní medzi žalobcom a spoločnosťou České Rádiokomunikace s odôvodnením, že pri uzavretí zmluvy nebolo priame angažovanie vlády¹⁶⁷. Tribunál ďalej zamietol tvrdenie investora o (i) kvalifikovaní zmluvy o spolupráci ako investície, (ii) pričítaní konania spoločnosti České rádiokomunikace ako konania štátu a (iii) porušení práv p. Nagela pri vybraní inej spoločnosti vo verejnom obstarávaní, pričom žalobca neuspel ani v konaní o zrušení.¹⁶⁸

2.2.5 Eastern Sugar v Česká republika

Eastern Sugar B.V. v. The Czech Republic (SCC Case No. 088/2004)

Čo sa týka pozadia sporu, kvôli nákladom na výrobu cukru sa viaceré európske krajiny rozhodli prijať protekcionistický postoj, ktorý bol neskôr začlenený do nariadení EÚ

165 BOHMER Lisa And PETERSON Luke Eric: Looking back: In Nagel v. Czech Republic, arbitrators considered that the existence of an investment should be examined together with the merits, and held that a cooperation agreement was not an investment. IAREporter 19. 3. 2018. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/looking-back-in-nagel-v-czech-republic-arbitrators-considered-that-the-existence-of-an-investment-should-be-examined-together-with-the-merits-and-held-that-a-cooperation-agreement-was-not-an-inves/>

Investment arbitration in Central and Eastern Europe, para 4.052 – 4.058

166 William Nagel v. The Czech Republic (SCC Case No. 049/2002). Finálny rozsudok z 9. 9. 2003. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/86/nagel-v-czech-republic>

167 BADIA Albert 'Chapter 6: State Responsibility for State Enterprises' Action in Investment Law', In *Piercing the Veil of State Enterprises in International Arbitration*, International Arbitration Law Library, Volume 29 (© Kluwer Law International; Kluwer Law International 2014) pp. 163 - 196

168 Investment arbitration in Central and Eastern Europe, para 4.056 – 4.058

stanovujúcich národné kvóty na cukor podľa historických objemov výroby za predchádzajúcich päť rokov. Hoci Česká republika po r 1989 zaviedla pre sektor cukru liberálny regulačný rámec kvôli pritiahnutiu PZI, vstup do EÚ vyžiadala zavedenie prísnejšieho rámca už pred vstupom.¹⁶⁹ Spor Eastern Sugar sa týkal distribúcie kvót na výrobu cukru medzi výrobcami v Českej republike a súvisí so zmenou legislatívy pred vstupom Českej Republiky do EÚ. Česká republika pred vstupom do EÚ poskytovala garancie výkupu cukru za minimálnu cenu. Kvóty boli v Českej republike zavedené v súvislosti so vstupom do EÚ. Príslušné vyhlášky však boli kontroverzné: dve vyhlášky boli zrušené Ústavným súdom a tretia podstatne znížila kvótu Eastern Sugar¹⁷⁰. Prvá a druhá vyhláška určili národnú výrobnú kvótu a údajne aj rezervnú kvótu pre domácich výrobcov. Tretie zredukovala kvótu pre výrobcov, ktorí v minulosti zavreli továrne (čo bol prípad Eastern Sugar). V konečnom dôsledku bola kvóta pre Eastern Sugar o tretinu nižšia, pričom kvóty iných výrobcov vzrástli¹⁷¹. Preto Eastern Sugar začal investičnú arbitráž v r 2004, po vstupe do EÚ. Žalobca v arbitráži namietal porušenie zákazu FET, FPS a svojvoľné konanie na základe CZ NL BIT a požadoval kompenzáciu 88 mil EUR¹⁷². Spor je významný kvôli uplatneniu tzv. intra EU jurisdikčnej námietky Českou republikou (v zmysle čl 59 VCLT) a súvisiacej intervencii Európskej komisie (list DG MARKT z 2006)¹⁷³. Tribunál v jurisdikčnom rozsudku z 27. 3. 2007 potvrdil svoju právomoc, pričom obsírne citoval z vyššie uvedeného listu generálneho riaditeľa DG MARKT a oznámenia DG MARKT z r 2006 a nakoniec zamietol jurisdikčné námietky Českej republiky, ktoré boli čiastočne založené na predmetnom liste a oznámení COM. Tribunál zamietol argument neaplikovateľnosti CZ NL BIT po pristúpení Českej republiky do EÚ. Tribunál preto rozhodol, že „BIT vrátane jej arbitrážnej doložky je stále v platnosti“.¹⁷⁴ V meritórnem rozsudku tribunál z 12. 4. 2007 rozhodol o porušení FET v CZ NL BIT s pridelením kompenzácie 25.4 mil EUR úroky a trovy právneho zastúpenia.¹⁷⁵ Podľa tribunálu prvé dve

169 CHARLOTIN Damien: Looking back: In Eastern Sugar v Czech Republic case, inconsistent regulation targeted at foreign investor leads to a breach of fair and equitable treatment standard. IAREporter 21. 10. 2017.

Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/looking-back-in-eastern-sugar-v-czech-republic-case-inconsistent-regulation-targeted-at-foreign-investor-leads-to-a-breach-of-fair-and-equitable-treatment-standard/>

170 Rozhodnutie US ČR č. Pl. US 45/2000, 39/01, 50/04 . V Investment arbitration in Central and Eastern Europe, para 4.072

171 Investment arbitration in Central and Eastern Europe, para 4.072 – 4.078

172 Eastern Sugar B.V. v. The Czech Republic (SCC Case No. 088/2004). Konečný rozsudok zo dňa 12. 4.

2007. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/146/eastern-sugar-v-czech-republic>

173 Investment arbitration in Central and Eastern Europe, para 4.074

174 BURGSTALLER Markus, 'European Law and Investment Treaties', Journal of International Arbitration, (© Kluwer Law International; Kluwer Law International 2009, Volume 26 Issue 2) pp. 181 – 216
Eastern Sugar, supra note 1, para. 172.

vyhlášky mali síce vady, ale nevedli k porušeniu BIT. Tretia vyhláška však porušilo čl. 3 BIT. Neskôr spoločnosť Eastern Sugar ukončila pôsobenie v Českej republike.¹⁷⁶

2.2.6 Binder v Česká republika

Rupert Joseph Binder v. Czech Republic

Nemecký občan p. Rupert Joseph Binder investoval v Československu v r 1990 prostredníctvom spoločnosti Cargo Transport – Internationale Spedition (Cargo) a v priebehu r 1990 vybudoval na území Československa 45 miest pre podávanie colných prehlásení. Následne však 1. 1. 1993 došlo k rozdeleniu republiky, zmenila sa dotknutá legislatíva a tovary v novo vzniknutých štátoch podliehali osobitnému príslušnému colnému režimu. P. Binder prostredníctvom spoločnosti Cargo prevzal záväzok ručenia úspešného ukončenia colných konaní, pričom záväzok sa stal splatným po začatí trestného stíhania voči obchodnému partnerovi p. Bindera¹⁷⁷. Konkrétnejšie, prípad sa týkal série dovozov ropy zo Slovenska do Českej republiky v r 1994-95. Dovezená ropa podliehala clu. Súkromní colní zástupcovia ako spoločnosť Cargo boli povinní vydávať záruky za zaplatenie cla alebo dane. V r 1995 začali české úrady žiadať zaplatenie záruky na úhradu DPH vo výške 370 miliónov CZK za dovezenú ropu. Približne 45 miliónov CZK (mala zaplatiť spoločnosť Cargo, čo neskôr viedlo k jej bankrotu. Dodávky ropy boli súčasťou daňového podvodu zo strany spoločnosti, za ktorú spoločnosť CARGO poskytla záruku. Podľa tvrdení p. Bindera však štát včas a riadne nekonal, čo prispelo k jeho strate a nevrátil mu zaplatenú záruku.¹⁷⁸ Po vyhlásení konkurzu na spoločnosť Cargo začal p. Binder investičnú arbitráž na základe CZ DE BIT, v r 2005, žalujúc údajné porušenie FET, svojvoľného konania, FPS, MFN, NT, nepriameho vyvlastnenia a medzinárodného obyčajového práva s nárokovanou kompenzáciou 4 miliardy CZK¹⁷⁹. Tribunál odmietol jurisdikčné námietky Českej republiky (neaplikovateľnosť BIT na nástupnícku ČR a intra EU BIT námietka¹⁸⁰). Jurisdikčný rozsudok Česká republika napadla

175 'Chapter 5: Intra-EU International Investment Agreements', in Tom Fecak, International Investment Agreements and EU Law, (© Kluwer Law International; Kluwer Law International 2016) pp. 371 - 534

176 Investment arbitration in Central and Eastern Europe, para 4.077

177 Investment arbitration in Central and Eastern Europe, para 4.059 – 4.065,

178 HEPBURN Jarrod: In now-public Rupert Binder v. Czech Republic award, tribunal's vacated – and then reinstated – jurisdiction was exercised so as to find no breaches of treaty. IAREporter 24. 2. 2015. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/in-now-public-rupert-binder-v-czech-republic-award-tribunals-vacated-and-then-reinstated-jurisdiction-was-exercised-so-as-to-find-no-breaches-of-treaty/>

179 Rupert Joseph Binder v. Czech Republic. Finálny rozsudok z 15. 7. 2011. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/194/binder-v-czech-republic>

180 VOON Tania and MITCHELL Andrew D., 'Denunciation, Termination and Survival: The Interplay of Treaty Law and International Investment Law'. In KINNEAR Meg and MCLACHLAN Campbell (eds). ICSID Review - Foreign Investment Law Journal. (Oxford University Press 2016, Volume 31 Issue 2) pp. 413 - 433

na českom súde, pričom priaznivý prvostupňový súdny rozsudok bol zrušený v odvolacom konaní. Nakoniec však Česká republika vyhrala meritórnym arbitrážnym rozsudkom z 15. 7. 2011, v ktorom tribunál uviedol, že BITs nesúžia na ochranu pred bežným podnikateľským rizikom¹⁸¹.

2.2.7 EMV v Česká republika

European Media Ventures SA v. The Czech Republic

Predmetom sporu bolo rozhodnutie Rady pre rozhlas a televíziu (Rada) vo veci prevodu licencie k TV vysielaniu pre stanicu TV 3. Rada síce vydala licenciu pre TV3, ale neskôr zamietla prevod licencie z TV 3 na spoločnosť KTV s odôvodnením, že uprednostní uchádzačov s jasnou vlastníckou štruktúrou kontrolovateľnou podľa českých zákonov. Rada následne schválila v r 2001 prevod licencie na spoločnosť na RTV Galaxia. Po prevode na RTV Galaxia nemala EMV žiadne právne prostriedky na samotné vysielanie obsahu TV3 a RTV Galaxia odmietla vysielat' obsah, čo znamená, že TV3 nakoniec zastavila činnosť. Spoločnosť EMV ako spoločník KTV následne iniciovala súdne konanie, na základe ktorého bolo v r 2004 rozhodnutie Rady o prevode licencie na RTV Galaxia zrušené. V r 2005 inicioval žalobca arbitráž na základe BE/LU CZ BIT kvôli údajnému porušeniu nepriameho vyvlastnenia, FPS a svojvoľného konania so žiadosťou o kompenzáciu za 45 mil USD¹⁸². Arbitrážny tribunál v r 2009 žalobu zamietol, anglické sudy potvrdili jurisdikciu tribunálu.¹⁸³ Tribunál odmietol údajné tvrdenia o vydieraní poslancov parlamentu¹⁸⁴, príslušný súd v revíznom konaní (English High Court) odmietol tvrdenia o zúžení kompetencie rozhodovania ohľadne kompenzácie¹⁸⁵.

2.2.8 K+ VP v Česká republika

181 Investment arbitration in Central and Eastern Europe, para 4.059 – 4.065,

182 *European Media Ventures SA v. The Czech Republic*. Finálny rozsudok z 28. 1.2010. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/198/emv-v-czech-republic>

183 Investment arbitration in Central and Eastern Europe, para 4.084

HEPBURN Jarrod: In finally-released EMV v Czech Republic awards, arbitrators found jurisdiction under narrow arbitration clause, but found no expropriation of media investment. IAREporter 27. 3. 2015. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/in-finally-released-emv-v-czech-republic-awards-arbitrators-found-jurisdiction-under-narrow-arbitration-clause-but-found-no-expropriation-of-media-investment/>

184 SOURGENS Frédéric G., DUGGAL Kabir, LAIRD Ian A.. „*Different Standards of Proof in Investor-State Arbitration*‘. In „*Evidence in International Investment Arbitration*“ (Oxford University Press 2018) pp. 76 - 108

185 MCLACHLAN Campbell, SHORE Laurence et al., 3. *Dispute Resolution Provisions*‘, in, *International Investment Arbitration: Substantive Principles (Second Edition)*, Oxford International Arbitration Series, (© Campbell McLachlan, Laurence Shore, and Matthew Weiniger 2017; Oxford University Press 2017) pp. 47 - 91

K+ Venture Partners v. Czech Republic

Spoločnosť K + Venture Partners podnikala v Českej republike prostredníctvom dcérskej spoločnosti Czech Venture Partners. Spor vznikol kvôli skončenej zmluve a nezaplatenej odmene pre Czech Venture Partners od Ministerstva miestneho rozvoja za správu dvoch kapitálových fondov¹⁸⁶. Spoločnosť K + Venture Partners iniciovala investičnú arbitráž na základe CZ NL BIT (údajné porušenie FET) so žiadosťou o kompenzáciu 140 mil CZK. Spor sa ukončil zmluvou, ktorého detaily neboli zverejnené.¹⁸⁷

2.2.9 Mittal v Česká republika

Mittal Steel Company N.V. v. Czech Republic

Spor sa týkal (ne)účasti spoločnosti Mittal v privatizácii spoločnosti Vítkovice Steel. Spoločnosť Mittal bola vylúčená z privatizácie kvôli žalobe jej dcérskej spoločnosti Vysoké pece Ostrava voči štátom vlastnenej spoločnosti Osinek, majiteľovi spoločnosti Vítkovice Steel. Podľa uznesenia vlády boli z privatizácie vylúčené spoločnosti v spore so štátom¹⁸⁸. Žalobca následne inicioval spor v r. 2005 na základe CZ NL BIT kvôli údajnému porušeniu FET a svojvoľnému konaniu, s požadovanou kompenzáciou 1,4 miliardy USD.¹⁸⁹ Spor sa skončil urovnaním za nasledujúcich podmienok: spoločnosť Mittal vzala späť žalobu (s požadovaným odškodnením vo výške 26 miliárd CZK) a Česká republika predala spoločnosti Mittal zvyšných 11 % akcií spoločnosti Vítkovice Steel za cenu 6,8 miliardy CZK.¹⁹⁰ V roku 2008 zvíťazila Česká republika v komerčnej arbitráži v ďalšom spore so spoločnosťou Mittal, tentoraz v súvislosti s privatizáciou zariadenia Nová Hut'¹⁹¹.

186 Investment arbitration in Central and Eastern Europe, para 4.110 – 4.111

187 K+ Venture Partners v. Czech Republic. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/215/k-vp-v-czech-republic>

188 KUBÁTOVÁ Zuzana: Stát vyřadil Mittal z privatizace Vítkovic. iDNES.cz, 16. 3. 2005. Dostupné na: https://www.idnes.cz/ekonomika/podniky/stat-vyradil-mittal-z-privatizacevitkovic.A050316_162630_ekoakcie_maf

189 Mittal Steel Company N.V. v. Czech Republic. Dostupné na:

<https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/197/mittal-v-czech-republic>
Investment Treaty News (ITN), November 24, 2006. Published by the International Institute for Sustainable Development (<http://www.iisd.org/investment/itn>)

190 PIRNEROVÁ H.: Česko se dohodlo se společností Mittal, arbitráže končí. iDNES.cz, 10. 6. 2008. Dostupné na: https://www.idnes.cz/ekonomika/domaci/cesko-se-dohodlo-se-spolecnosti-mittal-arbitraze-konci.A080710_144135_ekonomika_pin

191 PETERSON Luke Eric: Cases closed: Mittal v. Czech Republic and Transglobal Petroleum v. Jordan. IARporter 11. 5. 2009. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/cases-closed-mittal-v-czech-republic-and-transglobal-petroleum-v-jordan/>

2.2.10 Pren Nreka v. Česká republika

Pren Nreka v. Czech Republic

Chorvátsky občan p. Pren Nreka investoval v ČR prostredníctvom spoločnosti ZIPimex. Spor sa týkal zmluvy k nehnuteľnosti, ku ktorej mal p. Nreka dostať nájom na obdobie 15 rokov ako protiplnenie za jej rekonštrukciu. V prenajatých priestoroch spoločnosť ZIPimex prevádzkovala pizzeriu. Zmluva bola uzavretá s Pražským pedagogickým centrom, vlastneným Ministerstvom školstva, mládeže a telovýchovy ČR. V r 2002 sa však ministerstvo rozhodlo využiť budovu pre vlastné účely a po preskúmaní ministerstvo vyhlásilo zmluvu za absolútne neplatnú, pretože neobsahuje možnosť výpovede pre potreby štátu. P. Nreka sa neúspešne obrátil na české súdy, pričom ministerstvo nevyplatilo ani mimosúdnu kompenzáciu z dôvodu nepreukázania vzniku škody¹⁹². Následne inicioval p. Nreka v r 2005 investičnú arbitráž na základe CZ HR BIT, v ktorej žaloval porušenie FET/nepriameho vyvlastnenia a žiadal kompenzáciu 26 mil CZK. Tribunál rozhodol v prospech investora a priznal 1,5 mil USD kompenzáciu za porušenie FET¹⁹³. Snaha ČR o zrušenie rozsudku pre Parížskym odvolaním súdom bola neúspešná, súd neakceptoval argumenty Českej republiky o nesplnení definície investície, ilegalite investície a argument verejného poriadku.¹⁹⁴

2.2.11 Phoenix v Česká republika

Phoenix Action Ltd v. Czech Republic (ICSID Case No. ARB/06/5)

Navrhovateľ Phoenix Action Ltd bol izraelská spoločnosť v 100% vlastníctve českého občana p. Vladimíra Beňa. P. Beňo podnikal prostredníctvom spoločností Benet Praha a Benet Group. Trestné stíhania prebehli proti p. Beňovi a aj jeho dvom spoločnostiam. P. Beňa následne po úteku z ČR v Izraeli založil spoločnosť Phoenix, ktorá nadobudla predmetné dve spoločnosti od manželky p. Beňu.¹⁹⁵ Konkrétnejšie, predmet sporu sa týkal aktivít dvoch

192 PETERSON Luke Eric: Paris court declines to set aside 2007 BIT award in Croat investor dispute with czech republic; we analyze tribunal's jurisdiction holdings from Pren Nreka case. IAREporter 1. 10. 2008.

Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/paris-court-declines-to-set-aside-confidential-2007-bit-award-in-croat-investor-dispute-with-czech-republic/>

Investment arbitration in Central and Eastern Europe, para 4.100 – 4.102

Pren Nreka v. Czech Republic. Rozsudok zo dňa 5. 2. 2007. Dostupné na

<https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/217/pren-nreka-v-czech-republic>

193 <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/217/pren-nreka-v-czech-republic>

194 DUPREY Pierre, 'Comments on the Paris Court of Appeal Decision in Czech Republic v. Pren Nreka',

Journal of International Arbitration, (© Kluwer Law International; Kluwer Law International 2009, Volume 26 Issue 4) pp. 591 - 604

195 Investment arbitration in Central and Eastern Europe, para 4.066 – 4.067

českých spoločností Benet Praha a Benet Group špecializovaných na obchod s kovovými zliatinami, pôvodne vlastnených českými spoločnosťami. Žalobca Phoenix bol založený v Izraeli v roku 2001 bývalým českým občanom p. Vladimírom Beňom, ktorý získal izraelské občianstvo v roku 2002. Následne sa Phoenix koncom 2002 stal jediným vlastníkom Benet Praha a Benet Group, pričom transakcia bola zaregistrovaná v Českej republike v prvom polroku 2003. V r 2004 žalobca inicioval arbitráž na základe údajného porušenia CZ IZ BIT v súvislosti s opatreniami prijatými v dvoch miestnych sporoch týkajúcich sa Benet Praha a Benet Group:

sporu medzi Benet Group a Miroslavom Raškom – ďalším českým občanom – o vlastníctvo dvoch miestnych spoločností, na ktoré od novembra 2001 prebiehali pred českými súdmi konkurzné konania. Podľa tvrdení žalobcu mu vznikla ujma tým, že české súdy včas nevyriešili spor medzi Benet Group a pánom Raškom;

rozhodnutie o zmrazení bankového účtu Benet Praha v miestnom konaní z r 2001 v kontexte trestného vyšetrovania p. Beňa ako generálneho riaditeľa Benet Praha kvôli daňovým podvodom a colným únikom.

Ako už bolo uvedené vyššie, p. Beňo následne ušiel z Českej republiky do Izraela a podnikol kroky na získanie ochrany podľa CZ IZ BIT.¹⁹⁶ V r 2006 žalobca začal investičnú arbitráž na základe CZ IZ BIT, žalujúc porušenie nepriameho vyvlastnenia, FET a FPS a žiadosťou o kompenzáciu vo výške 953 mil CZK. Tribunál rozsudkom z 15. 4. 2009 zamietol žalobu s odôvodnením, že nejde o investíciu v dobrej viere¹⁹⁷. Česká republika si uplatnila jurisdikčnú námietku tzv. *treaty shopping*, ako aj námietku, že nejde o investíciu v zmysle Salini testu, ktoré tribunál akceptoval.¹⁹⁸ Rozsudok je tiež podstatný redefinovaním Salini kritérií - ich rozšírením o dve nové kritériá: súlad investície s právom host'ovského štátu a dobromyseľnosť investície, ako aj spresnením, že prínos investície má mať ekonomický charakter.¹⁹⁹ Tribunál vzhľadom na zneužitie procesu nariadil žalobcovi niesť trovy právneho zastúpenia Českej republiky²⁰⁰. Ide o prvý prípad, kedy tribunál zamietol žalobu z dôvodu

196 IARepoter: Looking back: Tribunal in Phoenix v. Czech Republic declined jurisdiction after finding that the investment had not been made in good faith. IARepoter 12. 1. 2021. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/looking-back-tribunal-in-phoenix-v-czech-republic-declined-jurisdiction-after-finding-that-the-investment-had-not-been-made-in-good-faith/>

197 Phoenix Action Ltd v. Czech Republic (ICSID Case No. ARB/06/5) . Rozsudok z 15. 4. 2009. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/223/phoenix-action-v-czech-republic>

198 Investment arbitration in Central and Eastern Europe, para 4.068

199 TOPCAN Utku: *Abuse of the Right to Access ICSID Arbitration* . In ICSID Review, Vol. 29, No. 3 (2014), pp. 627–647

200 Investment arbitration in Central and Eastern Europe, para 4.070

zneužitia procesu. V tomto prípade boli totiž akcie dvoch českých subjektov prevedené na „izraelského“ žalobcu až potom, čo sa české spoločnosti dostali do trestných/civilných sporov s orgánmi verejnej moci. Tribunál súhlasil s tvrdením, že účelom reštrukturalizácie bolo uplatniť nárok cez CZ IZ BIT²⁰¹.

2.2.12 Frontier v. Česká republika

Frontier Petroleum Services Ltd. v. The Czech Republic

Kanadská spoločnosť Frontier Petroleum Services podnikajúca v ČR prostredníctvom spoločnosti Moravan Airplanes žalovala ČR o zmarenú investíciu nadobudnutia 49% akcií výrobcu lietadiel LET. Konkrétne Frontier Petroleum Services investovala v Českej republike začiatkom roku 2000 do schémy výroby lietadiel a súhlasila s financovaním akvizície aktív bývalého štátneho podniku LET as, podniku na výrobu lietadiel ako miestneho partnera Moravan Airplanes. Frontier Petroleum Services sa však dostala do sporu s Moravan Airplanes, ktorá si nespĺnila svoje zmluvné záväzky z akcionárskej zmluvy s Frontier Petroleum Services. Spoločnosť Frontier Petroleum Services preto iniciovala komerčnú arbitráž proti Moravan Airplanes podľa arbitrážnej klauzuly vo svojej akcionárskej zmluve s Moravan Airplanes. Frontier Petroleum Services vyhrala komerčnú arbitráž. České súdy však vzhľadom na konkurzné konanie Moravan Airplanes odmietli vykonať komerčný arbitrážny rozsudok (s odvolaním na výhradu verejného poriadku podľa NY dohovoru)²⁰². Frontier Petroleum Services následne začala investičnú arbitráž v r 2007 na základe CZ CA BIT, žalujúc porušenie FET, FPS a ďalších ustanovení, požadujúc kompenzáciu 20 mil USD. Arbitrážny tribunál zamietol žalobu rozsudkom z dňa 12. 11. 2010²⁰³. Tribunál rozhodol, že rozhodnutie českých súdov bolo primerane obhájiteľné a v dobrej viere²⁰⁴. Tribunál ohľadne povinnosti právnej previerky investora uviedol, že investor by mal vykonávať právne previerky a prijímať obchodné rozhodnutia na základe zákona a faktickej situácie v čase investície²⁰⁵.

201 Rozsudok Phoenix v Česká republika, para 34. V BRANSON John David, 'The Abuse of Process Doctrine Extended: A Tool for Right Thinking People in International Arbitration', in SCHERER Maxi (ed), *Journal of International Arbitration*, (Kluwer Law International 2021, Volume 38 Issue 2) pp. 187 - 214

202 PETERSON Luke Eric: Czech Republic prevails in arbitration with Canadian investor who complained of Czech officialdom's handling of his dispute with local business partner. IAREporter 16. 12. 2010. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/czech-republic-prevails-in-arbitration-with-canadian-investor-who-complained-of-czech-officialdoms-handling-of-his-dispute-with-local-business-partner/>

203 Frontier Petroleum Services Ltd. v. The Czech Republic. Rozsudok z 12. 11. 2010. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/273/frontier-v-czech-republic>

204 Investment arbitration in Central and Eastern Europe, para 4.079 – 4.083

205 Frontier v. Czech Republic [2010] UNCITRAL Arbitration, Award (12 November 2010) para. 287. V LEVASHOVA Yulia. 'Chapter 6: The State's Right to Regulate and the Legitimate Expectations of the Investor'.

2.2.13 Invesmart v Česká republika

Invesmart v. Czech Republic

Predmetný spor súvisel s nestabilnou situáciou v českom bankovom sektore v deväťdesiatych rokoch²⁰⁶. Spor Invesmart v Česká republika sa týkal údajnej prisľúbenej štátnej pomoci od Českej národnej banky pre Union Banku v kontexte schválenia nadobudnutia kontrolného podielu investorom Invesmart v Union Banke v r 2002. ČNB síce schválila akvizíciu, ale následne MF ČR odmietlo poskytnutie štátnej pomoci na ozdravenie banky Union, okrem iného s odvolaním na plánovaný vstup Českej republiky do EÚ a pravidlá EÚ o štátnej pomoci²⁰⁷. ČNB tiež vydala negatívne vyjadrenia o Union Banke.²⁰⁸ Union banka následne prišla o licenciu a bolo na ňu vyhlásené konkurzné konanie²⁰⁹. Žalobca inicioval arbitráž v r 2007 na základe CZ NL BIT, žaloval porušenie FET, priame a nepriame vyvlastnenie, svojvoľné konanie a UC a požadoval náhradu 250 mil EUR²¹⁰. Po preskúmaní štátnej pomoci pre iné české banky a berúc do úvahy osobitné problémy Union Banky tribunál zamietol nároky žalobcu²¹¹. Ohľadne českého práva ako faktu/dôkazného prostriedku vs. aplikácie rozhodného práva tribunál uviedol, že v tomto prípade je to nepodstatná/akademická otázka²¹². Snahy Invesmart o dosiahnutie kompenzácie v súdnom konaní prebehli neúspešne²¹³. Osobitne k štátnej pomoci tribunál uviedol, že si mal investor byť vedomý EÚ

In *The Right of States to Regulate in International Investment Law: The Search for Balance Between Public Interest and Fair and Equitable Treatment*, International Arbitration Law Library, Volume 50 (© Kluwer Law International; Kluwer Law International 2019) pp. 113 - 172

206 Investment arbitration in Central and Eastern Europe, para 4.094

207 KOVÁCS Csaba 'Chapter 5: The Attribution of Internationally Wrongful Conduct', In *Attribution in International Investment Law*, International Arbitration Law Library, Volume 45 (© Kluwer Law International; Kluwer Law International 2018) pp. 55 - 234

208 SABAHI Borzu, RUBINS Noah, et al.,XIX. 'Fair and Equitable Treatment', 'Full Protection and Security', and 'War Clauses',. In *Investor-State Arbitration* (Second Edition), 2nd edition (© Borzu Sabahi, Noah Rubins, Don Wallace, Jr. 2019; Oxford University Press 2019) pp. 631 - 689

209 Investment arbitration in Central and Eastern Europe, para 4.094

HEPBURN Jarrod: Long-confidential intra-eu BIT award (Invesmart v. Czech Republic) details escape from liability for denial of state aid to bank during EU accession process. IAREporter 10. 2. 2015. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/long-confidential-intra-eu-bit-award-details-escape-from-liability-for-denial-of-state-aid-to-bank-during-eu-accession-process/>

210 Invesmart v. Czech Republic. Rozsudok zo dňa 26. 6. 2009. Dostupné na

<https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/280/invesmart-v-czech-republic>

211 SABAHI Borzu, RUBINS Noah, et al.'XVII. *Discrimination: National Treatment, Most-Favoured Nation Treatment, and Discriminatory Impairment*',. In *Investor-State Arbitration* (Second Edition), 2nd edition (© Borzu Sabahi, Noah Rubins, Don Wallace, Jr. 2019; Oxford University Press 2019) pp. 538 - 574

212 SABAHI Borzu, RUBINS Noah, et al.'VIII. *Governing Law in Investment Disputes*', in *Investor-State Arbitration* (Second Edition), 2nd edition (© Borzu Sabahi, Noah Rubins, Don Wallace, Jr. 2019; Oxford University Press 2019) pp. 289 - 308

213 Investment arbitration in Central and Eastern Europe, para 4.110 – 4.111

pravidiel pre štátnu pomoc a skutočnosti, že by v tomto prípade bolo poskytnutie štátnej pomoci nelegálne²¹⁴.

2.2.14 Czechoslonor v. Česká republika

Czechoslonor AS v. Czech Republic

Spor sa týkal investície NO spoločnosti – prevádzky na spracovanie lososov blízko obce Litoměřice, ktorá nakoniec bola predmetom konkurzného konania údajne kvôli neposkytnutiu úveru bankou ČSOB. ČSOB údajne odmietla poskytnutie úveru kvôli fiktívnej policajnej správe, čo spôsobilo úpadok prevádzky, pričom správca konkurznej podstaty bol obvinený zo žiadosti o úplatok. Požadovaná kompenzácia v arbitráži začatej v r 2008 na základe CZ NO BIT bola 330 mil CZK (18,8 mil USD), bližšie detaily arbitráže ani jej výsledok nie sú známe²¹⁵.

2.2.15 InterTrade v. Česká republika

InterTrade Holding GmbH v. The Czech Republic (PCA Case No. 2009-12)

Nemecká spoločnosť InterTrade Holding GmbH investovala v Českej republike v r 2000 prostredníctvom spoločnosti CE Wood v oblasti lesníctva a ťažby dreva, ktorá bola hlavným zmluvným partnerom Lesy Českej republiky, založené v r 1995. Pôvodne uzatvárali Lesy Českej republiky zmluvy prevažne s CE WOOD. Od r 2004 však zosilnela potreba transparentnejšieho konania Lesov Českej republiky cez verejné obstarávanie. Po zvýšení transparentnosti výberu partnerov stratila spoločnosť CE Wood svoje postavenie, v nových tendroch nebola úspešná a viaceré jej zmluvy s Lesy Českej republiky boli ukončené.

214 HEPBURN Jarrod: LONG-CONFIDENTIAL INTRA-EU BIT AWARD (INVESTSMART V. CZECH REPUBLIC) DETAILS ESCAPE FROM LIABILITY FOR DENIAL OF STATE AID TO BANK DURING EU ACCESSION PROCESS: IAREporter. 10. 2. 2015. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/long-confidential-intra-eu-bit-award-details-escape-from-liability-for-denial-of-state-aid-to-bank-during-eu-accession-process/>

Pozri tiež HYDER Arif Ali and ATTANASIO David L.: Chapter 6: *Merits: The Content of Investment Protection*, in *International Investment Protection of Global Banking and Finance: Legal Principles and Arbitral Practice*, (© Kluwer Law International; Kluwer Law International 2021) pp. 191 - 260

215 SLONKOVÁ S. and HOLUB P.: Czechoslonor plans arbitration against Czech Rep. Aktuálne.cz, 13. 3. 2008. Dostupné na <https://zpravy.aktualne.cz/czechoslonor-plans-arbitration-against-czech-rep/r~i:article:523880/>

Česko čeká arbitráž s norskou firmou o 241 milionů Kč. Finance.cz, 4. 6. 2006. Dostupné na <https://www.finance.cz/zpravy/finance/68443-euro-cesko-ceka-arbitraz-s-norskou-firmou-o-241-milionu-kc/>
Czechoslonor AS v. Czech Republic. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/294/czechoslonor-v-czech-republic>

Následne sa spoločnosť CE Wood prestala uchádzať o ďalšie zákazky.²¹⁶ Investor - spoločnosť InterTrade iniciovala arbitráž v r 2008 na základe CZ DE BIT, žalujúc porušenie FET, FPS, NT, svojvoľné konanie a nepriame vyvlastnenie, požadujúc kompenzáciu 84 mil EUR. Tribunál zamietol nároky žalobcu rozsudkom z 7. 6. 2012.²¹⁷ Neskôr český súd rovnako zamietol nároky CE WOOD²¹⁸. V arbitrážnom konaní bola posudzovaná okrem iného zodpovednosť štátu za konanie Lesy Českej republiky ako osobitného verejného subjektu Ministerstvom pôdohospodárstva v r 1991 na manažment a správu štátnych lesov. Samotný žalobca akceptoval, že nejde o štátny orgán, pričom Česká republika argumentovala, že štát nemá kontrolu nad týmto podnikom, ktorý má právnu subjektivitu oddelenú od štátu. Tribunál sa priklonil k argumentácii respondentu stanovujúcej, že štátny podnik je nezávislá právnická osoba oddelená od štátu, ktorá vykonáva obchodnú aktivitu so štátnym majetkom vo vlastnom mene.²¹⁹

2.2.16 Nepolsky v Česká republika

Georg Nepolsky v. Czech Republic

Nemecký občan Georg Nepolsky žiadal české úrady o vydanie povolenia na ťažbu minerálnej vody na severe Českej republiky, jeho žiadosť však nebola včas vybavená a p. Nepolsky tvrdil, že v povoloňovacom konaní boli údajne uprednostnení českí občania na jeho úkor. P. Nepolsky inicioval spor v r 2008 na základe CZ DE BIT, požadovaná kompenzácia bola vo výške 60 Mil. USD. Spor sa skončil späťvzatím žaloby kvôli nedostatku financií na vedenie arbitráže²²⁰. Spor je svojím obsahom aj priebehom veľmi podobný arbitráži Branimír Menšík v Slovenská republika.

216 CHARLOTIN Damien: Looking back: Arbitrators in Intertrade v. Czech Republic delved into principles of attribution to the state – with the tribunal splitting on governmental authority analysis. IAREporter 30. 7. 2021. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/looking-back-arbitrators-in-intertrade-v-czech-republic-delved-into-principles-of-attribution-to-the-state-with-the-tribunal-splitting-on-governmental-authority-analysis/>

217 InterTrade Holding GmbH v. The Czech Republic (PCA Case No. 2009-12). Finálny rozsudok z 7. 6. 20123. Dostupné na: <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/316/intertrade-v-czech-republic>

218 Investment arbitration in Central and Eastern Europe, para 4.091-4.093

219 KOVÁCS Csaba 'Chapter 5: *The Attribution of Internationally Wrongful Conduct*', in Attribution in International Investment Law, International Arbitration Law Library, Volume 45 (© Kluwer Law International; Kluwer Law International 2018) pp. 55 - 234

220 Investment arbitration in Central and Eastern Europe, para 4.090

Georg Nepolsky v. Czech Republic. Rozhodnutie o nákladoch z 2/2010. Dostupné na

<https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/305/nepolsky-v-czech-republic>

PETERSON Luke Eric: Water extraction claim dries up in absence of funds; claimant ordered to cover half of state's expenses in uncitral arbitration. IAREporter 16. 6. 2010. Dostupné na

<https://www.iareporter.com/articles/water-extraction-claim-dries-up-in-absence-of-funds-claimant-ordered-to-cover-half-of-states-expenses-in-uncitral-arbitration/>

2.2.17 Oeconomicus v Česká republika

Konsortium Oeconomicus v. The Czech Republic

Švajčiarsky investor Konsortium Oeconomicus poskytol českej spoločnosti Eco Gaia pôžičku na výstavbu spaľovne v Mladej Boleslavi vo výške 710 miliónov CZK. Na spoločnosť Eco Gaia bol však vyhlásený konkurz, poskytnutá štátna záruka bola súdom zrušená a spaľovňa nebola postavená. Konsortium Oeconomicus následne začal v r 2008 investičnú arbitráž voči Českej republike na základe CZ CH BIT, ktorá bola skončená z dôvodu, že žalobca včas nedoručil tribunálu podanie.²²¹

2.2.18 ECE Projektmanagement v. Česká republika

ECE Projektmanagement International GmbH and Kommanditgesellschaft PANTA Achtungsechzigste Grundstücksgesellschaft GmbH & Co v. The Czech Republic (PCA Case No. 2010-5)

Žalobcovia sú súčasťou európskej developerskej skupiny ECE . Na severe Českej republiky chceli žalobcovia postaviť obchodné centrum „Galerie“, ktorého výstavba mala prebiehať v niekoľkých etapách vyžadujúcich osobitné územné a stavebné povolenia.²²² Spor sa týkal územných konaní pre výstavbu obchodných centier v tesnej blízkosti, ktoré boli vydané pre dve spoločnosti – nemeckú spoločnosť ECE Projektmanagement a jej konkurenciu - holandskú spoločnosť Multi. Územné povolenie pre ECE bolo nakoniec z iniciatívy Multi vzaté späť.²²³ V iniciovanej arbitráži z r 2009 na základe CZ DE BIT žalobcovia požadovali za údajné porušenie FET, FPS, UC, MFN, nepriame vyvlastnenie a svojvoľné konanie a požadovali kompenzáciu vo výške 1,8 miliardy CZK²²⁴. Tribunál zamietol nároky

221 Investment arbitration in Central and Eastern Europe, para 4.097

HEPBURN Jarrod: After Swiss consortium (konsortium oeconomicus) failed to disclose its members, uncitral bit tribunal held consortium's representatives personally liable to reimburse czech republic's costs. IAREporter 24. 2. 2015. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/after-swiss-consortium-failed-to-disclose-its-members-uncitral-bit-tribunal-held-consortiums-representatives-personally-liable-to-reimburse-states-costs/>
Konsortium Oeconomicus v. The Czech Republic. Rozhodnutie o skončení zo dňa 5. 12. 2011. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/338/oeconomicus-v-czech-republic>
222 DAHLQUIST Joel: In newly-disclosed UNCITRAL award, German investor's ("ECE") failed corruption allegations directed at Czech Republic come to light. IAREporter 29. 4. 2015. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/in-newly-disclosed-uncitral-award-german-investors-failed-corruption-allegations-directed-at-czech-republic-come-to-light/>

223 Investment arbitration in Central and Eastern Europe, para 4.085

224 ECE Projektmanagement International GmbH and Kommanditgesellschaft PANTA Achtungsechzigste Grundstücksgesellschaft mbH & Co v. The Czech Republic (PCA Case No. 2010-5). Rozsudok zo dňa 19. 9. 2013. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/361/ece-v-czech->

v rozsudku zo dňa 19. 9. 2013. Tribunál okrem iného v rozsudku zdôraznil dôkazné bremeno na strane žalobcu k preukázaniu korupcie, ktoré v tomto prípade žalobca neunesol²²⁵.

2.2.19 Vöcklinghaus v Česká republika

Peter Franz Vöcklinghaus v. Czech Republic

Nemecký občan Peter Franz Vöcklinghaus investoval do golfového ihriska vlastneného českou spoločnosťou Komfort V.P. Cihelny, v ktorej mal 50% podiel a na ktorú bol následne v r 2001 vyhlásený konkurz. Konkurzné konanie údajne prebehlo za neštandardných okolností (vrátane súvisiaceho trestného stíhania). Investor tvrdil, že proces konkurzu spolu s následnou likvidáciou a výmazom spoločnosti KOMFORT z obchodného registra predstavovali porušenie BIT a Česká republika sa úmyselne snažila odstrániť pána Vöcklinghauša z projektu a previesť majetok na miestne záujmy.²²⁶ Následne p. Vöcklinghaus začal investičnú arbitráž v r 2009 na základe CZ DE BIT, požadujúc kompenzáciu 60 mil USD, namietajúc porušenie nepriameho vyvlastnenia, FET/MST, FPS a svojvoľné/diskriminačné opatrenia. Tribunál rozsudkom v r 2011 nenašiel porušenie BIT českými súdmi/orgánmi a žalobu zamietol²²⁷.

2.2.20 Antaris a Göde v. Česká republika

Antaris Solar GmbH and Dr. Michael Göde v. The Czech Republic (PCA Case No. 2014-01)

Investičným arbitrážam k podpore obnoviteľných zdrojov čelili v EÚ najmä Španielsko a Taliansko, ale aj Česká republika a v ostatnom čase aj Rumunsko. Investičné arbitrážne kvôli ukončeniu podpory výroby elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov sú dôležitým dôkazom toho, že investičná politika prostredníctvom podpory zelených investícií môže v prípade jej ukončenia mať za následok investičné arbitráže. Toto je dôležitý poznatok

[republic](#)

225 PICHÉ Melanie Riofrio and SAIZ Patricia, 'Chapter 8: *Corruption in Energy and Natural Resources Investment Disputes in Latin America*', in ALVAREZ Gloria Maria, PICHÉ Melanie Riofrio, et al. (eds), *International Arbitration in Latin America: Energy and Natural Resources Disputes*, (© Kluwer Law International; Kluwer Law International 2021) pp. 185 - 204

226 Investment arbitration in Central and Eastern Europe, para 4.098 – 4.099

HEPBURN Jarrod: Previously-undisclosed Vocklinghaus v. Czech Republic award is released, shedding light on reasons for €3 million costs order against investor. IAREporter 24. 2. 2015. Dostupné na

<https://www.iareporter.com/articles/previously-undisclosed-vocklinghaus-v-czech-republic-award-is-released-shedding-light-on-reasons-for-e3-million-costs-order-against-investor/>

227 Investment arbitration in Central and Eastern Europe, para 4.098 – 4.099

Peter Franz Vöcklinghaus v. Czech Republic. Finálny rozsudok zo dňa 19. 9. 2011. Dostupné na

<https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/301/v-cklinghaus-v-czech-republic>

vzhľadom na opatrenia prijímané v rámci boja proti klimatickej zmene. Česká republika k dnešnému dňu čelila siedmym investičným arbitrážam z obnoviteľných zdrojov. Dôvodom sporov bolo prijatie zmeny zákona k podpore obnoviteľnej energie. V r 2005 Česká republika legislatívou zaviedla výkupnú cenu (*feed in tariff*) pre solárnu elektrinu predávanú priamo prevádzkovateľom elektrickej siete a garantovala, že výkupná cena nebude znížená o viac ako 5 % ročne. Od roku 2009 však výrazný pokles nákladov na solárne panely vyústil do neočakávaného zisku (*windfall profit*) v prospech solárnych producentov a na úkor spotrebiteľov daňových poplatníkov. Preto sa Česká republika snažila získať späť platby zaplatené podľa tarify a v r 2010 predstavila retroaktívny odvod na výnosy zo solárnej elektriny – tzv. „solárnu daň“. Česká vláda následne prijala legislatívu umožňujúcu rýchlejšie znižovanie tarifnej sadzby, zrušenie oslobodenie príjmov z prevádzky zariadení vyrábajúcich energiu z obnoviteľných zdrojov od dane z príjmov a predĺženie doby odpisovania hmotného majetku využívaného na výrobu elektriny zo slnečného žiarenia. Český Ústavný súd potvrdil zákonnosť odvodu, ktorý bol napadnutý skupinou senátorov na základe českej Ústavy a Európskeho dohovoru o ľudských právach. Po neúspechu ústavnej sťažnosti zahraniční investori začali investičné arbitráže. Investori argumentovali, že zmeny v tzv. výkupnej cene porušili Zmluvu o energetickej charte a niekoľko bilaterálnych investičných dohôd. Žalobcovia najmä tvrdili, že boli poškodení zmenou podmienok štátnej podpory obnoviteľných zdrojov energie. Ministerstvo financií postupne zvíťazilo v šiestich medzinárodných investičných arbitrážach, iniciovaných k obnoviteľným zdrojom energie.²²⁸ Ešte je potrebné doplniť, že pôvodne išlo o konsolidovaný spor jedného združeného žalobcu – International Photovoltaic Investors Club – IPVIC – konsolidovanej skupiny 10 žalobcov. Na žiadosť Českej republiky však boli žaloby rozdelené na 7 samostatných arbitráží, pravdepodobne ako procesná taktika na zvýšenie šance na výhru Českej republiky. Nižšie je tabuľka s prehľadom českých solárnych arbitráží (zameranie na otázku daňové výnimky²²⁹:

228 Global Arbitration Review: The Guide to Energy Arbitrations. General Editor: J. Wilian Rowley QC. Editors: Doak Bishop and Gordon Kaiser. Vydané v Law Business research Ltd. London UK v r 2015. s. 76 CHARLOTIN Damien and PETERSON Luke Eric: Antaris v. Czech Republic (part 1): Arbitrators find that Czech solar levy is not eligible for Energy Charter Treaty “tax measure” carve-out. IARporter 6. 7. 2018. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/antaris-v-czech-republic-part-1-arbitrators-that-czech-solar-levy-is-not-eligible-for-energy-charter-treaty-tax-measure-carve-out/>

229 CORNEL Marian 'Chapter 5: Case Law Review', in *The State's Power to Tax in the Investment Arbitration of Energy Disputes: Outer Limits and the Energy Charter Treaty*, International Arbitration Law Library, Volume 58 (© Kluwer Law International; Kluwer Law International 2020) pp. 99 - 214

<i>Prípád</i>	<i>Jurisdikcia tribunálu</i>	<i>Úspech v merite</i>	<i>Uplatnený čl 21 ECT</i>	<i>vyúčenie/Carve-Out</i>	<i>Potvrdené vrátenie</i>	<i>Jurisd. Pre daňové opatrenie</i>
<i>JSW Solar*</i>	Áno	Nie	N/A	N/A	N/A	N/A
<i>JSW Solar (Born dissent)</i>	Áno	Áno	N/A	N/A	N/A	N/A
<i>Antaris</i>	Áno	Nie	Áno	Áno **	N/A	Nie
<i>Antaris (Tomka súhlas)</i>	Áno	Nie	Áno	Áno **	N/A	Nie
<i>Antaris (Born nesúhlasné stanovisko)</i>	Áno	Áno	Áno	Áno **	N/A	Nie
<i>Natland***</i>	Áno	Áno	Áno	Áno **	N/A	Nie
<i>ICW</i>	Áno	Nie	Áno	Áno **	N/A	Nie
<i>Voltaic</i>	Áno	Nie	Áno	Áno **	N/A	Nie
<i>Photovoltaik</i>	Áno	Nie	Áno	Áno **	N/A	Nie
<i>WA Investments</i>	Áno	Nie	Áno	Áno **	N/A	Nie

Arbitráž *Antaris & Gode v Česká republika* bola iniciovaná v r 2013 na základe CZ DE BIT a ECT. Žalované ustanovenia zahŕňali spravodlivé a rovné zaobchádzanie, plnú ochranu a bezpečnosť a svojvoľné/diskriminačné opatrenia a nárokováné odškodné bolo 306.50 mil CZK (14.40 mil USD)²³⁰. Spor sa skončil víťazstvom Českej republiky v roku 2018.

230 *Antaris Solar GmbH and Dr. Michael Göde v. Česká republika*, PCA Case No. 2014-01, rozsudok zo dňa 2. 5. 2018. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/558/antaris-and-gode-v-czech-republic>

2.2.21 Europa Nova v. Česká republika

WA Investments-Europa Nova Limited v. The Czech Republic (PCA Case No. 2014-19)

Nižšie sú opísané štyri solárne arbitráže, kde tribunál v rovnakom zložení v ten istý deň vydal totožné rozhodnutie v tej istej veci. Arbitráž Europa Nova v Česká republika ²³¹ bola začatá v r 2013 tiež kvôli zmene podpory solárnej energie, a to na základe CZ CY BIT. Požadovaná kompenzácia bola 76.60 mil CZK (3.30 mil USD), žalované ustanovenia zahŕňali FET, FPS a svojvoľné/diskriminačné opatrenia. Nároky boli zamietnuté rozsudkom z 15. 5. 2019.

2.2.22 I.C.W. v. Česká republika

I.C.W. Europe Investments Limited v. The Czech Republic (PCA Case No. 2014-22)

Arbitráž I.C.W. v Česká republika bola začatá ²³² tiež kvôli zmene podpory solárnej energie, na základe CY UK BIT a ECT. Požadovaná kompenzácia bola 39.20 mil CZK (1.70 mil USD), žalované ustanovenia zahŕňali FET, FPS a svojvoľné/diskriminačné opatrenia. Nároky boli zamietnuté rozsudkom z 15. 5. 2019. „Tribunál skonštatoval, že „vyrovnaná“ politika znižovania cien elektrickej energie v prospech širokej verejnosti a rovnocenného zníženia nadmerných ziskov fotovoltatických investorov, ktorá by mohla zmierniť nadmerné zaťaženie spotrebiteľov, sa považuje za racionálnu politiku v zmysle vyššie uvedenej definície. Po starostlivom zvážení všetkých okolností považuje tribunál vysvetlenie respondenta za prijateľné. Dospel k záveru, že cieľom napadnutých opatrení bolo jasne zamerať sa na riešenie otázky verejného záujmu. [...] Navyše, aj po solárnej dani znižujúcej zisk bola pre fotovoltatických investorov zachovaná primeraná návratnosť [investície].“²³³

2.2.23 Photovoltaik Knopf Betriebs-GmbH v Česká republika

Photovoltaik Knopf Betriebs-GmbH v. The Czech Republic (PCA Case No. 2014-21)

Solárna arbitráž Photovoltaik Knopf Betriebs-GmbH v Česká republika bola začatá na základe CZ DE BIT a ECT v r 2013. Požadovaná kompenzácia bola 39.20 mil CZK (1.70 mil USD),

231 WA Investments-Europa Nova Limited v. Česká republika, PCA Case No. 2014-19, rozsudok zo dňa 15. 5. 2019. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/528/europa-nova-v-czechia>

232 I.C.W. Europe Investments Limited v. Česká republika, PCA Case No. 2014-22, rozsudok zo dňa 15. 5. 2019 <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/531/i-c-w-v-czechia>

233 Arbitrážny rozsudok Photovoltaik Knopf Betriebs-GmbH v Česká republika zo dňa 15. 5. 2019, Para 599 a 600, rovnaké odôvodnenie je aj v ostatných rozsudkoch

namietané porušenia sa týkali FET, FPS a svojvoľné/diskriminačné opatrenia. Nároky boli zamietnuté rozsudkom z 15. 5. 2019²³⁴.

2.2.24 Voltaic Network v. Česká republika

Voltaic Network GmbH v. The Czech Republic (PCA Case No. 2014-20)

Arbitráž Voltaic Network v. Česká republika bola začatá v r 2013 základe CZ DE BIT a ECT. Požadovaná kompenzácia bola 198.50 mil CZK (8.60 mil USD) a namietané porušenia sa týkali FET, FPS a svojvoľné/diskriminačné opatrenia . Nároky boli zamietnuté rozsudkom z 15. 5. 2019²³⁵.

2.2.25 JSW Solar and Wirtgen v. Česká republika

JSW Solar (zwei) GmbH & Co.KG, Gisela Wirtgen, Jürgen Wirtgen, and Stefan Wirtgen v. Czech Republic (PCA Case No. 2014-03)

Arbitráž bola začatá v r 2013 na základe CZ DE BIT. Žalované ustanovenia FET, FPS a tzv. umbrella clause. Žalovaná kompenzácia bola 500 000 000 Kč (22,9 mil USD). Spor sa skončil víťazstvom Českej republiky v roku 2017²³⁶.

2.2.26 Natland Investment Group N.V., Natland Group Limited, G.I.H.G. Limited, Radiance Energy Holding S.à.r.l. v. Česká republika

G.I.H.G. Limited, Natland Group Limited, Natland Investment Group NV, and Radiance Energy Holding S.A.R.L. v. The Czech Republic (PCA Case No. 2013-35)

Arbitráž bola začatá na základe BIT s NL, CY, BE/LU a ECT²³⁷. Žiadosť o kompenzáciu bola vo výške 90 mil USD, žalované boli porušenia zahŕňali FET, FPS, plnú ochranu a bezpečnosť

234 Photovoltaik Knopf Betriebs-GmbH v. Česká republika, PCA Case No. 2014-21, rozsudok zo dňa 15. 5. 2019. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/529/photovoltaik-knopf-v-the-czech-republic>

235 Voltaic Network GmbH v. Česká republika, PCA Case No. 2014-20, rozsudok zo dňa 15. 5. 2019. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/530/voltaic-network-v-czechia>

236 JSW Solar (zwei) GmbH & Co.KG, Gisela Wirtgen, Jürgen Wirtgen, and Stefan Wirtgen v. Česká republika, PCA Case No. 2014-03, konečný rozsudok zo dňa 11. 10. 2017. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/559/jsw-solar-and-wirtgen-v-czech-republic>

237 G.I.H.G. Limited, Natland Group Limited, Natland Investment Group NV, and Radiance Energy Holding S.A.R.L. v. The Czech Republic (PCA Case No. 2013-35). Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/555/natland-and-others-v-czech-republic>

a svojvoľné/diskriminačné opatrenia. Čiastočný rozsudok z 20. 12. 2017 bol potvrdený rozsudkom Švajčiarskeho federálneho súdu z 7. 2. 2020. Tribunál rozhodol o nedostatku jurisdikcie pre nároky podľa CZ CY BIT. Následne rozhodol o porušení FET podľa ostatných zmlúv, najmä kvôli neposkytnutiu stability k príjmom investora. V čiastočnom rozsudku bolo v prospech investora rozhodnuté nasledovne: solárny odvod nespadá „daňovej“ výnimky podľa článku 21 ods. 1 ECT čiastočne z dôvodu nejednotnosti výkladu Najvyššieho správneho súdu Českej republiky solárneho odvodu ako dane. Zvyšné opatrenia, daňové prázdny a pravidlá odpisovania, priamo spadajú do rámca daňového vylúčenia. Tribunál rozhodol, že Česká republika sa zaviazala k určitým stabilizačným opatreniam zavedením pätnásťročných záväzkov v zákone o podpore²³⁸. Švajčiarsky federálny súd následne potvrdil legitimitu štruktúrovania investície za účelom získania zmluvnej ochrany. V danom prípade podľa súdu nešlo o zneužitie práva, nakoľko legislatívne zmeny neboli predvídateľné²³⁹. Arbitráž vo fáze kvantum stále trvá.

2.2.27 A11Y Ltd v Česká republika

A11Y LTD. v. Czech Republic (ICSID Case No. UNCT/15/1)

Britská spoločnosť A11Y Ltd nadobudla v r 2012 spoločnosť BRAILCOM, ktorá vyrábala pomôcky/poskytovala riešenia pre nevidiacich. V r 2012 ČR prijala legislatívu na dotácie pre zdravotnícke pomôcky (niektoré až do výšky 90%). V rovnakom roku však úrad práce dostal oznámenie o zneužívaní tohto systému štátnej podpory. Následne v r 2013 ministerstvo práce prijalo zmenu predmetnej legislatívy – spresnenie uplatnenia kritérií pomoci. Spoločnosť A11Y Ltd sa domnievala, že novela bola zameraná priamo na spoločnosť A11Y Ltd, údajne negatívne ovplyvnila jej podnikanie a povesť. Podľa žalobcu český úrad práce údajne

238 CHARLOTIN Damien: Natland v. Czech Republic (part 1 of 2): tribunal finds jurisdiction over claimants under three out of four treaties and declines to apply ect's tax carve-out to contested measure. IARporter 26. 7. 2018. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/natland-v-czech-republic-part-1-of-2-tribunal-finds-jurisdiction-over-three-out-of-four-claimants-and-under-three-out-of-four-treaties-and-declines-to-apply-ects-tax-carve-out-to-conteste/>

Damien CHARLOTIN : Natland v. Czech Republic (part 2 of 2): on the merits, tribunal finds stabilisation commitment in Czech legislation and breach of that commitment with introduction of solar levy. IARporter 26. 7. 2018. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/natland-v-czech-republic-part-2-of-2-on-the-merits-tribunal-finds-stabilisation-commitment-in-czech-legislation-and-breach-of-that-commitment-with-introduction-of-solar-levy/>

CORNEL Marian , Chapter 5: *Case Law Review*', in *The State's Power to Tax in the Investment Arbitration of Energy Disputes: Outer Limits and the Energy Charter Treaty*, International Arbitration Law Library, Volume 58 (© Kluwer Law International; Kluwer Law International 2020) pp. 99 - 214

239 NICA Andrea, 'Case Note on the Decision of the Swiss Federal Tribunal in Clorox v. Venezuela', in SCHERER Matthias (ed), *ASA Bulletin*, (© Kluwer Law International; Kluwer Law International 2020, Volume 38 Issue 4) pp. 884 - 893

propagoval konkurenciu žalobcu, zverejnil dôverné obchodné informácie žalobcu a vykonával zmanipulované hodnotenia výrobkov žalobcu.²⁴⁰ Žalobca v októbri 2014 začal investičnú arbitráž na základe CZ UK BIT. Žalobca žiadal kompenzáciu vo výške 25 miliónov USD²⁴¹. V arbitráži tribunál odmietol návrh žalobcu na jurisdikciu nad údajným porušením FET, odmietol tvrdenia respondentu o nedostatku jurisdikcie *rationae personae* (oddelenie spoločnosti a spoločníka, plánovanie národnosti), odmietol námietku respondentu o nevyčerpaní lehoty na zmierenie ako bezdôvodnú, odmietol intra EU BIT námietku a odmietol aplikáciu Salini kritérií na investíciu. Nakoniec tribunál v r 2018 o merite rozhodol, že spresnenie udelenia štátneho príspevku bolo prijaté v dobrej viere, bez zamerania na žalobcu a odmietol tvrdenie o vyvlastnení.²⁴² Ohľadne lehoty na zmierlivé vyriešenie sporu tribunál uviedol, že vzhľadom na neúspešné pokusy sporových strán o zmier v r 2014 a 2015 by bolo márne odmietnuť jurisdikciu na rozhodnutie arbitráže pre nedodržanie zmluvou stanovenej zmierovacej lehoty.²⁴³

2.2.28 Anglia Auto Accessories/Busta v. Česká republika

Anglia Auto Accessories, Ivan Peter Busta and Jan Peter Busta v. The Czech Republic

Spoločnosť Auto Anglia a jej akcionári p. Bustovi začali v r 2014 investičnú arbitráž²⁴⁴ kvôli údajným pochybeniam českých súdov a polície. Arbitráž bola rozdelená na dve konania, avšak pre nezaplatenie depozitu pre tribunál bola arbitráž v r 2014 ukončená.²⁴⁵

240 Jarrod HEPBURN And Lisa BOHMER: Newly-surfaced A11Y v. Czech Republic decisions reveal Fortier-chaired tribunal's reasoning on unusual umbrella clause, cooling-off periods and veil-piercing – as well as tribunal disagreements on application of MFN and objective criteria for investment. IARporter 26. 7. 2018. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/newly-surfaced-decisions-reveal-fortier-chaired-tribunals-reasoning-on-unusual-umbrella-clause-cooling-off-periods-and-veil-piercing-as-well-as-tribunal-disagreements-on-application-of-mfn-and-ob/>,

Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, para 4.116 – 4. 120

241 A11Y LTD. v. Czech Republic (ICSID Case No. UNCT/15/1). Rozsudok z 29. 6. 2018. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/578/a11y-v-czech-republic>

242 HEPBURN Jarrod And BOHMER Lisa: Newly-surfaced A11Y v. Czech Republic decisions reveal Fortier-chaired tribunal's reasoning on unusual umbrella clause, cooling-off periods and veil-piercing – as well as tribunal disagreements on application of MFN and objective criteria for investment. IARporter 26. 7. 2018. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/newly-surfaced-decisions-reveal-fortier-chaired-tribunals-reasoning-on-unusual-umbrella-clause-cooling-off-periods-and-veil-piercing-as-well-as-tribunal-disagreements-on-application-of-mfn-and-ob/>

243 PAUKER Saar A. and WINSTON Benny, 'The Concept of (In)admissibility in Investment Treaty Arbitration: Limited Yet Indispensable', in KINNEAR Meg and MCLACHLAN Campbell (eds), ICSID Review - Foreign Investment Law Journal, (Oxford University Press 2021, Volume 36 Issue 1) pp. 189 - 218

244 Anglia Auto Accessories, Ivan Peter Busta and Jan Peter Busta v. The Czech Republic. Rozhodnutie o ukončení zo dňa 23. 10. 2014. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/588/anglia-and-busta-v-czech-republic>

245 PETERSON Luke Eric: Czech Republic: govt releases cache of BIT awards, strives to collect costs orders, and currently faces eleven pending treaty claims. IARporter 24. 2. 2015. Dostupné na: <https://www.iareporter.com/articles/czech-republic-govt-releases-cache-of-bit-awards-strives-to-collect-costs->

2.2.29 Forminster v Česká republika

Forminster Enterprises Limited v. The Czech Republic

Cyperská spoločnosť Forminster v r 2014 iniciovala investičnú arbitráž na základe CZ CY BIT pre údajné nepriame vyvlastnenie so žiadanou kompenzáciou 803 mil CZK²⁴⁶. Konkrétne žalobcu údajne poškodilo zmrazenie akcionárskych práv k nákupnému stredisku Kotva kvôli údajným nelegálnym aktivitám. V priebehu arbitráže žiadala Česká republika o sprístupnenie konečných vlastníkov a manažérov žalobcu, s čím žalobca nesúhlasil a pokúšal sa jednostranne vziať žalobu späť. S takýmto postupom Česká republika nesúhlasila, s ohľadom na vzniknuté trovy konania. Tribunál sa priklonil k argumentácii respondenta a v rozsudku z 15. 12. 2014 prisúdil znášanie trov konania Českej republiky, ako aj nákladov tribunálu žalobcovi.²⁴⁷ Zaujímavosťou bolo, že pokus o späťvzatie prišiel iba niekoľko týždňov od začatia arbitráže²⁴⁸.

2.2.30 WNC Factoring Ltd. V. Česká republika

WNC Factoring Ltd (WNC) v. The Czech Republic (PCA Case No. 2014-34)

Predmetom sporu bola privatizácia spoločnosti Škoda Export, a.s. (Škoda Export). Po nadobudnutí spoločnosti investor – britská spoločnosť WNC Factoring Ltd. namietal pochybenia MF ČR pri procese privatizácie - konkrétne nepresné informácie poskytnuté od štátu pred kúpou a prekážky pri nadobudnutí financovania od Českej exportnej banky.²⁴⁹ Až po privatizácii vyšlo najavo, že Škoda Export mala výrazne horšie hospodárske výsledky, než sa počas právneho auditu zistilo. Preto dcérska spoločnosť žalobcu – FITE export požiadala o financovanie a záruky Českú exportnú banku (CEB) a Exportnú garančnú a poisťováciu spoločnosť (EGAP). Žalobca tvrdil, že CEB a EGAP nereagovali primerane na žiadosti. Spoločnosť FITE následne odstúpila od privatizačnej zmluvy na základe údajných

[orders-and-currently-faces-eleven-pending-treaty-claims/](#)

246 Forminster Enterprises Limited v. The Czech Republic. Finálny rozsudok zo dňa 15. 12. 2014. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/659/forminster-v-czech-republic>

247 Investment arbitration in Central and Eastern Europe, para 4.086 – 4.089

Christine Sim, 'Security for Costs in Investor-State Arbitration', in William W. Park (ed), Arbitration International, (© The Author(s); Oxford University Press 2017, Volume 33 Issue 3) pp. 427 - 495

248 HEPBURN Jarrod: UNCITRAL tribunal imposes costs order on investor following withdrawal of BIT claim six weeks after filing. IAREporter 15. 1. 2015. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/uncitral-tribunal-imposes-costs-order-on-investor-following-withdrawal-of-bit-claim-six-weeks-after-filing/>

249 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, para 4.112, page 152

nedostatkov zo strany Českej republiky a na spoločnosť Škoda Export bol vyhlásený konkurz.²⁵⁰ Následne žalobca v r 2014 začal investičnú arbitráž na základe CZ UK BIT, žalujúc FET/MST, UC a nepriame vyvlastnenie a požadujúc kompenzáciu vo výške 90 mil USD²⁵¹. Tribunál zamietol argumentáciu žalobcu ohľadne porušenia UC ²⁵². Tribunál rozhodol, že UC nemohla pokrývať všeobecné zákonné povinnosti, nakoľko UC nepovyšuje národnú legislatívu na úroveň BIT ani nepremieňa na prísľuby²⁵³. Konanie CEB považoval tribunál za komerčné konanie, ktoré nedosahuje úroveň vyvlastnenia²⁵⁴. Rozsudkom z 22. 2. 2017 boli nároky zamietnuté.

2.2.31 Anglia v. Česká republika

Anglia Auto Accessories Ltd v. The Czech Republic (SCC Case No. 2014/181)

Spory spoločnosti Anglia Auto Accessories a jej akcionárov pánov I.P. Busta a (syna) J.P. Busta sa týkali údajného protiprávneho konania polície a súdov.²⁵⁵ Britská spoločnosť Auto Anglia podnikala v ČR prostredníctvom spoločného podniku SPRINT spolu s družstvom Kyjovan. Po zmene vedenia družstvo Kyjovan vyhlásilo zmluvu o spolupráci za neplatnú, v dôsledku čoho spoločnosť Auto Anglia úspešne iniciovala komerčnú arbitráž. Pridelenú kompenzáciu z arbitráže následne spoločnosť Auto Anglia neúspešne vymáhala v súdnom konaní²⁵⁶. Po prvých neúspešných investičných arbitrážach z r 2014 (ukončených kvôli nedostatku financií) žalobcovia - spoločnosť Auto Anglia a jej spoločníci I. Busta a J. Busta v r 2015 začali ďalšie dve paralelné arbitráže (i) Auto Anglia a (ii) I.P. Busta a J.P. Busta. V arbitráži Auto Anglia, iniciovanej na vymoženie arbitrážneho rozsudku z komerčnej

250 HEPBURN Jarrod: Czech Republic defeats UK BIT claims over alleged failings in 2008 privatisation process; Griffith/Volterra/crawford consider umbrella clause and MFN arguments. IARporter 2. 3. 2017 Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/czech-republic-defeats-uk-bit-claims-over-alleged-failings-in-2008-privatisation-process-griffithvolterracrawford-consider-umbrella-clause-and-mfn-arguments/>

251 WNC Factoring Ltd (WNC) v. The Czech Republic (PCA Case No. 2014-34). Rozsudok zo dňa 22. 2. 2017. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/667/wnc-v-czech-republic>

252 MAGNARELLI Martina: Chapter 5: *Privity of Contract and Treaty Guarantees: Analysis of the Merits*, in *Privity of Contract in International Investment Arbitration: Original Sin or Useful Tool?*, International Arbitration Law Library, Volume 52 (© Kluwer Law International; Kluwer Law International 2020) pp. 131 - 166

253 SABAHI Borzu, RUBINS Noah, et al., XV. *Umbrella Clauses*, in *Investor-State Arbitration* (Second Edition), 2nd edition (© Borzu Sabahi, Noah Rubins, Don Wallace, Jr.2019; Oxford University Press 2019) pp. 486 - 510

254 KOVÁCS Csaba, 'Chapter 8: *The Procedural Treatment of Attribution*', in *Attribution in International Investment Law*, International Arbitration Law Library, Volume 45 (© Kluwer Law International; Kluwer Law International 2018) pp. 289 - 306

255 Jakub Svoboda: Česko už není snadným terčem v arbitrážích, dál ale brání miliardy. Novinky.cz. 23. 2. 2015 Dostupné na <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/cesko-uz-neni-snadnym-tercem-v-arbitrazich-dal-ale-brani-miliardy-280101>

256 Investment arbitration in Central and Eastern Europe, para 4.103 – 4.107

arbitráže, požadoval žalobca kompenzáciu 40 mil CZK (1.60 mil USD) a žaloval údajné porušenie FET, FPS a nepriame vyvlastnenie²⁵⁷. Tribunál zamietol o nároky žalobcu dňa 10. 3. 2017 nasledovne: tribunál odmietol návrh žalobcu vyžiadať *travaux preparatoire* od UK, resp. návrh respondentu znovu otvoriť konanie. Tribunál odmietol intra EU BIT námietku, ako aj návrh na rozšírenie právomoci cez umbrella clause na FET, FPS a MFN (nakoľko arbitrážna klauzula bola obmedzená len na spory z vyvlastnenia. Tribunál odmietol aplikáciu Salini testu, nakoľko nejde o ICSID spor a potvrdil, že komerčný arbitrážny rozsudok je investícia. Tribunál zamietol tvrdenia Auto Anglia o vyvlastnení.

2.2.32 Busta v Česká republika

J.P. Busta and I.P. Busta v. The Czech Republic (SCC Case No. 2015/014)

V druhej arbitráži Bustovcov ako akcionárov Auto Anglia žalobcovia napadli konanie českej polície, konkrétne skutočnosť, že polícia (i) nezabránila odstráneniu inventára spoločnosti Anglia Auto ich obchodným partnerom (družstvo Kyjovan) zo skladu v marci 2000 a (ii) nevrátila časť inventára v auguste 2001 po tom, čo Kyjovan odovzdal inventár polícii²⁵⁸. V arbitráži začatej v r 2015 žalovali Bustovi FET, FPS a nepriame vyvlastnenie a nárokovali si kompenzáciu 177 mil CZK. Tribunál nároky zamietol rozsudkom na základe CZ UK BIT dňa 10. 3. 2017²⁵⁹ nasledovne: tribunál zamietol respondentovu námietku *litispencie* a zneužitia procesu a tribunál zamietol tvrdenia žalobcov Bustov o nelegálnom konaní polície zakladajúcom vyvlastnenie. Strany znášali vlastné náklady právneho zastúpenia a náklady tribunálu boli rozdelené rovným dielom²⁶⁰

2.2.33 WCV a Chanel Crossing v. Česká republika

257 Anglia Auto Accessories Ltd v. The Czech Republic (SCC Case No. 2014/181). Rozsudok zo dňa 10. 3. 2017. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/686/anglia-v-czech-republic>

258 HEPBURN Jarrod: Analysis: a deeper look at the holdings in the Busta v. Czech Republic and Anglia Auto Accessories v. Czech Republic arbitral awards. IAREporter 16.3.2017. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/analysis-a-deeper-look-at-the-holdings-in-the-busta-v-czech-republic-and-anglia-auto-accessories-v-czech-republic-arbitral-awards/>

259 J.P. Busta and I.P. Busta v. The Czech Republic(SCC Case No. 2015/014). Rozsudok zo dňa 10. 3. 2017. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/685/busta-v-czech-republic>

260 HEPBURN Jarrod: Analysis: a deeper look at the holdings in the Busta v. Czech Republic and Anglia Auto Accessories v. Czech Republic arbitral awards. IAREporter 16.3.2017. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/analysis-a-deeper-look-at-the-holdings-in-the-busta-v-czech-republic-and-anglia-auto-accessories-v-czech-republic-arbitral-awards/>

WCV Capital Ventures Cyprus Limited and Channel Crossings Limited v. The Czech Republic

Spor sa týkal odobratej licencie na prevádzkovanie video lotériových terminálov. Ministerstvo financií ČR najprv vydávalo licencie na 10 rokov, neskôr sa však platnosť skrátila novelou zákona. Obce mali záujem regulovať prevádzku hracích automatov a úspešne napadli zákon na Ústavnom súde. Ministerstvo financií následne neskôr začalo rušiť vydané licencie. Cyperské spoločnosti WCV Capital Ventures limited a Chanel Crossing Limited, podnikajúce v ČR prostredníctvom stávkovej spoločnosti SYNOT následne začali investičnú arbitráž²⁶¹. Arbitráž začatá v r 2015 na základe CZ CY BIT o kompenzáciu vo výške 1 miliardy CZK stále prebieha, vydaný bol čiastočný jurisdikčný rozsudok v r 2018²⁶². Zaujímavosťou je, že spoločnosť SYNOT je ovládaná senátorom a podnikateľom p. Ivom Valentom²⁶³. Samotní investiční experti v Českej republike vnímajú ako problematickú skutočnosť, že Českú republiku žalujú vlastní štátni príslušníci, ktorí investovali v Českej republike prostredníctvom zahraničných spoločností založených na tento účel a ako príklad uvádzajú práve arbitráž WMC a nižšie analyzovanú arbitráž AMF Aircraft leasing. Česká republika sa snaží vo svojich nových a revidovaných BIT vyžadovať podmienku podstatnej podnikateľskej aktivity investora v jeho domovskom štáte²⁶⁴.

2.2.34 A.M.F. Aircraftleasing v. Česká republika

A.M.F. Aircraftleasing Meier & Fischer GmbH & Co. KG v. Czech Republic (PCA Case No. 2017-15)

Spor vznikol kvôli údajnému nesprávnemu zaradeniu lietadiel vo vlastníctve A.M.F. Aircraftleasing Meier & Fischer GmbH & Co. KG do konkurznej podstaty p. Václava Fischera, ktorý bol investorom A.M.F. Aircraftleasing Meier & Fischer GmbH & Co. KG. Po

261 Investment arbitration in Central and Eastern Europe, para 4.128 – 4.130

262 WCV Capital Ventures Cyprus Limited and Channel Crossings Limited v. The Czech Republic. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/694/wcv-and-channel-crossings-v-czech-republic>

263 PETERSON Luke Eric: UNCITRAL BIT tribunal issues jurisdictional ruling in claims brought against Czech Republic by a Czech senator's Cypriot companies; dispute centers on permitting of video lottery terminals. IAREporter 10. 5. 2018. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/uncitral-bit-tribunal-issues-jurisdictional-ruling-in-claims-brought-against-czech-republic-by-a-czech-senators-cypriot-companies-dispute-centers-on-permitting-of-video-lottery-terminals/>

264 KUDRNA Jaroslav and TALAŠOVÁ Marie, 'Arbitration Clauses and Disputes from the Central European Perspective: Blurring the Public-Private Divide', in KALICKI Jean, RAOUF Mohamed Abdel (eds), Evolution and Adaptation: The Future of International Arbitration, ICCA Congress Series, Volume 20 (© Kluwer Law International; International Council for Commercial Arbitration/Kluwer Law International 2019) pp. 591 – 606

piatich rokoch boli lietadlá predané za zníženú cenu. V súdnom konaní dosiahol p. Fischer zrušenie konkurzného konania v r 2008²⁶⁵. Konkrétnejšie, v roku 1996 spoločnosť Fischer Air (neskôr premenovaná na Charter Air) vlastnená pánom V. Fischerom získala dve lietadlá Boeing za 35,7 milióna USD za kus. Tieto dve lietadlá boli neskôr prevedené na AMF pričom platnosť prevodu bola predmetom súdnych konaní. Začiatkom roku 2005 bolo proti pánovi Fischerovi v Českej republike vyhlásené konkurzné konanie. Predmetné dve lietadlá boli predané v roku 2010 za približne 2 milióny USD. Pánovi Fischerovi a AMF bola táto suma neskôr vrátená, ale nepodarilo sa im zabezpečiť ďalšiu náhradu škody od štátu.²⁶⁶ Investičná arbitráž začatá na základe CZ DE BIT v r 2016 bola ukončená výhrou Českej republiky zo dňa 11. 5. 2020. Investorov pokus o zrušenie rozsudku pred švajčiarskym Najvyšším súdom bol neúspešný.²⁶⁷

2.2.35 Diag Human a p. Šťáva v. Česká republika

Diag Human SE and Josef Šťáva v. The Czech Republic (PCA Case No. 2018-20)

Predmetom tejto arbitráže bola pohľadávka zo zmareného pokusu o obchodovanie s krvnou plazmou v Českej republike. Lichtenštajnská spoločnosť Diag Human sa v 90 tých rokoch snažila o spoluprácu so spoločnosťou Novo Nordisk a získanie zákaziek k obchodovaniu s krvnou plazmou. V nadväznosti na negatívne vyjadrenie vtedajšieho ministra zdravotníctva o povesti Diag Human však spoločnosť Novo Nordisk stratila záujem o spoluprácu, čím údajne vznikla spoločnosti Diag Human škoda/ujma na dobrej povesti. Spor bol prvotne riešený pred českými súdmi, následne v komerčnej arbitráži na základe rozhodcovskej zmluvy medzi Diag Human a ČR. Zmluva však umožňovala preskúmanie arbitrážneho rozsudku. Preto arbitráž začatá v r 1996 dospela k finálnemu rozsudku až v r 2008. Čiastočný rozsudok z r 2002 priznal kompenzáciu vo výške 326 miliónov CZK. Finálny rozsudok v r 2008 priznal kompenzáciu vo výške 8,3 miliardy CZK. Konečný rozsudok bol preskúmaný

265 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, page 156 – 157, para 4.131 – 4.136

266 CHARLOTIN Damien: Revealed: Tercier-chaired tribunal finds jurisdiction in intra-eu AMF v. Czech Republic case, but a majority dismisses the case on the merits; a parallel treaty-based case is discontinued. IAReporter 29. 5. 2020. Dostupné na: <https://www.iareporter.com/articles/revealed-tercier-chaired-tribunal-finds-jurisdiction-in-intra-eu-amf-v-czech-republic-case-but-a-majority-dismisses-the-case-on-the-merits-a-parallel-treaty-based-case-is-discontinued/>

267 A.M.F. Aircraftleasing Meier & Fischer GmbH & Co. KG v. Czech Republic (PCA Case No. 2017-15).

Rozsudok z 11. 5. 2020. Dostupné na: <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/764/a-m-f-aircraftleasing-v-czech-republic>

SUR Sujoy: UNCITRAL tribunal dismisses claims of German aircraft leasing company against the Czech Republic while upholding its jurisdiction over the intra-EU claim. IISD 5. 10. 2020. Dostupné na: <https://www.iisd.org/itn/en/2020/10/05/uncitral-tribunal-dismisses-claims-of-german-aircraft-leasing-company-against-the-czech-republic-while-upholding-its-jurisdiction-over-the-intra-eu-claim/>

a tribunál v r 2014 rozhodol o ukončení konania. Kým ČR považovala konečný rozsudok za zrušený, spoločnosť Diag Human sa snažila rozsudok vymáhať pred viacerými súdmi (USA, NL), avšak bez úspechu. Nakoniec LU súd rozsudkami v r 2017 a 2018 uznal vymožitelnosť rozsudku, avšak ČR zabránila vymáhaniu presunom majetku z LU. V BE súdnom konaní v r 2019 odvolací súd potvrdil vymožitelnosť konečného arbitrážneho rozsudku.²⁶⁸ Následne v r 2017 začala spoločnosť Diag Human a p. Šťáva (občan Českej republiky a Švajčiarska) investičnú arbitráž na základe CH CZ BIT. Žalobcovia si v arbitráži uplatnili náhradu škody vo výške 52 miliárd CZK²⁶⁹. Spor sa v r 2022 skončil výhrou žalobcov, pričom rozsudok zatiaľ nie je zverejnený. Česká republika údajne podá návrh na zrušenie rozsudku.²⁷⁰

2.2.36 Fynerdale Holding v. Česká republika

Fynerdale Holdings B.V. v. The Czech Republic (PCA Case No. 2018-18)

Spor sa týkal financovania obchodu s potravinárskym makom. Holandská spoločnosť - Fynerdale Holdings B.V. poskytovala pôžičky spoločnosti YTRIX a maltskej spoločnosti Poppseed Limited, ktoré takto mali financovať obchodovanie s makom. Obchodovanie však bolo zväčša fiktívne a sprostredkujúce osoby boli trestne stíhané. Požadovaná náhrada škody od ČR bola vo výške cca 2,4 miliardy CZK²⁷¹. Spoločnosť Fynerdale začala arbitráž v r 2017 na základe CZ NL BIT, žalujúc porušenie FET, FPS a nepriameho vyvlastnenia²⁷². Tribunál rozhodol, že nemá jurisdikciu na riešenie sporu, nakoľko investícia bola získaná čiastočne z nelegálnych zdrojov. V r 2017 švajčiarsky Najvyšší súd uznal konečných užívateľov výhod

268 JONCKHEERE Katherine. 'Note: Re-litigation of identical issues in post-award proceedings: Diag Human SE v The Czech Republic'. In VERBRUGGEN Caroline and DRAYE Maarten (eds), b-Arbitra | Belgian Review of Arbitration, (Wolters Kluwer 2020, Volume 2020 Issue 2) pp. 374 - 396

269 MF ČR: Nález investičního arbitrážního tribunálu ve věci Diag Human SE a Josef Šťáva proti České republice. Dostupné na <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2022/nalez-investicniho-arbitrazniho-tribunal-47570>

Diag Human SE and Josef Šťáva v. The Czech Republic (PCA Case No. 2018-20). Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/904/diag-and-va-v-czech-republic>

270 CHARLOTIN Damien: Czech Republic is held liable in treaty dispute over enforcement of past arbitral decision. IAREporter 31. 5. 2022. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/czech-republic-is-held-liable-in-treaty-dispute-over-enforcement-of-past-arbitral-decision/>

MF ČR: Nález investičního arbitrážního tribunálu ve věci Diag Human SE a Josef Šťáva proti České republice. Dostupné na <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2022/nalez-investicniho-arbitrazniho-tribunal-47570>

271 MFČR: Žádost o zahájení jednání o smírném řešení sporu od nizozemské společnosti Fynerdale Holdings B.V. Dostupné na <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/ochrana-financnich-zajmu/arbitraze/aktualni-informace/2015/zadost-o-zahajeni-jednani-o-smirnem-rese-23019>

Ing. Michal Žurovec: Stát zvítězil v mezinárodní investiční arbitráži o 2,4 mld. Kč. Dostupné na: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2021/stat-zvitezil-v-mezinarodni-investicni-a-41722>

272 Fynerdale Holdings B.V. v. The Czech Republic (PCA Case No. 2018-18). Rozsudok z 29. 4. 2021. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/903/fynerdale-v-czech-republic>

spoločnosti Fynerdale vinnými z podvodu a legalizácie príjmov z trestnej činnosti s odôvodnením, že sa podieľali na privatizácii - nákupe väčšiny akcií českej štátnej spoločnosti Mostecká uhelná spoločnosť (MUS). Podľa rozsudku CH Najvyššieho súdu koneční užívatelia výhod spoločnosti Fynerdale spreneverili finančné prostriedky od MUS a zapojili sa do podvodov a legalizácie príjmov z trestnej činnosti. ČĽ preukázala, že spoločnosť Fynerdale tieto nelegálne zdroje použila na financovanie časti pôžičiek. Následne tribunál presunul dôkazné bremeno na žalobcu – preukázať zákonné financovanie ostatných pôžičiek. Podľa respondenta výnosy zo sprenevery boli použité na financovanie pôžičiek Fynerdale poskytnutých spoločnostiam Poppypeed a Ytrix, čo spôsobilo nezákonnosť investície. Podľa tribunálu sa pôžičky kvalifikovali ako investícia, napriek ich českému pôvodu a napriek požiadavke na príspevie k rozvoju českej ekonomiky. Nelegálny pôvod pôžičky však bol v rozpore s požiadavkou legality vyslovene uvedenou v čl. 2 BIT a bol dôvodom zamietnutia jurisdikcie tribunálu. Otázka legality bola posúdená ako jurisdikčná napriek nesúhlasu rozhodcu Kuhna. Tzv. intra EU BIT jurisdikčnú námietku tribunál zamietol, napriek skutočnosti, že išlo o arbitráž na základe rovnakej BIT, ako bola posudzovaná v rozsudku SD EÚ Achmea v Slovenská republika a napriek existencii plurilaterálnej dohody o ukončení intra EU BITs. Európska komisia predložila podanie *amicus curiae* v prospech ČĽ.²⁷³ Tribunál prisúdil Českej republike náhradu trov konania vo výške 360.000 EUR²⁷⁴.

2.2.37 Pawlowski AG a Projekt Sever s.r.o. Česká republika

AG and Project Sever s.r.o. v. Czech Republic (ICSID Case No. ARB/17/11)

Investičná arbitráž sa týka developerského rezidenčného projektu švajčiarskeho investora. Pán Pawlowski v rokoch 2007 až 2008 odkúpil areál Projekt Sever o výmere 270 000 m², ktorý sa nachádzal v okrese Benice, ale bol v správe okresu Uhrineves. Územnoplánovacie rozhodnutia boli v r 2010 zmenené – t. j. pozemok bol z poľnohospodárskej pôdy zmenený na stavebný pozemok. Nakoľko však platby boli uhradené v prospech okresu Uhrineves,

273 BRAUN Johanna: Uncovered: award in poppy seed financing case reveals why arbitrators dismissed intra-eu objection in a dispute featuring the very treaty that underlies the CJEU's Achmea decision; tribunal majority upheld illegality objection. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/uncovered-award-in-poppy-seed-financing-case-reveals-why-arbitrators-dismissed-intra-eu-objection-in-a-dispute-featuring-the-very-treaty-that-underlies-the-cjeus-achmea-decision-tribunal-ma/>

274 Damien CHARLOTIN : Revealed: Czech Republic is awarded most of its costs in case dismissed based on breach of legality requirement. IAREporter 11. 6. 2021. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/revealed-czech-republic-is-awarded-most-of-its-costs-in-case-dismissed-based-on-breach-of-treaty-legality-requirement/>

neskôr okres Benice v správnom konaní túto zmenu neúspešne napadol. P. Pawlowski odmietol snahu o mimosúdne vyrovnanie v tomto spore, ako aj v konaní o pridelenie zvýšenie koeficientu hustoty. Následne v r 2012 okres Benice inicioval súdne konanie o zrušenie zmeny územného plánovania stavebného pozemku. P. Pawlowski bol síce do tohto konania prizvaný, ale podnikol procesné kroky až po lehote. Súd v r 2013 rozhodol o zrušení zmeny územného plánu z r 2010. Napriek možnosti dodatočne schváliť zmenu územného plánu mestské zastupiteľstvo v r 2015 prijalo zrušenie zmeny²⁷⁵. Následne žalobcovia iniciovali arbitráž v r 2017 na základe CZ CH BIT, požadovali kompenzáciu 5266.60 mil. CZK (237.20 mil USD) za údajné porušenie FET, nepriameho vyvlastnenia, svojvoľného konania a ďalších ustanovení.²⁷⁶ Tribunál vydal rozsudok v 1. 11. 2021 a rozhodol o porušení FET a svojvoľného konania, nepriznal však kompenzáciu. Preto na návrh žalobcov teraz prebieha ICSID konanie o zrušení²⁷⁷.

2.2.38 Alcor v Česká republika

Alcor Holdings Ltd. v. The Czech Republic (PCA Case No. 2018-45)

Spoločnosť Alcor zo Spojených arabských emirátov iniciovala v r 2016 investičnú arbitráž proti Českej republike kvôli skutočnosti, že Hlavné mesto Praha odmietlo uzavrieť so žalobcom nájomnú zmluvu k pozemkom pod pozemnými komunikáciami Hlavného mesta Prahy, čím údajne došlo k bezdôvodnému obohateniu. Požadovaná náhrada škody je 483 miliónov Kč a spor stále prebieha²⁷⁸. Konkrétne, do roku 2014 české právo umožňovalo, aby

275 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, para 4.137 – 4.139

BOHMER Lisa: Analysis: ICSID tribunal finds that requests for payments to Prague city district were arbitrary and in violation of FET, but it declines to award damages; remaining claims are dismissed. IARepporter 8. 11. 2021. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/analysis-icsid-tribunal-finds-that-requests-for-payments-to-prague-city-district-were-arbitrary-and-in-violation-of-fet-but-it-declines-to-award-any-damages-remaining-claims-are-dismissed/>

276 AG and Project Sever s.r.o. v. Czech Republic (ICSID Case No. ARB/17/11). Rozsudok z 1. 11. 2021. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/798/pawlowski-and-project-sever-v-czech-republic>

277 IARepporter: Three are in place to hear real estate investors' bid to overturn unfavourable ICSID award. IARepporter 24. 5. 2022. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/three-are-in-place-to-hear-real-estate-investors-bid-to-overturn-unfavourable-icsid-award/>

278 WILLIAMS Zoe: Czech Republic round-up: Swiss investor lodges arbitration at icsid, as unrelated UAE investor also threatens claim; various other arbitrations remain on foot. IARepporter 4. 5. 2017. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/czech-republic-round-up-swiss-investor-lodges-arbitration-at-icsid-as-unrelated-u-a-e-investor-also-threatens-claim-various-other-arbitrations-remain-on-foot/>

IARepporter: Czech Republic: updates on six pending investment treaty arbitrations. IARepporter 1. 8. 2018. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/czech-republic-updates-on-six-pending-investment-treaty-arbitrations/>

MF ČR: Žádost o zahájení jednání o smírném řešení sporu od dubajské společnosti Alcor Holdings Ltd. 21. 7. 2016. <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/ochrana-financnich-zajmu/arbitraz/aktualni-informace/2016/zadost-o-zahajeni-jednani-o-smirnem-rese-25655>

vlastníci pozemkov boli oddelení od vlastníkov stavieb na pozemku. V roku 1991 boli cesty (t. j. stavby) prevedené na obce, v ktorých sa nachádzali a vlastníci pozemkov mohli s obcou vyjednávať prevod pozemkov alebo získať kompenzáciu. V roku 2009 pán X (CH) založil spoločnosť Alcor Holdings Ltd v Spojených arabských emirátoch a získal 13 pozemkov na území hlavného mesta Prahy s očakávaním nájmu za ich používanie. Investícia sa uskutočnila v rokoch 2010 až 2011 prostredníctvom dcérskej spoločnosti Alcor Holdings - Alcor CZ. Počas nasledujúcich rokov však spoločnosť Alcor CZ neuzavrela nájomnú zmluvu s mestom Praha v očakávanej výške nájomného. V konaní pred českými súdmi získal Alcor CZ kompenzáciu 800.000 USD. Spoločnosť Alcor iniciovala v r 2016 investičnú arbitráž na základe CZ UAE BIT, požadovaná náhrada škody bola 483 miliónov Kč²⁷⁹. Tribunál v r 2022 z jurisdikčných dôvodov zamietol spor, nakoľko krátko pred začatím arbitráže spoločnosť Alcor predala svoj podiel v Alcor CZ .²⁸⁰

2.2.39 Václav Fischer v. Česká republika (I)

Václav Fischer v. The Czech Republic (I) (PCA Case No. 2019-37)

Okrem A.M.F. viedol p. Václav Fischer, tento krát ako fyzická osoba proti Českej republike ešte dve ďalšie investičné arbitráže, obe na základe CZ DE BIT. Druhá arbitráž (Václav Fischer v. The Czech Republic (I)) bola iniciovaná v r 2018 a týkala sa údajného neochránenia investície pri vytesnení z akciovej spoločnosti Cestovní kancelář Fischer a.s., kde nárokovaná kompenzácia škody bola 60 miliónov EUR²⁸¹. Tribunál zastavil arbitráž v r 2020 z dôvodu nezaplatenia preddavku a nariadil žalobcovi znášanie trov konania aj trov respondenta²⁸².

279 Alcor Holdings Ltd. v. The Czech Republic (PCA Case No. 2018-45). Dostupné na

<https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/889/alcor-v-czech-republic>

280 CHARLOTIN Damien: Uncovered: UNCITRAL tribunal finds that sale of investment two years prior to lodging the arbitration deprived claimant of investor status; reservation of right to bring treaty claim is deemed to be irrelevant. IAREporter 22. 3. 2022. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/uncovered-uncitral-tribunal-finds-that-sale-of-the-investment-two-years-prior-to-lodging-the-arbitration-deprived-claimant-of-investor-status-reservation-of-right-to-bring-treaty-claim-is-deemed-to/>

281 Václav Fischer v. The Czech Republic (I) (PCA Case No. 2019-37). Award dated 6. 5. 2020. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/1023/fischer-v-czechia-i>

282 BOHMER Lisa: Breaking: Czech Republic prevails in arbitration disputes with former senator. IAREporter 12.5.2020. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/breaking-czech-republic-prevails-in-arbitration-disputes-with-former-senator/>

MFČR: Ministerstvo financí zvítězilo ve dvou arbitrážích, tribunál zamítl nároky podnikatele Fischera ve výši 10 miliard. 12. 5. 2020. Dostupné na: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2020/ministerstvo-financi-zvitezilo-ve-dvou-a-38447> .

2.2.40 Václav Fischer v. Česká republika (II)

Václav Fischer v. The Czech Republic (II)

Tretia arbitráž p. Fischera (Václav Fischer v. The Czech Republic (II)) sa týkala údajného znehodnotenia investície nezákonným konkurzom, kde si p. Fischer nárokoval kompenzáciu škody vo výške 21 miliónov CZK. Žalobca sa v arbitráži dožadoval prerušenia za účelom začatia tzv. štruktúrovaného dialógu s Českou republikou na základe viacstrannej dohody o zrušení intra EU BITs. Tribunál odmietol ďalšie prerušenie a arbitráž zastavil v septembri 2020 kvôli nezaplateniu zálohy. Švajčiarsky federálny tribunál v decembri 2020 zamietol návrh na zrušenie arbitrážneho rozsudku, vrátane tvrdení o poškodení práv žalobcu kvôli neuskutočneniu štruktúrovaného dialógu)²⁸³.

2.2.41 JCDecaux SA v Česká republika

JCDecaux SA v. Czech Republic (ICSID Case No. ARB/20/33)

Francúzska spoločnosť JCDecaux SA iniciovala v r 2020 investičnú arbitráž proti Českej republike kvôli údajnému neplatnému ukončeniu nájmu reklamných plôch zo strany Dopravného podniku hlavného mesta Prahy²⁸⁴. Nájomná zmluva bola uzavretá s dcérskou spoločnosťou RENCAR , arbitráž iniciovaná na základe CZ FR BIT stále prebieha, požadovaná kompenzácia je 40 miliónov EUR²⁸⁵ .

2.2.42 Asael Halevi v. Česká republika

Ostatná arbitráž proti českej republika bola začatá IZ investorom kvôli údajne zmarenému rezidenčnému projektu v pražskej štvrti Ďáblice. Podľa žalobcu došlo k zmareniu súdnym rozhodnutím o neplatnom nadobudnutí vlastníckeho práva k pozemku, na ktorom mal byť postavený rezidenčný projekt. Žalobca inicioval arbitráž v r 2022 na základe CZ IZ BIT,

283 Lisa BOHMER: Swiss court dismisses set-aside application after finding no failure to comply with the EU's bit termination agreement. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/swiss-court-dismisses-set-aside-application-after-finding-no-failure-to-comply-with-the-eus-bit-termination-agreement/>

Václav Fischer v. The Czech Republic (II). Rozsudok z 19. 9. 2020. Dostupné na

[https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/1024/fischer-v-czechia-ii-](https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/1024/fischer-v-czechia-ii-284)

284 <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/1091/jcdecaux-v-czechia>

285 BOHMER Lisa: French outdoor advertising company makes good on earlier threat to initiate treaty-based arbitration against the Czech Republic. IAREporter 16. 9. 2020. Dostupné na

<https://www.iareporter.com/articles/french-outdoor-advertising-company-makes-good-on-earlier-threat-to-initiate-treaty-based-arbitration-against-the-czech-republic/>

JCDecaux SA v. Czech Republic (ICSID Case No. ARB/20/33). Dostupné na

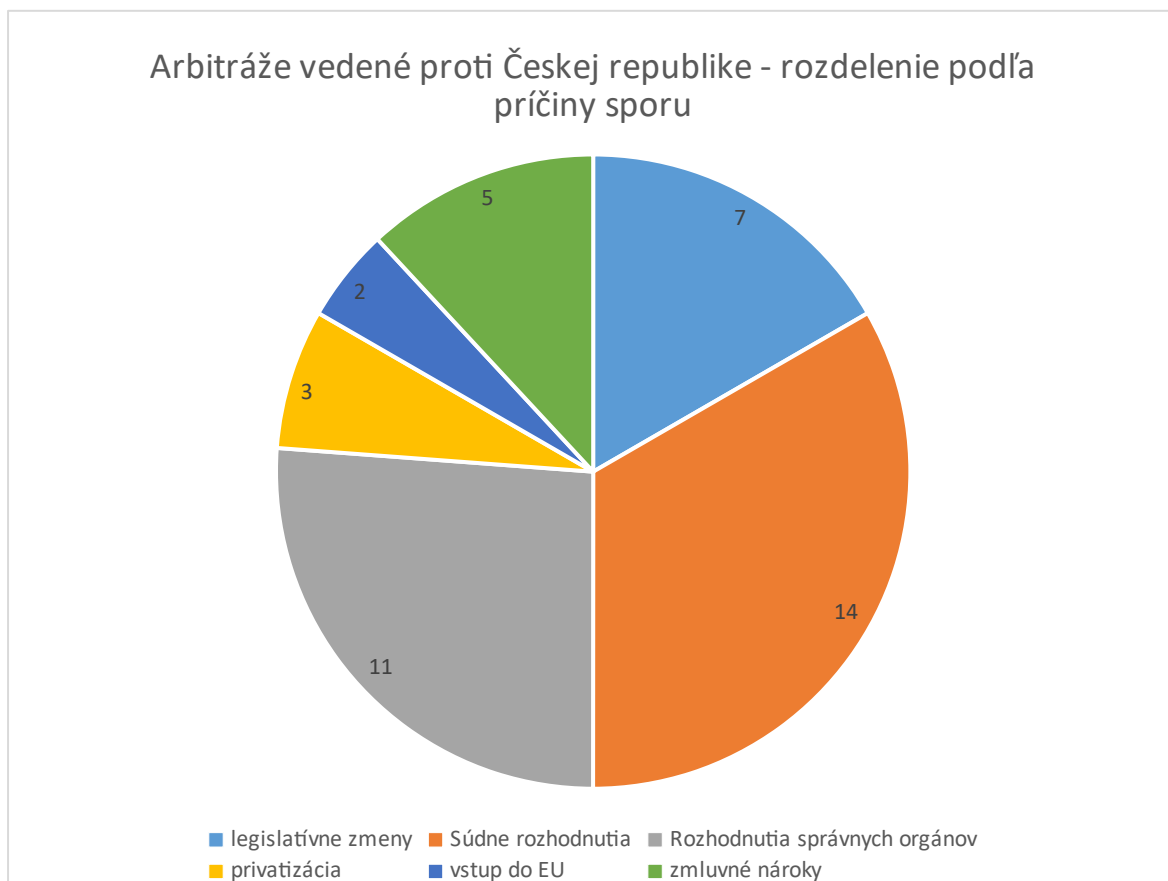
<https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/1091/jcdecaux-v-czechia>

žaluje porušenie vyvlastnenia a domáha sa kompenzácie vo výške 133 mil CZK. Arbitráž stále prebieha.

Závery z arbitráží proti Českej republike

Česká republika doteraz čelila 42 arbitrážam. Toto pomerne vysoké číslo je do istej miery skreslené, nakoľko v niektorých prípadoch išlo o rozdelenie konsolidovaných sporov (1 konsolidovaný spor zo solárneho odvodu bol nakoniec rozdelený na 7 arbitráží). Ďalej v niektorých sporoch išlo o arbitráže iniciované spriaznenými osobami/žaloby akcionárov: Auto Anglia/Busta v Česká republika, AMF/Fischer v Česká republika. Nižšie je (ii) rozdelenie arbitráží do kategórií podľa príčin sporu a (ii) výsledky arbitráží:

(i) rozdelenie arbitráží proti Českej republike do kategórií podľa príčin sporu²⁸⁶

²⁸⁶ Rozdelenie na kategórie v súlade so zhrnutím podľa databázy UNCTAD Investment Policy Hub: <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/country/55/czechia>

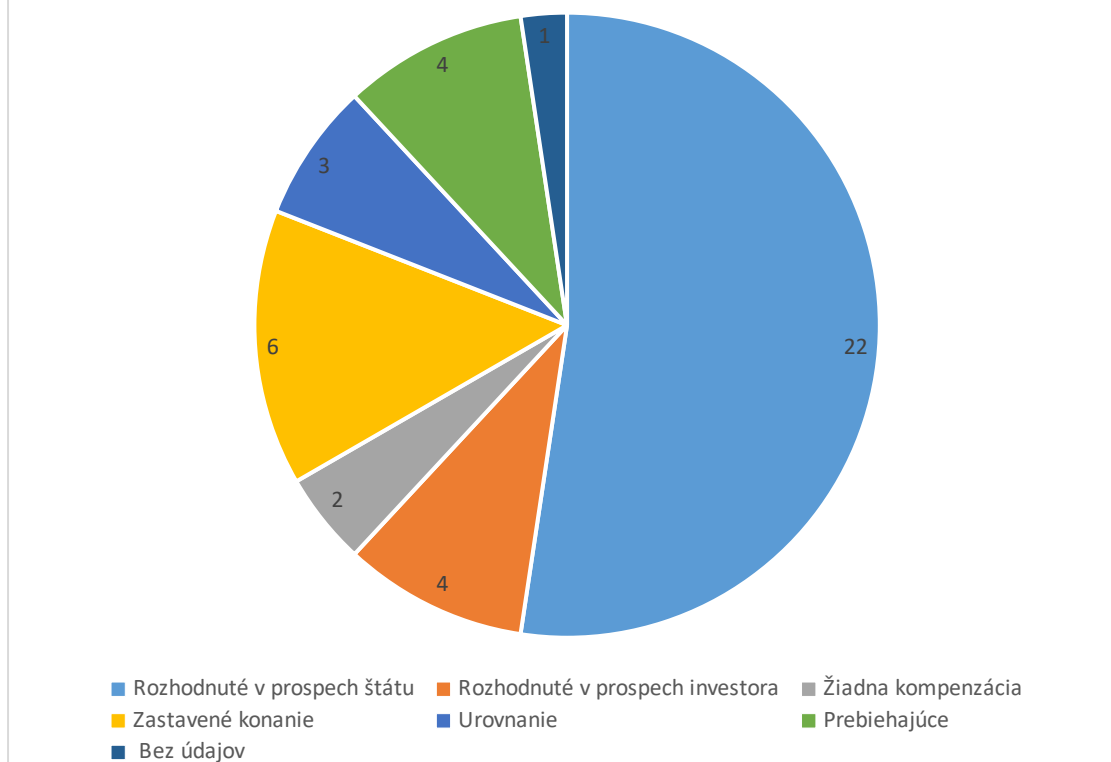
Legislatívne zmeny: sedem (7) arbitráží sa týkalo prijatia zmeny zákona k podpore obnoviteľnej energie, zavedenie solárneho odvodu na výnosy zo solárnej elektriny: (i) *Antaris a Göde v. Česká republika*, (ii) *Europa Nova v. Česká republika*, (iii) *I.C.W. v. Česká republika*, (iv) *Photovoltaik Knopf Betriebs-GmbH v. Česká republika*, (v) *Voltaic Network v. Česká republika*, (vi) *JSW Solar and Wirtgen v. Česká republika*, (vii) *Natland v. Česká republika*. Dve (2) arbitráže sa týkala vstupu do EÚ: (i) *Eastern Sugar v. Česká republika* (zavedenie kvót na výrobu cukru v súvislosti so vstupom do EÚ a EÚ kvótami) a (ii) *Invesmart v. Česká republika* (neposkytnutie štátnej pomoci na ozdravenie banky Union kvôli vstupu do EÚ a rozporom s EÚ pravidlami štátnej pomoci). Tri (3) arbitráže sa týkali privatizácie: (i) *Mittal v. Česká republika* (údajná diskriminácia viedla k vylúčeniu žalobcu z privatizácie železiarní) a (ii) *WNC v. Česká republika* (údajné pochybenia štátu pri privatizácii Škoda Export, následný úpadok investície) a (iii) *Saluka v. Česká republika* (Česká národná banka zaviedla nútenú správu na banku IPB po neúspešnej privatizácii). Štrnásť (14) arbitráží sa týkalo *súdnych konaní (vrátane konkurzov a trestných stíhaní)*: (i) *Phoenix v. Česká republika* (trestné konanie voči žalobcovi, zmrazenie účtov jeho spoločností a súvisiace konanie súdov), (ii) *Frontier v. Česká republika* (súd vzhľadom na prebiehajúci konkurz protistrany odmietol vymáhať komerčný arbitrážny rozsudok v prospech žalobcu) (iii) *Czechoslonor v. Česká republika* (neposkytnutie úveru od ČSOB kvôli fiktívnej policajnej správe spôsobilo úpadok investície, námietky proti postupu pri konkurznom konaní), (iv) *Vocklinghaus v. Česká republika* (žalobca namietal neštandardný priebeh núteného konkurzu svojej investície, údajné úmyselné „vytlačenie“ žalobcu z investície), (v) *Auto Anglia a Busta v. Česká republika I* (údajné pochybenia súdov a polície v kontexte obchodného sporu žalobcov s ich obchodným partnerom), (vi) *Forminster v. Česká republika* (zmrazenie akcií a akcionárskych práv k nákupnému stredisku Kotva kvôli súvisiacemu trestnému stíhaniu), (vii) *Auto Anglia v. Česká republika II* (neúspešné vymáhanie rozsudku z komerčnej arbitráže pred českým súdom), (viii) *Busta v. Česká republika II* (nečinnosť polície, ktorá nezabránila odcudzeniu inventára spoločnosti Anglia Auto ich obchodným partnerom a nevrátila časť inventára po tom, čo ho obchodný partner odovzdal polícii), (ix) *AMF v. Česká republika* (nesprávne zaradenie majetku do konkurznej podstaty/nesprávny postup pri konkurze), (x) *Fynerdale v. Česká republika* (údajná nečinnosť orgánov činných v trestnom konaní vo vyšetrovaní trestných činov obchodných partnerov žalobcu poškodila žalobcu), (xi) *Fischer v. Česká republika II* (nesprávny postup pri konkurze), (xii) *Pawlowski v. Česká republika* (súdne konanie týkajúce sa zrušenia územnoplánovacieho rozhodnutia) (xiii) *Diag Human a Štáva v. Česká republika* (vymáhanie rozsudkov z komerčných arbitráží)

(xiv) *Asael Halevi* (poškodenie žalobcu súdnym rozhodnutím o neplatnosť zmluvy). Jedenásť (11) arbitráží sa týkalo rozhodnutí *regulačných/správnych orgánov*: (i) *CME v Česká republika* (konanie Rady pre médiá – zmena podmienok televíznej licencie), (ii) *Lauder v Česká republika* (konanie Rady pre médiá – zmena podmienok televíznej licencie), (iii), *Nagel v Česká republika* (spor sa týkal zmeny podmienok vydania telekomunikačnej licencie, vrátane organizácie verejného obstarávania), (iv) *Binder* (uplatnenie pohľadávky z colného ručenia za dovezenú ropu zo Slovenska do Českej republiky, následný úpadok investície), (v) *EMV v Česká republika* (zamietnutie prevodu vysielacej TV licencie na spoločnosť – investíciu žalobcu), (vi) *Intertrade v Česká republika* (námietky žalobcu voči verejnému obstarávaniu; neúspech vo verejnom obstarávaní viedol k strate postavenia žalobcu), (vii) *Nepolsky v Česká republika* (omeškanie s vydaním povolenia na odber minerálnej vody, údajná diskriminácia v prospech CZ entít na úkor žalobcu), (viii) *ECE Projektmanagement v Česká republika* (spať vzatie/zrušenie stavebného povolenia na výstavbu nákupného centra), (ix) *AIYY v Česká republika* (zmena výšky štátneho príspevku a údajné poškodenie dobrého mena, propagácia konkurencie žalobcu a zverejnenie dôverných informácií žalobcu) (x) *WCV v Česká republika* (zrušenie licencie pre hazardné hry po zmene legislatívy a súdnych konaniach), (xi) *Fischer v Česká republika I* (nesprávne rozhodnutia a konanie správnych orgánov a súvisiace vytesnenie z CK Fischer). Päť (5) arbitráží sa týkalo *zmluvných nárokov*: (i) *K+VP v Česká republika* (ukončenie zmluvy a nezaplatenie zmluvnej odmeny žalobcovi za správu fondov), (ii) *Pren Nreka v Česká republika*, (ukončenie nájomnej zmluvy a vyst'ahovanie z priestorov), (iii) *Oeconomicus v. Česká republika* (nedodržanie záväzku poskytnutia záruky zo strany štátu, súvisiaci konkurz), (iv) *JC Decaux v Česká republika* (ukončenie zmluvy o nájme reklamných plôch), (v) *Alcor v Česká republika* (neuzavretie nájomnej zmluvy hl. mesta Praha so žalobcom).

Výsledky českých arbitráží²⁸⁷

287 Výsledky podľa databázy UNCTAD Investment Policy Hub a IA Reporter

Arbitráže vedené proti Českej republike - rozdelenie podľa výsledku sporu

V *prospech štátu* bolo rozhodnutých dvadsaťdva (22) arbitráží: (i) Nagel v Česká republika, (ii) Binder v Česká republika, (iii) EMV v Česká republika, (iv) Phoenix v Česká republika, (v) Frontier v Česká republika, (vi) Invesmart v Česká republika, (vii) InterTrade v Česká republika, (viii) ECE v Česká republika, (ix) Vocklinghaus v Česká republika, (x) Antaris & Gode v Česká republika, (xi) Europa Nova v Česká republika, (xii) I.C.W. v Česká republika, (xiii) JSW Solar v Česká republika, (xiv) Photovoltaik Knopf v Česká republika, (xv) Voltaik Network v Česká republika, (xvi) A11Y v Česká republika, (xvii) WNC v Česká republika, (xviii) Anglia v Česká republika II, (xix) Busta v Česká republika II, (xx) AMF v Česká republika, (xxi) Fynerdale v Česká republika, (xxii) Alcor v Česká republika

V *prospech investora* boli rozhodnuté štyri (4) arbitráže: CME v Česká republika, (ii) Eastern Sugar v Česká republika, (iii) Pren Nreka v Česká republika, (iv) Diag & Šťáva v Česká republika (Česká republika má v pláne iniciovať konanie o zrušení).

Bez kompenzácie skončili dve (2) arbitráže : (i) *Lauder v Česká republika* a (ii) *Pawlowski a Projekt Sever v Česká republika* (prebieha konanie o zrušení)

Tribunál *zastavil* konanie v šiestich (6) arbitrážach: (i) *Nepolsky v Česká republika*, (ii) *Oeconomicus v Česká republika*, (iii) *Anglia & Busta v Česká republika*, (iv) *Forminster v Česká republika*, (v) *Fischer v Česká republika I*, (vi) *Fischer v Česká republika II*.

Sporové strany dosiahli *urovnanie* v troch (3) prípadoch: (i) *Saluka v Česká republika*, (ii) *K+VP v Česká republika*, (iii) *Mittal v Česká republika*

V súčasnosti prebiehajú štyri (4) arbitráže: *Natland v Česká republika*, *WCV v Česká republika*, *JC Decaux v Česká republika*, *Asael Halevi v Česká republika*.

K výsledku arbitráže *Czechoslonor v Česká republika* nie sú údaje.

2.3 Arbitráže proti Poľsku

2.3.1 Saar Papier I. v Poľsko

Saar Papier Vertriebs GmbH v. Republic of Poland (I)

Predmetom sporu bola zmena environmentálnej legislatívy, ktorá znemožnila dovoz recyklovaného (odpadového) papiera zo zahraničia. Táto legislatívna zmena sa nepriaznivo dotkla miestnej pobočky nemeckého podniku vyrábajúceho toaletný papier.²⁸⁸ Konkrétne, žalobca, začal podnikat' v Poľsku už v 80.tych rokoch potom, čo Rusko ukončilo dovoz do Poľska na základe barterových dohôd. Počiatočné podnikanie Saar Papier malo formu zmluvy o spolupráci na výrobe papiera a zmlúv o dodávke toaletného papiera s poľskými spoločnosťami. Po prijatí legislatívy umožňujúcej zahraničné vlastníctvo poľských obchodných spoločností žalobca po doručení súhlasu Agentúry pre zahraničné investície vo Varšave v máji 1990 založil poľskú dcérsku spoločnosť SPI. Podľa tvrdenia žalobcu súhlas obsahoval povolenie na dovoz tzv. makulatúry (papierový odpad na spracovanie). Dovozy makulatúry sa však zastavil v r 1991, nakoľko ešte dva roky dozadu poľská environmentálna legislatíva zakázala dovoz odpadu, čo žalobca zistil údajne až pri zadržaní colnej zásielky v júli 1991. Napriek snahe žalobcu o napadnutie zákazu jeho zásielok na dcérsku spoločnosť SPI v marci 1993 bol vyhlásený konkurz.²⁸⁹ Predmetný spor vyústil do arbitráže v r 1994 na

288 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, s. 285 - 286

289 BALCERZAK Filip And PETERSON Luke Eric: Newly-obtained arbitral rulings offer window into first-documented UNCITRAL investment treaty claim: Saar Papier v. Poland. IARepporter 29. 1. 2014. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/newly-obtained-arbitral-rulings-offer-window-into-first-documented->

základe PL DE BIT, v ktorej tribunál rozsudkom v r 1995 prisúdil 2,3 mil. DEM (nemeckých mariek) ako kompenzáciu za nezákonné vyvlastnenie²⁹⁰.

2.3.2 France Telecom v Poľsko

France Telecom v. Republic of Poland

Dôvodom sporu France Telecom v Poland bola zmena pravidiel pre predĺženie licencie v telekomunikačnom sektore. Poľsko zmenou legislatívy zaviedlo povinnosť verejného obstarávania namiesto automatického predĺženia licencie²⁹¹. Následne spoločnosť France Telecom, ktoré mala 25% podiel v poľskej dcérskej spoločnosti Centertel a v spoločnosti Ameritech, ktorá vlastnila zvyšné akcie Centertel, v r 1996 iniciovala dve investičné arbitráže (i) na základe PL FR BIT s požadovanou kompenzáciou 500 Mil USD.²⁹² a (ii) prostredníctvom spoločnosti Ameritech na základe PL US BIT s požadovanou kompenzáciou 500 Mil USD. Žalobcovia pravdepodobne očakávali automatické predĺženie licencie.²⁹³ Obidva spory boli urovnané bez zverejnenia detailov²⁹⁴.

2.3.3 Ameritech v Poľsko

Ameritech v. Republic of Poland

Z rovnakého dôvodu ako France Telecom iniciovala arbitráž spoločnosť Ameritech na základe PL US BIT s požadovanou kompenzáciou 500 Mil USD²⁹⁵. Arbitráž Ameritech bola ukončená zmierom bez zverejnenia detailov²⁹⁶.

[uncitral-investment-treaty-claim-saar-papier-v-poland/](https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/4/saar-papier-v-poland-i-)

290 Saar Papier Vertriebs GmbH v. Republic of Poland (I). Rozsudok zo dňa 16. 10. 1995. Dostupné na

<https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/4/saar-papier-v-poland-i->

291 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, para 10.087 – 10.088

292 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, para 10.087 – 10.088

France Telecom v. Republic of Poland. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/7/france-telecom-v-poland>

293 Rozdielne údaje v databáze UNCITAD <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/8/ameritech-v-poland> a v odbornej literatúre: Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, 10.087 – 10.088

294 <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/7/france-telecom-v-poland>

295 Rozdielne údaje v databáze UNCITAD <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/8/ameritech-v-poland> a v odbornej literatúre: Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, 10.087 – 10.088

296 Ameritech v. Republic of Poland. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/8/ameritech-v-poland>

2.3.4 Saar Papier II. v. Poľsko

Saar Papier Vertriebs GmbH v. Republic of Poland (II)

Druhá investičná arbitráž bola iniciovaná v r. 1996 v nadväznosti na prvú arbitráž. Predmetom sporu bola údajne žiadosť o dodatočnú kompenzáciu vzniknutej škody (údajne investor považoval pridelenú kompenzáciu v predchádzajúcej arbitráži za nedostatočnú²⁹⁷. Arbitrážne rozsudky však neboli zverejnené²⁹⁸. V druhom arbitrážnom rozsudku údajne tribunál zamietol dodatočné nároky investora, nakoľko pridelenú kompenzáciu v prvej arbitráži považoval za dostatočnú²⁹⁹. Na arbitráž nadväzovali konania pred Švajčiarskym federálnym tribunálom: napadnutie predbežného rozsudku bolo zamietnuté v 20. 9. 2000 a napadnutie finálneho rozsudku bolo odmietnuté 1. 3. 2002.³⁰⁰

2.3.5 Schaper v. Poľsko

Lutz Ingo Schaper v. Republic of Poland

Tretia investičná arbitráž bola iniciovaná v r 1998 na základe PL DE BIT akcionárom spoločnosti Saar Papier s požadovanou kompenzáciou 3 Mil USD³⁰¹. V tomto prípade však nešlo o žalobu za legislatívne zmeny, ale za údajné vyvlastnenie výrobných mechanizmov – 10 továrenských strojov. Údajne pán Schaper doviezol stroje na základe dočasného povolenia vyžadujúceho reexport do troch rokov. Nakoľko sa reexport neuskutočnil, Poľsko vymeralo na stroje clo. Keď clo nebolo zaplatené, Poľsko vykonalo nútený predaj. Pán Schaper považoval nútený predaj za neprimeraný hodnote cla a predajnú cenu strojov za príliš nízku. Arbitráž bola rozhodnutá v prospech investora s potvrdením údajného nepriameho vyvlastnenia v r 2006, pričom vyčíslené škody bolo vyčlenené na samostatné konanie.

297 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, para 10.074 – 10.086

298 Saar Papier Vertriebs GmbH v. Republic of Poland (II). Predbežný arbitrážny rozsudok z 24. 1. 2000 a Finálny arbitrážny rozsudok z 7. 6. 2001. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/10/saar-papier-v-poland-ii>

299 HEPBURN Jarrod: Looking back: Long confidential decisions in second Saar Papier v. Poland case reveal how a new tribunal reckoned with res judicata effects of awards rendered in first BIT proceeding. IAREporter 14. 5. 2019. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/long-confidential-decisions-in-second-saar-papier-v-poland-case-reveal-how-a-new-tribunal-reckoned-with-res-judicata-effects-of-awards-rendered-in-first-bit-proceeding/>

300 <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/10/saar-papier-v-poland-ii>

301 Lutz Ingo Schaper v. Republic of Poland. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/21/schaper-v-poland>

K vyčísleniu kompenzácie nedošlo kvôli nepredloženiu podaní sporových strán³⁰². Arbitráž bola zastavená v r 2009 bez zverejnenia detailov. Pravdepodobne bol uzavretý zmier³⁰³.

2.3.6 Crespo and others v. Poľsko

Julian Crespo Santamargarita, Juan Ricardo Crespo Santamargarita, Valencia Sp. z.o.o. v. Republic of Poland

Spor vznikol po tom, čo daňový úrad Tomaszow Mazowiecki (obec neďaleko mesta Lodž v strednom Poľsku) v r 1995 zriadil záložné právo na bankový účet spoločnosti Valencia. Účelom bolo zabezpečiť úhradu 307 713 zlotých (približne 120 000 USD) ako daň z príjmu údajne splatnú za obdobie rokov 1994-1995. Spoločnosť Valencia zaplatila daň a daňový úrad nariadil odstránenie záložného práva. Podľa žalobcov však v dôsledku konania daňového úradu boli ich účty v PL bankách blokované záložným právom do konca roka 1995, čo žalobcom bránilo v plnení zmluvných záväzkov. V r 1996 PL súd vyhlásil záložné právo za neoprávnené a následne daňový úrad vrátil zaplatenú sumu plus úroky (467 816 zlotých alebo približne 150 000 USD).³⁰⁴ V r 2001 žalobcovia iniciovali arbitráž na základe PL ES BIT, nalietať porušenie FET/MST, svojvoľné/diskriminačné opatrenia, NT, FPS, nepriameho vyvlastnenia a transferov a žiadali kompenzáciu 6,7 mil USD. Tribunál priznal svojvoľné/diskriminačné opatrenia, avšak nepriznal kompenzáciu³⁰⁵. Podľa arbitrov žalobcovia utrpeli len škodu 307 737 zlotých, ktoré daňový úrad zadržal a následne vrátil s úrokmi.³⁰⁶

302 HEPBURN, J. : Investigation: Poland held liable for bit breach in never-published award in Ingo Lutz Schaper v. Poland case over heavy-handed enforcement of customs laws. IAREporter 12. 6. 2019. Dostupné na: <https://www.iareporter.com/articles/investigation-poland-held-liable-for-bit-breach-in-never-published-award-over-heavy-handed-enforcement-of-customs-laws/>

303 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, para 10.086 <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/21/schaper-v-poland>

304 ECHEVERRI Javier: Looking back: in Julian Crespo v. Poland, ICC tribunal offered an early analysis of the arbitrators' power to order security for costs; on the merits, a majority found the state liable for a breach of the Poland-Spain BIT, but declined to award any damages. IAREporter 12. 6. 2020. Dostupné v <https://www.iareporter.com/articles/looking-back-in-julian-crespo-v-poland-icc-tribunal-offered-an-early-analysis-of-the-arbitrators-power-to-order-security-for-costs-on-the-merits-a-majority-found-the-state-liable-for-a-b/>

305 Julian Crespo Santamargarita, Juan Ricardo Crespo Santamargarita, Valencia Sp. z.o.o. v. Republic of Poland. Predbežný rozsudok z 21. 11. 2004 a Finálny rozsudok z 22. 9. 2005. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/1165/crespo-and-others-v-poland>

306 ECHEVERRI Javier: Looking back: in Julian Crespo v. Poland, ICC tribunal offered an early analysis of the arbitrators' power to order security for costs; on the merits, a majority found the state liable for a breach of the Poland-Spain BIT, but declined to award any damages. IAREporter 12. 6. 2020. Dostupné v <https://www.iareporter.com/articles/looking-back-in-julian-crespo-v-poland-icc-tribunal-offered-an-early-analysis-of-the-arbitrators-power-to-order-security-for-costs-on-the-merits-a-majority-found-the-state-liable-for-a-b/>

2.3.7 Eureko v Poľsko

Eureko B.V. v. Republic of Poland

Jedna z najznámejších PL arbitráží bola začatá v r 2003 na základe PL NL BIT. Spor sa týkal privatizácie štátnej poisťovne Powszechny Zakład Ubezpieczeń - PZU. Konzorcium Big Bank Gdanski a Eureko sprivatizovalo 30% PZU v r 1999 podpisom Zmluvy o prevode akcií v hodnote 700 mil USD (Eureko 20%, Big Bank 10 %). Následne vznikol spor medzi spoločnosťou Eureko a Poľskom, pričom Poľsko na miestnom súde žiadalo o vyhlásenie neplatnosti Zmluvy o prevode akcií a naopak Eureko žalovalo Poľsko. Za účelom urovnania sporov boli uzavreté dodatky k privatizačnej zmluve.³⁰⁷ V zmysle prvého dodatku k zmluve o prevode akcií sa mal uskutočniť predaj ďalších akcií PZU (cez výzvu na upisovanie akcií) do decembra 2001, avšak vzhľadom na udalosti 11/9/2001 sa predaj akcií neuskutočnil. Následne bol podpísaný druhý dodatok, na základe ktorého malo Eureko nadobudnúť ďalších 21 % PZU³⁰⁸. Prevod sa však nakoniec neuskutočnil, nakoľko nebol schválený poľským ministrom vnútra a v r 2002 poľská vláda rozhodla o strategickom záujme zachovať väčšinový podiel PZU vo vlastníctve štátu.³⁰⁹ Poľsko údajne malo obavy z povolenia zahraničnej kontroly nad PZU. Namiesto toho Poľsko navrhlo spoločnosti Eureko možnosť získať väčšinový podiel, ale obmedzil jeho hlasovacie práva na 50 % a udelil vláde právo veta nad niektorými rozhodnutiami manažmentu³¹⁰. Následne začal investor Eureko investičnú arbitráž v r 2003, žalujúc porušenie nepriameho vyvlastnenia, FET/MST, FPS, UC a svojvoľné/diskriminačné opatrenia³¹¹ s požadovanou kompenzáciou 12-14 miliárd USD³¹². Tribunál rozdelil konanie na fázu merita (*liability phase*) a fázu vyčíslenia kompenzácie (*quantum phase*). Dňa 19. augusta 2005 vydaný čiastočný rozsudok o zodpovednosti. Napriek zisteniam väčšiny tribunálu o porušení však nebol vydaný žiadny ďalší rozsudok, pretože

307 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, para 10.090 - 10.098

308 HEPBURN Jarrod: Looking back: Eureko v. Poland case triggered early debates over role of domestic law in investment arbitration, and grappled with contract-treaty distinction. IARporter 27. 2. 2017. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/looking-back-eureko-v-poland-case-triggered-early-debates-over-role-of-domestic-law-in-investment-arbitration-and-grappled-with-contract-treaty-distinction/>

309 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, 10.090 - 10.098

310 HEPBURN Jarrod: Looking back: Eureko v. Poland case triggered early debates over role of domestic law in investment arbitration, and grappled with contract-treaty distinction. IARporter 27. 2. 2017. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/looking-back-eureko-v-poland-case-triggered-early-debates-over-role-of-domestic-law-in-investment-arbitration-and-grappled-with-contract-treaty-distinction/>

311 Eureko B.V. v. Republic of Poland. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/124/eureko-v-poland>

312 Jarrod HEPBURN : Looking back: Eureko v. Poland case triggered early debates over role of domestic law in investment arbitration, and grappled with contract-treaty distinction. IARporter 27. 2. 2017. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/looking-back-eureko-v-poland-case-triggered-early-debates-over-role-of-domestic-law-in-investment-arbitration-and-grappled-with-contract-treaty-distinction/>

strany neskôr uzavreli vyrovnanie³¹³. Tribunál priznal porušenie nepriameho vyvlastnenia, FET/MST, UC a svojvoľné/diskriminačné opatrenia. Poľsko neúspešne pokúsilo zvrátiť cez námietku zaujatosti a návrh na zrušenie rozsudku³¹⁴. Spor sa skončil urovnaním s kompenzáciou 12.750.000.000 PLN (4.379.000.000 USD).³¹⁵ V rámci dohody o urovaní z r 2009 spoločnosť Eureko súhlasila s predajom svojho podielu v PZU cez IPO.³¹⁶ Cieľom urovnania bolo obnovenie poľského vlastníctva PZU.³¹⁷

2.3.8 Cargill, Incorporated v. Poľsko

Cargill, Incorporated v. Republic of Poland

Predmet sporu bolo zavedenie kvót na výrobu izoglukózy - sladidla vyrábaného z pšenice alebo kukurice, lacnejšie na výrobu ako cukor, používané v nealko nápojoch. Americký investor Cargill založil blízko Wroclawi továreň, ktorá začala výrobu v r 1998. Išlo o prvú továreň na výrobu izoglukózy, ostatné továrne spracovávali cukrovú repu a boli vo väčšine štátom vlastnené.³¹⁸ V čase vstupu Cargill na poľský trh izoglukóza nebola regulovaná poľským zákonom o cukre z roku 1994, a teda nepodliehala kvótam na výrobu cukru, avšak izoglukóza však bola regulovaná a podliehala kvótam podľa práva EÚ. V roku 2001 Poľsko prijalo nový zákon o cukre, ktorý stanovil kvóty na výrobu izoglukózy; akákoľvek produkcia nad rámec týchto kvót by sa mohla vyvážať. Poľské národné kvóty v rokoch 2002-2003 a 2003-2004 boli stanovené na 40 a 60 000 ton ako kompromis medzi (i) požiadavkami spoločnosti Cargill (ii) záujmami miestnych výrobcov cukru a (iii) procesom prístupových rokovaní Poľska do EÚ. V rámci prístupového procesu muselo Poľsko aproximovať svoje právne predpisy a rokovať o kvótach izoglukózy. EÚ stanovovala kvóty na základe predchádzajúcej výroby, čo pre Poľsko bolo nevýhodné vzhľadom na krátku históriu výroby izoglukózy v Poľsku. Ako výsledok boli kvóty na izoglukózu pre Poľsko po vstupe do EÚ stanovené priamo právom EÚ a na obdobie rokov 2004-2005 na (nízkych) 26 000 ton. Takto

313 Jarrod HEPBURN : LOOKING BACK: Looking back: Eureko v. Poland case triggered early debates over role of domestic law in investment arbitration, and grappled with contract-treaty distinction. IAREporter 27. 2. 2017. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/looking-back-eureko-v-poland-case-triggered-early-debates-over-role-of-domestic-law-in-investment-arbitration-and-grappled-with-contract-treaty-distinction/>

314 Rozsudok prvostupňového súdu v Bruseli zo dňa 23. 11. 2006

https://www.italaw.com/sites/default/files/case-documents/ita0304_0.pdf

315 <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/124/eureko-v-poland>

316 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, 10.090 - 10.098

317 HEPBURN Jarrod: LOOKING BACK: Looking back: Eureko v. Poland case triggered early debates over role of domestic law in investment arbitration, and grappled with contract-treaty distinction. IAREporter 27. 2. 2017. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/looking-back-eureko-v-poland-case-triggered-early-debates-over-role-of-domestic-law-in-investment-arbitration-and-grappled-with-contract-treaty-distinction/>

318 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, para 10.099 – 10.113

znižené kvóty nútili spoločnosť Cargill obmedziť svoju výrobu alebo ukončiť zmluvy so zákazníkmi, ktorým nemohla dodať izoglukózu. Pred vstupom do EÚ spoločnosť Cargill opakovane neúspešne žiadala Poľsko o zvýšenie úrovne a následne v roku 2004, dva dni pred formálnym vstupom Poľska do EÚ, podala žiadosť o arbitráž³¹⁹. Podľa žalobcu Cargill vyrokovalo Poľsko v prístupových rokovaniach príliš nízke kvóty na izoglukózu. Spoločnosť Cargill iniciovala v r 2004 investičnú arbitráž na základe PL US BIT³²⁰. Žalované boli štandardy nepriameho vyvlastnenia, FET/MST, NT a svojvoľné/diskriminačné opatrenia s požadovanou kompenzáciou 83 mil USD. Tribunál priznal porušenie NT, povinnosti transparentnosti a uloženie výkonnostných požiadaviek a pridelil kompenzáciu 16.30 mil USD, finálny rozsudok bol vydaný v r 2008³²¹.

2.3.9 Nordzucker AG v. Poľsko

Nordzucker AG v. The Republic of Poland

Spor Nordzucker v Poľsko je druhým sporom týkajúcim sa sektoru výroby cukru v Poľsku, aj keď obsahom sporu skôr pripomína spor Eureko v. Poľsko, nakoľko ide o zmenu privatizačnej stratégie štátu. Arbitráž bola iniciovaná na základe PL DE BIT v r 2006 a týkala sa privatizácie tovární na výrobu cukru³²². V r 1994 začalo Poľsko privatizovať priemysel na výrobu cukru, konkrétne prijatím zákona o vytvorení štyroch holdingových spoločností, ktoré na ktoré mal byť prevedený 51% podiel cukrovarov, pričom 49% akcií malo byť privatizovaných. Prvá zmena privatizačného plánu prišla v r 1998, keď Poľsko namiesto prevodu podielu na holdingové spoločnosti uskutočnilo priamy predaj akcií cukrovarov. Nemecká spoločnosť Nordzucker ako druhý najväčší výrobca cukru, vstúpila na poľský trh v r 1998 a nadobudla cukrovar v Opalenici. Spoločnosť Nordzucker mala záujem sprivatizovať päť skupín cukrovarov, z ktorých dve skupiny aj riadne nadobudla. V nadobudnutí ďalších troch skupín jej však zabránila zmena privatizačnej stratégie. V r 2001 Poľsko druhý krát prehodnotilo svoju privatizačnú stratégiu cukrovarov. Poľsko založilo štátnu konsolidačnú spoločnosť, na ktorú previedlo akcie tovární na výrobu cukru. Poľsko

319 CHARLOTIN Damien: Looking back: (1 of 3) Cargill v. Poland UNCITRAL award surfaces, and arbitrators are seen to reckon with various jurisdictional objections and the implications of amendments made to US-Poland investment treaty. IAREporter 21. 8. 2017. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/cargill-v-poland-1-of-3-uncitral-award-surfaces-and-arbitrators-are-seen-to-reckon-with-various-jurisdictional-objections-and-the-implications-of-amendments-made-to-u-s-poland-investment-treaty/>

320 Cargill, Incorporated v. Republic of Poland. Finálny rozsudok z 29. 2. 2008. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/153/cargill-v-poland>

321 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, para 10.110 – 10.113

322 Nordzucker AG v. The Republic of Poland. Rozsudok z 23. 11. 2009. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/240/nordzucker-v-poland>

následne informovalo spoločnosť Nordzucker o nemožnosti dokončiť privatizáciu z dôvodu zmeny privatizačnej stratégie a chýbajúceho súhlasu valného zhromaždenia spoločností (kde bol štát akcionárom). Spoločnosť Nordzucker neúspešne žalovala akcionárov predmetných spoločností na poľských súdoch v r 2002 a 2003, avšak bez úspechu. Následne spoločnosť Nordzucker v r 2006 začala investičnú arbitráž³²³. V arbitráži žalobca namieta porušenie FET/MST, svojvoľné/diskriminačné opatrenia a porušenie zmluvných povinností netransparentným konaním. Tribunál odmietol tri jurisdikčné námietky Poľska³²⁴ v prvom čiastočnom jurisdikčnom rozsudku z 10. 12. 2008 a rozhodol o porušení BIT netransparentným konaním Poľska v druhom čiastočnom meritórnom rozsudku z r 28. 1. 2009³²⁵. Napriek priznaniu porušenia BIT však tribunál zamietol nároky na kompenzáciu škody³²⁶ v treťom čiastočnom a konečnom rozsudku z 23. 11. 2009³²⁷. Ide o podobný prípad ako v spore Muszynianka v. Slovenská republika, kde tribunál rozhodol o porušení SK PL BIT, avšak nepriznal kompenzáciu.

2.3.10 Vivendi v. Poľsko

Vivendi v. Republic of Poland

Investor Vivendi inicioval investičnú arbitráž v r 2006 na základe PL FR BIT³²⁸. Arbitráž sa týkala obchodného sporu medzi FR spoločnosťou Vivendi, nemeckou spoločnosťou Deutsche Telekom³²⁹ a poľskou spoločnosťou Elektrim ohľadne nadobudnutia kontroly nad spoločnosťou Polska Telefonia Cyfrowa - PTC. Obchodný spor sa týkal dohody medzi Deutsche Telekom a Elektrim o predaji akcií v prospech Deutsche Telekom, čo spoločnosť Vivendi považovala za porušenie zmluvy. Arbitráži predchádzali spory na poľských národných súdoch (vrátane trestných a konkurzných konaní) aj medzinárodné spory³³⁰. Spoločnosť Vivendi iniciovala investičnú arbitráž z dôvodu údajného zjavne nesprávneho postupu poľských súdov v súdnych sporoch vyplývajúcich zo základného obchodného

323 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, s. 10.115 – 10.119

324 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, s. 10.115 – 10.119

325 <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/240/nordzucker-v-poland>

326 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, s. s. 10.120 – 10.129

327 <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/240/nordzucker-v-poland>

328 Vivendi v. Republic of Poland. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/224/vivendi-v-poland>

329 Podľa iných zdrojov išlo o spoločnosť T-mobile. Vid': BONNITCHA Jonathan PETERSON and Luke Eric: Poland reaches settlement in one long running investment treaty arbitration, but a final award looms in another proceeding. IAREporter 19. 8. 2011. Dostupné na: <https://www.iareporter.com/articles/poland-reaches-settlement-in-one-long-running-investment-treaty-arbitration-but-a-final-award-looms-in-another-proceeding/>

330 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, para 10.135 - 10. 136

sporu³³¹. Investor namietal porušenie nepriameho vyvlastnenia a FET/MST³³². Obchodný spor bol vyriešený v r 2010, keď Deutsche Telekom/T-Mobile získal väčšinový podiel v PTC³³³. Spor sa skončil urovnaním v r 2011³³⁴.

2.3.11 Mitch Nocola v Poľsko

Tento spor nie je uvedený v databáze UNCTAD a na protáli IA Reporter je k nemu len stručná zmienka. P. Nocola bol v Poľsku trestne stíhaný kvôli neoprávnenému použitiu softvéru v jeho spoločnosti Alucon. Trestné stíhanie sa síce v r 2005 skončilo v prospech p. Nocolu, avšak zhabané počítače a spisy sa stratili, v dôsledku čoho p. Nocola neúspešne žaloval náhradu škody pred poľským súdom. Arbitráž bola údajne iniciovaná v r 2007 na základe PL US BIT so žiadosťou o kompenzáciu vo výške 5 mil USD. Arbitráž sa údajne skončila výhrou Poľska³³⁵.

2.3.12 Mercuria Energy Group Limited v. Poľsko

Mercuria Energy Group Limited v. Republic of Poland (I)

Spor sa týkal povinnosti navýšiť zásoby ropy kvôli vstupu do EÚ. V roku 1995 dvaja poľskí občania založili J&S Energy - poľskú obchodnú spoločnosť s ropou. V roku 2004 tí istí dvaja občania založili cyperskú spoločnosť Mercuria – žalobcu, ktorá nakoniec získal všetky podiely v J&S Energy od dvoch poľských občanov. Spoločnosť J&S Energy vlastnila množstvo zmluvných práv na zásobovanie poľských rafinérií a bola v danom čase dominantným dodávateľom palív pre Poľsko. Približne v r 2002 bola J&S Energy zaradená do zoznamu subjektov povinných držať „strategické“ zásoby paliva podľa poľského práva na 7 dní priemerného dovozu. Vstupom Poľska do EÚ v roku 2004 však J&S Energy bola nútená v nasledujúcich rokoch dosiahnuť oveľa vyšší cieľ zásob. Žalobca nesplnil

331 Jonathan Bonnitcha And Luke Eric PETERSON: Poland reaches settlement in one long running investment treaty arbitration, but a final award looms in another proceeding. IARporter 19. 8. 2011. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/poland-reaches-settlement-in-one-long-running-investment-treaty-arbitration-but-a-final-award-looms-in-another-proceeding/>

332 <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/224/vivendi-v-poland>

333 Jonathan Bonnitcha And Luke Eric PETERSON: Poland reaches settlement in one long running investment treaty arbitration, but a final award looms in another proceeding. IARporter 19. 8. 2011. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/poland-reaches-settlement-in-one-long-running-investment-treaty-arbitration-but-a-final-award-looms-in-another-proceeding/>

334 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, para 10.137

335 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, para 10.132 – 10.134

požadované rezervy na polovicu roka 2007, Ministerstvo energetiky zamietlo žiadosti predĺženie lehoty a Poľská agentúra pre materiálne rezervy („ARM“) udelila spoločnosti J&S Energy pokutu vo výške menej ako 200 miliónov USD. Táto pokuta bola zaplatená v júni 2008, zatiaľ čo odvolanie proti pokute stále prebiehalo. Medzičasom Mercuria začala v júli 2008 investičnú arbitráž, v ktorej žiadala odškodné viac ako 460 miliónov USD. Síce J&S Energy nakoniec zvíťazila na správnych súdoch a pokuta bola zrušená, avšak v arbitráži si uplatnila tzv. nepriamu škodu.³³⁶ Arbitráž bola iniciovaná na základe ECT. Tribunál v rozsudku z decembra 2011 zamietol tvrdenia o údajnom porušení nepriameho vyvlastnenia a FET/MST³³⁷.

2.3.13 TRACO Deutsche Travertin Werke GmbH v. Poľsko

TRACO Deutsche Travertin Werke GmbH v. The Republic of Poland

Spor vznikol z privatizácie štátneho podniku na spracovanie kameňa. Traco je rodinná nemecká spoločnosť pôsobiaca v oblasti ťažby a spracovania prírodného kameňa. V polovici 90. rokov TRACO začalo rokovať s Poľskom o investícii do štátneho podniku Przedsiębiorstwo Kamienia Budowlanego - PKB. Od začiatku bol do týchto diskusií zapojený poľský obchodný partner firmy TRACO - pán Z (anonymizované meno). Spoločnosť TRACO a pán Z založili poľskú spoločnosť TRAPO, ktorá mala odkúpiť väčšinový podiel v PKB (poľská vláda zostala menšinovým akcionárom PKB). Pôvodne mal TRAPO vlastniť na 49 % nemecký TRACO a na 51 % účelová spoločnosť GAL, ktorú vlastnil pán Z (TRACO neskôr získalo väčšinové vlastníctvo). Pán Z bol však vymenovaný za jediného člena predstavenstva TRAPO a neskôr za generálneho riaditeľa PKB. TRAPO uzatvorilo privatizačnú zmluvu s poľským ministerstvom financií, podľa ktorej TRAPO v budúcnosti mal navýšiť kapitál s cieľom zvýšiť svoj podiel v PKB. Vzťahy medzi TRACO a pánom Z sa časom zhoršovali, pričom na valnom zhromaždení PKB v decembri 1996, na ktorom sa zúčastnil iba pán Z a zástupca Poľska, bolo bez vedomia TRACO prijaté rozhodnutie, aby spoločnosť GAL (t. j. už nie TRAPO) získala ďalšie akcie PKB. Ďalšie valné zhromaždenie PKB sa uskutočnilo vo februári 1997 bez vedomia TRACO, počas

336 CHARLOTIN Damien: Revealed: Decade-old awards reveal that Tercier-chaired tribunal upheld jurisdiction over a round-trip investment under the ECT, but ultimately dismissed claims for harassment and discrimination on the merits. IAREporter 2. 6. 2021. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/revealed-decade-old-awards-reveal-that-tercier-chaired-tribunal-upheld-jurisdiction-over-a-round-trip-investment-under-the-ect-but-ultimately-dismissed-claims-for-harassment-and-discrimination-on-th/>

337 Mercuria Energy Group Limited v. Republic of Poland (I). Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/322/mercuria-energy-v-poland>

ktorého pán Z presadil ďalšie navýšenie kapitálu v prospech GAL. V dôsledku konania pána Z sa nakoniec GAL stal väčšinovým akcionárom PKB, pričom podiel TRAPO sa znížil na 39 % a podiel štátu na 10 %. V nasledujúcich mesiacoch spoločnosť TRACO iniciovala úsilie o opätovné získanie kontroly nad PKB, vrátane výziev na poľskú vládu o pomoc a konania pred poľskými súdmi. V roku 2000, keď poľský okresný súd zrušil 3 uznesenia Valného zhromaždenia TRAPO a obnovil väčšinový podiel TRAPO v PKB. Pán Z bol potom odvolaný z funkcie výkonného riaditeľa PKB, samotná spoločnosť PKB sa dostala do konkurzu a pán Z medzitým zmizol. V roku 2003 navyše poľská vláda vymáhala zmluvnú pokutu 3,2 milióna od TRACO, ktorá bola jedným z dvoch spoluručiteľov PKB v konkurze (s GAL) podľa privatizačnej zmluvy. Poľsko v roku 2007 zabezpečilo vydanie platobného rozkazu voči TRACO (nie však vymáhanie).³³⁸ Spoločnosť TRACO iniciovala arbitráž v r 2008 na základe PL DE BIT³³⁹, avšak tribunál zamietol jej nároky³⁴⁰ prvým čiastočným rozsudkom o jurisdikcii a zodpovednosti dňa 5. 9. 2012 a o trovách rozhodol finálnym rozsudkom z januára 2013³⁴¹.

2.3.14 East Cement v. Poľsko

The East Cement for Investment Company v. The Republic of Poland (ICC Case No. 16509/JHN)

Jordánsky žalobca inicioval arbitráž v r 2009 kvôli investícií do továrne na výrobu cementu, konkrétne vo veci jej konkurzu ako investície žalobcu³⁴². Detaily sporu nie sú známe. Žalobca si nárokoval kompenzáciu 150 mil. EUR. Spor sa skončil bez rozhodnutia vo veci samej kvôli nečinnosti žalobcu³⁴³.

2.3.15 Servier v. Poľsko

338 PETERSON Luke Eric: In heretofore-confidential Traco v. Poland BIT award, vVeeder-chaired tribunal canvases prescription, illegality, estoppel objections, and concurrent causation. IAREporter 19. 2. 2019.

Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/in-heretofore-confidential-traco-v-poland-bit-award-veeder-chaired-tribunal-canvases-prescription-illegality-estoppel-objections-and-concurrent-causation/>

339 TRACO Deutsche Travertin Werke GmbH v. The Republic of Poland. Rozsudok o jurisdikcii a zodpovednosti z 5. 9. 2012. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/315/traco-v-poland>

340 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, para 10.155 - 10.158

341 <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/315/traco-v-poland>

342 The East Cement for Investment Company v. The Republic of Poland (ICC Case No. 16509/JHN).

Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/354/east-cement-v-poland>

343 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, para 10.141

Les Laboratoires Servier, S.A.S., Biofarma, S.A.S., Arts et Techniques du Progres S.A.S. v. Republic of Poland

Spor vznikol ohľadne zmeny povolenia na predaj liekov v Poľsku po vstupe do EÚ. Pred vstupom do EÚ Poľsko začalo prehodnocovať svoje farmaceutické zákony s cieľom začať proces harmonizácie s právom EÚ, najmä smernice č 2001/83/ES Európskeho Parlamentu a Rady zo 6. novembra 2001, ktorým sa ustanovuje zákonník spoločenstva o humánných liekoch. Podľa nového zákona z r. 2001 si vyžadovali lieky obnovenie ich povolenia na uvedenie na poľský trh.³⁴⁴ Nový zákon vstúpil do platnosti už v r 2002 a implementoval smernicu č 2001/83/ES. V Zmluve o pristúpení Poľska k EÚ boli v prílohe 12 uvedené lieky, na ktoré sa viazalo prechodné obdobie povolenia predaja až do opätovného posúdenia/konca r 2008. Lieky žalobcov v boli tiež uvedené na zozname. Po uplynutí tejto lehoty Poľsko odmietlo predĺženie povolenia na predaj liekom žalobcu kvôli ich nesúladu s právom EÚ³⁴⁵. Konkrétne, koncom roka 2008 zdravotnícke orgány zamietli obnovenie povolenia pre dva lieky - Detralex a sirup Eurespal, vyrábané žalobcami, údajne z dôvodu obáv z kontaminácie, sterility a nedostatočnej terapeutickú účinnosti. Neskôr však bolo udelené povolenie pre rôzne generické alternatívy poľských výrobcov.³⁴⁶ Žalobcovia iniciovali arbitráž v r 2009 na základe PL FR BIT, žalované štandardy boli nepriame vyvlastnenie, FET/MST, FPS, NT a svojvoľné/diskriminačné opatrenia a požadovaná kompenzácia vo výške 220 mil EUR. Žalobcovia okrem iného v spore argumentovali chaotickým postupom pri zaraďovaní liekov do prílohy č. 12 Zmluvy o pristúpení Poľska k EÚ, nakoľko na zozname sa ocitli aj lieky v danom čase v Poľsku neregistrované³⁴⁷. Tribunál v konečnom rozsudku z 14. 2. 2012 priznal porušenie nepriameho vyvlastnenia a priznal kompenzáciu 4,2 mil EUR³⁴⁸. V spore sa žalobcovia pokúsili importovať cez MFN rozšírenie arbitrážnej klauzuly na spory nad rámec vyvlastnenia, na ktoré bola obmedzená PL FR BIT, avšak bez úspechu.³⁴⁹

344 HEPBURN Jarrod: Poland releases a new – less redacted – version of award from dispute with French pharma companies; MFN can't broaden investment treaty's arbitration clause. IARporter 24. 10. 2013. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/poland-releases-a-new-less-redacted-version-of-award-from-dispute-with-french-pharma-companies-mfn-cant-broaden-investment-treatys-arbitration-clause/>

345 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, s 10.150

346 Jarrod HEPBURN : Poland releases a new – less redacted – version of award from dispute with French pharma companies; MFN can't broaden investment treaty's arbitration clause. IARporter 24. 10. 2013.

Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/poland-releases-a-new-less-redacted-version-of-award-from-dispute-with-french-pharma-companies-mfn-cant-broaden-investment-treatys-arbitration-clause/>

347 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, para 10.149

348 Les Laboratoires Servier, S.A.S., Biofarma, S.A.S., Arts et Techniques du Progres S.A.S. v. Republic of Poland. Konečný rozsudok z 14. 2. 2012. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/339/servier-v-poland>

349 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, para 10.151

2.3.16 Minnotte a Lewis v. Poľsko

David Minnotte and Robert Lewis v. Republic of Poland (ICSID Case No. ARB(AF)/10/1)

Páni D. Minnotte a R. Lewis nadobudli za odplatu podiel v spoločnosti Laboratorium Frakcjonowania Osoczia (LFO), ktorá sa mala stať zariadením na výrobu krvnej plazmy. Každý zo žalobcov sa v r 1996 stal 16,5 % vlastníkom LFO.³⁵⁰ Údajne od septembra 1996 do minimálne mája 1997 LFO minulo značné financie na zaplatenie fiktívnym dodávateľom alebo na základe falošných zmlúv. Faktúry boli údajne sfaľované s cieľom podviesť veriteľov LFO a previesť financie do zahraničia. V marci 1997 získala LFO pôžičku 34,6 milióna USD od konzorcia 5 poľských veriteľov pod vedením Kredyt Bank, pričom Poľsko súhlasilo so zárukou za časť úveru. V roku 1998 sa v LFO uskutočnila daňová kontrola, s protokolom obsahujúcim výhrady k nakladaniu s financiami. Ministerstvo financií následne požiadalo Kredyt banku o pozastavenie splácania úveru. Konzorcium vypovedalo zmluvu o pôžičke v r 2001, kedy celková dlžná suma predstavovala 22 746 309,12 USD. Na LFO bol v r 2006 vyhlásený konkurz a Poľsko zaplatilo ručenie finančným inštitúciám.³⁵¹ Spoločnosť LFO teda nezískala potrebné technológie na výrobu krvnej plazmy ani neuzavrela potrebnú licenčnú zmluvu, preto projekt výroby krvnej plazmy zlyhal. Voči p. Minnotte a Lewis bolo začaté trestné stíhanie³⁵². Následne v r 2010 p. Minnotte a Lewis začali investičnú arbitráž na základe PL US BIT, namietli porušenie štandardov priameho a nepriameho vyvlastnenia, FET/MST, UC, svojvoľné/diskriminačné opatrenia a žiadali kompenzáciu 35 mil USD. Tribunál zamietol všetky nároky žalobcov a rozhodol spor v prospech Poľska v rozsudku z 16. 5. 2014, pričom trovy konania vrátane primeraných trov právneho zastúpenia Poľska znášali žalobcovia³⁵³.

2.3.17 Ryan a ďalší v. Poľsko

Vincent J. Ryan, Schooner Capital LLC, and Atlantic Investment Partners LLC v. Republic of Poland (ICSID Case No. ARB(AF)/11/3)

350 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, para 10.179

351 SIMPSON Katherine And PETERSON Luke Eric: Arbitrators see no deliberate “closing of eyes” by investors with respect to conduct by its local business partner (Minnotte & Lewis v. Poland). IAREporter 6. 6. 2014. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/arbitrators-see-no-deliberate-closing-of-eyes-by-investors-with-respect-to-conduct-by-its-local-business-partner-minnotte-lewis-v-poland/>

352 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, s 10.181

353 David Minnotte and Robert Lewis v. Republic of Poland (ICSID Case No. ARB(AF)/10/1). Rozsudok z 16. 5. 2014. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/388/minnotte-and-lewis-v-poland>

Spor sa týkal vyhlásenia konkurzu z daňových dôvodov na spoločnosť NZPT (neskôr spoločnosť KAMA Foods S.A.) zameranú na výrobu rastlinných tukov, v ktorej pôsobili páni Ryan a Schooner Capital. NZPT/Kama bola svojho času jedným z najväčších výrobcov repkového oleja a margarínov v Poľsku. Pôvodne štátny podnik bol sprivatizovaný v roku 1994, pričom v roku 1997 vlastnil 75 % akcií americký fond a 25 % zostalo vo vlastníctve štátu.³⁵⁴ V privatizačnej zmluve sa Schooner Capital zaviazal poskytnúť manažérske služby, školenie a know-how pre spoločnosť cez poľskú spoločnosť (SPV).³⁵⁵ Investor sa rozhodol reorganizovať svoje investície v regióne strednej a východnej Európy vytvorením jedinej holdingovej spoločnosti, ktorá bude poskytovať poradenské a manažérske služby pre jeho investície, vrátane investície do spoločnosti KAMA. Spoločnosť KAMA však pri daňovej kontrole nepreukázala, že prijala poradenské/manažérske služby a príslušné doklady boli nedostatočné. To viedlo k odňatiu daňových výhod a trestnému stíhaniu³⁵⁶. Podľa žalobcov vymáhanie dane a trestné stíhanie spôsobili platobnú neschopnosť investície.³⁵⁷ Arbitráž sa začala v roku 2011 na základe PL US BIT, žalobcovia tvrdili porušenie nepriameho vyvlastnenia, FET/MST, FPS, prevodov, svojvoľné/diskriminačné opatrenia a požadovali kompenzáciu vo výške 120 miliónov USD. V rozsudku z 24. novembra 2015 tribunál zamietol údajné porušenia a rozhodol spor v prospech Poľska³⁵⁸. Pokus žalobcov o súdne preskúmanie odvolacím súdom v Paríži bol neúspešný.³⁵⁹

2.3.18 Enkev Beheer v. Poland

Enkev Beheer B.V. v. The Republic of Poland (PCA Case No. 2013-01)

354 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, 10.190 – 10.194

355 Luke Eric PETERSON And Ridhi KABRA: In newly-released award, majority reads US treaty's tax exception provision as foreclosing fet claims; arbitrators consider overlap of jurisdiction with double taxation treaty. IARporter 26. 7. 2016. Dostupné v <https://www.iareporter.com/articles/in-newly-released-award-majority-reads-us-treatys-tax-exception-provision-as-foreclosing-fet-claims-arbitrators-consider-overlap-of-jurisdiction-with-double-taxation-treaty/>

356 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, 10.190 – 10.194

357 Luke Eric PETERSON And Ridhi KABRA: In newly-released award, majority reads US treaty's tax exception provision as foreclosing fet claims; arbitrators consider overlap of jurisdiction with double taxation treaty. IARporter 26. 7. 2016. Dostupné v <https://www.iareporter.com/articles/in-newly-released-award-majority-reads-us-treatys-tax-exception-provision-as-foreclosing-fet-claims-arbitrators-consider-overlap-of-jurisdiction-with-double-taxation-treaty/>

358 Vincent J. Ryan, Schooner Capital LLC, and Atlantic Investment Partners LLC v. Republic of Poland (ICSID Case No. ARB(AF)/11/3).Rozsudok z 24. novembra 2015 . Dostupné na

<https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/448/ryan-and-others-v-poland>

359 CHARLOTIN Damien: Claimants once again fail to set aside treaty award in favour of Poland before French courts. IARporter 31. 5. 2022. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/claimants-once-again-fail-to-set-aside-treaty-award-in-favour-of-poland-before-french-courts/>

Príčinou sporu bola snaha mesta Lodž vyvlastniť pozemok vo vlastníctve investora za účelom výstavby cesty a nového kultúrneho strediska Camerimage.³⁶⁰ Spoločnosť Enkev Beheer B.V. (NL) je hlavným akcionárom spoločnosti Enkev Polska, (Lodž), ktorý získal v roku 2001 podiel 79%, následne do r 2009 rozšíril svoj podiel na 98% akcií Enkev Polska. V čase uskutočnenia investície v r 2001 sa končil 10 ročný územný plán mesta Lodž z r 1993. Spor sa týkal vypracovania nového územného plánu. V r 2007 mesto Lodž rozhodlo o modernizácii mesta, ktorá zahŕňala výstavbu nových ciest a kultúrneho centra. V rovnakom roku začalo mesto Lodž rokovať so spoločnosťou Enkev Beheer³⁶¹. V r 2007 požiadalo mesto Lodž o odkúpenie pozemku Enkev Polska. Strany sa však nedohodli na cene a v r 2012 informovalo mesto Lodž o možnosti zákonného vyvlastnenia³⁶². Zaujímavosťou je, že znalecký posudok ohodnotil nehnuteľnosť na cenu nižšiu, než ponúkal štát (cca 6 mil EUR). Mesto Lodž sa opakovane pokúsilo o vyvlastnenie, ale v priebehu arbitráže k vyvlastneniu ešte nedošlo. Následne v r 2012 žalobca inicioval arbitráž. Žalobca namietal porušenie FET/MST, FPS, UC a nepriame vyvlastnenie. Finálny rozsudok v prospech štátu bol vydaný 13. 6. 2014³⁶³.

2.3.19 *Seventhsun a ďalší v. Poľsko*

Seventhsun Holding Ltd, Javelinia Ltd, Aventon Ltd, Stanorode Ltd and Wildoro Ltd v. Poland

Predmetný spor sa týkal zmrazenia 62%-ného podielu spoločníkov v železiarni Huta Pokój na základe príkazu PL prokuratúry. Okrem arbitráže prebehli aj trestné stíhania osôb blízkych žalobcom (údajne TČ podvodu a legalizácie príjmov z trestnej činnosti) a civilné spory proti žalobcom na PL súdoch³⁶⁴. Žalobcovia v r 2004 až 2007 nadobudli svoj podiel v železiarni Huta Pokój. V roku 2007 poľskí prokurátori začali trestné stíhanie proti osobám spojeným s cyperskými žalobcami, údajne z dôvodu legalizácie príjmov z trestnej činnosti. V r 2007 tiež začali na poľských súdoch občianskoprávne konanie proti žalobcom kvôli údajným nezákonným prevodom akcií na žalobcov a nezákonnému vlastníctvu akcií podľa poľského práva. Akcie žalobcov boli v rámci trestného stíhania zadržané, v dôsledku čoho žalobcovia v

360 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, 10.159, 10.163

361 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, 10.163 – 10.164

362 JOHNSON Lise: Arbitrators let UNCITRAL claim vs. Poland proceed despite investor's failure to comply with notice provision and cooling-off period. IAREporter 29. 6. 2015. Dostupné na

<https://www.iareporter.com/articles/arbitrators-let-uncitral-claim-vs-poland-proceed-despite-investors-failure-to-comply-with-notice-provision-and-cooling-off-period/>

363 Enkev Beheer B.V. v. The Republic of Poland (PCA Case No. 201301). Finálny rozsudok z 13. 6. 2014.

Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/660/enkev-beheer-v-poland>

364 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, para 10.200 – 10.201

októbri 2012 iniciovali arbitráž³⁶⁵. Žalobcovia v arbitráži na základe PL CY BIT namietali porušenie nepriameho vyvlastnenia a žiadali kompenzáciu 1 miliardy EUR. Tribunál zamietol nároky žalobcov v rozsudku z 13. 10. 2015.³⁶⁶

2.3.20 Almås v. Poľsko

Kristian Almås and Geir Almås v. The Republic of Poland (PCA Case No. 2015-13)

Spor sa týkal ukončenia nájmu poľnohospodárskej pôdy. Nájomcom bola spoločnosť Pol Farm, vlastnená bratmi Almasovcami pôvodcom z Nórska. Spoločnosť Pol Farm uzavrela v 90 rokoch s poľskou agentúrou pre poľnohospodárske objekty (ANR) zmluvu o prenájme poľnohospodárskej usadlosti – farmy s rozlohou viac ako 4000 hektárov na 30 rokov. Od r 2008 sa situácia farmy zhoršila. Podľa ANR neudržiavala Pol Farm farmu v dobrom prevádzkovom stave a nedodržiavala svoje finančné záväzky.³⁶⁷ Zistené nedostatky v hospodárení farmy neboli odstránené v určenej lehote.³⁶⁸ Preto v r 2009 ANR ukončila nájom a následne sa začalo konkurzné konanie proti Pol Farm, ktoré skončilo likvidáciou spoločnosti. Žalobcovia boli trestne stíhaní a odsúdení za trestné zlého finančného hospodárenia. V samotnej arbitráži pritom žalobcovia nenapádali konkurzné ani trestné konanie, ale iba vypovedanie nájomnej zmluvy, kde však tribunál rozhodol o nemožnosti pripísania konania ANR Poľsku.³⁶⁹ V arbitráži začatej v r 2013 na základe PL NO BIT tvrdili žalobcovia, že cieľom PL bolo previesť nájom PL nájomcom, žiadali kompenzáciu 100.00 mil PLN a namietali porušenie nepriameho vyvlastnenia, FET/MST, svojvoľné/diskriminačné opatrenia a UC. Tribunál rozsudkom z 27. 6. 2016 žalobu zamietol³⁷⁰.

365 HEPBURN Jarrod: Sekolec-chaired tribunal sees no investment treaty breach in relation to seizure of investor shares during criminal proceedings. IAREporter 2. 8. 2016. Dostupné na

<https://www.iareporter.com/articles/sekolec-chaired-tribunal-sees-no-investment-treaty-breach-in-relation-to-seizure-of-investor-shares-during-criminal-proceedings/>

366 Seventhsun Holding Ltd, Jvelinia Ltd, Aventon Ltd, Stanorode Ltd and Wildoro Ltd v. Poland. Rozsudok z 13. 10. 2015. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/615/seventh-sun-and-others-v-poland>

367 Luke Eric PETERSON: Poland prevails in face of claim under Norway investment treaty; Crawford-chaired tribunal analyzes attribution issues. IAREporter 23. 8. 2016. Dostupné na

<https://www.iareporter.com/articles/poland-prevails-in-face-of-claim-under-norway-investment-treaty-crawford-chaired-tribunal-analyzes-attribution-issues/>

368 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, 10.205

369 Luke Eric PETERSON: Poland prevails in face of claim under Norway investment treaty; Crawford-chaired tribunal analyzes attribution issues. IAREporter 23. 8. 2016. Dostupné na

<https://www.iareporter.com/articles/poland-prevails-in-face-of-claim-under-norway-investment-treaty-crawford-chaired-tribunal-analyzes-attribution-issues/>

370 Kristian Almås and Geir Almås v. The Republic of Poland (PCA Case No. 2015-13). Rozsudok z 27. 6.

2016. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/663/alm-s-v-poland>
Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, para 10.206

2.3.21 Juvel a Bithell v. Poľsko

Juvel Ltd and Bithell Holdings Ltd. v. Poland (ICC Case No. 19459/MHM)

Spoločnosti Juvel a Bithell, ovládané poľským občanom p. Solorz-Žak, sú 49% akcionármi poľskej telekomunikačnej spoločnosti Sferia. Spor sa týkal rozhodnutí poľského telekomunikačného úradu, ktoré údajne viedli k neschopnosti investície - spoločnosti Sferia efektívne využívať rádiové frekvencie na rozvoj siete mobilných telefónov. Rozhodnutia poľského telekomunikačného regulátora údajne narušilo plány spoločnosti Sferia na zavedenie 850 MHz mobilnej siete LTE v Poľsku³⁷¹. V r 2013 iniciovali žalobcovia arbitráž na základe CY PL BIT, žalovali porušenie nepriameho vyvlastnenia a žiadali kompenzáciu 1,5 miliardy PL zlotých. Tribunál zamietol nároky v rozsudku z 26. 2. 2019.³⁷²

2.3.22 Flemingo DutyFree v. Poľsko

Flemingo DutyFree Shop Private Limited v. Republic of Poland

Spor vznikol z predčasného ukončenia nájmu komerčných priestorov letiska Chopin kvôli prebiehajúcej modernizácii letiska.³⁷³ Spoločnosť Flemingo nadobudla podiel v Spodniku Baltona – najväčšom prevádzkovateľovi letísk v Poľsku. Spoločnosť Baltona vlastnená štátom vytvorila spolu s nemeckým partnerom spoločnosť BH Travel. Podnik BH Travel uzavrel 11 dlhodobých nájomných zmlúv na maloobchodné priestory v letisku Chopin, a to ešte pred vstupom spoločnosti Flemingo ako investora v r 2010 do spoločnosti Baltona, kedy štátny podiel v Baltona bol predaný investorovi Flemingo³⁷⁴. Poľský štátny letiskový úrad v roku 2012 ukončil niekoľko koncesií/nájomov duty free priestorov spoločnosti Baltona (vlastnenej žalobcom) na letisku Chopin v dôsledku obvinení z porušení vrátane oneskorenej

371 HEPBURN Jarrod And PETERSON Luke Eric: Poland update: government grappling with at least five treaty disputes; arbitrators rule on participation of counsel in ICSID case. IARepoter 9. 8. 2013. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/poland-update-government-grappling-with-at-least-five-treaty-disputes-arbitrators-rule-on-participation-of-counsel-in-icsid-case/>

372 Juvel Ltd and Bithell Holdings Ltd. v. Poland (ICC Case No. 19459/MHM). Rozsudok z 26. 2. 2019. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/740/juvel-and-bithell-v-poland>

Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, para 10.260 – 10.262

373 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, para 10. 211

374 Išlo o holdinovú skupinu Flemingo, pričom pre tento spor boli relevantné pobočky na Cypre a v Indii.

Nakoniec spor bol iniciovaný na základe PL IN BIT. Vid': HEPBURN Jarrod: Poland claims round-up: at least a dozen investment treaty arbitrations. IARepoter 29. 7. 2015. Dostupné na:

<https://www.iareporter.com/articles/poland-claims-round-up-at-least-a-dozen-investment-treaty-arbitrations/>
PETERSON Luke Eric: Indian investor wins UNCITRAL BIT claim against Poland, with tribunal finding by majority that acquisition of shareholding is enough to warrant bit protection. IARepoter 1. 11. 2016. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/indian-investor-wins-uncitral-bit-claim-against-poland-with-tribunal-finding-by-majority-that-acquisition-of-shareholding-is-enough-to-warrant-bit-protection/>

platby a neposkytnutie bankových záruk a dokladu o poistení. Podľa tvrdení spoločnosti Baltona koncesie/nájmy boli ukončené kvôli nesprávneho postupu orgánu letiska pri renovácii časti terminálu, keď letiskový úrad nezabezpečil alternatívne priestory pre nájomcu počas renovácie a radšej ukončil koncesie/nájmy.³⁷⁵ Žalobca inicioval arbitráž v r 2014 na základe PL IN BIT, namietal porušenie nepriameho vyvlastnenia a FET/MPS a požadoval kompenzáciu vo výške 81,6 mil PLN. Tribunál v rozsudku zo dňa 12. 8. 2016 potvrdil predmetné porušenia a priznal kompenzáciu 17.9 mil PLN.³⁷⁶

2.3.23 Griffin v. Poľsko

GPF GP S.à.r.l v. Poland (SCC Case No. 2014/168)

Spor vznikol z údajne zmarenej investície do nehnuteľnosti. Žalobcovia investovali do spoločnosti, ktorá mala získať podiel v spoločnosti 29 Listopada majúcej právo na užívanie pozemkov. Spoločnosť 29 Listopada a mesto Varšava uzavreli v r 2001 dohodu na 99 rokov o užívaní pozemkov, vzťahujúcu sa na dva pozemky a budovu bývalých vojenských kasární vo Varšave. Išlo o historickú časť Varšavy blízko mestského parku. Účelom dohody bol komerčný rozvoj nehnuteľnosti. Následne v r 2008 spoločnosť Griffin Group financovala prevzatie spoločnosti 29 Listopada spoločnosťou Parkview Terrace a zaťažila predmetné nehnuteľnosti záložným právom.³⁷⁷ Spoločnosť 29 Listopada však nezískala potrebné stavebné povolenie na zamýšľané stavebné práce a následne Poľsko dosiahlo súdne ukončenie práva na užívanie pozemkov spoločnosti 29 Listopada³⁷⁸. Počas arbitráže vyšlo najavo, že v rozpore so zmluvou o užívaní a bez úradného povolenia investor v roku 2011 zbúral historické kasárne stojace na predmetnom pozemku. Pritom podľa zmluvy bol investor oprávnený iba rekonštruovať, nie zbúrať budovy. Preto poľská strana mala legitímne dôvody na ukončenie zmluvy o užívaní.³⁷⁹

Žalobcovia následne v r 2014 iniciovali arbitráž na základe BLEU PL BIT, požadovali kompenzáciu 16.40 mil EUR a žalovali porušenie priameho a nepriameho vyvlastnenia a

375 HEPBURN Jarrod: Poland claims round-up: at least a dozen investment treaty arbitrations. IARporter 29. 7. 2015. Dostupné na: <https://www.iareporter.com/articles/poland-claims-round-up-at-least-a-dozen-investment-treaty-arbitrations/>

376 Flemingo DutyFree Shop Private Limited v. Republic of Poland. Rozsudok zo dňa 12. 8. 2016. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/771/flemingo-dutyfree-v-poland>

377 BOHMER Lisa: Poland prevails in treaty-based dispute over historic military barracks in the city of Warsaw. IARporter 1. 5. 2020. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/poland-prevails-in-treaty-based-dispute-over-historic-military-barracks-in-the-city-of-warsaw/>

378 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, para 10. 247 - 10.254

379 BOHMER Lisa: Poland prevails in treaty-based dispute over historic military barracks in the city of Warsaw. IARporter 1. 5. 2020. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/poland-prevails-in-treaty-based-dispute-over-historic-military-barracks-in-the-city-of-warsaw/>

FET/MST. Tribunál zamietol nároky žalobcov vo finálnom rozsudku z 29. 4. 2020³⁸⁰. Popri riadnom arbitrážnom konaní podal žalobca aj žiadosť o núdzového arbitra – *emergency arbitrator*. Údajne išlo o snahu uplatniť účinky rozsudku miestneho súdu, ktorý mal vplyv na vlastnícke práva žalobcu k predmetným pozemkom. SCC ako núdzového arbitra určilo p. Georgios Petrochilos, partnera AK Three Crowns, ktorý odmietol nariadiť núdzovú pomoc z dôvodu nesplnenia podmienok.³⁸¹

2.3.24 Horthel a ďalší v. Poľsko

Horthel Systems BV, Poland Gaming Holding BV and Tesa Beheer BV v. Poland (PCA Case No. 2014-31)

Spor vznikol zo sprísnenia regulácie hazardu v PL v r 2009³⁸². Po zmene zákona o hazardných hrách od r 2003 boli (za podmienky získania príslušného povolenia) povolené hracie automaty aj mimo kasín a salónov. V nadväznosti na to získali žalobcovia podiely v poľských spoločnostiach, z ktorých niektoré už získali čiastočné povolenia na prevádzkovanie hracích automatov. Následne však v r 2009 poľské ministerstvo financií vyhláškou zakázalo ďalšie prevádzkovanie strojov fungujúcich v režime vysokých stávk s virtuálnymi bodmi – tzv. „bankové automaty“. Nové/obnovené povolenia začala vydávať colná správa. Po informáciách v médiách v r 2009 o lobovaní vládnych predstaviteľov v prospech odvetvia hazardu zareagovala poľská vláda a parlament urýchlenným prijatím nového zákona o hazardných hrách v novembri 2009. Tento zákon, účinný od januára 2010 postavil mimo zákon hazardné hry mimo kasín, ale umožnil prevádzkovateľom využívať existujúce povolenia až do uplynutia ich platnosti a zaviedol výrazné zvýšenie daní na hazardné hry s nízkymi vkladmi. Samotný zákon bol napadnutý pred národnými súdmi aj SD EÚ, podľa ktorého ide o technický predpis, ktorý mal byť notifikovaný Európskej komisii. Po výroku SD EÚ poľská vláda v roku 2014 rozhodla o opätovnom zavedení zákona, tentoraz po informovaní Komisie.³⁸³ Žalobcovia iniciovali arbitráž v r 2014 na základe PL NL BIT,

380 GPF GP S.à.r.l v. Poland (SCC Case No. 2014/168). Finálny rozsudok z 29. 4. 2020. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/614/griffin-v-poland>

381 Luke Eric PETERSON: Investigation: New details emerge about use of emergency arbitrators in investment treaty cases, including in Griffin v. Poland dispute. IARporter 8. 10. 2015. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/investigation-new-details-emerge-about-use-of-emergency-arbitrators-in-investment-treaty-cases/>

382 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, para 10. 226 - 10.233

383 BOHMER Lisa: Uncovered: In newly-unearthed UNCITRAL award against Poland, Levy-chaired tribunal finds tax measure in breach of BIT. IARporter 4. 3. 2021. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/uncovered-in-newly-unearthed-uncitral-award-against-poland-levy-chaired-tribunal-finds-tax-measure-in-breach-of-bit/>

žalujúc porušenie FET/MST a nepriameho vyvlastnenia a žiadali kompenzáciu vo výške 240.00 mil PLN³⁸⁴. Žalobcovia považovali za porušenie BIT zákaz hazardných hier s nízkymi stávkami, zákaz obnovovania povolení, zákaz meniť sídla pre povolené prevádzky, zvýšenie dane, zabavenie tzv. bankových automatov a údajné nevybavenie žiadostí o obnovenie povolenia³⁸⁵. Tribunál v rozsudku z 16. 2. 2017 priznal porušenie FET a kompenzáciu 37.70 mil PLN. Švajčiarsky Najvyšší súd v rozhodnutí z 14. 12. 2017 potvrdil arbitrážny rozsudok³⁸⁶.

2.3.25 PL Holdings v. Poľsko

PL Holdings S.a.r.l. v. Poland (SCC Case No. 2014/163)

V priebehu rokov 2010 – 2013 nadobudla spoločnosť PL Holding (dcérska spoločnosť *private equity* fondu Abris Capital Partners) 100% podiel v PBP banke a podiel v FM banke. V r 2013 sa predmetné banky zlúčili a žalobca vlastnil podiel 99, 59% v novovzniknutej FM Bank PBP.³⁸⁷ Vzťah medzi PL Holdings a KNF – poľským regulátorom, ktorého pôsobnosť pokrýva všetky banky a úverové inštitúcie v Poľsko sa však zhoršil. Regulátor sa domnieval, že PL Holdings nedodržiava svoje záväzky, a najmä ustanovenia plánu obnovy: zlúčená banka mala správnu radu odlišnú než bola stanovená podľa plánu³⁸⁸. FM Bank PB uskutočnila určité nepriaznivé finančné rozhodnutia³⁸⁹. Po viacerých sťažnostiach vydal regulátor v apríli 2014 prvé rozhodnutie, ktorým pozastavil PL Holdings hlasovacie práva v FM Bank PBP a prikázal predal podielu v banke do konca roka. V druhom rozhodnutí z júla 2014 regulátor odvolal svoj príkaz na predaj akcií. V novembri vydal regulátor tretie rozhodnutie v novembri 2014 – začatie konania o opätovnom nariadení núteného predaja akcií PL Holdings do apríla 2015.³⁹⁰ Žiadosť investora o prehodnotenie tohto tretieho rozhodnutia bola neúspešná,

384 Horthel Systems BV, Poland Gaming Holding BV and Tesa Beheer BV v. Poland (PCA Case No. 2014-31). Rozsudok z 16. 2. 2017. <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/784/horthel-and-others-v-poland>

385 BOHMER Lisa: Uncovered: In newly-unearthed UNCITRAL award against Poland, Levy-chaired tribunal finds tax measure in breach of BIT. IAREporter 4. 3. 2021. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/uncovered-in-newly-unearthed-uncitral-award-against-poland-levy-chaired-tribunal-finds-tax-measure-in-breach-of-bit/>

386 <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/784/horthel-and-others-v-poland>

387 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, para 10.234 – 10.245,

388 CHARLOTIN Damien: In now-surfaced PL Holdings merits award, restrictions on shareholder voting rights and a divestment order amount to expropriation; actions of Poland's bank regulator are viewed through lens of proportionality. IAREporter 16. 10. 2017. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/in-now-surfaced-pl-holdings-merits-award-restrictions-on-shareholder-voting-rights-and-a-divestment-order-amount-to-expropriation-actions-of-polands-bank-regulator-are-viewed-through-lens-of/>

389 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, para 10.234 – 10.245

390 CHARLOTIN Damien: In now-surfaced PL Holdings merits award, restrictions on shareholder voting rights and a divestment order amount to expropriation; actions of Poland's bank regulator are viewed through lens of

investor preto začal hľadať kupujúceho pre svoje akcie v FM Bank PBP. Záujem prejavil britský *private equity* fond AnaCap Financial Partners, avšak po výsledku kontroly aktív banky od regulátora záujemca znížil ponuku. PL Holdings z časových dôvodov prijal zníženú ponuku (neskôr vyšlo najavo, že výsledky kontroly regulátora boli príliš pesimistické). Po treťom rozhodnutí 11/20104 investor inicioval arbitráž³⁹¹. Žalobca začal arbitráž v r 2014 na základe BLEU PL BIT, žalujúc nepriame vyvlastnenie a požadujúc kompenzáciu vo výške 1888.40 mil PLN. Tribunál v meritórnom rozsudku zo dňa 28. 9. 2017 priznal kompenzáciu 653.60 mil PLN³⁹². Poľsko iniciovalo konanie o zrušenie arbitrážneho rozsudku pred švédskym odvolacím súdom, ktorý zamietol poľský návrh v rozhodnutí zo dňa 22. 2. 2019³⁹³. Poľsko sa odvolalo na švédsky Najvyšší súd, ktorý sa s predbežnou otázkou obrátil na SD EÚ³⁹⁴. SD EÚ v rozsudku zo dňa 26. 10. 2021 rozhodol, že ad hoc arbitrážna dohoda totožná s ISDS arbitrážnou doložkou intra EU BIT je nezlučiteľná s právom EÚ³⁹⁵. Momentálne nie sú známe informácie o možnom zrušení arbitrážneho rozsudku švédskymi súdmi.

2.3.26 Strabag a ďalší v. Poľsko

Strabag SE, Raiffeisen Centrobank AG and Syrena Immobilien Holding AG v. Republic of Poland (ICSID Case No. ADHOC/15/1)

V 90. rokoch Poľsko privatizovalo štátne hotely Syrena (vrátane hotela Polonia a hotela Metropol) vo Varšave. V privatizácii v r 1997 nadobudla spoločnosť Strabag postupne 100% podiel v týchto dvoch hoteloch a právo zodpovedajúce vecnému bremenu užívať pozemky, na

proportionality. IAREporter 16. 10. 2017. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/in-now-surfaced-pl-holdings-merits-award-restrictions-on-shareholder-voting-rights-and-a-divestment-order-amount-to-expropriation-actions-of-polands-bank-regulator-are-viewed-through-lens-o/>

391 CHARLOTIN Damien: In now-surfaced PL Holdings merits award, restrictions on shareholder voting rights and a divestment order amount to expropriation; actions of Poland's bank regulator are viewed through lens of proportionality. IAREporter 16. 10. 2017. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/in-now-surfaced-pl-holdings-merits-award-restrictions-on-shareholder-voting-rights-and-a-divestment-order-amount-to-expropriation-actions-of-polands-bank-regulator-are-viewed-through-lens-o/>

392 PL Holdings S.a.r.l. v. Poland (SCC Case No. 2014/163). Meritórny rozsudok zo dňa 28. 9. 2017. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/613/pl-holdings-v-poland>

393 DAHLQUIST Joel: Breaking: Svea court of Appeal upholds (most of) intra-eu award against Poland, finding that state's Achmea-related objections are time-barred. IAREporter 22. 2. 2019. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/breaking-svea-court-of-appeal-upholds-most-of-intra-eu-award-against-poland-finding-that-states-achmea-related-objections-are-time-barred/>

394 DAHLQUIST Joel: Svea court of Appeal upholds (most of) intra-eu award against Poland, finding that state's Achmea-related objections are time-barred. IAREporter 22. 2. 2019. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/breaking-svea-court-of-appeal-upholds-most-of-intra-eu-award-against-poland-finding-that-states-achmea-related-objections-are-time-barred/>

395 BOHMER Lisa: CJEU decides that an ad hoc arbitration agreement identical to the investor-state arbitration clause of an intra-eu treaty is incompatible with EU law. IAREporter 26. 10. 2021. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/breaking-cjeu-decides-that-an-ad-hoc-arbitration-agreement-identical-to-the-investor-state-arbitration-clause-of-an-intra-eu-treaty-is-incompatible-with-eu-law/>

kt. boli hotely postavené. Rakúsky subjekt Syrena Immobilien Holding AG (SIHAG), v rovnakom vlastníctve Strabag a Raiffeisen následne nadobudol túto investíciu. Cyperský subjekt SIHOL v r 2008 vstúpil medzi SIHAG a poľskú spoločnosť. Na predmetné budovy si však uplatnili reštitučné nároky bývalí vlastníci - pani Jolanta Lubomirska-Pierre za Polonia a rodina Grabiński za Metropol. Následne došlo k viacerým udalostiam nepriaznivo ovplyvňujúcim investíciu: anulovanie rozhodnutia o užívaní hotelov a príľahlých pozemkov vydaných pre hotely Syrena, rozhodnutie mesta Varšava o vlastníctve predchádzajúcich vlastníkov k hotelu Polonia a práve užívať príľahlé pozemky, vydanie listov vlastníctva mestom Varšava v prospech predchádzajúcich vlastníkov k hotelu Polonia a práve užívať príľahlé pozemky a ďalšie. Žalobcovia tvrdili, že mesto Varšava si bolo vedomé nárokov predchádzajúcich vlastníkov a zatajilo túto informáciu. Naopak podľa Poľska si Strabag ako realitná spoločnosť mal byť rizik vedomý. Žalobcovia iniciovali arbitráž v r 2014 na základe PL AT BIT, namietali porušenie FET/MST, FPS, MFN, priameho a nepriameho vyvlastnenia, UC, transferov a iných povinností a riešenia sporov (články 2, 3, 4, 5, 7 a 8 BIT). Výška žiadanej kompenzácie nie je známa .³⁹⁶ Parížsky odvolací súd 22. 4. 2022 rozhodol o zrušení jurisdikčného rozsudku z 4. 3. 2022 vzhľadom na rozhodnutie SDEU Achmea³⁹⁷.

2.3.27 Manchester Securities v Poľsko

Manchester Securities Corporation v. Republic of Poland (PCA Case No. 2015-18)

Spor vznikol zo zlyhaného úveru investora na developerský projekt zabezpečeného záložným právom investora na nehnuteľnosť. Zlyhanie projektu developera a uplatenie zábezpeky investorom iniciovalo súdne spory zo strany budúcich vlastníkov, ktoré nakoniec vyústili do rozhodnutia Najvyššieho súdu PL, ktorý označil výkon zábezpeky záložným právom za zneužitie práva³⁹⁸. V r 2006 poskytol žalobca úver poľskému developerovi Leopard. Developer mal postaviť luxusné rezidencie v okolí Krakova, ktoré však nedokončil. Pôžičky

³⁹⁶ Para 2.4 – 2.31 rozsudku o jurisdikcii zo dňa 4. 3. 2020

<https://www.italaw.com/sites/default/files/case-documents/italaw11770.pdf>

Strabag SE, Raiffeisen Centrobank AG and Syrena Immobilien Holding AG v. Republic of Poland (ICSID Case No. ADHOC/15/1). Jurisdikčný rozsudok z 4. 3. 2022. Dostupné na

<https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/1111/strabag-and-others-v-poland>

CHARLOTIN Damien: Analysis: Veeder-chaired tribunal finds that Austrian investors made prima facie claims, and rejects intra-eu objection. IAREporter 8. 8. 2020. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/analysis-veeder-chaired-tribunal-finds-that-austrian-investors-made-prima-facie-claims-and-rejects-intra-eu-objection/>

³⁹⁷ Damien CHARLOTIN : Paris court of Appeal sets aside jurisdictional BIT award in Strabag v. Poland, on intra-eu grounds; argument based on alleged ad hoc arbitration agreement also fails. IAREporter 20. 4. 2022. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/paris-court-of-appeal-sets-aside-jurisdictional-bit-award-in-strabag-v-poland-on-intra-eu-grounds-argument-based-on-alleged-ad-hoc-arbitration-agreement-also-fails/>

³⁹⁸ Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, para 10. 246

žalobcu boli zabezpečené záložným právom na nehnuteľnosti developera, ktoré bolo v katastri nehnuteľností registrované ako druhé v poradí, za záložným právom štátnej banky. Developer stavbu nedokončil, nakoľko sa v r. 2007 dostal do finančných ťažkostí a v r 2009 vyhlásil platobnú neschopnosť. Nedokončenie nehnuteľností iniciovalo súdne spory budúcich kupujúcich, ktorí si uplatnili určité doložky v tzv. predbežných zmluvách³⁹⁹, ktoré však v katastri neboli uložené. V r 2010 krakovský súd rozhodol o neplatnosti zmluvy o zriadení záložného práva v prospech žalobcu Manchester z dôvodu rozporu s dobrými mravmi. Po úspechu žalobcu Manchester v odvolacom konaní nakoniec Najvyšší súd v r 2012 opäť vyhlásil neplatnosť záložnej zmluvy⁴⁰⁰. Okrem (i) vyššie opísaného súdneho konania bol žalobca Manchester účastníkom konania v dvoch ďalších sporoch: (ii) Manchester sa snažil dosiahnuť vyhlásenie neplatnosti záložného práva štátnej banky v paralelnom súdnom konaní, avšak bez úspechu (iii) tretia strana (neúspešne) iniciovala konanie proti Manchester. ⁴⁰¹ Investor medzičasom z dôvodu údajného nepriaznivého zaobchádzania na poľských súdoch paralelne inicioval v r 2015 arbitráž na základe PL USA BIT, žaloval porušenie FET/MST, FPS, nepriameho vyvlastnenia a svojvoľné/diskriminačné opatrenia a požadoval kompenzáciu 56.00 mil PLN. Tribunál v rozsudku zo dňa 7. 12. 2018 priznal porušenie FET/MST a prideliť kompenzáciu 37.60 mil PLN⁴⁰². Poľsko následne úspešne iniciovalo konanie o zrušení na bruselskom súde, ktorý 18. 2. 2022 zrušil arbitrážny rozsudok z dôvodu rozporu s belgickým medzinárodným verejným poriadkom⁴⁰³.

2.3.28 Miedzi Copper v. Poľsko

Miedzi Copper Corp. v. Republic of Poland

O tomto spore nie je dostupných veľa informácií. Spor vznikol kvôli odobratiu licencie kanadskému investorovi na ťažbu medi a striebra v Dolnom Sliezsku a prideleniu licencie

399 Zrejme zmluvy o budúcich kúpnych zmluvách

400 Najvyšší súd v rozsudku uviedol, že žalobca Manchester si bol vedomý nečestného konania developera Leopold a úmyselne sa snažili zmariť záujmy kupujúcich.

401 HEPBURN Jarrod: Poland held liable for denial of justice directed at affiliate of Elliott hedge fund in newly-surfaced UNCITRAL investment treaty award. IAREporter 11. 1. 2021. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/poland-held-liable-for-denial-of-justice-directed-at-u-s-investor-in-newly-surfaced-uncitral-investment-treaty-award/>

402 Manchester Securities Corporation v. Republic of Poland (PCA Case No. 2015-18), rozsudok z 7. 12. 2018. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/910/manchester-securities-v-poland>

403 BOHMER Lisa: Analysis: Brussels court sets aside award against Poland after deciding that UNCITRAL tribunal acted as appeals court in denial of justice ruling. 9. 3. 2022. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/analysis-brussels-court-sets-aside-award-against-poland-after-deciding-that-uncitral-tribunal-acted-as-appeals-court-in-denial-of-justice-ruling/>

štátnemu podniku KGHM⁴⁰⁴. Žalobca inicioval arbitráž v r 2015 na základe PL CA BIT a žiadal kompenzáciu 100 mil PLN⁴⁰⁵. Podľa vyjadrenia Poľska bol v decembri 2021, vydaný rozsudok ktorý zamietol nároky z vyvlastnenia a zamietol 99.83% žiadanej kompenzácie. Viac informácií zatiaľ nebolo zverejnených⁴⁰⁶.

2.3.29 Darley v. Poľsko

Darley Energy Plc v. Republic of Poland

Spor sa týka nevydania licencie na ťažbu uhličitanu draselného (potaš) v meste Puck blízko Severného mora. Žalobca namietal, že Poľsko vydaním licencie poľskému štátnemu podniku KGHM namiesto žalobcu porušilo PL UK BIT. Žalobca v r 2016 začal investičnú arbitráž, požadujúc kompenzáciu 1,4 miliardy EUR. Spor sa skončil urovnaním bez zverejnenia detailov⁴⁰⁷. Samostatnú arbitráž však namiesto toho vedie cyperská spoločnosť Honwood Services Limited, vlastnená žalobcom Darley⁴⁰⁸.

2.3.30 Airbus v Poľsko

Airbus Helicopters S.A.S. i Airbus S.E. v. Republic of Poland

Spor vznikol kvôli neúspešným rokovaniam zmluvy o dodávke helikoptér pre Poľsko . Poľsko údajne po zmene vlády odmietlo podpísať zmluvu so spoločnosťou Airbus na nákup 50 vrtuľníkov H225M Caracal.⁴⁰⁹ V r 2017 bola iniciovaná arbitráž na základe NL PL BIT, nie sú známe namiatané porušenia ani požadovaná kompenzácia. Žalobca vzal v r 2018 späť návrh na začatie investičnej arbitráže, údajne kvôli rozsudku SD EÚ Achmea v Slovenská

404 BOHMER Lisa: Poland announces that UNCITRAL tribunal has dismissed bulk of compensation claim in mining arbitration. IAREporter 3. 1. 2022. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/poland-announces-that-uncitral-tribunal-has-dismissed-bulk-of-compensation-claim-in-mining-arbitration/>

405 Miedzi Copper Corp. v. Republic of Poland. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/769/lumina-copper-v-poland>

406 BOHMER Lisa: Poland announces that UNCITRAL tribunal has dismissed bulk of compensation claim in mining arbitration.. IAREporter 3. 1. 2022. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/poland-announces-that-uncitral-tribunal-has-dismissed-bulk-of-compensation-claim-in-mining-arbitration/>

407 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, para 10. 256 – 10.258

Darley Energy Plc v. Republic of Poland. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/831/darley-v-poland>

408 PETERSON Luke Eric: Poland investment treaty claims round-up: an update on new claims, progress of ongoing cases, and enforcement/set-aside actions. IAREporter 16. 11. 2018. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/poland-investment-treaty-claims-round-up-an-update-on-new-claims-progress-of-ongoing-cases-and-enforcement-set-aside-actions/>

409 BOHMER Lisa [Updated] Poland round-up: adoption of media law could give rise to treaty arbitration, a helicopter dispute is settled, and a tribunal is reconstituted. IAREporter 5. 1. 2018. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/poland-round-up-a-flood-of-notice-lodged-by-investors-in-wind-energy-sector-possible-arbitration-over-cancelled-airbus-contract-also-looms/>

republika.⁴¹⁰ Medzičasom Poľsko a Airbus uzavreli dohodu o urovnaní schválenú súdom, na základe ktorej súhlasilo Poľsko zaplatiť Airbusu 80 miliónov PLN, pričom Airbus sa zaviazal rozšíriť svoje poľské výskumné centrum⁴¹¹.

2.3.31 Honwood v. Poľsko

Honwood Services Limited v. Poland

Spor bol iniciovaný na základe CY PL BIT v r 2017. Spoločnosť Darley ovláda spoločnosť Honwood, je teda možné, že predmet sporu súvisí s arbitrážou Darley ukončenou zmierom. Nie sú známe ďalšie informácie k predmetu sporu, k dispozícii sú iba informácie k diskvalifikácii arbitra Kaja Hobéra kvôli zaujatosti – vzhľadom na účasť v spore Festorino v. Poľsko. Spor stále prebieha⁴¹².

2.3.32 Ojeocan v. Poland

Ojeocan Management Ltd v. Republic of Poland (SCC Case No. 2017/200)

Spor sa týkal investície do obnoviteľnej energie, podrobnosti však nie sú známe. CY spoločnosť Ojeocan získala podiel v PL spoločnosti Hydro Inwestycje v r 2014, ktorý v r 2015 následne predala spoločnosti ERG (obnoviteľná energia). Spoločnosť ERG touto transakciou získala povolenia na výstavbu veternej elektrárne v obciach Szydłowo a Stupsk⁴¹³. Arbitráž bola iniciovaná v r 2017 na základe ECT. Údajné zmluvné porušenia ani požadovaná kompenzácia nie sú známe. Tribunál (nezverejneným) rozsudkom z 28. 9. 2021 zamietol jurisdikciu⁴¹⁴.

410 Airbus Helicopters S.A.S. i Airbus S.E. v. Republic of Poland. Dostupné na

<https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/907/airbus-v-poland>

Damien CHARLOTIN : Post-Achmea developments: Spain wants court to ask ECJ to rule on compatibility of Energy Charter Treaty with EU law; Achmea ruling also touted by Poland as reason for discontinued bit case.

IAReporter 22. 5. 2018. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/post-achmea-developments-spain-wants-court-to-ask-ecj-to-rule-on-compatibility-of-energy-charter-treaty-with-eu-law-achmea-ruling-also-touted-by-poland-as-reason-for-discontinued-bit-case/>

411 BOHMER Lisa: [Updated] Poland round-up: adoption of media law could give rise to treaty arbitration, a helicopter dispute is settled, and a tribunal is reconstituted. IAReporter 23. 12. 2021. Dostupné na

<https://www.iareporter.com/articles/poland-round-up-adoption-of-media-law-could-give-rise-to-treaty-arbitration-a-helicopter-dispute-is-settled-and-a-tribunal-is-reconstituted/>

412 Honwood Services Limited v. Poland. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/947/honwood-v-poland>

413 BOHMER Lisa: Central european state claims that it has prevailed on jurisdiction in under-the-radar ECT arbitration. IAReporter, 7. 10. 2021. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/central-european-state-claims-that-it-has-prevailed-on-jurisdiction-in-under-the-radar-ect-arbitration/>

414 Ojeocan Management Ltd v. Republic of Poland (SCC Case No. 2017/200). Rozsudok z 28. 9. 2021.

Dostupné na

<https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/1197/ojeocan-v-poland>

2.3.33 Slot v Poľsko

Slot Group a.s. v. Republic of Poland (PCA Case No. 2017-10)

Spor vznikol z rovnakej legislatívnej zmeny ako spor Horthel v Poľsko - zmene právnej úpravy hazardných hier v Poľsku. Hracie automaty mimo kasín boli v Poľsku povolené podľa právnej úpravy z r 2003, pričom v r 2009 bolo v Poľsku viac ako 50 000 hracích automatov. Avšak v r 2010 došlo k legislatívnej zmene, ktorá zakazovala hazard mimo kasína. Už povolené hracie automaty mohli pokračovať v prevádzke až do uplynutia platnosti príslušných povolení, avšak pod oveľa vyššou daňovou sadzbou. Žiadosti o nové povolenia alebo o predĺženie existujúcich povolení mali byť zamietnuté⁴¹⁵. Arbitráž bola iniciovaná v r 2017 na základe CZ PL BIT. V rozsudku z 2/2020 síce tribunál uznal regulačné právo štátu, ale zároveň identifikoval konanie štátu ako retroaktívne a priznal porušenie FET.⁴¹⁶ Parížsky odvolací súd následne zrušil rozsudok, pričom zohľadnil intra EU povahu sporu a následný nedostatok jurisdikcie tribunálu⁴¹⁷.

2.3.34 Festorino a ďalší v Poľsko

Festorino Invest Limited, Fosontal Limited, Petra Salesny, Peter Derendinger and Petr Rojicek v. Republic of Poland (SCC Case No. 2018/098)

Spoločnosť Festorino Invest Limited je akcionárom poľskej spoločnosti Blue Gas N'R'G Holding Sp. z o.o., ktorá v rokoch 2009 až 2017 získala tri koncesie na prieskum a ťažbu

BOHMER Lisa: Central european state claims that it has prevailed on jurisdiction in under-the-radar ECT arbitration.. IAREporter, 7. 10. 2021. Dostupné na

<https://www.iareporter.com/articles/central-european-state-claims-that-it-has-prevailed-on-jurisdiction-in-under-the-radar-ect-arbitration/>

415 PETERSON Luke Eric: Poland round-up: a new award, a newly-identified tribunal, and other procedural updates on Polish cases – including a previously unknown judgment from set-aside proceedings. IAREporter 4. 2. 2021. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/poland-round-up-a-new-award-a-newly-identified-tribunal-and-other-procedural-updates-on-polish-cases-including-a-previously-unknown-judgment-from-set-aside-proceedings/>

416 PETERSON Luke Eric: Poland round-up: a new award, a newly-identified tribunal, and other procedural updates on Polish cases – including a previously unknown judgment from set-aside proceedings. IAREporter 4. 2. 2021. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/poland-round-up-a-new-award-a-newly-identified-tribunal-and-other-procedural-updates-on-polish-cases-including-a-previously-unknown-judgment-from-set-aside-proceedings/>

Slot Group a.s. v. Republic of Poland (PCA Case No. 2017-10). Rozsudok z 2/2020. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/826/slot-v-poland>

417 BOHMER Lisa: Paris court sets aside gambling award against Poland, finding that the tribunal lacked jurisdiction due to the intra-eu nature of the dispute IAREporter. 20. 4. 2022. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/paris-court-sets-aside-gambling-award-against-poland-finding-that-the-tribunal-lacked-jurisdiction-due-to-the-intra-eu-nature-of-the-dispute/>

zemného plynu v Poľsku. Najširšia koncesia obsahovala povolenie na prevádzkovanie bane a zariadenia na spolu výrobu tepla (CHP). Predmetné zariadenie slúžilo na ťažbu plynu a premieňala ho na teplo na predaj miestnym odberateľom. Produkcia sa však zastavila údajne pre neprimerané oneskorenia pri vydávaní licencií⁴¹⁸. Žalobcovia (AT, CY, CZ, CH) iniciovali arbitráž na základe ECT v r 2018, pre údajné porušenie FET/MST, NT, MFN, UC a svojvoľné/diskriminačné opatrenia. Výška požadovanej kompenzácie nie je známa, pričom v rozsudku z 30. 6. 2021 boli nároky žalobcov zamietnuté⁴¹⁹.

2.3.35 Invenergy v. Poľsko

Invenergy LLC v. Republic of Poland (PCA Case No. 2018-40)

Spor vznikol z konania štátnych podnikov, ktoré údajne predčasným ukončením zmlúv (v oblasti veternej energie) spôsobili investorovi stratu. Ide o dlhodobé zmluvy, ktoré stanovili pevné ceny energie vyrobenej vo veterných farmách vlastnených Invenergy v Poľsku. Tieto zmluvy boli následne údajne neprávom ukončené a náprava nebola dosiahnutá ani napriek úspech pred poľskými súdmi⁴²⁰. Žalobca inicioval arbitráž v r 2018 na základe US PL BIT, žalujúc porušenie nepriameho vyvlastnenia a požadoval kompenzáciu 700 mil USD. Spor stále prebieha.⁴²¹

2.3.36 Mercuria v. Poľsko (II)

Mercuria Energy Group Limited v. The Republic of Poland (II)(SCC Case No. 2019/126)

418 PETERSON Luke Eric: Poland round-up: a new award, a newly-identified tribunal, and other procedural updates on polish cases – including a previously unknown judgment from set-aside proceedings. IAREporter 4 . 2. 2021. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/poland-round-up-a-new-award-a-newly-identified-tribunal-and-other-procedural-updates-on-polish-cases-including-a-previously-unknown-judgment-from-set-aside-proceedings/>

419 Festorino Invest Limited, Fosontal Limited, Petra Salesny, Peter Derendinger and Petr Rojicek v. Republic of Poland (SCC Case No. 2018/098). Rozsudok z 30. 6. 2021. Dostupné na

<https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/1162/festorino-and-others-v-poland>

420 PETERSON Luke Eric: Poland faces new headache, as US renewable energy investor warns of arbitration over wind farm contracts. IAREporter 16. 10. 2017. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/poland-faces-new-headache-as-us-renewable-energy-investor-warns-of-arbitration-over-wind-farm-contracts/>

421 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, para 10.265 – 10. 266

Invenergy LLC v. Republic of Poland (PCA Case No. 2018-40). Dostupné na

<https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/894/invenergy-v-poland>

O tomto spore nie sú dostupné bližšie údaje, okrem toho, že prebiehajúca arbitráž bola začatá cyperskou pobočkou švajčiarskeho obchodníka s komoditami Mercuria na základe ECT v r 2019 a spor sa má týkať správneho konania pred poľskými orgánmi⁴²².

2.3.37 Prairie v. Poľsko

Prairie Mining Limited v. Republic of Poland

Spor sa týka povolenia na ťažbu uhlia pre plánovanú baňu Jan a Debiensko. V roku 2015 získala spoločnosť Prairie Mining výhradné právo do roku 2018 uchádzať sa o koncesiu Jan Karski. Spoločnosť Prairie Mining však nestihla požiadať o koncesiu kvôli údajným prietahom poľského ministerstva životného prostredia. V r 2018 spoločnosť Prairie Mining podala žalobu na varšavskom súde proti ministerstvo, ešte pred stratou práva, pričom žiadala súd o (i) predĺženie výlučného práva a (ii) zákaz udelenia koncesie tretej osobe, kým sa súdne konanie neskončí⁴²³. Následne žalobcovia iniciovali arbitráže na základe PL AU BIT a ECT v r 2020, žalované je porušenie nepriameho vyvlastnenia, požadovaná kompenzácia je 700 mil USD, spor stále prebieha⁴²⁴. Ide o dve oddelené arbitráže s identickými tribunálmi.⁴²⁵ Austrália pritom neratifikovala ECT a ukončila predbežné uplatňovanie k 28. 9. 2021⁴²⁶.

Záver z arbitráží proti Poľsku

422 Mercuria Energy Group Limited v. The Republic of Poland (II)(SCC Case No. 2019/126). Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/1158/mercuria-v-poland-ii-BOHMER Lisa: Poland is facing under-the-radar treaty arbitration, with a tribunal already in place. IAREporter 22. 7. 2021. Dostupné na https://www.iareporter.com/articles/poland-is-facing-under-the-radar-treaty-arbitration-with-a-tribunal-already-in-place/>

423 DAHLQUIST Joel: Australian mining company warns of BIT and ECT arbitration against Poland, citing environmental delays [updated with more details]. IAREporter 11. 2. 2019. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/australian-mining-company-lodges-bit-arbitration-against-poland-citing-environmental-delays/>

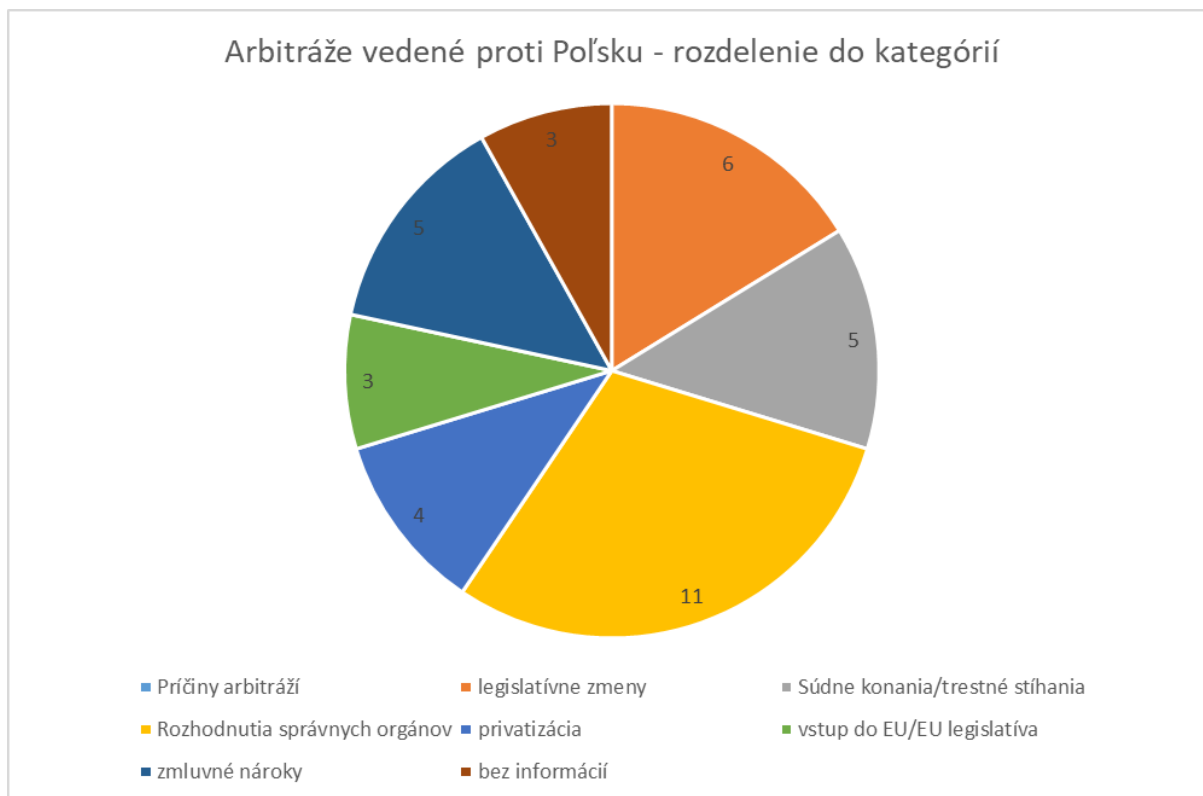
424 <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/1104/prairie-v-poland>

425 BOHMER Lisa: [Updated] Poland round-up: adoption of media law could give rise to treaty arbitration, a helicopter dispute is settled, and a tribunal is reconstituted. IAREporter 23. 12. 2021. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/poland-round-up-adoption-of-media-law-could-give-rise-to-treaty-arbitration-a-helicopter-dispute-is-settled-and-a-tribunal-is-reconstituted/>

426 Oznámenie austrálskej vlády k ECT, 27. 10. 2021. Dostupné na <https://www.info.dfat.gov.au/Info/Treaties/treaties.nsf/AllDocIDs/B5C43BB2EE8D60ACA256C8B0010A881>

Poľsko k dnešnému dňu čelilo 36 arbitrážam⁴²⁷. Nižšie je rozdelenie do kategórií podľa príčiny sporu⁴²⁸ a podľa výsledkov sporu. V ohľadne príčin sporu prevládajú rozhodnutia správnych orgánov. Vo výsledku prevládajú rozhodnutia v prospech štátu.

(i) príčiny arbitráží proti Poľsku

Legislatívne zmeny iniciovali šesť (6) arbitráží: (i) *Saar Papier v Poľsko I* (zmena environmentálnej legislatívy na spracovanie papiera – zákaz dovozu odpadového papiera), (ii) *Saar Papier v Poľsko II* (zmena environmentálnej legislatívy na spracovanie papiera – zákaz dovozu odpadového papiera), (iii) *France Telecom v Poľsko* (zmena legislatívy zaviedla povinnosť verejného obstarávania namiesto automatického predĺženia licencie), (iv) *Ameritech v Poľsko* (zmena legislatívy zaviedla povinnosť verejného obstarávania namiesto automatického predĺženia licencie), (v) *Slot v Poľsko* (regulácia hazardu zákaz hracích automatov mimo kasína) a (vi) *Horthel v Poľsko* - regulácia hazardu zákaz hracích automatov

427 Ide o približný počet arbitráží, nakoľko údaje v databázach UNCTAD a IA reporter sa líšia. Ostatná arbitráž *Praire v Poľsko* bola údajne podaná ako dve samostatné arbitráže.

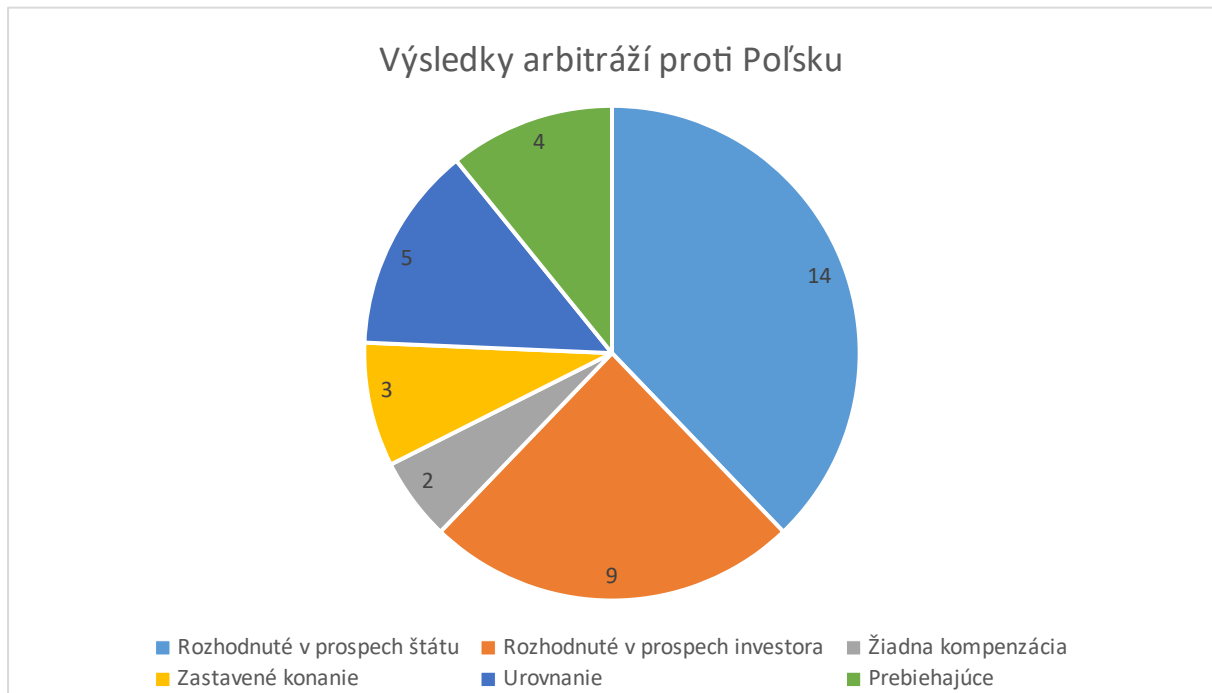
428 Rozdelenie na kategórie v súlade so zhrnutím podľa databázy UNCTAD:

<https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/country/168/poland>

mimo kasína. Tri (3) arbitráže súviseli so vstupom do EÚ a implementáciou práva EÚ: (i) *Cargill v Poľsko* (zavedenie kvóty na izoglukózu v súvislosti so vstupom Poľska do EÚ), (ii) *Servier v Poľsko* (odobratie povolenia pre liek v súvislosti so vstupom Poľska do EÚ a zosúladením legislatívy s reguláciou EÚ) a (iii) *Mercuria I v Poľsko* (povinnosti navýšiť povinné rezervy palív kvôli implementácii EÚ smernice). Privatizácia bola v pozadí štyroch (4) arbitráží: (i) *Eureko v Poľsko* (privatizácie štátnej poisťovne Powszechny Zakład Ubezpieczen), (ii) *Nordzucker v Poľsko* (zmena privatizácie tovární na výrobu cukru), (iii) *Traco Deutche Travertin v Poľsko* (spor z „vytlačenia“ žalobcu z z privatizovaného štátneho podniku na spracovanie kameňa) a (iv) *Strabag v Poľsko* (spor z právnych titulov k nehnuteľnostiam nadobudnutým žalobcami počas privatizácie, pričom tretie osoby si uplatnili na privatizované nehnuteľnosti reštitučné nároky). Jedenásť (11) arbitráží sa týkalo rozhodnutia správnych orgánov/regulátorov (i) *Schaper v Poľsko* (uvalenie cla a následný nútený predaj majetku žalobcu), (ii) *Crespo v Poľsko* (zmrazenie bankového účtu daňovým úradom kvôli nezaplátenej dani z príjmu), (iii) *Minotte a Lewis v Poľsko* (zrušenie financovania od banky na pokyn Ministerstva financií), (iv) *Ryan a ďalší v. Poľsko* (vyhlásenia konkurzu kvôli opatreniam štátnych orgánov – vymáhanie dane a trestné stíhanie), (v) *Enkev Beheer v. Poľsko* (neúspešné rokovania samosprávy a žalobcu vyvlastneniu pozemkov), (vi) *Juvel and Bithell v. Poľsko* (rozhodnutia poľského telekomunikačného regulátora údajne narušilo podnikateľské plány spoločnosti Sferia, v ktorej boli žalobcovia spoločníkmi), (vii) *PL Holding v. Poľsko* (rozhodnutia bankového regulátora o nútenom predaji akcií banky ako investície), (viii) *Miedzi Copper v. Poľsko* (odobratie licencie na ťažbu medi), (ix) *Darley v. Poľsko* (nevydanie licencie na ťažbu uhličitanu draselného (potaš), (x) *Festorino v. Poľsko* (oneskorené vydanie licencie na ťažbu zemného plynu a (xi) *Prairie Mining v. Poľsko* (nevydanie licencie na ťažbu uhlia – uplynutie lehoty na podanie žiadosti o koncesiu kvôli údajným prierahom poľského ministerstva životného prostredia). *Súdne konania/trestné stíhanie* spustili päť (5) arbitráží: (i) *Vivendi v. Poľsko* (nesprávny postup poľských súdov v riešení obchodného sporu) (ii) *Mitch Nocola v. Poľsko* (zaistenie majetku žalobcu v trestnom stíhaní), (iii) *East Cement v Poľsko* (rozhodnutie konkurzného súdu ohľadne investície žalobcu), (iv) *Seventhsun v. Poľsko* (zmrazenie akcií žalobcov počas trestného stíhania) a (v) *Manchester Securities v. Poľsko* (rozhodnutie Najvyššieho súdu o tom, že uplatnenie záložnej zmluvy je zneužitím práva). Zo *zmluvných nárokov* bolo vedených päť (5) arbitráží: (i) *Almås v Poľsko* (ukončenie zmluvy o nájom poľnohospodárskej pôdy), (ii) *Flemingo DutyFree v Poľsko* (ukončenie zmluvy na nájom priestorov pre duty free obchod na varšavskom letisku), (iii) *Griffin v Poľsko* (súdne

ukončenie dohody o užívaní pozemkov), (iv) *Airbus v. Poľsko* – neúspešné rokovania o zmluve na nákup vrtuľníkov a (v) *Invenergy v. Poľsko* (predčasné ukončenie zmluvy na odkúpenie energie z obnoviteľných zdrojov). Pri troch (3) arbitrážach nie je známy predmet sporu: (i) : *Honwood v. Poľsko*, (ii) *Ojeocan v. Poľsko* a (iii) *Mercuria v. Poľsko II*.

(ii) **Výsledky arbitráží proti Poľsku⁴²⁹**

V prospech štátu bolo rozhodnutých štrnásť (14) arbitráží: – (i) *Almås v. Poľsko*, (ii) *Enkev Beheer v. Poľsko*, (iii) *Festorino v. Poľsko*, (iv) *Griffin v. Poľsko*, (v) *Juvel and Bithell v. Poľsko*, (vi) *Mercuria I v. Poľsko*, (vii) *Minnotte and Lewis v. Poľsko*, (viii) *Ojeocan v. Poľsko*, (ix) *Ryan a ďalší v. Poľsko*, (x) *Saar Papier v. Poľsko II*, (xi) *Seventhsun a ďalší v. Poľsko*, (xii) *Traco v. Poľsko*, (xiii) *Miedzi Copper v. Poľsko*, (xiv) *Mitch Nocola v. Poľsko*. Bez kompenzácie sa skončili dve (2) arbitráže: (i) *Crespo v. Poľsko* a (ii) *Nordzucker v. Poľsko*. Rozhodnutých v prospech investora bolo deväť (9) arbitráží: (i) *Cargill v. Poľsko*, (ii) *Flemingo DutyFree v. Poľsko*, (iii) *Horthel v. Poľsko*, (iv) *Manchester Securities v. Poľsko* (rozsudok neskôr zrušený), (v) *PL Holding v. Poľsko* (prebieha konanie o zrušení), (vi) *Saar Papier v. Poľsko I*, (vii) *Servier v. Poľsko*, (viii) *Slot v. Poľsko* (arbitrážny rozsudok neskôr zrušený) (ix) *Strabag v. Poľsko* (jurisdikčný rozsudok zrušený). Tribunál zastavil tri (3) arbitráže: (i) *Schaper v. Poľsko*, (ii) *East Cement v. Poľsko*, (iii) *Airbus v. Poľsko*.

429 Výsledky podľa databázy UNCTAD Investment Policy Hub a IA Reporter

V súčasnosti prebiehajú štyri (4) arbitráže: (i) *Honwood v. Poľsko*, (ii) *Invenergy v. Poľsko*, (iii) *Mercuria II v. Poľsko* a (iv) *Prairie v. Poľsko*. Urovanie sa dosiahlo v piatich (5) arbitrážach: (i) *Ameritech v. Poľsko*, (ii) *Darley v. Poľsko*, (iii) *Eureko v. Poľsko*, (iv) *France Telecom v. Poľsko* a (v) *Vivendi v. Poľsko*,

2.4 Arbitráže proti Maďarsku

Proti Maďarsku bolo spolu iniciovaných 17 arbitráží. V tejto časti kapitoly sú podrobne opísané jednotlivé arbitráže proti Maďarsku. Na konci sú arbitráže rozdelené do kategórií podľa príčiny vzniku sporu a podľa výsledku sporu.

2.4.1 AES v. Maďarsko (I)

AES Summit Generation Limited v. Republic of Hungary (I) (ICSID Case No. ARB/01/4)

Spor súvisel s údajným nedodržaním zmluvy o predaji štátnych energetických zariadení zo strany Maďarska. Spor sa začal v roku 2001 v rámci ECT a bol urovaný bez zverejnenia podrobností.⁴³⁰ Viac informácií nie je verejne dostupných.

2.4.2 ADC v. Hungary

ADC Affiliate Limited and ADC & ADMC Management Limited v. Republic of Hungary (ICSID Case No. ARB/03/16)

V r 1995 uzavrelo Maďarsko (prostredníctvom štátnej agentúry ATAA) zmluvu o rekonštrukcii a následnej prevádzke dvoch terminálov budapeštianskeho letiska s kanadskou spoločnosťou ADC. Kanadská spoločnosť ADC založila v (i) Maďarsku dcérsku spoločnosť na uskutočnenie rekonštrukcie a neskôr prevádzkovania a z daňových dôvodov na Cypre dcérske spoločnosti (ii) ADC Affiliate Limited (na poskytnutie financovania) a (iii) ADC & ADMC Management Limited (na poskytnutie služieb). V r 2001 na základe prijatej vyhlášky bola agentúra ATAA transformovaná na Budapest Ferihegy International Airport Management Ltd., pričom tento právny nástupca oznámil prevzatie prevádzky terminálov od r 2002⁴³¹. Následne v r 2003 iniciovali cyperské spoločnosti ako žalobcovia arbitráž na základe

430 AES Summit Generation Limited v. Republic of Hungary (I) (ICSID Case No. ARB/01/4). Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/67/aes-v-hungary-i->

431 RIPINSKY S with WILLIAMS K. *Damages in International Investment Law* (BIICL, 2008) Case summary ADC Affiliate Limited and ADC & ADMC Management Limited v The Republic of Hungary. Dostupné na https://www.biicl.org/files/3911_2006_adc_v_hungary.pdf

CY HU BIT, žalovali porušenie priameho vyvlastnenia, FET/MST, FPS a svojvoľné/diskriminačné opatrenia a požadovali kompenzáciu 99.70 mil USD. Tribunál v rozsudku zo dňa 2. 10. 2005 priznal porušenie priameho vyvlastnenia a priznal kompenzáciu 76 mil USD⁴³².

2.4.3 Telenor v. Maďarsko

Telenor Mobile Communications AS v. Republic of Hungary (ICSID Case No. ARB/04/15)

Spoločnosť Pannon, 100% dcérska spoločnosť nórskej spoločnosti Telenor získala v Maďarsku v r 1993 koncesiu na poskytovanie mobilných telefonických služieb po tom, čo sa Maďarsko rozhodlo sprivatizovať telekomunikačný sektor. Následne v r 2001 v súvislosti so vstupom do EÚ zaviedlo Maďarsko tzv. univerzálnu telefonickú službu (podľa EC smernice o univerzálnej službe), ktorej vykonávateľom sa stala konkurenčná spoločnosť Matáv (Deutsche Telekom), pričom spoločnosti Pannon vznikla povinnosť prispievať do novo zriadeného fondu v prospech Matáv⁴³³. Maďarská vláda vybrala od spoločnosti Pannon príspevok za roky 2002 a 2003. Maďarsko tiež zaviedlo režim regulovaných cien pre poskytovateľov mobilných služieb s významnou trhovou silou. Pannon bol určený ako významná trhovú sila, ale Matáv nie. Spoločnosť Telenor tvrdila, že tieto opatrenia viedli k poškodeniu investície. ⁴³⁴Následne v r 2004 iniciovala spoločnosť Telenor arbitráž na základe HU NO BIT, požadujúc kompenzáciu 152 mil USD a žalujúc porušenie nepriameho vyvlastnenia a FET/MST. Tribunál rozsudkom zo dňa 13. 9. 2006 rozhodol, že nemá jurisdikciu na rozhodnutie sporu⁴³⁵.

2.4.4 AES v. Maďarsko (II)

AES Summit Generation Limited and AES-Tisza Erömü Kft. v. Republic of Hungary (II)

Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, para 6.048 – 6.056

432 ADC Affiliate Limited and ADC & ADMC Management Limited v. Republic of Hungary (ICSID Case No. ARB/03/16). Rozsudok z 2. 10. 2006. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/132/adc-v-hungary>

433 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, para 6.057 – 6.062

434 KABRA Ridhi: Looking back: in Telenor v. Hungary, arbitrators rejected bid to widen bit's jurisdiction via MFN clause, and also rejected expropriation claim (that fell within its jurisdiction) due to prima facie failure to prove loss. IAR Reporter 17. 6. 2019. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/looking-back-in-telenor-v-hungary-arbitrators-rejected-bid-to-widen-bits-jurisdiction-via-mfn-clause-and-also-rejected-expropriation-claim-that-fell-within-its-jurisdiction-due-to-prima-f/>

435 Telenor Mobile Communications AS v. Republic of Hungary (ICSID Case No. ARB/04/15). Rozsudok zo dňa 13. 9. 2006. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/158/telenor-v-hungary>

(ICSID Case No. ARB/07/22)

V deväťdesiatych rokoch Maďarsko privatizovalo svoj energetický sektor. V r 1995 UK spoločnosť AES Summit kúpila väčšinový podiel v štátnom podniku AES Tisza. Aktíva AES Tisza zahŕňali elektrárňu Tisza II a stanice Borsod a Tiszapalkonya. AES v rámci kúpy sa zaviazala modernizovať Tisza II a postaviť novú elektrárňu v Borsod. Maďarsko sa zaviazalo predĺžiť platnosť zmluvy o nákupe elektriny s Tisza II a uzavrieť novú zmluvu so stanicou Borsod⁴³⁶. Zmluva o nákupe elektriny zaistila AES Tisza stály výnos na 15 – 25 r. a stálu návratnosť investície⁴³⁷. Následne po vstupe Maďarska do EÚ iniciovala Európska komisia vyšetrovanie súladu zmluvy o nákupe elektriny s právom EÚ a v r. 2008 rozhodla o nedovolennej štátnej pomoci a povinnosti zmluvu ukončiť, čo Maďarsko vykonalo prijatím tzv. Zrušovacieho zákona. Maďarsko tiež prijalo tzv. vyhlášku o vzniknutých nákladoch, čo boli navzájom započítané náklady ako platby (i) výrobcov elektriny voči Maďarsku za nedovolenú štátnu pomoc a (ii) Maďarska voči výrobcov elektriny za predčasné ukončenie zmlúv o nákupe elektriny. AES Tisza sa neúspešne pokúsil napadnúť rozhodnutie Komisie. Investičnú arbitráž začali žalobcovia AES Summit a AES Tisza v r 2007 na základe ECT, požadovali kompenzáciu 230.00 mil USD a namietali porušenie nepriameho vyvlastnenia, FET/MST, FPS, NT, MFN a svojvoľné/diskriminačné opatrenia. Tribunál zamietol tvrdenia a nároky žalobcov meritórnym rozsudkom z 23. 9. 2010, ktorý bol potvrdený rozsudkom v konaní o zrušení z 29. 6. 2012⁴³⁸.

2.4.5 Electrabel v. Maďarsko

Electrabel S.A. v. The Republic of Hungary (ICSID Case No. ARB/07/19)

Predmet sporu bol rovnaký ako v prípade EAS v Hungary (ukončenie zmluvy o dodávke elektriny kvôli rozporu s EÚ pravidlami štátnej pomoci).⁴³⁹ Arbitráž bola začatá belgickými žalobcami v r 2007 na základe ECT. Žalobcovia namietali porušenie nepriameho vyvlastnenia, FET/MST, FPS, NT, MFN a svojvoľné/diskriminačné opatrenia a žiadali

436 VERRILL Charles Owen, JR: *Introductory note to the International Centre for Settlement of Investment Disputes: AES Summit Generation Ltd. v. Republic of Hungary*. [September 23, 2010] +Cite as 50 ILM 181 (2011). Dostupné na

https://scholarship.law.duke.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=3099&context=faculty_scholarship

437 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, para 6.107

438 AES Summit Generation Limited and AES-Tisza Erömü Kft. v. Republic of Hungary (II) (ICSID Case No. ARB/07/22). Rozsudok z 23. 9. 2010. Dostupné na

<https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/279/aes-v-hungary-ii->

439 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, para 6.105 - 6.109

kompenzáciu 147000.00 mil HUF (679.70 mil USD). Tribunál zamietol nároky žalobcov v rozsudku z 25. 11. 2015.⁴⁴⁰

2.4.6 EDF v Maďarsko

Electricite de France (EDF) International S.A. v. Republic of Hungary

Predmet sporu bol rovnaký ako v prípade EAS v Hungary (ukončenie zmluvy o dodávke elektriny kvôli rozporu s EÚ pravidlami štátnej pomoci).⁴⁴¹ Arbitráž bola začatá francúzskymi žalobcami v r 2009 na základe ECT. Žalobcovia žiadali kompenzáciu 100.00 mil USD. Tribunál v rozsudku z 3. 12. 2014 rozhodol o porušení FET/MST a tzv. *unreasonable impairment*⁴⁴² a priznal kompenzáciu 107.00 mil EUR (132.60 mil USD). Rozsudok bol potvrdený rozhodnutím švajčiarskeho Najvyššieho súdu zo dňa 6. 10. 2015⁴⁴³.

2.4.7 Vigotop v. Maďarsko

Vigotop Limited v. Republic of Hungary (ICSID Case No. ARB/11/22)

Spor sa týkal výstavby komplexu kasína, hotelov a atrakcií v obci Sukoró. Po voľbách v r 2010 nová víťazná strana Fidesz vypovedala koncesnú zmluvu na držbu pôdy pre účely výstavby z dôvodov jej porušenia investormi (nedodržanie povinností mať legitímne právo na držbu pozemkov a neposkytnutie záruk). Žalobca (CY schránková spoločnosť nepriamo vlastnená US a IZ podnikateľmi)⁴⁴⁴ iniciovala arbitráž v r 2011 na základe CY HU BIT, požadujúc kompenzáciu 312.60 mil EUR (425.60 mil USD) za údajné nepriame vyvlastnenie. Tribunál zamietol nároky žalobcu v rozsudku z 1. 10. 2014⁴⁴⁵.

2.4.8 Accession Mezzanine v. Maďarsko

440 Electrabel S.A. v. The Republic of Hungary (ICSID Case No. ARB/07/19). Rozsudok z 25. 11. 2015. <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/278/electrabel-v-hungary>

441 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, para 6.105 - 6.109

442 HEPBURN Jarrod: In upholding intra-eu Energy Charter award, Swiss court considers EU state aid issue, as well as umbrella clause reservation and tribunal's damages methodology. IAREporter 23. 10. 2015. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/in-upholding-intra-eu-energy-charter-award-swiss-court-considers-eu-state-aid-issue-as-well-as-umbrella-clause-reservation-and-tribunals-damages-methodology/>

443 Electricite de France (EDF) International S.A. v. Republic of Hungary. Rozsudok z 3. 12. 2014. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/364/edf-v-hungary>

444 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, para 6.063 - 6.064

445 Vigotop Limited v. Republic of Hungary (ICSID Case No. ARB/11/22). Rozsudok z 1. 10. 2014. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/412/vigotop-v-hungary>

Accession Mezzanine Capital L.P. and Danubius Kereskedőház Vagyonkezelő Zrt. v. Hungary (ICSID Case No. ARB/12/3)

Predmet sporu súvisí s predmetom arbitráže Emmis & spol v Maďarsko. V tomto prípade išlo o pridelenie a následne nepredĺženie licencie pre stanicu Danubius Rádió. Žalobcovia iniciovali arbitráž spolu s Emmis & spol. v r 2011 na základe HU UK BIT a žalovali nepriame vyvlastnenie, FET/MST, UC, NT, obyčajového medzinárodného práva a svojvoľné/diskriminačné opatrenia. Tribunál nariadil rozdelenie na dve arbitráže v r 2013 a 17. 4. 2015 zamietol jurisdikciu⁴⁴⁶.

2.4.9 Dan Cake v. Maďarsko

Dan Cake (Portugal) S.A. v. Hungary (ICSID Case No. ARB/12/9)

Maďarská spoločnosť Danesita zameraná na výrobu cukroví bola dcérskou spoločnosťou portugalskej spoločnosti Dan Cake. Na spoločnosť Danesita bolo vyhlásené konkurzné konanie z dôvodu platobnej neschopnosti. Spor vznikol v súvislosti s priebehom konkurzného konania, kde spoločnosť Danesita sa snažila dosiahnuť dohodu s veriteľmi, príslušný súd však odmietol zvolať schôdzu veriteľov a následne likvidátor rozpredal aktíva spoločnosti Danesita⁴⁴⁷. Žalobca inicioval arbitráž v r 2012, žaloval porušenie FET/MST, FPS, nepriame vyvlastnenie a svojvoľné/diskriminačné opatrenia a požadoval kompenzáciu 47.90 mil EUR (54.50 mil USD). Tribunál v rozsudku z 21. 11. 2017 priznal porušenie FET/MST a svojvoľné/diskriminačné konanie a prideliť kompenzáciu 5.20 mil EUR (6.20 mil USD)⁴⁴⁸. V revíznom rozhodnutí z 25. 2. 2020 tribunál odmietol revíziu rozsudku. Konanie o zrušení stále prebieha.⁴⁴⁹

2.4.10 Emmis v. Maďarsko

Emmis International Holding, B.V., Emmis Radio Operating, B.V., MEM Magyar Electronic Media Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. v. Hungary (ICSID Case No. ARB/12/2)

446 Accession Mezzanine Capital L.P. and Danubius Kereskedőház Vagyonkezelő Zrt. v. Hungary (ICSID Case No. ARB/12/3). Rozsudok z 17. 4. 2015 Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/459/accession-mezzanine-v-hungary>

447 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, para 6.076 – 6.078

448 Dan Cake (Portugal) S.A. v. Hungary (ICSID Case No. ARB/12/9). Rozsudok z 21. 11. 2017. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/465/dan-cake-v-hungary>

449 CHARLOTIN Damien: ICSID tribunal rejects request to revise award in light of the ECJ'S Achmea judgment. IAREporter 26. 2. 2020. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/icsid-tribunal-rejects-request-to-revise-award-in-light-of-the-ecjs-achmea-judgment/>

Spor vznikol z nepredĺženia licencie na rozhlasové vysielanie. V r 1997 Rozhlasová a televízna rada vo verejnom obstarávaní pridělila rozhlasovú licenciu Sláger rádió spoločnostiam Emmis & spol. Po uplynutí doby licencie však nevstúpil do platnosti zákon umožňujúci predĺženie licencie bez VO a po uskutočnení VO bola licencia pridelená inému subjektu. Napriek súdnemu sporu a zmene legislatívy nebol spor vyriešený⁴⁵⁰ a žalobcovia iniciovali v r 2011 arbitráž, žalujúc porušenie nepriameho vyvlastnenia, FET/MST, UC, NT, obyčajového medzinárodného práva a svojvoľné/diskriminačné opatrenia. Tribunál zamietol jurisdikciu 16. 4. 2014⁴⁵¹.

2.4.11 Edenred v. Maďarsko

Edenred S.A. v. Hungary (ICSID Case No. ARB/13/21)

Predmet sporu bol rovnaký ako v prípade Le Chèque Déjeuner. Žalobca inicioval arbitráž v r 2013 a žaloval porušenie nepriameho vyvlastnenia na základe FR HU BIT. Tribunál v rozsudku zo dňa 13. 12. 2016 priznal porušenie nepriameho vyvlastnenia a pridělil kompenzáciu 23 mil EUR. Meritórny rozsudok bol potvrdený rozsudkom o zrušení z 9. 3. 2020.⁴⁵²

2.4.12 UP and C.D Holding v Maďarsko

UP and C.D Holding Internationale (Le Chèque Déjeuner) v. Hungary (ICSID Case No. ARB/13/35)

Podstata sporu – zmeny v legislatíve vydávania stravných lístkov iniciovala spolu tri arbitráže francúzskych investorov: (i) UP and C.D Holding Internationale v. Hungary (ICSID Case No. ARB/13/35), (ii) Edenred S.A. v. Hungary (ICSID Case No. ARB/13/21) a (iii) Sodexo Pass International SAS v. Hungary (ICSID Case No. ARB/14/20). Francúzska spoločnosť Le Chèque Déjeuner podnikala v Maďarsku v oblasti vydávania stravných lístkov, ktoré predávala zamestnancom a tí ich následne poskytovali svojim zamestnancom.⁴⁵³ Po zmene

450 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, para 6.070 – 6.071

451 Emmis International Holding, B.V., Emmis Radio Operating, B.V., MEM Magyar Electronic Media Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. v. Hungary (ICSID Case No. ARB/12/2). Rozsudok z 16. 4. 2014. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/country/94/hungary>

452 Edenred S.A. v. Hungary (ICSID Case No. ARB/13/21). Rozsudok z 13. 12. 2016 . Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/563/edenred-v-hungary>

453 CHARLOTIN Damien: UP and C.D. v. HUNGARY: on the merits, tribunal finds expropriation of the claimants' investment and awards 23 million eur plus interest. IARporter 11. 10. 2018. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/up-and-cd-v-hungary-on-the-merits-tribunal-finds-expropriation-of-the-claimants-investment-and-awards-23-million-eur-plus-interest/>

legislatívy v r 2011 však nastali nasledujúce zmeny: (i) zaviedla sa tzv. SZÉP karta pre teplé jedlá a dovolenky (ii) Erzsébet kupóny pre teplé a studené jedlá a (iii) na stravné lístky Le Chèque bola zavedená daň. Spoločnosť Le Chèque Déjeuner (ani Edenred a Sodexo, ako bude uvedené ďalej) nebola oprávnená vydať SZÉP karty ani Erzsébet stravné lístky⁴⁵⁴. Žalobcovia iniciovali arbitráž na základe FR HU BIT v r 2013, žalovali porušenie nepriameho vyvlastnenia, FET/MST a svojvoľné/diskriminačné opatrenia a žiadali kompenzáciu 27.40 mil EUR (31.50 mil USD). Tribunál v rozsudku zo dňa 9. 10. 2018 priznal porušenie nepriameho vyvlastnenia a priznal kompenzáciu 23.20 mil EUR (26.70 mil USD)⁴⁵⁵. Rozsudok o zrušení z 11. 8. 2021 potvrdil meritórny rozsudok⁴⁵⁶.

2.4.13 Sodexo Pass v. Maďarsko

Sodexo Pass International SAS v. Hungary (ICSID Case No. ARB/14/20)

Predmet sporu bol rovnaký ako v prípade Le Chèque Déjeuner. Žalobca inicioval arbitráž v r 2014, žaloval porušenie nepriameho vyvlastnenia na základe FR HU BIT. Tribunál v rozsudku zo dňa 28. 1. 2019 priznal porušenie nepriameho vyvlastnenia a pridelil kompenzáciu 73 mil EUR. Zrušovacie rozhodnutie z mája 2021 nebol zverejnený, ale procesné rozhodnutia týkajúce sa zrušovacieho konania boli v neprospech Maďarska ((i) zamietnutie žiadosti Maďarska o pokračovanie v prerušení výkonu rozhodnutia, (ii) nariadenie zaznamenania do spisu nedávnych rozhodnutí vydaných inými tribunálmi ICSID, (iii) zamietnutie žiadosti Európskej komisie o intervenciu)⁴⁵⁷.

2.4.14 ENGIE a ďalší v Maďarsko

ENGIE International Holdings BV, ENGIE SA and GDF International SAS v. Hungary (ICSID Case No. ARB/16/14)

454 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, para 6.092 – 6.094

455 UP and C.D Holding Internationale (Le Chèque Déjeuner) v. Hungary (ICSID Case No. ARB/13/35).

Rozsudok zo dňa 9. 10. 2018. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/508/up-and-c-d-holding-v-hungary>

456 CHARLOTIN Damien: Uncovered: ICSID ad hoc committee rejected Hungary's bid to annul dismissal of intra-eu objection in food voucher dispute. 6. 10. 2021. Dostupné na

<https://www.iareporter.com/articles/uncovered-icsid-ad-hoc-committee-rejected-hungarys-bid-to-annul-dismissal-of-intra-eu-objection-in-food-voucher-dispute/>

457 CHARLOTIN Damien: Sodexo v. Hungary ad hoc committee lifted stay of enforcement, refused intervention of european commission, and confirmed that ICSID awards and decisions are not confidential.

IAReporter 11. 6. 2021. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/sodexo-v-hungary-ad-hoc-committee-lifted-stay-of-enforcement-refused-intervention-of-european-commission-and-confirmed-that-icsid-awards-and-decisions-are-not-confidential/>

Detaily predmetu sporu nie sú známe⁴⁵⁸. Žalobcovia iniciovali spor na základe ECT v r 2016, pričom spor sa skončil urovnaním v r 2018⁴⁵⁹.

2.4.15 Al Ramahi v. Maďarsko

Mazen Al Ramahi v. Hungary (ICSID Case No. ARB/17/45)

Arbitráž bola iniciovaná v r 2017 na základe HU Jordánskej BIT.⁴⁶⁰ Spor sa týka investície v hotelovej sieti Zeina v Budapešti a súvisiacej likvidácie spoločnosti. Nároky žalobcu boli zamietnuté (nezverejneným) rozsudkom z 19. 4. 2021.⁴⁶¹ Viac informácií k tejto arbitráži nie je verejne dostupných.

2.4.16 Magyar Farming v. Maďarsko

Inicia Zrt, Kintyre Kft and Magyar Farming Company Ltd v. Hungary (ICSID Case No. ARB/17/27)

Spor vznikol z predčasného ukončenia nájmu poľnohospodárskej pôdy a súvisí so zmenou legislatívy nájmu poľnohospodárskej pôdy zahraničným investorom⁴⁶². Od r 1994 mohli v Maďarsku nadobúdať poľnohospodársku pôdu len maďarskí štátni príslušníci a štát, od ktorých si ju zahraniční investori mohli prenajímať. Zákon o ornej pôde tiež obsahoval tzv. zákonné pred-nájomné právo. UK Spoločnosť Magyar Farming, Kintyre v roku 1998 získala 95 % podiel v miestnej farmárskej spoločnosti Inicia, ktorá ešte v r 1994 získala od štátu desaťročný prenájom, ktorého súčasťou bolo zmluvné pred-nájomné právo. Nájomná zmluva bola niekoľkokrát predĺžená a nakoniec skončila v júli 2014. Po parlamentných voľbách 2010 (víťazstvo Fideszu) bol prijatý zákon (i) z roku 2010, ktorý nariadil prerozdelenie poľnohospodárskej pôdy vo vlastníctve štátu na podporu rodinných fariem a (ii) v r 2011

458 ENGIE International Holdings BV, ENGIE SA and GDF International SAS v. Hungary (ICSID Case No. ARB/16/14). Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/712/engie-and-others-v-hungary>

459 WILLIAMS Zoe: Hungary sees new icsid arbitration claim from energy investors. IAREporter 21. 4. 2016. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/hungary-sees-new-icsid-arbitration-claim-from-energy-investors/>

460 IA Reporter : Jordanian investor Mazen Al Ramahi files investment treaty claim against Hungary. IAREporter 22. 12. 2017. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/jordanian-investor-files-investment-treaty-claim-against-hungary/>

Mazen Al Ramahi v. Hungary (ICSID Case No. ARB/17/45). Rozsudok z 19. 4. 2021. Dostupné na: <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/858/al-ramahi-v-hungary>

461 BOHMER Lisa: ICSID tribunal dismisses denial of justice claim in hotel dispute with Hungary. IAREporter 20. 4. 2021. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/icsid-tribunal-dismisses-denial-of-justice-claim-in-hotel-dispute-with-hungary/>

462 WILLIAMS Zoe: UK investor's lost Hungarian farm lease leads to BIT arbitration. IAREporter 3. 8. 2017. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/uk-investors-lost-hungarian-farm-lease-leads-to-bit-arbitration/>

zrušil výkon zákonných pred-nájomných práv v prípadoch prenájmu pozemkov vo vlastníctve štátu prostredníctvom verejnej súťaže. Následne bola pôda (pôvodne prenajatá žalobcami) rozdelená na parcely, ktoré boli pridelené miestnym farmárom prostredníctvom verejnej súťaže, ktorej sa Inicia neúspešne zúčastnila. V júli 2015 boli žalobcovia z pozemku násilne vystáňovaní. Žalobcovia neúspešne ponúkli predaj svojej farmy vláde, nakoľko sa však nedokázali dohodnúť na cene, začali v r 2017 investičnú arbitráž.⁴⁶³ Arbitráž bola iniciovaná na základe HU UK BIT v r 2017, žalobcovia namietali porušenie priameho vyvlastnenia a požadovali kompenzáciu 17.90 mil EUR. Tribunál v rozsudku zo dňa 13. 11. 2019 priznal porušenie priameho vyvlastnenia a prideliť kompenzáciu 7.10 mil EUR⁴⁶⁴. Meritórny rozsudok bol tiež potvrdeným zrušovacím rozsudkom z 16. 11. 2021⁴⁶⁵.

2.4.17 MacKenzie v. Maďarsko

Christopher Jock Murdoch MacKenzie v. Hungary (ICSID Case No. ARB/21/66)

P. MacKenzie je výkonným riaditeľom holandskej spoločnosti Marlix International, ktorá od roku 2008 vykonáva recykláciu v Budapešti, a ktorá bola údajne negatívne ovplyvnená zákonom o odpadovom hospodárstve z roku 2012. Tento zákon stanovil požiadavku väčšinového štátneho/obecného vlastníctva pre spoločnosti pôsobiace v odvetí odpadového hospodárstva v Maďarsku. Navyše spoločnosť údajne musela ukončiť činnosť kompostovacej spoločnosti, aby uvoľnila miesto výstavbe futbalového štadióna. Podľa informácií od spoločnosti Marlix bolo prostredníctvom Solvit zistených viacero porušení práva EÚ zo strany Maďarska.⁴⁶⁶ Žalobca po neúspechu sťažnosti na Európsku komisiu inicioval v r 2021 arbitráž na základe HU UK BIT⁴⁶⁷. Bližšie informácie o údajných porušených ustanoveniach a nárokovanej kompenzácii nie sú známe.⁴⁶⁸

463BOHMER Lisa: Magyar Farming v. Hungary tribunal awards compensation of eur 7 million to UK-based investor. IAREporter 13. 11. 2019. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/magyar-farming-v-hungary-tribunal-awards-compensation-of-eur-7-million-to-uk-based-investor/>

464 Inicia Zrt, Kintyre Kft and Magyar Farming Company Ltd v. Hungary (ICSID Case No. ARB/17/27). Rozsudok zo dňa 13. 11. 2019. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/839/magyar-farming-and-others-v-hungary>

465 CHARLOTIN Damien: ICSID ad hoc committee dismisses Hungary's bid to annul intra-eu farming award. IAREporter 17. 11. 2021. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/icsid-ad-hoc-committee-dismisses-hungarys-bid-to-annul-intra-eu-farming-award/>

466 BOHMER Lisa: Hungary is facing bit claim by British waste management investor. IAREporter 24. 12. 2021. Dostupné v <https://www.iareporter.com/articles/hungary-is-facing-bit-claim-by-british-waste-management-investor/>

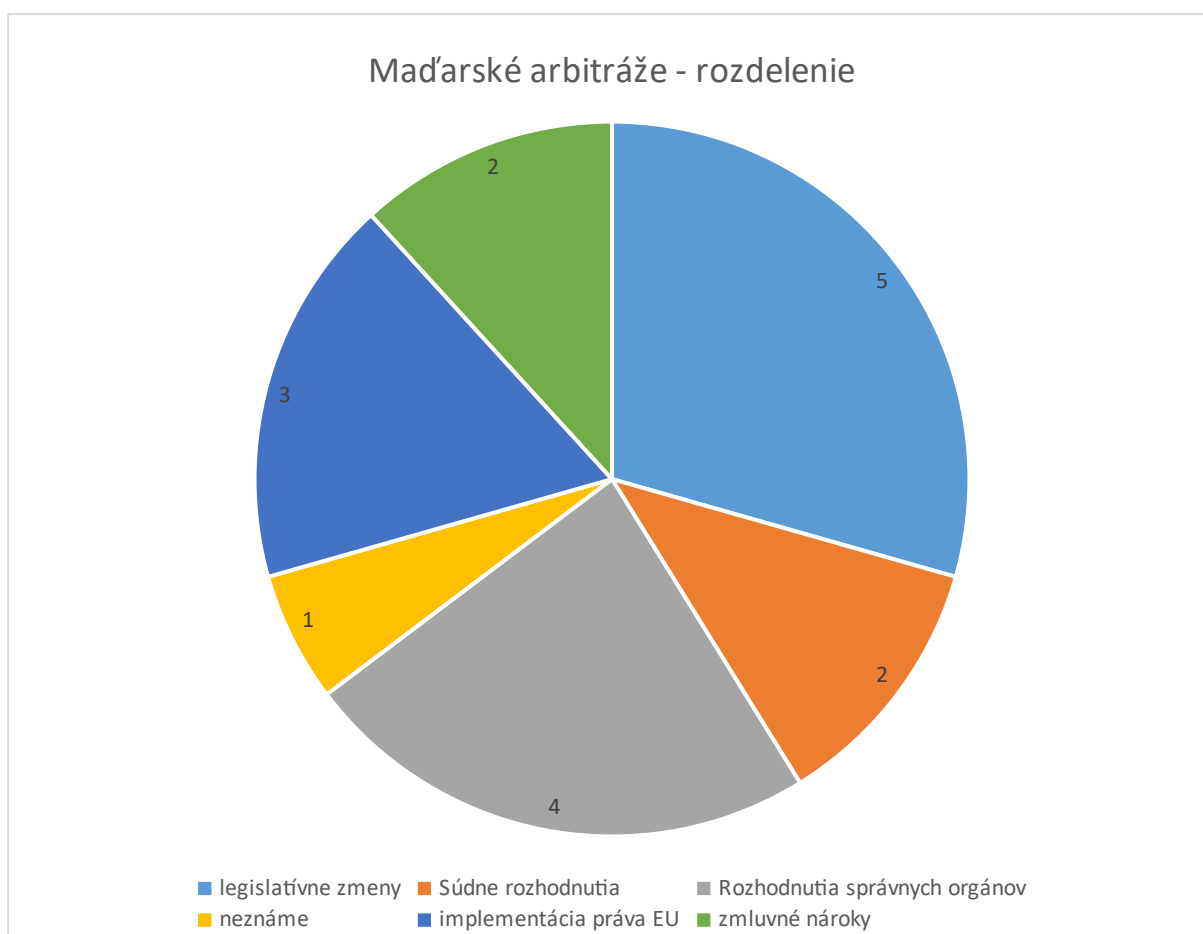
467 Tu je potrebné pripomenúť, že Európska komisia iniciovala v 5/2020 konanie o porušení proti UK za neukončenie intra EU BITs.

468 Christopher Jock Murdoch MacKenzie v. Hungary (ICSID Case No. ARB/21/66). Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/1166/mackenzie-v-hungary>

Závery z arbitráží proti Maďarsku

Maďarsko čelilo dokopy 17 arbitrážam. Prevalu majú (rovnako ako v prípade Slovenskej republiky) spory z legislatívnych zmien. Nižšie sú uvedené (i) rozdelenie arbitráží do kategórií podľa ich príčin a (ii) výsledky arbitráží. Čo sa výsledkov týka, ide o vyrovnaný počet výhier štátu a výhier investora (7:7).

(i) Rozdelenie arbitráží vedených proti Maďarsku (príčiny arbitráže)⁴⁶⁹

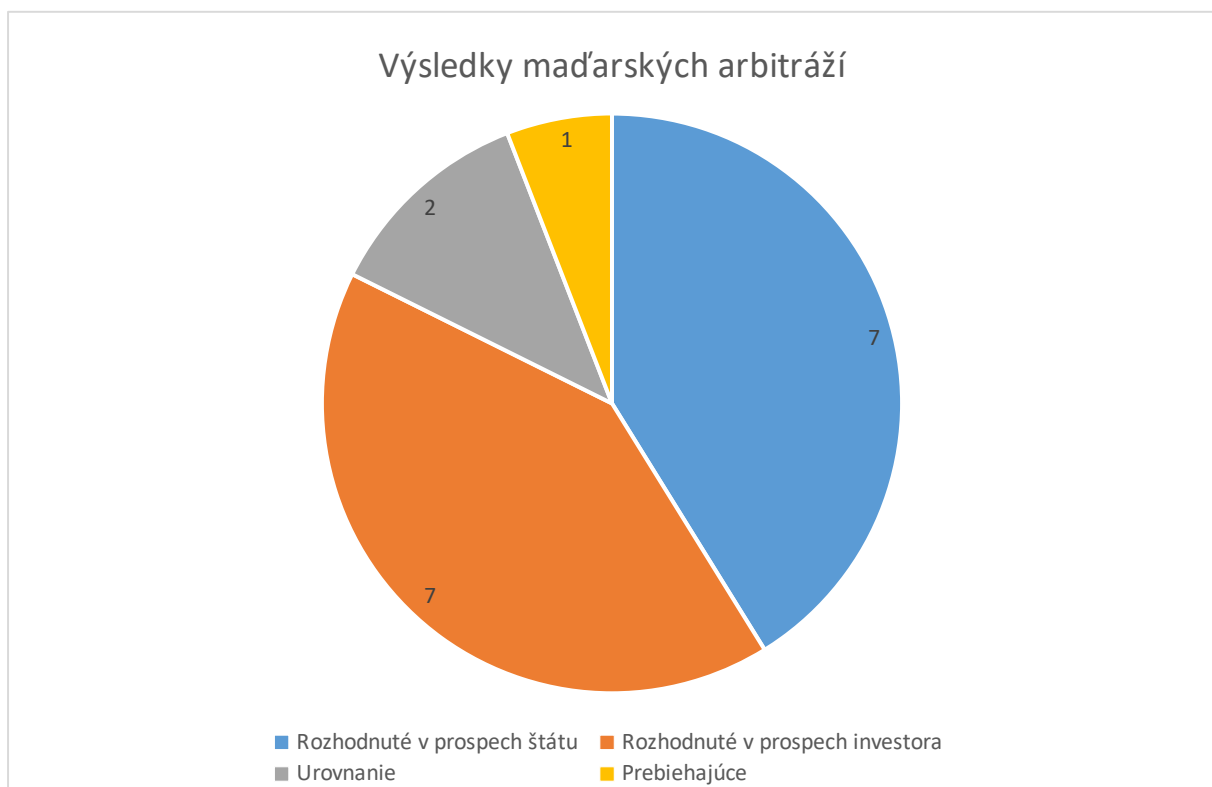

Päť (5) arbitráží sa týkalo zmeny legislatívy: (i) *Sodexo v Maďarsko*, (ii) *UP and C.D Holding v Maďarsko*, (iii) *Edenred v Maďarsko* (všetky tri prípady sa týkali zmeny legislatívy k stravným lístkom), (iv) *Magyar Farming v Maďarsko* (zmeny legislatívy k nájmu poľnohospodárskej pôdy) a (v) *MacKenzie v Maďarsko* (zmena odpadovej legislatívy). Tri (3) arbitráže súviseli s implementáciou EÚ legislatívy: (i) *AES v Maďarsko II*, (ii) *EDF*

⁴⁶⁹ Rozdelenie na kategórie v súlade so zhrnutím podľa databázy UNCTAD: <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/country/94/hungary>

v Maďarsko a (iii) Electrabel v Maďarsko (všetky tri prípady sa týkali ukončenia zmluvy o dodávke elektriny kvôli rozporu s pravidlami EÚ o štátnej pomoci po vstupe do EÚ). Zo súdnych konaní boli iniciované dve (2) arbitráže: (i) *Al Ramahi v Maďarsko* (likvidácia spoločnosti) a (ii) *Dan Cake v Maďarsko* (vyhlásenie konkurzu). Rozhodnutia správnych orgánov boli dôvodom na začatie štyroch (4) arbitráží: (i) *Emmis v Maďarsko*, (ii) *Accession Mezzanine v Maďarsko* (v oboch prípadoch nepredloženie vysielacej licencie), (iii) *ADC v Maďarsko* (vyhláška k zmene správy letiska), (iv) *Telenor v Maďarsko* (opatrenia voči poskytovateľom telekomunikačných služieb). Dve (2) arbitráže sa týkali zmluvných nárokov: *AES v Maďarsko I* (i) (neplnenie záväzkov z kúpnej zmluvy) a (ii) *Vigotop v Maďarsko* (vypovedanie koncesnej zmluvy na držbu pôdy pre účely výstavby kasína). Príčiny arbitráže *ENGIE v Maďarsko* nie sú známe.

(ii) **Výsledky arbitráží proti Maďarsku⁴⁷⁰**

V prospech štátu bolo rozhodnutých sedem (7) arbitráží: (i) *Accession Mezzanine v Maďarsko*, (ii) *AES v Maďarsko II*, (iii) *Al Ramahi v Maďarsko*, (iv) *Electrabel v Maďarsko*, (v) *Emmis v Maďarsko*, (vi) *Telenor v Maďarsko* a (vii) *Vigotop v Maďarsko*. Rovnako v prospech investora bolo rozhodnutých sedem (7) arbitráží (i) *ADC v Maďarsko*, (ii) *Dan*

⁴⁷⁰ Výsledky podľa databázy UNCTAD Investment Policy Hub a IA Reporter

Cake v Maďarsko (prebieha konanie o zrušení), (iii) *Edenred v Maďarsko*, (iv) *EDF v Maďarsko*, (v) *Magyar Farming v Maďarsko*, (vi) *Sodexo Pass* (chýbajú informácie o výsledku zrušovacieho konania) a (vii) *UP and CD v Maďarsko*. Arbitráž *MacKenzie v Maďarsko* stále prebieha. Urovnanie bolo dosiahnuté v dvoch (2) arbitrážach: (i) AES I v Maďarsko a (ii) ENGIE v Maďarsko.

2.5 Arbitráže proti Rumunsku

2.5.1 Noble Ventures v. Rumunsko

Noble Ventures, Inc. v. Romania (ICSID Case No. ARB/01/11)

Spor vznikol z privatizácie oceliarne Resit. Americká spoločnosť Noble Ventures síce získala továreň v privatizácii, avšak nemala dostatočné prostriedky na jej modernizáciu. Oceliareň sa krátko po privatizácii zadlžila, zamestnancom prestali byť vyplácané mzdy, investori sa omeškali so zaplatením splátok za privatizáciu oceliarne, čo vyústilo do vypovedania privatizačnej zmluvy⁴⁷¹. Noble Ventures bola americká spoločnosť poskytujúca poradenstvo pre oceliarske spoločnosti vo východnej Európe. V r 2000 uzavreli Noble Ventures a Rumunský štátny fond (SOF) dohody o privatizácii štátneho podniku - oceliarne Combinatul Siderurgic Resita (CSR) v meste Resita. SOF po prvej splátke previedla na Noble Ventures takmer celý akciový kapitál (95 %) CSR, ktorá bola v danom čase zadlžená a potrebovala značnú finančnú pomoc. Nasledujúce nezhody medzi CSR a Noble Ventures/štátom viedli k platobnej neschopnosti spoločnosti CSR a arbitrážnej žalobe spoločnosti Noble Ventures: (i) údajné nezverejnenie dohody CSR s tret'ou stranou k využívaniu trosky (vedľajší produkt výroby ocele) v zariadení (ii) CSR sa nepodarilo vyrokovať reštrukturalizáciu svojho dlhu u viacerých vládnych agentúr. Zlá finančná situácia v CSR vyústila do opakovaných štrajkov a protestov odborov. V júli 2001 podali veritelia CSR návrh na súdnu reštrukturalizáciu CSR a v auguste 2001 Noble Ventures podal žiadosť o arbitráž ICSID. Protokol o urovnaní medzi sporovými stranami z r 2001 ako pokus o zmier nebol implementovaný. V súvislosti s rokovaniami o urovnaní tiež Rumunsko povolilo CSR zrušenie dlhu výmenou za novú emisiu akcií CSR v prospech veriteľov CSR. Po registrácii novej emisie zostala Noble Ventures menšinová účasť v spoločnosti CSR⁴⁷². Žalobca následne inicioval arbitráž v r 2001 na

471 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, para 11.021 – 11.024

472 ECHEVERRI Javier: Looking back: In *Noble Ventures v. Romania*, an early ICSID tribunal adopted an expansive interpretation of an umbrella clause in the US-Romania bit, but ultimately rejected the case on the merits. IARporter 4. 3 2020. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/looking-back-in-noble-ventures->

základe RO US BIT a žaloval porušenie nepriameho vyvlastnenia, FET/MST, FPS a UC, požadujúc 143 mil USD ako kompenzáciu. Tribunál v rozsudku z 12. 10. 2005 zamietol nároky žalobcu⁴⁷³. Prípád je známy kvôli výkladu umbrella clause, podľa ktorého umbrella clause pokrýva záväzky z investičných kontraktov, nie však z legislatívy⁴⁷⁴.

2.5.2 EDF v. Rumunsko

EDF (Services) Limited v. Republic of Romania (ICSID Case No. ARB/05/13)

V r 1992 spoločnosti EDF Services a SKY Services vytvorili spoločný podnik (tzv. *joint venture*) spolu s rumunskou spoločnosťou TAROM a IABO, následne založili dve spoločnosti a začali prevádzkovať duty free obchody na letisku v Bukurešti. Po účtovných nezrovnalostiach Colný úrad pozastavil povolenie pre spoločnosť EDF a následne spoločnosti TAROM a IABO ukončili spoluprácu so spoločnosťou EDF⁴⁷⁵. Arbitráž vzbudila pozornosť, keďže žalobca vzniesol obvinenie zo žiadosti o úplatok pre rumunského premiéra, ktorej odmietnutie údajne znehodnotilo investíciu žalobcu. Žalobca sa snažil preukázať svoje tvrdenie nahrávkou z r 2001, ktorej autenticitu a integritu sa však po sérii testov forezných expertov nepodarilo preukázať a preto nebola pripustená⁴⁷⁶. Spoločnosť EDF v r 2005 iniciovala arbitráž na základe RO UK BIT, požadovala kompenzáciu vo výške 132.50 mil USD za údajné porušenie nepriameho vyvlastnenia, FET/MST, UC a svojvoľné/diskriminačné opatrenia. Tribunál v celosti zamietol žalobu rozsudkom z 8. 10. 2009⁴⁷⁷.

2.5.3 Micula (I) v. Rumunsko

Ioan Micula, Viorel Micula and others v. Romania (I) (ICSID Case No. ARB/05/20)

[v-romania-an-early-icsid-tribunal-adopted-an-expansive-interpretation-of-an-umbrella-clause-in-the-us-romania-bit-but-ultimately-rejected-the-case-on-the-merits/](https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/58/noble-ventures-v-romania-bit-but-ultimately-rejected-the-case-on-the-merits/)

473 Noble Ventures, Inc. v. Romania (ICSID Case No. ARB/01/11). Rozsudok z 12. 10. 2005. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/58/noble-ventures-v-romania>

474 ECHEVERRI Javier: Looking back: In Noble Ventures v. Romania, an early ICSID tribunal adopted an expansive interpretation of an umbrella clause in the US-Romania bit, but ultimately rejected the case on the merits. IAReporter 4. 3 2020. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/looking-back-in-noble-ventures-v-romania-an-early-icsid-tribunal-adopted-an-expansive-interpretation-of-an-umbrella-clause-in-the-us-romania-bit-but-ultimately-rejected-the-case-on-the-merits/>

475 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, para 11.032– 11.033

476 PETERSON Luke Eric: Romania prevails in \$132 million claim as UK investor, EDF (Services) Ltd., fails to prove allegations that prime minister's office requested a bribe. IAReporter 12. 10. 2009. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/romania-prevails-in-132-million-claim-as-uk-investor-fails-to-prove-allegations-that-prime-ministers-office-requested-a-bribe/>

477 EDF (Services) Limited v. Republic of Romania (ICSID Case No. ARB/05/13). Rozsudok z 8. 10. 2009. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/190/edf-v-romania>

Ide pravdepodobne o najznámejšiu arbitráž proti Rumunsku. Okrem samotnej arbitráže je podstatné konanie pred SD EÚ a zákaz Komisie zaplatiť kompenzáciu pridelenú tribunálom. Bratia Miculovci (rumunského pôvodu, no so švédskym občianstvom) začali v deväťdesiatych rokoch podnikat' v potravinárskom priemysle v tzv. znevýhodnených regiónoch Rumunska, s pridelením investičnej podpory podnikania od Rumunska (daňové zvýhodnenie na základe tzv. núdzového nariadenia vlády č. 24/1998⁷⁷). Táto podpora podnikania však predstavovala podľa práva EÚ nepovolenú štátnu pomoc, preto Rumunsko v rámci prístupových rokovaní v r 2004 prestalo poskytovať väčšinu investičnej podpory⁴⁷⁸. Následne v r 2005 začali žalobcovia (prvú) arbitráž na základe SE RO BIT. Žalobcovia tvrdili porušenie nepriameho vyvlastnenia, FET/MST, UC a svojvoľné/diskriminačné opatrenia a požadovali kompenzáciu 2698.00 mil RON (832.90 mil USD). Tribunál priznal v rozsudku 11. 12. 2013 porušenie FET/MST a prideliť kompenzáciu 376.40 mil RON (116.20 mil USD)⁴⁷⁹. V konaní o zrušení bol tento rozsudok potvrdený rozsudkom zo dňa 26. 2. 2016. Následne Európska komisia rozhodnutím 2015/1470 zakázala Rumunsku zaplatiť pridelenú kompenzáciu. Bratia Miculovci začali vymáhať rozsudok v UK v r 2014, pričom v r 2017 bolo konanie prerušené vzhľadom na prebiehajúce konanie pred Všeobecným súdom EÚ. V r 2019 Všeobecný súd zrušil predmetné rozhodnutie Komisie s odôvodnením, že išlo o retroaktívne rozhodnutie uplatnené na skutočnosti pred vstupom Rumunska do EÚ. Následne dňa 25. 1. 2022 SD EÚ rozhodnutie Všeobecného súdu zrušil s odôvodnením, že Všeobecný súd sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď konštatoval nedostatok právomoci Komisie preskúmať v zmysle štátnej pomoci náhradu vyplatenú bratom Miculovcom pri vykonávaní arbitrážneho nálezu. Arbitrážny nález bol totiž vydaný p vstupe do EÚ, v r 2013. Preto Komisia mala právomoc vydať vyššie uvedené rozhodnutie. SD EÚ vrátil prípad na Všeobecný súd⁴⁸⁰. Medzitým sa investori pokúšali vymáhať rozsudok v Rumunsku, Švédsku, Spojenom kráľovstve, Belgicku, Luxembursku a USA. V novembri 2017 US súd povolil vymáhanie a rozhodol o konverzii z RON na USD. Okrem toho UK súd vo februári 2020 tiež rozhodol o vymáhaní, na základe čoho COM podala žalobu proti UK na

478 IOACHIMESCU Mihai. *The Micula Saga: A Tale of EU Law and Brexit*, In ALEXE Cristina Emilia (ed), *Revista Română de Arbitraj*, (Wolters Kluwer România 2020, Volume 14 Issue 3). Dostupné na <https://www-kluwerarbitration-com.peacepalace.idm.oclc.org/document/kli-ka-rra-2020-03-008-n?q=micula>

479 Ioan Micula, Viorel Micula and others v. Romania (I) (ICSID Case No. ARB/05/20). Rozsudok z 11. 12. 2013. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/180/micula-v-romania-i->

480 Rozsudok Súdneho dvora (veľká komora) z 25. januára 2022 Európska komisia proti European Food SA a i. Vec C-638/19. ECLI:EU:C:2022:50 Dostupné na <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=252641&pageIndex=0&doclang=SK&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=12515859>

Súdny dvor EÚ vo februári 2022⁴⁸¹. V roku 2019 Rumunsko splnilo rozsudok RO súdov (potvrdzujúci ICSID rozsudok) a podalo návrh na oslobodenie od exekučného rozsudku US súdom. US súd však v novembri 2020 rozhodol, že v dôsledku menových rozdielov má RO doplatiť približne 97 miliónov USD. Odvolanie proti tomuto rozhodnutiu stále prebieha. Rumunsko podalo v marci 2022 na ICSID žiadosť o výklad arbitrážneho rozsudku z roku 2013, konkrétne k povinnosti úhrady rozsudku US súdu v USD, či úhrada kompenzácie v RON (RON lev, v ktorom bol arbitrážny rozsudok bol vyneseny) zahŕňa aj úhradu rozhodnutia US súdu v USD, vzhľadom na menové rozdiely.⁴⁸²

2.5.4 Rompetrol v. Rumunsko

The Rompetrol Group N.V. v. Romania (ICSID Case No. ARB/06/3)

Spor vznikol z privatizácie spoločnosti Rompetrol Rafinare SA, ktorá vlastní a prevádzkuje rafinériu ropy a petrochemický komplex. Akcie nadobudla spoločnosť Rompetrol v r 2000. Spoločnosť Rompetrol sa zaviazala zaplatiť cca 50 mil USD a prevziať záväzky za cca 200 mil USD. Rumunsko začalo v r. 2004 vyšetrovanie korupcie predmetnej privatizácie voči spoločnosti Rompetrol.⁴⁸³ Následne žalobca inicioval arbitráž v r. 2006 na základe NL RO BIT, žalované porušenia sa týkali FET/MST, FPS, svojvoľných/diskriminačných opatrení a porušenia rumunského práva⁴⁸⁴. Podľa tvrdení Rompetrol bolo vyšetrovanie represívne, ako „trest“ za odmietnutie navrhovaného zlúčenia s konkurenčnou rafinériou. Žalobca tvrdil, že „konanie štátnych orgánov vrátane zatknutia, odpočúvania, nadmerných kontrol a nesprávneho konania prokurátorov predstavuje obťažovanie zo strany štátu...“⁴⁸⁵. Tribunál rozsudkom zo 6. 5. 2013 priznal predmetné porušenie FET, avšak nepridelil žiadnu kompenzáciu (požadovaná kompenzácia bola 100 mil USD), nakoľko žalobca škodu nepreukázal⁴⁸⁶. Rozhodnutie tiež objasňuje, že štát môže porušiť FET „v dôsledku

481 DJANIC Vladislav: European Commission lodges CJEU claim against the UK over enforcement of Micula award. IAREporter 10. 2. 2022. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/european-commission-lodges-cjeu-claim-against-the-uk-over-enforcement-of-micula-award/>

482 IAREporter: Romania requests interpretation of 2013 Micula award in light of ongoing us enforcement proceedings. IAREporter 7. 3. 2022. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/romania-requests-interpretation-of-2013-micula-award-in-light-of-ongoing-us-enforcement-proceedings/>

483 BALTAG Crina, 'Chapter 6 - §6.01 Investment Arbitration in Romania', in LEAUA Crenguta and BAIAS Flavius- Antoniu (eds), Arbitration in Romania: A Practitioner's Guide, (© Kluwer Law International; Kluwer Law International 2016) pp. 353 – 408

484 The Rompetrol Group N.V. v. Romania (ICSID Case No. ARB/06/3). Rozsudok zo 6. 5. 2013. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/227/rompetrol-v-romania>

485 BALTAG Crina, 'Chapter 6 - §6.01 Investment Arbitration in Romania', in LEAUA Crenguta and BAIAS Flavius- Antoniu (eds), Arbitration in Romania: A Practitioner's Guide, (© Kluwer Law International; Kluwer Law International 2016) pp. 353 – 408

486 <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/227/rompetrol-v-romania>

nesprávneho správania počas vyšetrovania alebo trestného stíhania, a to aj v prípade, že vyšetrovanie a trestné stíhanie samotné nie je protiprávne“.⁴⁸⁷

2.5.5 Roussalis v. Rumunsko

Spyridon Roussalis v. Romania (ICSID Case No. ARB/06/1)

Spoločnosť SC Continent Marine Enterprise Import Export SRL Bucuresti sprivatizovala väčšinový podiel v štátnom podniku so záväzkom investovania a dodržiavania legislatívy, ktorý bol zabezpečený záložným právom RO nad akciami. Po porušení záväzku zo strany investora došlo k výkonu záložného práva a trestnému stíhaniu proti p. Spyridon Roussalis⁴⁸⁸. Pán Roussalis privatizoval potravinársky podnik v roku 1998. Medzi p. Roussalisom a rumunskými orgánmi nastali spory kvôli (i) nesplneniu povinnosti z privatizačnej zmluvy investovať do podniku 1,4 mil USD cez investičný nástroj („Continent SRL“) (ii) zlému manažmentu podniku, (iii) daňovým únikom, podvodom atď. Pán Roussalis tieto tvrdenia v arbitráži nielen že poprel, ale naopak tvrdil, že rumunské orgány sa cez trestné stíhanie/súdne konania dlhodobo úmyselne snažia pripraviť ho o jeho investíciu⁴⁸⁹. Žalobca začal v r 2006 arbitráž na základe RO GR BIT. Namietal porušenie nepriameho vyvlastnenia, FET/MST, FPS a porušenie čl 6 ECHR a čl. 1 prvého dodatkového protokolu. Žalobca požadoval kompenzáciu vo výške 115 mil USD. Tribunál v plnej miere zamietol nároky žalobcu v rozsudku 7.12.2011⁴⁹⁰. Tribunál odmietol rozhodnúť o protinároku Rumunska – stratené prostriedky z privatizácie⁴⁹¹.

2.5.6 S&T Oil v. Rumunsko

S&T Oil Equipment & Machinery Ltd. v. Romania (ICSID Case No. ARB/07/13)

487 Rompetrol v. Romania, Award, para. 278., v BALTAG Crina, 'Chapter 6 - §6.01 Investment Arbitration in Romania', in LEAUA Crenguta and BAIAS Flavius- Antoniu (eds), Arbitration in Romania: A Practitioner's Guide, (© Kluwer Law International; Kluwer Law International 2016) pp. 353 – 408

488 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, 11.037 – 11.038

489 PETERSON Luke Eric: Arbitrators reject greek investor's claims that Romanian tax enforcements and food safety inspections breached investment treaty; Romania must bear \$4 million of its legal costs. IAREporter 15. 12. 2011. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/arbitrators-reject-greek-investors-claims-that-romanian-tax-enforcements-and-food-safety-inspections-breached-investment-treaty-romania-must-bear-4-million-of-its-legal-costs/>

490 Spyridon Roussalis v. Romania (ICSID Case No. ARB/06/1). Rozsudok z 7.12.2011. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/233/roussalis-v-romania>

491 PETERSON Luke Eric: Arbitrators decline jurisdiction over Romania's counter-claim against investor; counter-claims popping up in other ICSID cases, particularly Ecuadorian oil disputes. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/arbitrators-decline-jurisdiction-over-romania-counter-claim-against-investor-counter-claims-popping-up-in-other-icsid-cases-particularly-ecuadorian-oil-disputes/>

Ďalšia z arbitráži proti Rumunsku, ktorá vznikla na pozadí privatizácie. Spor sa týkal sprivatizovania najväčšej chemickej továrne v Rumunsku. Privatizéri získali tovareň zjavne pod trhovú cenu - za 810.000 USD, ktorá nikdy nebola úplne zaplatená. V r 2004 sa investori rozhodli získať spoločnosť rozdeliť na osem nástupníckych spoločností, z ktorých 7 nadobudlo aktíva a boli so ziskom predané a ôsma spoločnosť nadobudla dlhy a bolo na ňu vyhlásené konkurzné konanie. Následne v r 2005 Rumunsko vypovedalo privatizačnú zmluvu pre porušenie privatizačných podmienok. V r 2007 investori sami vypovedali privatizačnú zmluvu údajne pre poškodzovanie dobrej povesti zo strany Rumunska.⁴⁹² Arbitráž bola začatá v r 2007 na základe RO US BIT. Žalobca požadoval kompenzáciu 140 mil EUR, arbitráž však bola zastavená, nakoľko žalobca neuhradil depozit⁴⁹³. Arbitráž je známa kvôli prísľubu financovania sporu zo strany advokátskej kancelárie, ktorá však nakoniec odmietla financovanie kvôli zamlčaniu detailov sporu zo strany žalobcu. Spoločnosť Juridica (financujúca entita) podobne nakoniec žiadala späť poskytnuté financovanie vo výške 3,2 mil EUR.⁴⁹⁴ Jeden z majiteľov spoločnosti S&T, p. Mihai Tanjaela bol v r 2011 odsúdený za trestný čin podvodu v súvislosti s inou privatizáciou v Rumunsku⁴⁹⁵.

2.5.7 Awdi v. Rumunsko

Hassan Awdi, Enterprise Business Consultants, Inc. and Alfa El Corporation v. Romania
(ICSID Case No. ARB/10/13)

Ďalšia arbitráž, ktorá vznikla na pozadí porušenia záväzkov z privatizačnej zmluvy a následného uplatnenia záložného práva štátu na akcie sprivatizovanej spoločnosti. V tomto prípade išlo o privatizáciu spoločnosti Rodipet SA, spoločnosti na distribúciu tlače. Spor sa zároveň týkal vlastníckeho práva k historickej budove, ktorá bola vrátená v rámci reštitúcie pôvodným majiteľom napriek tomu, že ju žalobcovia medzičasom kúpili.⁴⁹⁶ Žalobcovia a rumunský orgán pre obnovu štátneho majetku (AVAS) podpísali privatizačnú zmluvu na predaj akcií spoločnosti Rodipet, ktorá okrem iného stanovila nasledujúce záväzky pre žalobcov, zabezpečené dvoma zmluvami o záložnom práve na akcie (i) obchodné - zachovanie činnosti, dosiahnutie určitého obratu, hlavnú činnosť spoločnosti po dobu piatich

492 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, 11.043 – 11.052

493 S&T Oil Equipment & Machinery Ltd. v. Romania (ICSID Case No. ARB/07/13). Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/277/s-t-oil-v-romania>

494 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, 11.051

PETERSON Luke Eric: Former claimants in discontinued icsid case seek enforcement of a new ICSID costs award against third-party funder Juridica. <https://www.iareporter.com/articles/former-claimants-in-discontinued-icsid-case-seek-enforcement-of-a-new-icsid-costs-award-against-third-party-funder-juridica/>

495 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, 11.052

496 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, 11.055 – 11.058

rokov po prevode akcií, s dodatočnou povinnosťou navrhovateľov dosiahnuť za tieto päť rokov obrat, z ktorého by sa minimálne 70 % dosahovalo z hlavnej činnosti spoločnosti; (ii) sociálne - prevzatie záväzkov z kolektívnych pracovných zmlúv spoločnosti Rodipet; (iii) finančné - navyšovanie pracovného kapitálu a dodržanie programu technických investícií. (iv) reštrukturalizácia spoločnosti Rodipet. Štát splnil privatizačné záväzky k zániku daňových záväzkov/dlhov Rodipetu a prevodu vlastníctva akcií spoločnosti Rodipet, avšak problém nastal pri zabezpečení koncesie na pozemok pre predajné miesto spoločnosti Rodipet. Žalobcovia si nesplnili sociálne povinnosti (prepúšťanie, porušenie kolektívnych zmlúv) a porušili aj investičné a oznamovacie povinnosti, v nadväznosti na čo orgán AVAS uplatnil záložné právo a ukončil privatizačnú zmluvu 17. marca 2009. Pozemkovú koncesiu Rumunsko zabezpečilo cez zákon č 442/2004 pre žalobcov na 49 rokov, avšak rumunský ústavný súd zákon neskôr zrušil ako protiústavný. Čo sa týka historickej budovy Casa Soare, budova bola skonfiškovaná jej zákonným vlastníkom v roku 1950 a neskôr vyhlásená za chránenú národnú pamiatku. Po roku 1989 dedičia právoplatného vlastníka iniciovali reštitučné konanie. V roku 2005 rumunský Najvyšší súd nariadil vrátiť Casa Bucur dedičom právoplatného vlastníka. Žalobcovia boli vystáňovaní z priestorov a nedostali žiadnu kompenzáciu⁴⁹⁷. V r 2010 iniciovali žalobcovia arbitráž na základe RO USA BIT, namietajúc porušenie nepriameho vyvlastnenia, FET/MST, FPS, UC, svojvoľné/diskriminačné opatrenia a iné. Tribunál v rozsudku zo dňa 2. 3. 2015 zamietol väčšinu nárokov, ale priznal kompenzáciu 7,7 mil EUR za porušenie FET/MST⁴⁹⁸. Porušenie spočívalo v (i) rozhodnutí RO Ústavného súdu, ktorý vyhlásil za protiústavnú legislatívu poskytujúcu „územnú koncesiu“ (právo na užívanie v trvaní 49 rokov) na predajné miesta tlače (kiosky) pre spoločnosť Rodipet a (ii) nezaplatení kompenzácie za reštitúciu budovy.⁴⁹⁹ Žalobcovia boli v r 2014 odsúdení za spreneveru a legalizáciu príjmov z trestnej činnosti v súvislosti

497 Rozsudok Awdi v. Romania, rozsudok, para 52, 69, 79, 88, 99, 109 a ďalšie. V BALTAG Crina, 'Chapter 6 - §6.01 *Investment Arbitration in Romania*', in LEAUA Crenguta and BAIAS Flavius- Antoniu (eds), *Arbitration in Romania: A Practitioner's Guide*, (© Kluwer Law International; Kluwer Law International 2016), para 405 - 407

498 Hassan Awdi, Enterprise Business Consultants, Inc. and Alfa El Corporation v. Romania (ICSID Case No. ARB/10/13). Rozsudok z 2. 3. 2015. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/371/awdi-v-romania>

499 BALTAG Crina, 'Chapter 6 - §6.01 *Investment Arbitration in Romania*', in LEAUA Crenguta and BAIAS Flavius- Antoniu (eds), *Arbitration in Romania: A Practitioner's Guide*, (© Kluwer Law International; Kluwer Law International 2016), p 408

PETERSON Luke Eric: Awdi v. Romania case hinges on a contract promise by privatization agency and on handling of restitution of land to former pre-communist era owners. IAREporter 9. 3. 2015. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/awdi-v-romania-case-hinges-on-a-contract-promise-by-privatization-agency-and-on-handling-of-restitution-of-land-to-former-pre-communist-era-owners/>

s privatizáciou rumunských železníc začalo sa voči nim aj trestné stíhanie za privatizáciu Rodipet⁵⁰⁰.

2.5.8 Dede v. Rumunsko

Ömer Dede and Serdar Elhüseyni v. Romania (ICSID Case No. ARB/10/22)

Ďalšia z privatizačných arbitráží s podobným scenárom ako v prípade Spyridon Roussalis v. Romania. Po sprivatizovaní v r. 2004 60 % akcií S.C. Întreprinderea Mecanică de Utilaje SA Medgidia (IMUM) - najväčšej továrne na výrobu poľnohospodárskych nástrojov v Rumunsku následne privatizéri Emir Ozyasar a Constatin Radu rozpredali zariadenie továrne na súčiastky a v r 2006 previedli 55 % akcií na žalobcov Ömer Dede and Serdar Elhüseyni⁵⁰¹. Žalobcovia podpísali zábezpeku investičných záväzkov z privatizačnej zmluvy vo forme záložného práva štátu na akcie IMUM a bankovej záruky v hodnote 500 000 eur. Po štátnej kontrole v júli 2009 bola IMUM informovaná o neplnení privatizačných záväzkov a vymáhaní záruk na zabezpečenie investičných záväzkov.⁵⁰² Následne v r 2009 si štát uplatnil záložné právo na akcie a prevzal kontrolu nad podnikom. V danom čase už spoločnosť mala dlh 7 mil EÚ a 150 zamestnancov nedostávalo mzdu. V r 2010 boli zamestnanci prepustení a na spoločnosť bol vyhlásený konkurz.⁵⁰³ Žalobcovia iniciovali arbitráž v r 2010 na základe RO TUR BIT, požadovali kompenzáciu 2 mil EUR a žalovali porušenie nepriameho vyvlastnenia. Tribunál v rozsudku z 5. 9. 2013 rozhodol, že nemá jurisdikciu na riešenie sporu⁵⁰⁴. Žalobcovia nesplnili podmienku prístupu na arbitráž – uplatnenie nároku na miestnom súde⁵⁰⁵.

2.5.9 Gavazzi v. Rumunsko

Marco Gavazzi and Stefano Gavazzi v. Romania (ICSID Case No. ARB/12/25)

500 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, para 11.058

501 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, 11.053 – 11. 054

502 BALTAG Crina, 'Chapter 6 - §6.01 *Investment Arbitration in Romania*', in LEAUA Crenguta and BAIAS Flavius- Antoniu (eds), *Arbitration in Romania: A Practitioner's Guide*, (© Kluwer Law International; Kluwer Law International 2016), p 401,

Ömer Dede v. Romania, rozsudok z 5. 9. 2013, para. 54 et seq.

503 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, 11.053 – 11. 054

504 Ömer Dede and Serdar Elhüseyni v. Romania (ICSID Case No. ARB/10/22). Rozsudok z 5. 9. 2013.

Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/389/dede-v-romania>

505 PETERSON Luke Eric: Arbitrators dismiss claim against Romania because investor failed to exhaust remedies or comply with a local litigation requirement in treaty. IAREporter 12. 9. 2013. Dostupné ne <https://www.iareporter.com/articles/arbitrators-dismiss-claim-against-romania-because-investor-failed-to-exhaust-remedies-or-comply-with-a-local-litigation-requirement-in-treaty/>

Nasledujúci prípad je pokračovaním v rade neúspešných privatizácií, ktoré napriek pochybeniu privatizérov skončili pred tribunálom, ktorý im priznal kompenzáciu. V r 1999 bola sprivatizovaná oceľiareň Socomet v Otelu Rosu (70% akcií) za cenu 517.000 EUR, pričom privatizéri sa v zmluve zaviazali preinvestovať do oceľiarne 20 mil USD a štátny orgán AVAS sa zaviazal reštrukturalizovať dlhy spoločnosti voči štátu a odpustiť pokuty. Medzi investormi a štátom nastali nezhody ohľadne vzájomných záväzkov z privatizácie Socomet. Zmena reštrukturalizácie dlhu bola podľa investorov menej priaznivá a zmrazenie účtov investorov údajne poškodilo. Socomet v auguste 2002 podal návrh na vyhlásenie konkurzu. AVAS v komerčnej arbitráži žiadal vrátenie akcií Socomet a odškodné 14 miliónov USD za údajné zlé riadenie spoločnosti žalobcami. Zamietavý arbitrážny rozsudok zrušil odvolací súd v Bukurešti, ktorý anuloval dohodu o predaji akcií bez kompenzácie, čo potvrdil rumunský Najvyšší súd v roku 2012.⁵⁰⁶ V r 2012 iniciovali žalobcovia arbitráž na základe RO IT BIT, požadovali kompenzáciu 30 mil USD a žalovali porušenie nepriameho vyvlastnenia a FET/MST. Rumunsko si neúspešne uplatnilo protinárok 20 mil USD. Na oceľiareň bol medzičasom v 2013 vyhlásený konkurz. Rozsudok z r. 2017 priznal porušenie nepriameho vyvlastnenia a FET/MST, pridelená výška kompenzácie nie je známa.⁵⁰⁷

2.5.10 Alpiq v. Rumunsko

Alpiq AG v. Romania (ICSID Case No. ARB/14/28)

Švajčiarska spoločnosť Alpiq AG uzavrela prostredníctvom dcérskych spoločností zmluvu o dodávke elektriny so štátnym podnikom Hidroelectrica. Išlo o dlhodobú zmluvu uzavretú bez verejného obstarávania, ktorá umožňovala nákup elektriny za cenu omnoho nižšiu než bola trhová cena. Zmluva bola pre štátny podnik Hidroelectrica nevýhodná (jedna z viacerých) a na podnik bolo nakoniec vyhlásené konkurzné konanie, pričom dlh v roku 2011 – 2012 bol vyše miliardy EUR. V r 2013 správca konkurznej podstaty vypovedal tieto nevýhodné dlhodobé zmluvy (vrátane zmlúv dcérskych spoločností Alpiq) a stovky ďalších

506 CHARLOTIN Damien: Newly-published decisions in Gavazzi v. Romania reveal ICSID tribunal's reasons for finding that commercial award qualifies as an investment, and for denying jurisdiction over counterclaims. IARporter 28. 3. 2018. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/newly-published-award-in-gavazzi-v-romania-reveals-icsid-tribunal-reasons-for-finding-that-commercial-award-qualifies-as-an-investment-and-for-denying-jurisdiction-over-counterclaims/>

507 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, 11.059 – 11. 061 Marco Gavazzi and Stefano Gavazzi v. Romania (ICSID Case No. ARB/12/25). Rozsudok z 18. 4. 2017.

Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/479/gavazzi-v-romania> ISHIKAWA Tomoko. *Marco Gavazzi and Stefano Gavazzi v Romania A New Approach to Determining Jurisdiction over Counterclaims in ICSID Arbitration?* In KINNEAR and MCLACHLAN (eds). *ICSID Review - Foreign Investment Law Journal*. Jan 2017)

zmlúv Hidroelectrica prerokoval. V nadväznosti na tieto opatrenia spoločnosť Hidroelectrica opäť začala tvoriť zisk a bola schopná splatiť svoje dlhy, v dôsledku čoho súd skončil konkurzné konanie. Po vypovedaní zmlúv s dcérskymi spoločnosťami Alpiq inicioval žalobca v r 2014 arbitráž⁵⁰⁸. Arbitráž bola začatá na základe RO CH BIT a ECT, žalobca namietal porušenie nepriameho vyvlastnenia a FET/MST a žiadal kompenzáciu 450 mil USD. Rozsudkom z 9. 11. 2018 boli nároky žalobcu zamietnuté, zrušovacie konanie stále prebieha.

509

2.5.11 Micula II v. Rumunsko

Ioan Micula, Viorel Micula and others v. Romania (II) (ICSID Case No. ARB/14/29)

Po priaznivom výsledku prvej arbitráže iniciovali v r 2014 Miculovci druhú arbitráž. V tomto prípade išlo o nasledujúce dva nároky: (i) údajná neschopnosť Rumunska riadne presadzovať svoje daňové zákony mala spôsobiť poškodenie podniku na výrobu alkoholických nápojov bratov Miculovcov výrobkami z čierneho trhu a (ii) jednostranná zmena ceny minerálnej vody zo strany Rumunska mala poškodiť žalobcov kvôli ich dlhodobej kúpnej zmluve so štátnym podnikom.⁵¹⁰ Žalobcovia iniciovali arbitráž v r 2014, namietajúc porušenie FET/MST, FPS, svojvoľné/diskriminačné opatrenia a UC. V rozsudku z 5.3.2020 tribunál rozhodol, že nemá právomoc rationae temporis na jednu z dvoch investícií (podnik s minerálnou vodou) a pri druhej investícii (podnik s alkoholickými nápojmi), tribunál rozhodol, že údajné zlyhanie Rumunska pri kontrole nelegálneho čierneho trhu s alkoholickými nápojmi nepredstavuje porušenie BIT. Investori podali 13. 7. 2020 návrh na zrušenie arbitrážneho rozsudku. Ad hoc výbor ICSID dňa 4. januára 2022 zamietol návrh investorov na zrušenie arbitrážneho rozsudku z roku 2020.⁵¹¹

508 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, 11.064 – 11.069

509 Alpiq AG v. Romania (ICSID Case No. ARB/14/28). Dostupné na

<https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/568/alpiq-v-romania>

BOHMER Lisa: Romania round-up: two under-the-radar bit tribunals, claimant in ICSID dispute decries

UNESCO classification, and newly-uncovered ICC arbitrations. IAREporter 4. 8. 2021. Dostupné na

<https://www.iareporter.com/articles/romania-round-up-with-tribunals-in-place-more-details-emerge-about-under-the-radar-bit-arbitrations-claimant-in-icsid-dispute-decries-unesco-classification-and-two-newly-discovered-icc-arbitration/>

510 BOHMER Lisa: Analysis: in second Micula v. Romania award, arbitrators decide that Romania did not fail to rein in illegal black market for alcoholic beverages. IAREporter 9. 3. 2020. Dostupné na

<https://www.iareporter.com/articles/analysis-in-second-micula-v-romania-award-arbitrators-decide-that-romania-did-not-fail-to-rein-in-illegal-black-market-for-alcoholic-beverages/>

Ioan Micula, Viorel Micula and others v. Romania (II) (ICSID Case No. ARB/14/29). Rozsudok z 5.3.2020

<https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/569/micula-v-romania-ii>

511 BOHMER Lisa: ICSID ad hoc committee dismisses investors' bid to annul second Micula v. Romania award

2.5.12 Fin.Co.Ge.Ro Spa v. Rumunsko

Fin.Co.Ge.Ro Spa v. Romania

Spor sa týkal koncesných zmlúv na výstavbu nehnuteľností v mestách Constanta a Braila a dohody o výstavbe medzinárodného letiska v blízkosti miest Braila a Galati. Projekty sa neuskutočnili, žalobca obvinil štát z nedodržania zmluvných záväzkov⁵¹² a inicioval arbitráž v r 2015 na základe RO IT BIT, požadujúc kompenzáciu 327.00 mil EUR. Rozsudok z r 2019 zamietol nároky žalobcu.⁵¹³

2.5.13 Gabriel Resources v. Rumunsko

Gabriel Resources Ltd. and Gabriel Resources (Jersey) v. Romania (ICSID Case No. ARB/15/31)

Spoločnosť Rosja Montana Gold Corporation je dcérskou spoločnosťou žalobcov, ktorá získala v r 1999 licenciu na ťažbu jedného z najväčších ložísk zlata a striebra v Európe. Ťažba bola zastavená kvôli protestom občianskej spoločnosti a ochranárov ŽP. Prípado je medializovaný a sú podozrenia z korupcie štátnych úradov. Pre celkový obraz je potrebné doplniť, že koncesie/licencie boli vydané bez verejnej súťaže štátnemu podniku, ktorý ich neskôr bez odplaty previedol na RMGC, pričom štát mal získať iba 2% z výnosu. Spoločnosť Gabriel Resources je malá spoločnosť bez aktivity/kapitálu vytvorená osobitne pre ťažbu v Rumunsku. Projekt ťažby v Rosja Montana nikdy neprešiel do hotovej fázy.⁵¹⁴ P. Gabriel Jersey vlastnil 81 % spoločnosti Rosja Montana Gold Corporation - RMGC, ktorá v rokoch 1999-2000 získala dve licencie: koncesiu na ťažbu zlata a striebra v Rosia Montana (Transylvánia, stredozaпад Rumunska) a licencie na prieskum pre región Bucium. Rumunsko však nevydalo environmentálne povolenie potrebné pre ťažbu.⁵¹⁵ V r 2021 bola banická oblasť Rosja Montana zapísaná do zoznamu UNESCO. Konkrétne ložisko zlata Rosia

IAReporter 5. 1. 2022. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/icsid-ad-hoc-committee-dismisses-investors-bid-to-annul-second-micula-v-romania-award/>

512 DJANIC Vladislav: Romania defeats BIT claim worth upwards of eur 300 million. IAReporter 3. 2. 2020. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/romania-defeats-bit-claim-worth-upwards-of-eur-300-million/>

513 Fin.Co.Ge.Ro Spa v. Romania. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/1027/fin-co-ge-ro-v-romania>

514 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, 11.070 – 11.073

515 BOHMER Lisa: After a year of sparring over confidentiality, full details of miner's legal arguments finally surface in \$4.4 billion claim against Romania. IAReporter 17. 7. 2018. Dostupné na: <https://www.iareporter.com/articles/after-a-year-of-sparring-over-confidentiality-full-details-of-miners-legal-arguments-finally-surface-in-4-4-billion-claim-against-romania/>

Montana bolo pod menom Alburnus Maior využívané už v roku 106 n. l. Rímskou ríšou; podľa UNESCO tak lokalita „demonštruje spojenie importovanej rímskej banskej technológie s miestne vyvinutými technikami, ktoré sú inde neznáme z takej ranej éry“⁵¹⁶. Tribunál pripustil predloženie zápisu do zoznamu UNESCO v konaní⁵¹⁷. Ešte pred zápisom do zoznamu UNESCO? V r 2018 tribunál čiastočne pripustil vstup *amicus curiae* pre tri neziskové organizácie: Greenpeace Rumunsko a Independent Centre for the Development of Environmental Resources (ICDER)⁵¹⁸. Žalobcovia iniciovali v r 2015 arbitráž na základe RO CA BIT a RO UK BIT, požadujú kompenzáciu štyri miliardy USD za údajné porušenie FET/MST, FPS, nepriameho vyvlastnenia, NT a UC. Konanie stále prebieha⁵¹⁹.

2.5.14 Nova Group v. Rumunsko

Nova Group Investments, B.V. v. Romania (ICSID Case No. ARB/16/19)

P. Dan Adamescu, rumunský podnikateľ s DE občianstvom, bol spoločníkom v holandskej spoločnosti Nova Group Investment B.V. P. Adamescu bol zároveň jediným akcionárom v RO poisťovni Astra Asigurari a spoločnosti Media Holding. V r 2016 iniciovala spoločnosť Nova Group arbitráž kvôli krokom rumunskej vlády, ktoré údajne viedli k vyhláseniu konkurzu na poisťovňu Astra Asigurari. Konkrétne, v roku 2014 umiestnil rumunský úrad pre finančný dohľad spoločnosť Astra Asigurari pod nútenú správu pod dohľadom KPMG, nakoľko nezískala kapitál potrebný na zachovanie solventnosti. Po nevydarenej reštrukturalizácii bola v r 2015 spoločnosti Astra prevádzkovú licenciu odňatá koncom roka bukureštský súd začal konkurzné konanie.⁵²⁰ Proti manažérovi Novy Alexandrovi Adamescu a jeho otcovi Danovi Adamescu tiež prebehlo trestné stíhanie pre trestný čin podplácania,

516 <https://whc.unesco.org/en/list/1552/>

BOHMER Lisa: Romania round-up: two under-the-radar bit tribunals, claimant in ICSID dispute decries UNESCO classification, and newly-uncovered icc arbitrations. IAREporter 4. 8. 2021. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/romania-round-up-with-tribunals-in-place-more-details-emerge-about-under-the-radar-bit-arbitrations-claimant-in-icsid-dispute-decries-unesco-classification-and-two-newly-discovered-icc-arbitration/>

517 BOHMER Lisa: ICSID tribunal admits unesco classification of mining site into the record. IAREporter 29. 10. 2021. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/icsid-tribunal-admits-unesco-classification-of-mining-site-into-the-record/>

518 BALTAG Crina. 'The Role of Amici Curiae in Light of Recent Developments in Investment Treaty Arbitration: Legitimizing the System?', in KINNEAR Meg and MCLACHLAN Campbell (eds). ICSID Review - Foreign Investment Law Journal. (Oxford University Press 2020, Volume 35 Issue 2) pp. 279 - 310

Gabriel Resources Ltd and Gabriel Resources (Jersey) Ltd v Romania, ICSID Case No ARB/15/31, Procedural Order No 19 (7 December 2018).

519 Gabriel Resources Ltd. and Gabriel Resources (Jersey) v. Romania (ICSID Case No. ARB/15/31. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/632/gabriel-resources-v-romania>

520 WILLIAMS Zoe: Romania faces new investment arbitration brought by Dutch investor. Dostupné na: <https://www.iareporter.com/articles/romania-faces-new-investment-arbitration-brought-by-dutch-investor/>

legalizácie príjmov z trestnej činnosti a sprenevery. P. Dan Adamescu bol právoplatne odsúdený za podplácanie a zomrel vo väzení. P. Alexander Adamescu sa zdržiava v Londýne, Rumunsko preto vydalo európsky zatýkací rozkaz (EZR) a požiadalo o jeho vydanie zo Spojeného kráľovstva⁵²¹. V r 2020 odmietol britský High Court of Justice odvolanie proti vydaniu do Rumunska⁵²². Požadovaná kompenzácia ani údajné porušenia BIT nie sú známe a arbitráž stále prebieha⁵²³. Prípád je zaujímavý pre oprávnenia tribunálu vydávať predbežné opatrenia vo vzťahu k trestnému stíhaniu. Tribunál považoval bez prerušenia arbitráže nariadil späťvzatie európskeho zatýkacieho rozkazu a súvisiacej žiadosti o vydanie z dôvodu hrozby uväznenia p. Alexandra Adamescu, odmietol však nariadiť späťvzatie národného rumunského zatýkacieho rozkazu, nakoľko to nebolo potrebné na ochranu schopnosti zástupcu strany zúčastniť sa na arbitráži⁵²⁴.

2.5.15 Alverley and Germen v. Rumunsko

Alverley Investments Limited and Germen Properties Ltd v. Romania (ICSID Case No. ARB/18/30)

Spor sa týka prevodu práva užívania nehnuteľnosti za účelom výstavby multifunkčného centra (nákupné centrum, kancelárie, rezidencie, atď.). Rumunsko podniklo viacero krokov s cieľom vyšetriť a zvrátiť transakciu medzi developermi a rumunskou univerzitou, ktorá poskytla práva využívať veľký pozemok na výstavbu multifunkčného centra. Príčinou arbitráže je údajne zhabanie majetku kvôli trestnému činu korupcie.⁵²⁵ V štruktúre žalobcov je údajne zapojený rumunský podnikateľ Gabriel Popoviciu, ktorý bol odsúdený za trestný čin korupcie a ktorého Rumunsko žiadalo vydať zo Spojeného kráľovstva – podobne ako v spore

521 KABRA Ridhi: Nova Group v. Romania provisional measures order surfaces; arbitrators affirm power to enjoin criminal proceedings, but decline to do so. IARepoter 18. 10. 2017. Dostupné na

<https://www.iareporter.com/articles/nova-group-v-romania-provisional-measures-order-surfaces-arbitrators-affirm-power-to-enjoin-criminal-proceedings-but-decline-to-do-so/>

522 IARepoter: Balkans round-up: an update on cases against Romania, Bosnia, Kosovo, and Albania.

IARepoter 4. 3. 2021. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/balkans-round-up-an-update-on-cases-against-romania-bosnia-kosovo-and-albania/>

523 Investment Arbitration in Central and Eastern Europe, Law and Practice, 11.074 – 11.076

Nova Group Investments, B.V. v. Romania (ICSID Case No. ARB/16/19). Dostupné na

<https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/718/nova-group-v-romania>

IARepoter: Balkans round-up: an update on cases against Romania, Bosnia, Kosovo, and Albania. IARepoter.

4. 3. 2021. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/balkans-round-up-an-update-on-cases-against-romania-bosnia-kosovo-and-albania/>

524 OBERSTEINER Thomas, 'Provisional Measures under ICSID Rules: The Power of Tribunals to Interfere with Domestic Criminal Proceedings', in SCHERER Maxi (ed), *Journal of International Arbitration*, (© Kluwer Law International; Kluwer Law International 2020, Volume 37 Issue 5) pp. 607 - 634

525 WILLIAMS Zoe: Romania faces new intra-eu bit claim brought by Cypriot companies Bladon enterprises Ltd and Germen properties ltd. IARepoter 24. 8. 2018. Dostupné na

<https://www.iareporter.com/articles/romania-faces-new-intra-eu-bit-claim-brought-by-cypriot-companies/>

Nova Group Investments v Romania. V tomto prípade však tribunál zamietol žiadosť o žalobcov o vydanie predbežného opatrenia, ktorým by zabránil Rumunsku v snahe o extradíciu.⁵²⁶ Nie je známa požadovaná výška kompenzácie ani údajné porušenia BIT. Tribunál v rozsudku z dňa 16. 3. 2022 zamietol všetky nároky žalobcov a prisúdil plnú náhradu trov právneho zastúpenia štátu žalobcovi.⁵²⁷

2.5.16 LSG Building Solutions and others v. Rumunsko

Anina Pro Invest Ltd, Core Value Capital GmbH, Core Value Investments GmbH & Co KG Gamma and others v. Romania (ICSID Case No. ARB/18/19)

V r 2018 bola proti Rumunsku na základe ECT iniciovaná žaloba viacerých EU (holandských, rakúskych, nemeckých a cyperských) spoločností podnikajúcich v oblasti obnoviteľnej energie, vrátane LSG Building Solutions GmbH spolu so skupinou subjektov: Pressburg UK GmbH (DE), Green Source Consulting GmbH (AT), Solluce Romania 1 B.V. (NL), Risen Energy Solar Project GmbH (DE), Core Value Investments GmbH & Co KG Gamma (DE), Core Value Capital GmbH (AT), SC LJG Green Source Energy Beta SRL (RO), Anina Pro Invest Ltd (CY), Giust Ltd (CY.) Rumunsko v r 2004 zaviedlo systém obchodovateľných zelených certifikátov na podporu investícií do obnoviteľnej energie. Systém bol založený na kvótach certifikátov, ktoré boli maloobchodní dodávatelia zo zákona povinní nakupovať od akreditovaných výrobcov obnoviteľnej energie. Systém bol založený na kombinácii trhovej ceny a ceny zeleného certifikátu. O tento systém však nebol veľký záujem, čo ohrozilo splnenie energetického mixu na r 2010 podľa práva EÚ. Preto od roku 2008 výrobcovia fotovoltatiky dostávali viac zelených certifikátov na MWH ako iní (napr. vodná energia). V rokoch 2010 a 2012 bol ďalej zavedený nákup zelených certifikátov za minimálnu cenu, zatiaľ čo ročné kvóty obnoviteľnej energie sa mali zvyšovať. Tieto legislatívne zmeny podnietili žalobcov investovať v rokoch 2010 až 2013 do piatich fotovoltatických elektrární v južnom Rumunsku. Zvýšenie podpory pre obnoviteľnú energiu však spôsobilo rast

526 DAHLQUIST Joel And PETERSON Luke Eric: In new interim measures ruling, arbitrators decline to order state to drop pursuit of domestic extradition proceedings; tribunal presses claimants to reveal more about who lies behind them, but rejects security for costs request. IARporter 19. 9. 2019. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/in-new-interim-measures-ruling-arbitrators-decline-to-order-state-to-drop-pursuit-of-domestic-extradition-proceedings-tribunal-presses-claimants-to-reveal-more-about-who-lies-behind-them-but-reject/>

Alverley Investments Limited and Germen Properties Ltd v. Romania (ICSID Case No. ARB/18/30). Rozsudok z 16. 3. 2022. Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/930/alverley-and-germen-v-romania>

527 BOHMER Lisa: ICSID tribunal dismisses real estate claim against Romania. IARporter 17. 3. 2022. Dostupné na: <https://www.iareporter.com/articles/icsid-tribunal-dismisses-real-estate-claim-against-romania/>

spotrebiteľských cien energie, preto od konca roka 2012 Rumunsko avizovalo zmeny. V opatrení z júna 2013 boli dva zo šiestich certifikátov pre výrobcov fotovoltatiky pozastavené do roku 2017 a zaviedli sa aj ďalšie obmedzenia predaja obnoviteľnej energie. Ďalej v roku 2014 bola skrátaná časová platnosť certifikátov, bola zrušená záruka nákupu a bola prijatá pomoc priemyselným používateľom splniť cenu za ich kvótu certifikátov. Vláda tiež začala znižovať kvóty. Tieto reformy však nestačili. Následne v rokoch 2017 a 2018 boli certifikáty pozastavené do roku 2024 (neskôr iba 2020); maximálne ceny certifikátov boli znížené spolu s pokutou pre dodávateľov, ktorí nemohli získať požadované kvóty a výrazne sa zvýšil odvod pre regulátora. Tieto zmeny prispeli k iniciovaniu arbitráže v r 2018 zo strany žalobcov na základe ECT, ktorí žiadali odškodnenie vo výške približne 150 miliónov EUR. Tribunál rozhodol o porušení FET a svojvoľného zaobchádzania. Kompenzácia bude rozhodnutá vo fáze kvantum⁵²⁸.

2.5.17 Petrochemical v. Rumunsko

Petrochemical Holding GmbH v. Romania (ICSID Case No. ARB/19/21)

Spor sa údajne týka v rumunskej ropnej rafinérii RAFO. Rakúska spoločnosť Petrochemical Holding GmbH sa stala väčšinovým akcionárom v RAFO v roku 2007 s cieľom modernizácie rafinérie, ktorá mala byť podporená rumunskou štátnou zárukou vo výške 330 miliónov eur. Rafinéria RAFO bola v roku 2008 zatvorená údajne za účelom modernizácie, neskôr však už nebola znovu otvorená, rafinéria sa v roku 2016 dostala do platobnej neschopnosti a začiatkom roka 2018 bola ponúknutá na predaj. V decembri 2018 rumunský finančný úrad inicioval konkurzné konanie údajne kvôli nezaplateným daniam (približne 2 milióny USD). Žalobca začal v r 2019 arbitrážne konanie na základe ECT. Spor stále prebieha, výška žiadanej kompenzácie ani údajné porušenia ECT nie sú známe⁵²⁹.

528 CHARLOTIN Damien: Analysis: ICSID tribunal in LSG v. Romania dismisses intra-eu and multi-party objections; tribunal majority finds that radical changes to Romania's renewable energy regime breached ECT. IAREporter 18. 7 2022. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/analysis-icsid-tribunal-in-lsg-v-romania-dismisses-intra-eu-and-multi-party-objections-tribunal-majority-finds-that-radical-changes-to-romanas-renewable-energy-regime-breached-ect/>

Anina Pro Invest Ltd, Core Value Capital GmbH, Core Value Investments GmbH & Co KG Gamma and others v. Romania (ICSID Case No. ARB/18/19). Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/870/lsg-building-solutions-and-others-v-romania>

529 BOHMER Lisa: Austrian petrochemical company initiates ICSID arbitration against romania. IAREporter 10. 7. 2019. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/austrian-petrochemical-company-initiates-icsid-arbitration-against-romania/>

Petrochemical Holding GmbH v. Romania (ICSID Case No. ARB/19/21). Dostupné na

<https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/972/petrochemical-v-romania>

BOHMER Lisa: Three are in place to hear dispute over Romanian oil refinery. IAREporter 18. 2. 2020. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/three-are-in-place-to-hear-dispute-over-romanian-oil-refinery/>

2.5.18 EP Wind v. Rumunsko

EP Wind Project (Rom) Six Ltd. v. Romania (ICSID Case No. ARB/20/15)

Spoločnosť EP Wind Project (Rom) Six, dcérska spoločnosť žalobcu EP Global Energy (CY), investovala do 80 MW veternej farmy v Chirnogeni, pričom na projekt z r 2014 prispela EBRD sumou 118 mil USD. Žalobca začal arbitráž v r 2020 na základe ECT. Pravdepodobnou príčinou sporu je opäť zmena legislatívy k obnoviteľným zdrojom z r 2017 (obmedzenie predaja tzv. zelených certifikátov).⁵³⁰

2.5.19 Fin.Doc and others v. Rumunsko

Fin.Doc S.r.l., Domenica Gazineo, En.Doc S.r.l. and others v. Romania (ICSID Case No. ARB/20/35)

V tomto prípade ide o spoločnú arbitráž 44 akcionárov elektrární (CY, CZ, DE, GR, IT, LU, TUR). Arbitráž bola iniciovaná v r 2021 na základe ECT kvôli zmene úpravy dotácií pre výrobu energie z obnoviteľných zdrojov (zmeny úpravy zelených certifikátov), t. j. rovnaká podstata sporu ako v prípade arbitráže LSG Building Solutions and others v. Rumunsko a EP Wind v. Rumunsko. Nie je známa požadovaná kompenzácia ani údajné porušenie konkrétnych článkov ECT. Spor stále prebieha.⁵³¹

2.5.20 Sukyas v. Rumunsko (I)

Jak Sukyas v. Romania (I) (PCA Case No. 2020-53)

Bratia Jak Sukyas (USA) a Edward Sukyas (CA) iniciovali v r 2020 arbitráže vo veci reštitúcie majetku znárodneného za bývalého komunistického režimu. Konkrétne išlo o neúspešnú reštitúciu filmovej spoločnosti Cinegrafia Romana (CIRO Films), ktorá bola znárodnená rodine žalobcov v r 1948. V rámci prechodu na trhovú ekonomiku a aj

530 EP Wind Project (Rom) Six Ltd. v. Romania (ICSID Case No. ARB/20/15). Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/1039/ep-wind-v-romania>
IAReporter: Wind farm investor initiates ECT arbitration against Romania. IAReporter 19. 5. 2020. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/wind-farm-investor-initiates-ect-arbitration-against-romania/>

531 BOHMER Lisa: Three are named to hear pv investors v. Romania arbitration. IAReporter 31. 5. 2021.. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/three-are-named-to-hear-pv-investors-v-romania-arbitration/>
BOHMER Lisa: 44 renewables investors initiate ECT arbitration against Romania. IAReporter 18. 9. 2020. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/44-renewables-investors-initiate-ect-arbitration-against-romania/>

Fin.Doc S.r.l., Domenica Gazineo, En.Doc S.r.l. and others v. Romania (ICSID Case No. ARB/20/35). Dostupné na <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/1089/fin-doc-and-others-v-romania>

v súvislosti s vstupom do EÚ bola prijatá legislatíva upravujúca reštitúciu, podľa ktorej si žalobcovia uplatnili reštitučný nárok. Nároky žalobcov však boli v r 2017 zamietnuté. Žalobcovia preto iniciovali arbitráže v r 2020 na základe RO US BIT a RO CA BIT, požadujúc kompenzáciu 100 mil USD (podľa RO US BIT).⁵³² Žalobcovia mimo arbitráže iniciovali aj konanie pred US súdom na základe zákona o zahraničných suverénnych imunitách.

2.5.21 Sukyas v. Rumunsko (II)

Edward Sukyas v. Romania (II) (PCA Case No. 2020-54)

Ide o paralelnú arbitráž s arbitrážou Jak Sukyas v. Romania, v tomto prípade iniciovanú na základe RO CA BIT⁵³³.

2.5.22 KELAG-KARNTNER a ďalší v. Rumunsko

KELAG-Kärntner Elektrizitäts-Aktiengesellschaft and others v. Romania (ICSID Case No. ARB/21/54)

Rakúska spoločnosť KELAG-Kärntner Elektrizitäts-Aktiengesellschaft a štyri jej rakúske a rumunské pobočky začali arbitráž proti Rumunsku 1. novembra 2021 na základe Zmluvy o energetickej charte (ECT). Spoločnosť KELAG údajne investovala v RO do troch veterných elektrární, ktoré prevádzkujú rumunskí spolužalobcovia spoločnosti KELAG. Pravdepodobnou príčinou arbitráží je opäť zmena legislatívy pre obnoviteľné energie – zníženie kvót nákupu zelených certifikátov z r 2014.⁵³⁴

2.5.23 Clara Petroleum v Rumunsko

532 BOHMER Lisa: Romania is hit with another treaty-based arbitration, arising out of its regime for restitution of assets taken during the communist era. IAReporter 26. 2. 2020. Dostupné na

<https://www.iareporter.com/articles/romania-is-hit-with-another-treaty-based-arbitration-arising-out-of-its-regime-for-restitution-of-assets-abusively-taken-during-the-communist-era/>

BOHMER Lisa: Romania round-up: two under-the-radar BIT tribunals, claimant in ICSID dispute decries UNESCO classification, and newly-uncovered icc arbitrations. Dostupné na 4. 8. 2021. Dostupné na

<https://www.iareporter.com/articles/romania-round-up-with-tribunals-in-place-more-details-emerge-about-under-the-radar-bit-arbitrations-claimant-in-icsid-dispute-decries-unesco-classification-and-two-newly-discovered-icc-arbitration/>

Jak Sukyas v. Romania (I) (PCA Case No. 2020-53. Dostupné na

<https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/1061/sukyas-v-romania-i->

533 Edward Sukyas v. Romania (II) (PCA Case No. 2020-54). Dostupné na

<https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/cases/1199/sukyas-v-romania-ii->

534 IAReporter : Austrian wind farm investors lodge ICSID claim against Romania. IAReporter 1. 11. 2021.

Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/austrian-wind-farm-investors-lodge-icsid-claim-against-romania/>

KELAG-Kärntner Elektrizitäts-Aktiengesellschaft and others v. Romania (ICSID Case No. ARB/21/54).

Dostupné na [KELAG and others v. Romania | Investment Dispute Settlement Navigator | UNCTAD Investment Policy Hub](#)

Britská spoločnosť Clara Petroleum iniciovala 1.4.2022 arbitrážne konanie proti Rumunsku na základe ECT. Podstata sporu je nezverejnená, avšak pravdepodobne súvisí s prieskumom a ťažbou ropy. Rumunsko a spoločnosť Clara Resources podpísali vo februári 2011 koncesnú zmluvu na prieskum, rozvoj a ťažbu ropy v oblasti EX – TULCA v západnom Rumunsku. V r 2012 schválila koncesnú zmluvu rumunská vláda. Oblasť EX – TULCA bola spomínaná v správach o protestoch proti hydraulickému štiepeniu⁵³⁵.

2.5.24 Plaza Centers v Rumunsko

Holandská spoločnosť Plaza Centers⁵³⁶ iniciovala investičnú arbitráž 16. 5. 2022 proti Rumunsku na základe RO NL BIT⁵³⁷ v súvislosti s neúspešným realitným projektom „Casa Radio“ (tiež nazývaného Projekt centra Dambovita). Predbežné informácie o spore sú nasledovné: Projekt bol začatý na základe dohody o verejno-súkromnom partnerstve z roku 2007 medzi investorom a vládou o výstavbe nových nákupných a zábavných centier v Bukurešti. Projekt sa oneskoril kvôli finančnej kríze v roku 2008. Spoločnosť Plaza Centers prešla reštrukturalizáciou a v čase začatia arbitráže predávala svoje aktíva, v súvislosti s čím uzavrela zmluvu o budúcej kúpnej zmluve na predaj svojej dcérskej spoločnosti vlastniacej 75 % podiel v projekte Casa Radio. Predaj sa má uskutočniť do 31. decembra 2022⁵³⁸.

2.5.25 Aderlyne v Romania

Spoločnosť Aderlyne Limited (registrovaná na Cypre, ale ovládaná rumunským obchodníkom s elektrinou) iniciovala arbitráž na základe ECT v máji 2022. Spor sa týka projektu obnoviteľnej energie, s najväčšou pravdepodobnosťou tiež ide o spor zo zmeny legislatívy k obnoviteľným zdrojom (zelené certifikáty). Ide v poradí o piatu arbitráž proti Rumunsku z legislatívnej zmeny podpory energie z obnoviteľných zdrojov⁵³⁹.

535 IAREporter: UK investor lodges ECT claim against romania. IAREporter 4. 4. 2022. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/uk-investor-lodges-ect-claim-against-romania/>

536 Spoločnosť je kótovaná na burze v Spojenom kráľovstve a Poľsku.

537 Arbitráž bola začatá po ratifikovaní plurilaterálnej dohody o ukončení intra EU BITs oboma stranami, avšak oznámenie o spore bolo doručené skôr.

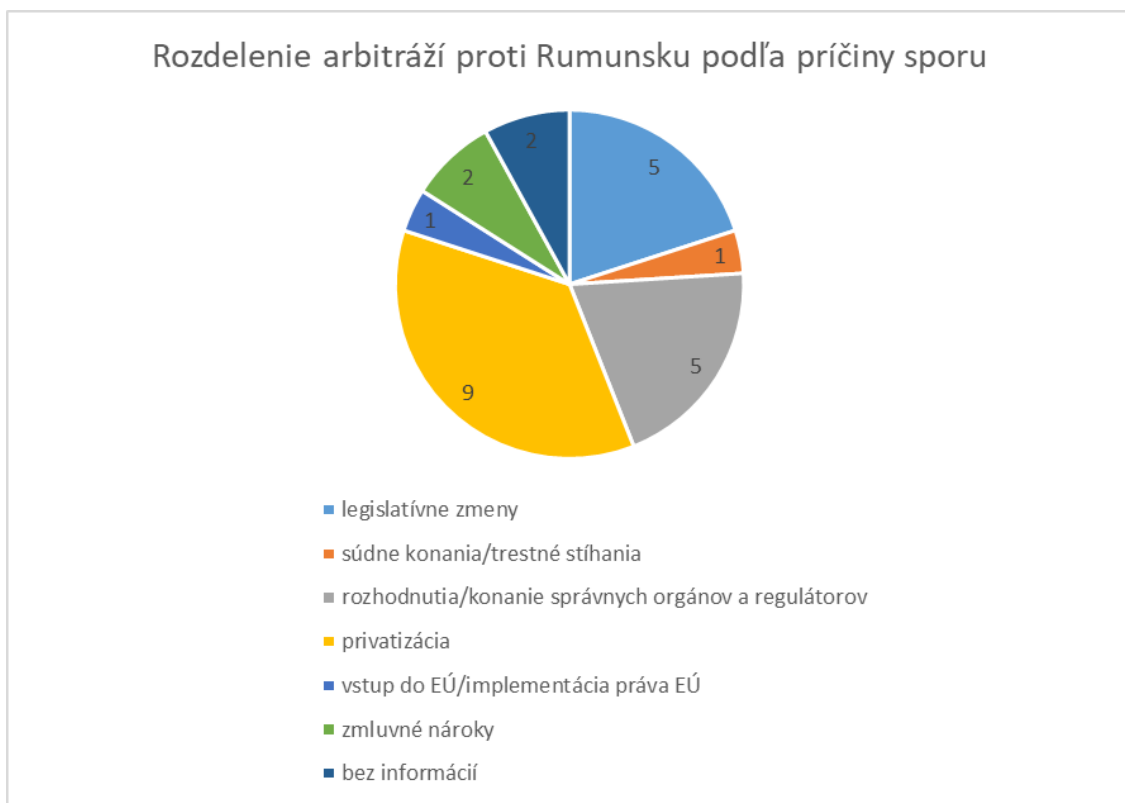
538 IAREporter: [Updated] Dutch real estate investor lodges ICSID claim against Romania. IAREporter 5. 6. 2022. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/dutch-real-estate-investor-lodges-icsid-claim-against-romania/>

539 IA Reporter: Another renewable energy investor lodges ICSID arbitration against Romania. IAREporter 4. 5. 2022. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/another-renewable-energy-investor-lodges-icsid-arbitration-against-romania/>

Závery z arbitráží proti Rumunsku

Proti Rumunsku bolo vedených spolu 25 arbitráží. Nižšie sú arbitráže rozdelené podľa (i) príčiny sporu a (ii) podľa výsledku konania. Čo sa týka príčin, najpočetnejšia je skupina sporov z privatizácií, po ktorej nasleduje skupina sporov zo zmeny legislatívy k podpore obnoviteľnej energie. Pri výsledkoch je najviac prebiehajúcich sporov, takže úspešnosť štátu/žalobcov bude možné vyhodnotiť až neskôr. Zaujímavé je, že žiaden spor sa neskončil urovnaním.

(i) Rozdelenie arbitráží vedených proti Rumunsku podľa príčiny ⁵⁴⁰

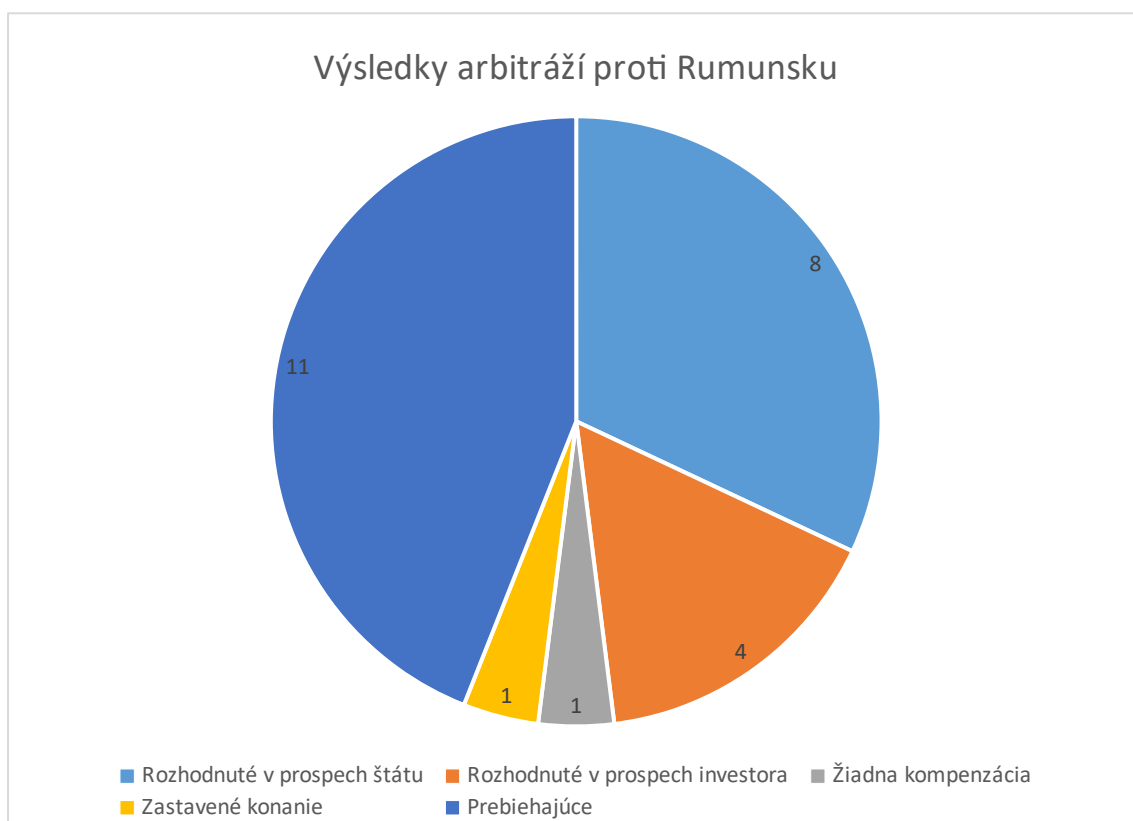

Zmena legislatívy podpory energie z obnoviteľných zdrojov iniciovala päť(5) arbitráží: (i) *LSG Building Solutions v Rumunsko*, (ii) *EP Wind v. Romania v Rumunsko*, (iii) *Fin.Doc a ďalší v Rumunsko*, (iv) *KELAG-Kärntner a ďalší v Rumunsko* a (v) *Aderlyne v Rumunsko*. Pripravovaný vstup do EÚ a s ním súvisiaca implementáciou EÚ legislatívy bola príčinou jednej (1) arbitráže *Micula v Rumunsko I* (odobratie daňových a colných stimulov kvôli rozporu s EÚ pravidlami o štátnej pomoci). Privatizácie a reštitúcie iniciovali spolu deväť (9) arbitráží. Konkrétne, neplnenie záväzkov z privatizačnej zmluvy iniciovalo sedem (7)

⁵⁴⁰ Rozdelenie na kategórie v súlade so zhrnutím podľa databázy UNCTAD: <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-dispute-settlement/country/174/romania>

arbitráží: (i) *Noble Ventures v Rumunsko*, (ii) *Rompetrol v Rumunsko* (vrátane trestného stíhania), (iii) *Spyridon Roussalis v Rumunsko* (vrátane trestného stíhania žalobcu a uplatnenia záložného práva štátu na akcie podniku), (iv) *S&T Oil v Rumunsko*, (v) *Hassan Awdi v Rumunsko* (vrátane uplatnenia reštitučných nárokov tretích osôb na investíciu žalobcov), (vi) *Ömer Dede v Rumunsko* (vrátane uplatnenia záložného práva štátu na akcie podniku) a (vii) *Marco Gavazzi v Rumunsko* (vrátane nárokov z komerčnej arbitráže). Reštitučné nároky iniciovali dve (2) arbitráže: *Sukyias v Rumunsko I* a *Sukyias v Rumunsko II* (reštitučné nároky k znárodnenej filmovej spoločnosti). *Súdne rozhodnutie* iniciovalo jednu (1) arbitráž: *Alverley and Germen* (zhabanie majetku počas trestného stíhania). *Zmluvné nároky* iniciovali dve (2) arbitráže: (i) *Alpiq v Rumunsko* (vypovedanie zmluvy o dodávke elektriny) a (ii) *Fin.Co.Ge.Ro v Rumunsko* (nedodržanie zmluvných záväzkov dohody o výstavbe medzinárodného letiska). Rozhodnutia správnych orgánov boli príčinou piatich (5) arbitráží: (i) *EDF v Rumunsko* (spor z odobratia koncesie na prevádzkovanie duty free obchodu), (ii) *Micula II v Rumunsko* (údajné poškodenie investície nevymáhaním daňových zákonov a nezabránením nelegálnemu predaju alkoholu), (iii) *Gabriel Resources v Rumunsko* (nevydanie environmentálneho povolenia na ťažbu zlata a striebra), (iv) *Nova Group v Rumunsko* (spor zo zavedenia nútenej správy regulátora nad poisťovňou a odňatia licencie, čo viedlo k vyhláseniu konkurzu), (v) *Petrochemical v Rumunsko* (finančný úrad inicioval konkurzné konanie údajne kvôli nezaplateným daniam). Presné príčiny dvoch (2) arbitráží nie sú známe: (i) *Clara Petroleum v Rumunsko* (spor súvisí s koncesiou na ťažbu ropy) a (ii) *Plaza Centers v Rumunsko* (spor súvisí s neúspešným projektom výstavby nákupného a zábavného centra).

(ii) Rozdelenie arbitráží proti Rumunsku podľa výsledkov

Arbitráže rozhodnuté v prospech štátu (8): (i) *Noble Ventures v. Rumunsko*, (ii) *EDF v. Rumunsko*, (iii) *Roussalis v. Rumunsko*, (iv) *Dede v. Rumunsko*, (v) *Micula II v. Rumunsko*, (vi) *Fin.Co.Ge.Ro v. Rumunsko*, (vii) *Alverley and Germen v. Rumunsko* a (viii) *Alpiq v. Rumunsko* (prebieha zrušovacie konanie). V jednej (1) arbitráži *Rompetrol v. Rumunsko* tribunál nepriznal kompenzáciu. V prospech investora boli rozhodnuté štyri (4) arbitráže: (i) *Micula v. Rumunsko I*, (ii) *Awdi v. Rumunsko*, (iii) *Gavazzi v. Rumunsko*, (iv) *Kelag v. Rumunsko* (prebieha fáza kvantum). Tribunál zastavil jednu (1) arbitráž *S&T Oil v. Rumunsko*. V súčasnosti prebieha jedenásť (11) arbitráží: (i) *Gabriel Resources v. Rumunsko*, (ii) *Nova Group v. Rumunsko*, (iii) *LSG v. Rumunsko*, (iv) *Petrochemical v. Rumunsko*, (v) *EP Wind v. Rumunsko*, (vi) *Fin Doc a ďalší v. Rumunsko*, (vii) *Sukyias v. Rumunsko I*, (viii) *Sukyias v. Rumunsko II*, (ix) *Aderlyne v. Rumunsko*, (x) *Plaza Centers v. Rumunsko* a (xi) *Clara Petroleum v. Rumunsko*.

3 Spoločné vyhodnotenie arbitráží

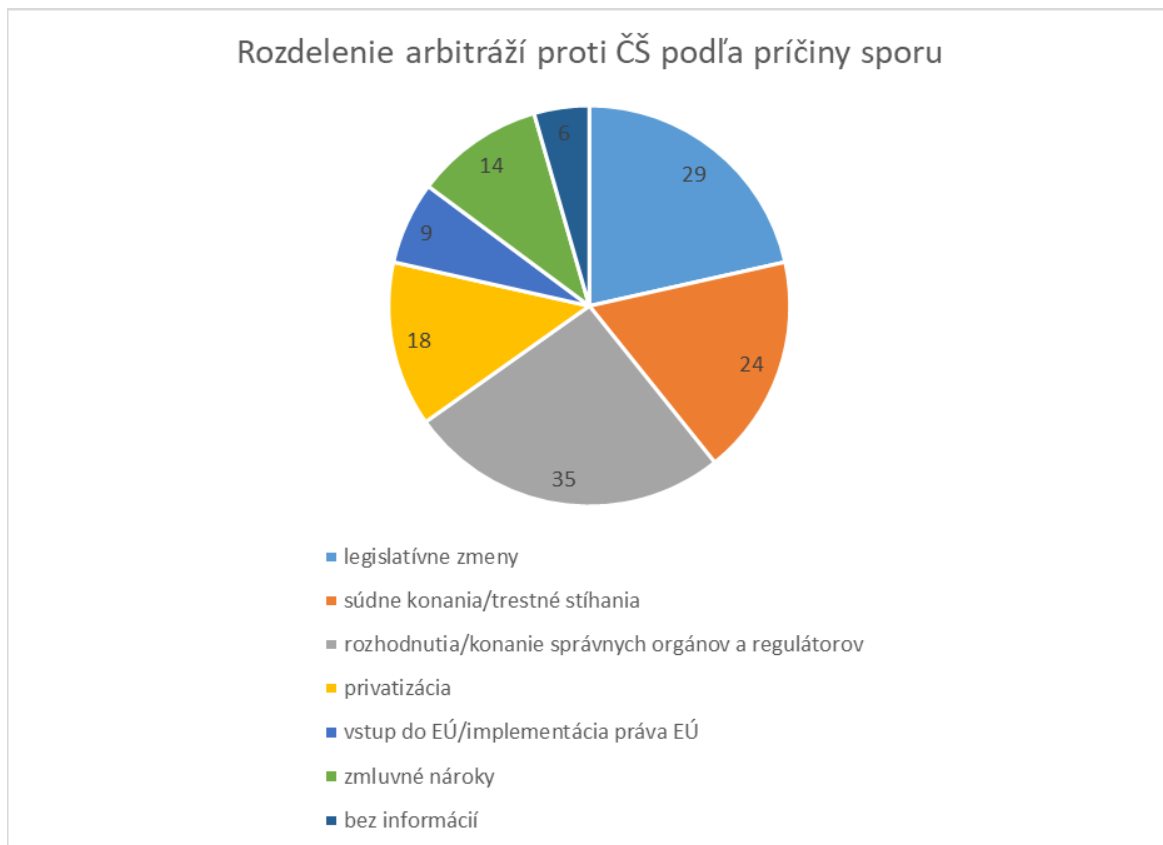
Česká republika, Maďarsko, Poľsko, Rumunsko a Slovenská republika čelili dokopy 135 (verejne známym) arbitrážam. Výsledný počet je potrebné brať s určitou rezervou, nakoľko

pri niektorých sporoch sa rovnaký nárok uplatnil cez rôznych žalobcov, resp. žalobcovia sa po zastavení arbitráže kvôli nezaplateniu poplatku tribunálu opäť pripomenuli, keď si zabezpečili financie na vedenie sporu. Typický prípad je žaloba z konkurzného konania proti Českej republike spoločníkov p. Bustovocov a spoločnosti Auto Anglia, keď nároky boli uplatnené v troch sporoch. Ďalším príkladom je spor Eurogas a Belmont v Slovenská republika, keď po prehratej arbitráži sa Eurogas neúspešne pokúsil opäť začať arbitráž, resp. Belmont neúspešne pokúsil zrušiť arbitrážne rozhodnutie. Ďalej je potrebné mať na zreteli rozdelenie konsolidovanej českej solárnej arbitráže na sedem individuálnych sporov. Zaujímavosťou je, že v prípade iných sporov zo zmeny legislatívy sa žalobcovia o konsolidáciu ani nepokúsili. Napríklad ide o spory zo zelených certifikátov proti Rumunsku, prípadne spory zo zákazu prevodu zisku zo zdravotného poistenia proti Slovenskej republike. Ďalej je potrebné zohľadniť, že neexistuje jednotná všeobecne prístupná databáza všetkých investičných arbitráží, do ktorej by sa povinne zaznamenávali všetky arbitráže. Preto táto dizertačná práca je založená na informáciách z verejne dostupných databáz, či už voľne dostupných (UNCTAD Investment Policy Hub) alebo platených (Investment Arbitration Reporter), ako aj na čiastočných overeniach niektorých údajov cez konzultácie s kolegami – investičnými expertmi z príslušných ČŠ.

Ďalej k metodológii je potrebné uviesť, že základné rozdelenie arbitráží je na nasledujúce kategórie: (i) arbitráže z legislatívy, (ii) arbitráže týkajúce sa vstupu do EÚ/implementácie práva EÚ, (iii) arbitráže týkajúce sa privatizácie, (iv) arbitráže zo súdnych konaní/trestných stíhaní, (v) arbitráže z konaní a rozhodnutí správnych orgánov a regulátorov (vi) arbitráže zo zmluvných nárokov a (vii) arbitráže bez bližších informácií.

Pod *arbitráže z legislatívy* sú zaradené arbitráže zo zmeny legislatívy, z dôvodu dôrazu na regulačné právo štátov, ktoré sa po reforme investičnej politiky EÚ dostalo do popredia záujmu Európskej komisie a ČŠ. Samostatné dve kategórie tvoria arbitráže týkajúce sa *vstupu do EÚ /implementácie práva EÚ* a arbitráže týkajúce sa *privatizácie*, vzhľadom na geopolitický vývoj predmetných členských štátov za ostatné dekády. Arbitráže z individuálnych rozhodnutí a konaní štátu tvoria najširšiu kategóriu, preto boli nakoniec rozdelené do troch „podkategórií“: arbitráže *zo súdnych konaní* (rozsudky, konkurzy, zabavenie majetku, trestné stíhanie), arbitráže *z rozhodnutí/konaní správnych orgánov a regulátorov* (odňatie licencie, nevydanie licencie, nútená správa, verejné obstarávania), a arbitráže *zo zmluvných nárokov* (vypovedanie zmluvy, neuzavretie zmluvy). Pri šiestich

arbitrážach nebolo možné zistiť predmet sporu, preto sú síce stručne opísané v predchádzajúcej kapitole, ale vo finálnej hodnotiacej kapitole sú uvedené ako „bez informácií“. Nižšie sú arbitráže rozdelené do jednotlivých kategórií. Nižšie uvedené rozdelenie však nemožno brať ako absolútne. V prípade viacerých arbitráží sa jedná o kombináciu niekoľkých príčin sporu. V takýchto prípadoch je spor pridelený pod kategóriu, ktorá sa javí ako najpodstatnejšia pre iniciovanie arbitráže. Napríklad v arbitráži Minnotte v Poľsko išlo o kombináciu ukončenia financovania od banky na pokyn Ministerstva financií, trestného stíhania, nezískania úradného povolenia a nezrovnalostí zistených v daňovej kontrole. Podobne napríklad v spore Eurogas v Slovenská republika síce žalobca nežaloval štát za samotnú legislatívnu zmenu (strata ťažobnej licencie po troch rokoch nečinnosti), ale práve legislatívna zmena bola základom pre samotnú stratu licencie. Pre podrobnosti k príčinám konkrétnej arbitráže je potrebné si pozrieť podrobnejší opis sporu v predchádzajúcej kapitole. Nakoniec sú krátko opísané praktické skúsenosti ČŠ z arbitráží, a to k vypracovaniu model BITs/rokovaniu BITs a prevencii a manažmentu sporov.

Arbitráže zo zmeny legislatívy

Táto kategória sporov je osobitne podstatná z dôvodu, že práve explicitné vyjadrenie regulačného práva štátov v zmluve bolo jedným z elementov reformy investičnej politiky EÚ. Regulačné právo⁵⁴¹ je explicitne vyjadrené v CETA, ako aj v EU SG IPA a EU VN IPA, pričom ide o potvrdenie tohto implicitne existujúceho práva štátov. Aj v slovenskej modelovej BIT v čl 4 je explicitne potvrdené regulačné právo. Obavy z arbitráží kvôli zmene legislatívy môžu viesť k tzv. regulatory chill efektu, keď štát neprijme zmenu legislatívy z obavy pred arbitrážou. Ako príklad je možné uviesť arbitráž Achmea II v Slovenská republika, keď po víťazstve v arbitráži Slovenská republika upustila od ďalšej implementácie projektu jednotnej zdravotnej poisťovne na Slovensku. Neprijatie legislatívy z dôvodu obáv o žalovanie v arbitráži môže mať významné dôsledky v oblasti energetiky a ochrany životného prostredia. V súčasnosti na jednej strane členské štáty bojujú proti klimatickej zmene a na druhej strane kvôli ozbrojenému konfliktu Ruskej federácie proti Ukrajine čelia vysokému nárastu cien energií. Obmedzenie/zákaz dovozu ropy, plynu a uhlia z Ruskej federácie do EÚ zároveň v niektorých prípadoch spôsobilo znovu otvorenie uzavretých uhoľných elektrární, čo opäť vplýva na boj proti klimatickej zmene⁵⁴². Ide o mimoriadne náročnú situáciu a hrozba prípadných arbitráží na základe ECT situáciu nijako neľahčuje.

Proti skúmaným piatim štátom bolo vedených spolu **dvadsaťdeväť (29)** sporov z o zmeny legislatívy.

Najväčšiu skupinu tvoria spory zo zmeny podpory výroby energie z obnoviteľných zdrojov, kde v Českej republike a v Rumunsku bolo iniciovaných doteraz spolu 12 arbitráží. V Českej republike išlo o spolu 7 arbitráží, z toho 6 arbitráží ((i) *Antaris a Göde v. Česká republika*, (ii) *Europa Nova v. Česká republika*, (iii) *I.C.W. v. Česká republika*, (iv) *Photovoltaik Knopf Betriebs-GmbH v. Česká republika*, (v) *Voltaic Network v. Česká republika*, (vi) *JSW Solar and Wirtgen v. Česká republika*,) bolo rozhodnutých v prospech Českej republiky, v prospech žalobcu bola rozhodnutá iba arbitráž (vii) *Natland v. Česká republika*, kde stále beží kvantum fáza. Päť arbitráží proti Rumunsku (viii) *LSG Building Solutions v. Rumunsko*, (ix) *EP Wind v. Romania v. Rumunsko*, (x) *Fin.Doc a ďalší v. Rumunsko*, (xi) *KELAG-Kärntner a ďalší v. Rumunsko* a (xii) *Aderlyne v. Rumunsko* stále prebiehajú a bude zaujímavé vidieť, či si

541 Pozri napríklad: New Investment Protection Agreements. Dostupné na https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2020/july/tradoc_158908.pdf

542 Kate Connolly: Germany to reactivate coal power plants as Russia curbs gas flow. Dostupné na <https://www.theguardian.com/world/2022/jul/08/germany-reactivate-coal-power-plants-russia-curbs-gas-flow>

poradia s takým úspechom ako Česká republika. Arbitráž LSG už bola rozhodnutá v prospech žalobcu, momentálne prebieha fáza kvantum.

Ďalšiu skupinu tvoria štyri arbitráže týkajúce sa právnej úpravy verejného zdravotného poistenia proti Slovenskej republike, v tomto prípade tri spory sa týkali tzv. zákazu prevodu zisku zo zdravotného poistenia a jeden spor sa týkal legislatívneho zámeru vytvorenia jedinej štátnej zdravotnej poisťovne. V prospech Slovenskej republiky boli rozhodnuté dve arbitráže zo zákazu prevodu zisku ((xiii) *Hicee v Slovenská republika* a (xiv) *Euram Bank v Slovenská republika*) a arbitráž (xv) *Achmea v Slovenská republika II* z plánu vytvoriť jedinú zdravotnú poisťovňu. Arbitráž (xvi) *Achmea v Slovenská republika I* bola rozhodnutá v prospech žalobcu s priznanou kompenzáciou 22 mil EUR, predmetný arbitrážny rozsudok však bol zrušený rozhodnutím nemeckého Najvyššieho súdu, pričom preskúmanie pred nemeckým Ústavným súdom stále trvá.

Osobitnú kategóriu tvorí päť arbitráží zo zmeny legislatívy na ochranu životného prostredia. V Slovenskej republika bol zmenou ústavy zavedený zákaz vývozu vody potrubím. Súvisiaca arbitráž (xvii) *Muszynianka v Slovenská republika* skončila bez povinnosti kompenzácie. Poľská zmena zákazu dovozu odpadového papiera spustila dve arbitráže (xviii) *Saar Papier v Poľsko I a (xix) Saar Papier v Poľsko II.* , pričom v druhej si žalobca nárokoval zvýšenie pridelenej kompenzácie, čo mu tribunál zamietol. V Maďarsku sa jednalo iba o zavedenie vyššieho podielu štátneho vlastníctva pre spoločnosti pôsobiace v odvetí odpadového hospodárstva, čo viedlo k prebiehajúcej arbitráži (xx) *MacKenzie v Maďarsko*.

Zmena legislatívy k stravným lístkom v Maďarsku znamenala stratu oprávnenia pre troch francúzskych investorov (xxi) *Sodexo v Maďarsko*, (xxii) *UP and C.D Holding v Maďarsko*, (xxiii) *Edenred v Maďarsko*, ktorí si v troch arbitrážach úspešne vymohli dokopy 119 mil EUR. Všetky tri arbitráže boli iniciované na základe intra EU BITs, dve z nich po rozsudku SD EÚ *Achmea*, pričom zrušovacie konania ICSID sa skončili v neprospech Maďarska, v *Sodexo* konaní Európska komisia ani nemala možnosť intervencie.

Ďalšiu skupinu tvorí zmena regulácie hazardu. V tomto prípade sa vyskytli spolu dve arbitráže proti Poľsku kvôli zákazu hazardu mimo kasína ((xxiv) *Slot v. Poľsko*, (xxv) *Horthel v Poľsko*). Rozsudok *Slot v Poľsko* v prospech investor bol neskôr parížskym súdom

zrušený, rozsudok Horthel v Poľsko však priznal kompenzáciu 37 mil PLN a bol švajčiarskym súdom potvrdený.

Zmeny legislatívy v oblasti telekomunikácií sa zaviedla povinnosť verejného obstarávania namiesto automatického predĺženia licencie, čo iniciovalo dve navzájom prepojené arbitráže proti Poľsku – (xxvi) *France Telecom v Poľsko* a (xxvii) *Ameritech v Poľsko*. Detaily urovnania oboch arbitráží nie sú známe.

Osobitný je spor (xxviii) *Magyar Farming v. Maďarsko* k zmene legislatívy nájmu poľnohospodárskej pôdy, ktorá viedla k ukončeniu nájmu a násilnému vyst'ahovaniu zahraničných investorov. Tribunál pridelil kompenzáciu 7.10 mil EUR.

Zmena regulácie cenotvorby plynu a súvisiace legislatívne zmeny iniciovali arbitráž (xxix) *Slovak Gas v Slovenská republika*, kde sa spor nakoniec vyriešil predajom podielu žalobcov v SPP českému investorovi, čím sa dosiahlo urovanie bez finančnej kompenzácie.

Arbitráže v súvislosti so vstupom do EÚ a z implementácie EÚ legislatívy

Pre spresnenie je potrebné uviesť, že spory súvisiace s implementáciou EÚ legislatívy nie je možné stotožniť s tzv. Intra EU námietkou rozoberanou v predchádzajúcej kapitole., ktorá predstavuje jurisdikčnú námietku v arbitráži. Tu ide o hmotnoprávne pozadie sporu, kde investor sa cítil poškodený implementáciou práva EÚ v súvislosti so vstupom do EU. V súvislosti so vstupom do EÚ a implementáciou EÚ legislatívy bolo proti piatim členským štátom iniciovaných deväť (9) arbitráží, ktoré môžeme rozdeliť nasledovne: Päť (5) arbitráží sa týkalo EÚ pravidiel pre štátnu pomoc. Česká republika zvíťazila v arbitráži (i) *Invesmart v Česká republika*, kde odmietlo poskytnúť štátnu pomoc sprivatizovanej banke kvôli pripravovanému vstupu do EU a rozporu s EU pravidlami pre štátnu pomoc, pričom na banku bola následne vyhlásená nútená správa. Maďarsko čelilo trom intra EU arbitrážam pre ukončenie zmlúv o výkupe elektriny z dôvodu rozporu s EÚ pravidlami pre štátnu pomoc. Maďarsko dve arbitráže ustálo (ii) *Electrabel v Maďarsko* a (iii) *AES v Maďarsko II*, pri tretej (iv) *EDF v Maďarsko* zaplatilo francúzskym investorom 107 mil EUR kompenzácie. Neslávne známy spor bratov Miculovcov (v) *Micula v Rumunsko I* súvisel s daňovým a colným zvýhodnením predstavujúcim nepovolenú štátnu pomoc podľa práva EÚ. Priznanú kompenzáciu 376.40 mil RON Rumunsko nemohlo zaplatiť kvôli rozhodnutiu Európskej komisie, predmetný zákaz však nezabránil žalobcom v snahe vymáhať rozsudok na rôznych

kontinentoch. Nakoniec Rumunsko uhradil rozsudok vydaný rumunskými súdmi, podľa US súdu však naďalej dlží žalobcom kvôli menovým rozdielom. Zavedenie EÚ kvót na výrobu cukru/izoglukózy v súvislosti so vstupom do EÚ iniciovalo spory (vi) *Eastern Sugar v Česká republika* (pridelená kompenzácia 24 mil EUR) a (vii) *Cargill v Poľsko* (pridelená kompenzácia 16,3 mil EUR). Zvyšné dve arbitráže predstavujú samostatné kategórie: (viii) *Servier v. Poľsko* (nepredĺženie povolenia na predaj lieku kvôli nesúladu s právom EÚ, priznaná kompenzácia 4,2 mil EUR) a (ix) *Mercuria I v Poľsko* (povinnosť navýšenia povinných rezerv pohonných hmôt po vstupe do EÚ).

Arbitráže z privatizácie/reštitúcie

Spory týkajúce sa privatizácie sú zaradené do osobitnej kategórie sporov, nakoľko privatizácia predstavovala významnú súčasť krokov k prechodu na trhový mechanizmus v regióne strednej a východnej Európy. Jednotlivé štáty si zvolili rôzne spôsoby privatizácie: Česká republika sa pridržala kupónovej privatizácie, zatiaľ čo Slovenská republika po rozdelení prešla k priamemu predaju. Poľsko zvolilo tzv. šokovú terapiu, kým Maďarsko preferovalo tzv. gradualizmus⁵⁴³. Hodnotenie voľby metódy nie je pre tému tejto dizertačnej práce kľúčové, v konečnom dôsledku všetky štáty úspešne prešli z centrálne plánovanej na trhovou ekonomiku a pritiahli priame zahraničné investície, ako ukazuje nasledujúci graf UNCTAD k prílevu PZI za ostatných 30 rokov⁵⁴⁴:

543 Pre bližšie informácie k téme tranzitívnych ekonomík pozri napríklad: Myant, M. a Drahokoupil, J.: *Tranzitívni ekonomiky: Politická ekonomie Ruska, východní Evropy a střední Asie*. Vydané v Academia, r. 2013. Pozri tiež: Zeman, K.: *Analýza privatizace a restitucí v ČR*. Vydané v Karolinum Press, Univerzita Karlova, r. 2017

544 UNCTAD: *Global foreign direct investment flows over the last 30 years*. Dostupné na <https://unctad.org/data-visualization/global-foreign-direct-investment-flows-over-last-30-years>

Nižšie opísané arbitráže vznikli v súvislosti s rôznymi komplikáciami pri privatizácii.

Proti ČŠ bolo vedených osemnásť (18) arbitráží súvisiacich s privatizáciami/reštitúciami. V počte arbitráží súvisiacich s privatizáciou jednoznačne vedie Rumunsko, kde v siedmich prípadoch žalobcovia neinvestovali do modernizácie sprivatizovaného podniku, často prestali aj vyplácať mzdy, podnik skončil v konkurze, boli iniciované trestné stíhania (sprenevera, podvod, korupcia) voči žalobcom/osobám blízkym vedeniu a žalobcovia nakoniec iniciovali arbitráž. V mnohých prípadoch si totiž štát ponechal záložné právo na akcie ako zábezpeku a nakoľko sa osud sprivatizovaného podniku nevyvíjal priaznivo, štát si uplatnil záložné právo, čo žalobcovia považovali za porušenie BIT. Čo sa týka výsledkov sporov, žalobcovia získali kompenzáciu v spore (i) *Awdi v. Rumunsko* (7,7 mil. EUR), avšak kvôli súvisiacim porušeniam z (a) rozhodnutia Ústavného súdu, ktorý vyhlásil legislatívu poskytujúcu 49 ročnú „územnú koncesiu“ pre žalobcov za protiústavnú (právo na užívanie v trvaní 49 rokov) a (b) nezaplateniu kompenzácie za budovu, na ktorú si uplatnili reštitučné nároky tretie osoby. Rovnako v prospech žalobcov sa skončila arbitráž (ii) *Gavazzi v Rumunsko*, avšak bez zverejnenia kompenzácie. Ostatné žaloby neboli rozhodnuté v prospech žalobcov: (iii) *Noble Ventures v. Rumunsko*, (iv) *Rompetrol v. Rumunsko*, (v) *Roussalis v. Rumunsko*, (vi) *S&T Oil v. Rumunsko*, (vii) *Dede v. Rumunsko*). Podobný priebeh mali aj neúspešné privatizácie

v ostatných štátoch, i keď bez trestnoprávneho pozadia: v prípade (viii) *Austrian Airlines v Slovensko* aj v prípade (ix) *Saluka v Česká republika* - na sprivatizovanú banku IPB bola vyhlásená nútená správa a (x) *WNC v. Česká republika*, sprivatizovaná spoločnosť - investícia tiež nakoniec skončila v konkurze, žalobca však v arbitráži nebol úspešný. Ďalšie „privatizačné“ arbitráže mali iné pozadie: v arbitráži (xi) *Mittal v Česká republika* sa investor dožadoval pripustenia do privatizácie, z ktorej boli vylúčený kvôli existujúcemu sporu so štátom. Žalobca v urovnaní nakoniec dosiahol účasť a nadobudol podiel v privatizovanom podniku. Naopak v spore (xii) *Eureko v Poľsko* žaloval investor zmarenie nadobudnutia ďalšieho podielu v poľskej štátnej poisťovni PZU, nakoľko však cieľom Poľska bolo získať späť PZU do poľského vlastníctva, v urovnaní radšej vyplatilo Eureku 12750.00 mil PLN. Rovnako v arbitráži (xiii) *Nordzucker v Poľsko*, kde Poľsko postupne menilo privatizačnú stratégiu cukrovarov a nakoniec odmietlo dokončenie privatizácie. Žalobca Nordzucker skončil v arbitráži s priznaním porušenia BIT, avšak bez kompenzácie. V spore (xiv) *Traco v. Poľsko* bol investor zo sprivatizovaného podniku *de facto* vytlačený poľskými občanmi, navyše ako ručiteľ musel za podnik uhradiť štátu dlhy. Arbitráž (xv) *Strabag v Poľsko* súvisela okrem iného s uplatnením reštitučných nárokov na investíciu tretími osobami. Arbitráž (xvi) *ČSOB v. Slovenská republika* bola špecifická sporovými stranami. Banka, kde väčšinovým akcionárom bola Česká republika žalovala Slovenskú republiku ako menšinového akcionára za neplnenie povinností z reštrukturalizácie. Spor sa skončil urovnaním a vyplatením 25 miliárd SKK plus 10 miliónov USD za náklady na jej právnych zástupcov. Osobitnú skupinu tvoria dve arbitráže týkajúce sa reštitučných nárokov bratov Sukyasovcov, (xvii) *Sukyias v Rumunko I* a (xviii) *Sukyias v Rumunsko II*, ktorí si v dvoch paralelných arbitrážach uplatňujú nárok na kompenzáciu za filmovú spoločnosť znárodnenú počas komunistického režimu.

Spory z individuálnych rozhodnutí/konaní štátu

Arbitráže týkajúce sa súdnych konaní a trestných stíhaní

V kategórii arbitráží týkajúcich sa súdnych konaní a trestných stíhaní je zaradených **dvadsaťštyri (24)** arbitráží z konkurzov, vymáhania rozsudku z komerčnej arbitráže, trestného stíhania (postupu polície) a zo súdnych rozhodnutí. *Konkurzné konania* boli v pozadí **deviatich (9)** arbitráží: (i) *Oostergetel v. Slovenská republika* (konanie súdov a daňových úradov a súvisiaci úpadok investície), (ii) *Alps Finance v. Slovenská republika* (vymáhanie pohľadávky v konkurznom konaní a súvisiace súdne rozhodnutia), (iii)

Czechoslonor v Česká republika (neposkytnutie úveru od ČSOB kvôli fiktívnej policajnej správe spôsobilo úpadok investície, námietky proti postupu pri konkurznom konaní), (iv) *AMF v Česká republika* (nesprávne zaradenie majetku do konkurznej podstaty/nesprávny postup pri konkurze), (v) *Fischer v Česká republika II* (nesprávny postup pri konkurze), (vi) *Vocklinghaus v Česká republika* (žalobca namietal neštandardný priebeh núteného konkurzu svojej investície, údajné úmyselné „vytlačenie“ žalobcu z investície) (vii) *East Cement v Poľsko* (rozhodnutie konkurzného súdu ohľadne investície žalobcu), (viii) *Dan Cake v Maďarsko* (nezrovnalosti v konkurznom konaní) a (ix) *Al Ramahi v Maďarsko* (likvidácia spoločnosti). V **troch (3) arbitrážach** sa žalobca snažil vymôcť *rozsudok z komerčnej arbitráže*: (i) *Frontier v Česká republika* (súd vzhľadom na prebiehajúci konkurz protistrany odmietol vymáhať komerčný arbitrážny rozsudok v prospech žalobcu), (ii) *Auto Anglia v Česká republika II* (neúspešné vymáhanie rozsudku z komerčnej arbitráže pred českým súdom) a (iii) *Diag Human a Šťáva v Česká republika* (vymáhanie rozsudku z komerčnej arbitráže). Spolu **osem (8) arbitráží** sa týkalo trestného stíhania/konania polície: (i) *Phoenix v Česká republika* (trestné konanie voči žalobcovi, zmrazenie účtov jeho spoločností a súvisiace konanie súdov), (ii) *Forminster v Česká republika* (zmrazenie akcií a akcionárskych práv k nákupnému stredisku Kotva kvôli súvisiacemu trestnému stíhaniu), (iii) *Fynerdale v Česká republika* (údajná nečinnosť orgánov činných v trestnom konaní vo vyšetrovaní trestných činov obchodných partnerov žalobcu poškodila žalobcu), (iv) *Auto Anglia a Busta v Česká republika I* (údajné pochybenia súdov a polície v kontexte obchodného sporu žalobcov s ich obchodným partnerom), (v) *Busta v Česká republika II* (údajné (ne)konanie polície k odcudzenému inventáru žalobcov), (vi) *Mitch Nocula v Poľsko* (zaistenie majetku žalobcu v trestnom stíhaní), (vii) *Seventhsun v Poľsko* (zmrazenie akcií žalobcov počas trestného stíhania) a (viii) *Alverley and Germen v Rumunsko* (zhabanie majetku počas trestného stíhania). **Štyri (4) arbitráže** sa týkali súdnych rozhodnutí: (i) *Pawlowski v Česká republika* (súdne konanie týkajúce sa zrušenia územnoplánovacieho rozhodnutia), (ii) *Asael Halevi v Česká republika* (poškodenie žalobcu súdnym rozhodnutím o neplatnosť zmluvy), (iii) *Vivendi v Poľsko* (nesprávny postup poľských súdov v riešení obchodného sporu) a (iv) *Manchester Securities v Poľsko* (rozhodnutie Najvyššieho súdu o tom, že uplatnenie záložnej zmluvy je zneužitím práva)

Arbitráže z rozhodnutí správnych orgánov/regulátorov

V tejto najpočetnejšej kategórii je zaradených **tridsaťpäť (35)** arbitráží, v pozadí ktorých boli rozhodnutia regulátora, vydávanie licencií/povolení a všeobecne rozhodnutia/konanie

správnych orgánov. **Jedenást' (11)** arbitráží súviselo s *rozhodnutiami/konanim rôznych správnych orgánov*: (i) *Binder v Česká republika* (uplatnenie pohľadávky z colného ručenia za dovezenú ropu zo Slovenska do Českej republiky, následný úpadok investície), (ii) *Intertrade v Česká republika* (námietky žalobcu voči verejnému obstarávaniu; neúspech vo verejnom obstarávaní viedol k strate postavenia žalobcu), (iii) *AIYY v Česká republika* (zmena výšky štátneho príspevku a údajné poškodenie dobrého mena, propagácia konkurencie žalobcu a zverejnenie dôverných informácií žalobcu) (iv) *Fischer v Česká republika I* (nesprávne rozhodnutia a konanie správnych orgánov a súvisiace vytesnenie z CK Fischer), (v) *Schaper v Poľsko* (uvalenie cla a následný nútený predaj majetku žalobcu), (vi) *Crespo v Poľsko* (zmrazenie bankového účtu daňovým úradom kvôli nezaplatenej dani z príjmu), (vii) *Minnotte a Lewis v Poľsko* (zrušenie financovania od banky na pokyn Ministerstva financií), (viii) *Ryan a ďalší v. Poľsko* (vyhlásenia konkurzu kvôli opatreniam štátnych orgánov – vymáhanie dane a trestné stíhanie), (ix) *Enkev Beheer v. Poľsko* (neúspešné rokovania samosprávy a žalobcu vyvlastneniu pozemkov), (x) *Micula v Rumunsko II* (údajné poškodenie investície nevymáhaním daňových zákonov a nezabránením nelegálnemu predaju alkoholu) a (xi) *Petrochemical v Rumunsko* (rumunský finančný úrad inicioval konkurzné konanie údajne kvôli nezaplateným daniam). Arbitráže týkajúce sa vydávania licencií/povolení boli iniciované v **osemnástich (18)** prípadoch: (i) *Discovery v Slovenská republika* (nemožnosť vykonať prieskumné vrty na prítomnosť ropy a zemného plynu z dôvodu nezískania EIA), (ii) *Eurogas v. Slovenská republika* (strata licencie na ťažbu mastenca po zmene legislatívy), (iii) *Menšík v. Slovenská republika* (nevydanie povolenia na odber minerálnej vody), (iv) *CME v Česká republika* (konanie Rady pre médiá – zmena podmienok televíznej licencie), (v) *Lauder v Česká republika* (konanie Rady pre médiá – zmena podmienok televíznej licencie), (vi) *Nagel v Česká republika* (spor sa týkal zmeny podmienok vydania telekomunikačnej licencie, vrátane organizácie verejného obstarávania), (vii) *EMV v Česká republika* (zamietnutie prevodu vysielacej TV licencie na spoločnosť – investíciu žalobcu), (viii) *WCV v Česká republika* (zrušenie licencie pre hazardné hry po zmene legislatívy a súdnych konaniach) (ix) *Miedzi Copper v. Poľsko* (odobratie licencie na ťažbu medi), (x) *Darley v. Poľsko* (nevydanie licencie na ťažbu uhličitanu draselného (potaš), (xi) *Nepolsky v Česká republika* (omeškanie s vydaním povolenia na odber minerálnej vody, údajná diskriminácia v prospech CZ entít na úkor žalobcu) (xii) *ECE Projektmanagement v Česká republika* (zrušenie stavebného povolenia na výstavbu nákupného centra), (xiii) *Festorino v. Poľsko* oneskorené vydanie licencie na ťažbu zemného plynu, (xiv) *Prairie Mining v. Poľsko* (nevydanie licencie na ťažbu uhlia – uplynutie lehoty na podanie žiadosti o

koncesiu kvôli údajným priet'ahom poľského ministerstva životného prostredia), (xv) *Emmis v Maďarsko*, (nepredĺženie vysielacej licencie kvôli zmene legislatívy), (xvi) *Accession Mezzanine v Maďarsko* (nepredĺženie vysielacej licencie kvôli zmene legislatívy), (xvii) *Gabriel Resources v Poľsko* (nevydanie environmentálneho povolenia na ťažbu zlata a striebra), (xviii) *EDF v Rumunsko* (spor z odobratia koncesie na prevádzkovanie duty free obchodu). V **šiestich (6) prípadoch** išlo arbitráž v nadväznosti na *rozhodnutie regulačného orgánu*: (i) *US Steel v. Slovenská republika* (uloženie taríf za samovýrobu elektriny), (ii) *PL Holdings v. Poľsko* (rozhodnutia bankového regulátora o nútenom predaji akcií banky ako investície), (iii) *Juvel and Bithell v. Poľsko* (rozhodnutia poľského telekomunikačného regulátora údajne narušilo podnikateľské plány spoločnosti Sferia, v ktorej boli žalobcovia spoločníkmi) (iv) *ADC v Maďarsko* (vyhláška k zmene správy letiska), (v) *Telenor v Maďarsko* (opatrenia voči poskytovateľovi telekomunikačných služieb) a (vi) *Nova Group v Rumunsko* (zavedenie nútej správy regulátora nad poisťovňou a odňatia licencie, čo viedlo k vyhláseniu konkurzu).

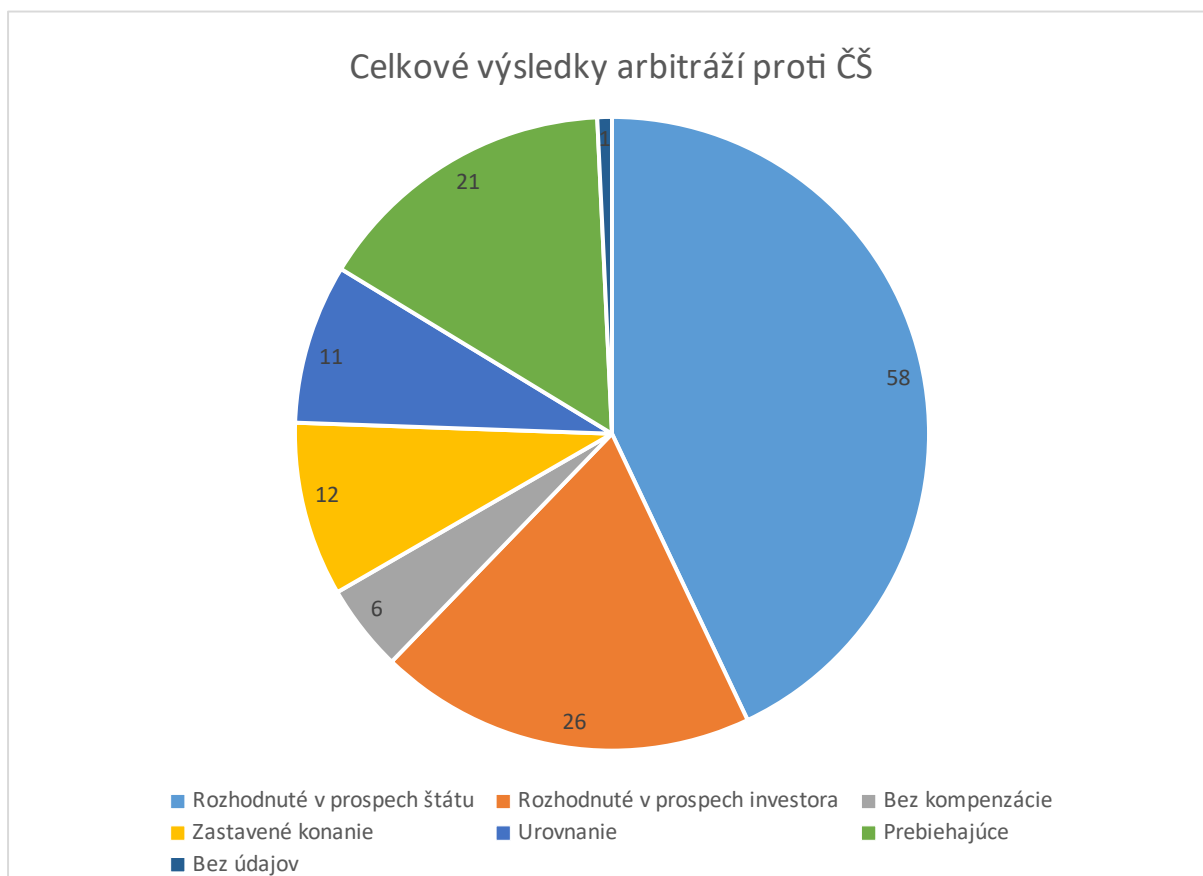
Arbitráže zo zmluvných nárokov

Štrnásť (14) arbitráží začalo z rôznych zmluvných nárokov žalobcov voči štátu, ako je vypovedanie zmluvy, neuzavretie zmluvy, porušenie zmluvy, prípadne vymáhanie zmluvnej pohľadávky: (i) *K+VP v. Česká republika* (ukončenie zmluvy a nezaplatenie zmluvnej odmeny žalobcovi za správu fondov), (ii) *Pren Nreka v. Česká republika* (ukončenie nájomnej zmluvy a vyst'ahovanie z priestorov), (iii) *Oeconomicus v. Česká republika* (nedodržanie záväzku poskytnutia záruky zo strany štátu, súvisiaci konkurz), (iv) *JC Decaux v. Česká republika* (ukončenie zmluvy o nájme reklamných plôch), (v) *Alcor v. Česká republika* (neuzavretie nájomnej zmluvy hl. mesta Praha so žalobcom), (vi) *Almås v Poľsko* (ukončenie zmluvy o nájom poľnohospodárskej pôdy), (vii) *Flemingo DutyFree v Poľsko* (ukončenie zmluvy na nájom priestorov pre duty free obchod na varšavskom letisku), (viii) *Griffin v Poľsko* (súdne ukončenie dohody o užívaní pozemkov), (ix) *Airbus v. Poľsko* (neúspešné rokovania o zmluve na nákup vrtuľníkov), (x) *Invenergy v. Poľsko* (predčasné ukončenie zmluvy na odkúpenie energie z obnoviteľných zdrojov), (xi) *AES v Maďarsko I* (neplnenie záväzkov z kúpnej zmluvy), (xii) *Vigotop v Maďarsko* (vypovedanie koncesnej zmluvy na držbu pôdy pre účely výstavby kasína), (xiii) *Alpiq v Rumunsko* (vypovedanie zmluvy o dodávke elektriny), (xiv) *Fin.Co.Ge.Ro v Rumunsko* (nedodržanie zmluvných záväzkov dohody o výstavbe medzinárodného letiska).

Arbitráže, pri ktorých nie je jasný predmet sporu

Pri **šiestich (6)** arbitrážach nie je jasný predmet sporu: (i) *Honwood v. Poľsko* (pravdepodobne súvis s arbitrážou Darley), (ii) *Ojeocan v. Poľsko* (súvisí s investíciou do obnoviteľnej energie), (iii) *Mercuria v. Poľsko (II)* (údajne spor k postupu správnych orgánov), (iv) *ENGIE a ďalší v Maďarsko*, (v) *Clara Petroleum v. Rumunsko* (ide o oblasť ťažby ropy, ale predmet sporu nie je známy) a (vi) *Plaza Centers v Rumunsko* (zlyhaný developerský projekt, investícia v reštrukturalizácii).

Celkové výsledky sporov

V prospech štátu bolo rozhodnutých 58 arbitráží: *Oostergetel v. Slovenská republika*, *Alps Finance v. Slovenská republika*, *Austrian Airlines v. Slovenská republika*, *Hicee v. Slovenská republika*, *Euram v. Slovenská republika*, *Achmea v. Slovenská republika II*, *Eurogas v. Slovenská republika*, *Nagel v Česká republika*, *Binder v Česká republika*, *EMV v Česká republika*, *Phoenix v Česká republika*, *Frontier v Česká republika*, *Invesmart*

v Česká republika, *InterTrade* v Česká republika, *ECE* v Česká republika, *Vöcklinghaus* v Česká republika, *Antaris & Gode* v Česká republika, *Europa Nova* v Česká republika, *I.C.W.* v Česká republika, *JSW Solar* v Česká republika, *Photovoltaik Knopf* v Česká republika, *Voltaic Network* v Česká republika, *AIIY* v Česká republika, *WNC* v Česká republika, *Anglia* v Česká republika II, *Busta* v Česká republika II, *AMF* v Česká republika, *Fynerdale* v Česká republika, *Alcor* v Česká republika, *Saar Papier* v Poľsko II, *Almås* v Poľsko, *Enkev Beheer* v Poľsko, *Festorino* v Poľsko, *Griffin* v Poľsko, *Juvel and Bithell* v Poľsko, *Mitch Nocula* v Poľsko, *Mercuria I* v Poľsko, *Minnotte and Lewis* v Poľsko, *Ojeocan* v Poľsko, *Ryan a ďalší* v Poľsko, *Seventhsun a ďalší* v Poľsko, *Traco* v Poľsko, *Miedzi Copper* v Poľsko, *Accession Mezzanine* v Maďarsko, *AES II* v Maďarsko, *Al Ramahi* v Maďarsko, *Electrabel* v Maďarsko, *Emmis* v Maďarsko, *Telenor* v Maďarsko, *Vigotop* v Maďarsko, *Alpiq* v Rumunsko (prebieha zrušovacie konaie), *Dede* v Rumunsko, *EDF* v Rumunsko, *Fin.Co.Ge.Ro* v Rumunsko, *Micula II* v Rumunsko, *Noble Ventures* v Rumunsko, *Roussalis* v Rumunsko, *Alverley and Germen* v Rumunsko.

V prospech investora bolo rozhodnutých dvadsaťšesť (26) arbitráží: *ČSOB v. Slovenská republika*, *Achmea I v. Slovenská republika* (neskôr zrušený), *CME* v Česká republika, *Eastern Sugar* v Česká republika, *Pren Nreka* v Česká republika, *Diag & Štáva* v Česká republika, *Cargill* v Poľsko, *Flemingo DutyFree* v Poľsko, *Horthel* v Poľsko, *Manchester Securities* v Poľsko (neskôr zrušený), *PL Holdings* v Poľsko (pravdepodobne prebieha zrušovacie konanie), *Saar Papier I* v Poľsko, *Servier* v Poľsko, *Slot* v Poľsko (neskôr zrušený), *Strabag* v Poľsko (jurisdikčný rozsudok zrušený), *ADC* v Maďarsko, *Dan Cake* v Maďarsko (prebieha konanie o zrušení), *Edenred* v Maďarsko, *EDF* v Maďarsko, *Magyar Farming* v Maďarsko, *Sodexo Pass* v Maďarsko (chýbajú informácie o zrušovacom konaní) , *UP and CD* v Maďarsko, *Awdi* v Rumunsko, *Gavazzi* v Rumunsko, *Micula I* v Rumunsko, *Kelag* v Rumunsko (prebieha kvantum fáza).

Arbitráž bola zastavená v dvanásť (12) prípadoch: *Menšík v. Slovenská republika*, *US Steel v. Slovenská republika*, *Nepolsky* v Česká republika, *Oeconomicus* v Česká republika, *Anglia & Busta* v Česká republika, *Forminster* v Česká republika, *Fischer* v Česká republika I, *Fischer II* v Česká republika, *Schaper* v Poľsko, *East Cement* v Poľsko, *Airbus* v Poľsko, *S&T Oil* v Rumunsko.

V prospech investora, avšak **bez kompenzácie sa skončilo šesť (6) arbitráží**: *Muszynianka v Slovenská republika*, *Lauder v Česká republika*, *Pawlowski a Projekt Sever v Česká republika* (prebieha konanie o zrušení), *Crespo v. Poľsko*, *Nordzucker v Poľsko*, *Rompetrol v Rumunsko*.

Sporové strany uzavreli urovnanie v jedenásť (11) arbitrážach: *Slovak Gas v. Slovenská republika* (bez finančnej kompenzácie), *Saluka v Česká republika*, *K+ VP v Česká republika*, *Mittal v Česká republika*, *Ameritech v Poľsko*, *Darley v Poľsko*, *Eureko v Poľsko*, *France Telecom v Poľsko*, *Vivendi v Poľsko*, *AES v Maďarsko I*, *ENGIE v Maďarsko*.

V súčasnosti prebieha dvadsaťjeden (21) arbitráží: *Discovery Global v. Slovenská republika*, *Natland v Česká republika*, *WCV v Česká republika*, *JC Decaux v Česká republika*, *Asael Halevi v Česká republika*, *Honwood v Poľsko*, *Invenergy v Poľsko*, *Mercuria v Poľsko II*, *Prairie v Poľsko*, *MacKenzie v Maďarsko*, *Aderlyne v Rumunsko*, *Plaza Centers v Rumunsko*, *Clara Petroleum v Rumunsko*, *EP Wind v Rumunsko*, *Fin Doc a ďalší v Rumunsko*, *Gabriel Resources v Rumunsko*, *LSG v Rumunsko*, *Nova Group v Rumunsko*, *Petrochemical v Rumunsko*, *Sukyias v Rumunsko I*, *Sukyias v Rumunsko II*.

Výsledok **jednej (1) arbitráže** *Czechoslonor v Česká republika* **nie je známy**.

Aplikácia skúseností z arbitráží alebo „lessons learned“

Bohaté skúsenosti z investičných sporov sa premietli nielen do nových vzorových investičných dohôd, ale aj vývoja vnútorných mechanizmov prevencie a manažmentu sporov alebo budovania špecializovaných právnych tímov⁵⁴⁵. Okrem samostatného zisťovania a hodnotenia informácií k tejto otázke boli pre účely tejto dizertačnej práce oslovení aj investiční experti z členských štátov aby zdieľali informácie o tom, ako využili skúsenosti z arbitráží pri tvorbe národnej investičnej politiky. Avšak mimo konzultácie so slovenským arbitrážnym tímom mala konzultácia len obmedzený prínos, pravdepodobne vzhľadom na citlivosť a v mnohých prípadoch aj dôverný charakter sporov. Nižšie sú zhrnuté zistené informácie (cez samostatný výskum aj cez konzultácie).

545 SVOBODA Ondřej. „*Role Česka a Slovenska v rozvoji mezinárodního investičního práva: Naše slavné prohry?*“, In: Lantajová, D. (ed.), 1918–2018: Medzinárodné právo v Dějinách Československa, Bratislava: Slovenská spoločnosť pro mezinárodní právo při SAV 2019.

Modelovú investičnú dohodu prijali Slovenská republika (MF SR, pôvodná verzia z roku 2014 bola naposledy aktualizovaná v roku 2019), Česká republika (MF ČR, 2016) a Maďarsko (ministerstvo zahraničných vecí). Konkrétne Slovenská republika sa pri tvorbe modelovej investičnej dohody do veľkej miery snažila zúročiť skúsenosti z arbitráží. Avšak vzhľadom na pokračujúce čoraz podrobnejšie požiadavky Európskej komisie na reguláciu obsahu bilaterálnych investičných dohôd ČŠ budú BITs členských štátov menej reflektovať praktické skúsenosti z arbitráží a viac požiadavky EÚ. Preto vyššie uvedené modelové dohody budú pravdepodobne vyžadovať revíziu. Pre úplnosť je však možné aspoň krátko zhrnúť obsah ostatných uzavretých investičných dohôd:

*Investičná dohoda Slovenskej republiky s Iránom*⁵⁴⁶ je moderná investičná dohoda, ktorá najbližšie reflektuje investičnú politiku EÚ a tiež snahu o vyváženú postavu štátu. V preambule obsahuje odkaz na regulačné právo štátu, udržateľný rozvoj, ľudské práva a ochranu životného prostredia. Definícia investície je obmedzená, vylučuje napríklad portfóliové investície, štátny dlh, bežné obchodné transakcie. Obsahuje tiež test požiadaviek investície a požiadavku existencie investície v súlade s právom domáceho štátu. Definícia investora obsahuje ako požiadavku podstatnú obchodnú činnosť. Osoby s dvojitým občianstvom sa riadia právom dominantného a efektívneho občianstva. Dohoda obsahuje (povinnú) doložku odopretia výhod a kvôli prerušeniu diplomatických stykov alebo ekonomickým sankciám. Dohoda pokrýva aj existujúce investície, ale nie konania pred platnosťou dohody. Dohoda obsahuje tzv. horizontálnu REIO klauzulu⁵⁴⁷, vylúčená je aplikácia na pred-investičnú fázu a asymetricky je uvedená podmienka podvolenia investície pre iránsku stranu. NT a MFN obsahujú ustanovenie „porovnateľnej situácie“. MFN sa neaplikuje na REIO a procesné ustanovenia iných zmlúv. FET je definovaný cez uzavretý zoznam. Definícia vyvlastnenia je spresnená v prílohe, pričom definuje aj nepriame vyvlastnenie. Pre prevody sú stanovené široké výnimky aj nad rámec ekonomickej rovnováhy. Dohoda ďalej obsahuje regulačné právo štátov, ochranu zdravia, životného prostredia, pracovnoprávných štandardov, zodpovedné podnikanie, ustanovenia o transparentnosti, Ohľadne výnimiek, dohoda vylučuje daňové otázky, dotácie a subvencie,

546 Dohoda medzi Slovenskou republikou a Iránskou islamskou republikou o podpore a vzájomnej ochrane investícií podpísaná 19. 1. 2016 a zverejnená v Zbierke zákonov pod č. 207/2017

547 Čl 2/4) „Táto dohoda sa bude uplatňovať bez vplyvu na povinnosti zmluvných strán, ktoré im vyplývajú z ich členstva alebo účasti v akejkoľvek existujúcej alebo budúcej colnej únii, hospodárskej únii, dohode o regionálnej ekonomickej integrácii alebo podobnej medzinárodnej dohode, akou je napr. Európska únia. V dôsledku tohto ustanovenia tejto dohody nemožno uplatňovať alebo interpretovať, či už ako celok alebo ich časť, takým spôsobom, ktorý by mal za následok neplatnosť, zmenu alebo iné ovplyvnenie povinností zmluvných strán vyplývajúcich z takéhoto členstva alebo účasti.“

verejné obstarávanie, spory z verejného zdravotného poistenia a dôchodkového poistenia, bezpečnostné výnimky, výnimky v zmysle GATS. čl. XIV, výnimky pre obozretné finančné opatrenia. Ohľadne riešenia investičných sporov, pre fórum sú ako alternatívy sú ponúknuté UNCITRAL alebo iné dohodnuté fórum, pričom prístup je podmienený cez tzv. no U turn klauzulu a limitovaný námietkou premlčania. Podmienkou je tiež zákonnosť investora a investície⁵⁴⁸. Inováciu predstavuje ustanovenie o protinárokoch. Tribunál má spory rozhodovať podľa predmetnej zmluvy a pravidiel medzinárodného práva, pričom spoločný výklad zmluvných strán tribunál zaväzuje. Tribunál môže rozhodnúť o predbežných opatreniach, taktiež je oprávnený ako predbežnú otázku rozhodnúť o špekulatívnych a neopodstatnených sporoch. Pri kompenzácii nie je možné priznať morálne alebo sankčné úroky. V dohode je asymetrický záväzok Slovenskej republiky k uplatneniu Pravidiel transparentnosti UNCITRAL. Tzv. sunset clause je výrazne skrátená na 5 rokov.

*Investičná dohoda Slovenskej republiky so Spojenými arabskými emirátmi*⁵⁴⁹ v preambule obsahuje podporu udržateľného rozvoja, zdravia životného prostredia., kladie za cieľ vyrovnať záujmy štátu a investora. Definícia investície je obmedzená, vylučuje napríklad deriváty, goodwill a trhovú podiel atď. Obsahuje tiež test požiadaviek investície a požiadavku existencie investície v súlade s právom domáceho štátu. Definícia investora obsahuje ako požiadavku podstatnú obchodnú činnosť. Dohoda pokrýva aj existujúce investície, ale nie konania pred platnosťou dohody. Dohoda obsahuje tzv. horizontálnu REIO klauzulu s priamym odkazom na EÚ a GCC. Dohoda obsahuje výnimky v zmysle čl. XIV GATS a výnimku pre obozretné finančné opatrenia. Dohoda obsahuje osobitné ustanovenie k zaobchádzaniu s prírodnými zdrojmi⁵⁵⁰. FET a FS sú obmedzené na minimálne štandardy obyčajového medzinárodného práva. Z MFN sú vyňaté okrem iného ustanovenia o riešení sporov v iných dohodách. Články NT a MFN sa neaplikujú na dotácie a granty a na verejné obstarávanie. Vyvlastnenie je podrobne upravené, vrátane priameho a nepriameho

548 Čl 14 (2) „Aby sa predišlo pochybnostiam, investor nemôže podať žalobu podľa tejto dohody, ak investor alebo investícia porušujú zákony hostiteľského štátu. Súd takúto žalobu zamietne, pokiaľ takéto porušenie bude dostatočne závažné alebo významné. Aby sa predišlo pochybnostiam, nasledujúce porušenia sa vždy budú považovať za dostatočne závažné alebo významné na zamietnutie žaloby

a) podvod,

b) daňový únik,

c) korupcia a úplatkárstvo alebo

d) investícia bola realizovaná na základe podvodného skreslenia skutočností, zatajovania informácií, korupcie alebo konania majúceho za následok porušenie postupov.“

549 Dohoda medzi Slovenskou republikou a Spojenými arabskými emirátmi o podpore a vzájomnej ochrane investícií podpísaná dňa 22. 9. 2016 a zverejnená v Zbierke zákonov pod č. 25/2018

550 Čl. 3: „Práva a povinnosti týkajúce sa prírodných zdrojov podliehajú vnútroštátnym právnym predpisom hostiteľského štátu; pre vylúčenie pochybností, táto zmluva sa nevzťahuje na prírodné zdroje.“

vyvlastnenia. Prevody obsahujú viaceré výnimky. Dohoda obsahuje (povinnú) doložku odopretia výhod v prípade špekulatívneho nadobudnutia investície alebo straty vlastníctva investície v čase podania žaloby. Z dohody sú vyňaté dane. Osobitný článok je venovaný ochrane zdravia, bezpečnosti, životného prostredia a udržateľnému rozvoju. Dohoda obsahuje ustanovenie k základnej bezpečnosti. Ohľadne riešenia investičných sporov, prístup je vylúčený v prípade podvodu alebo zneužitia práva. Dohoda povoľuje vznášanie vedľajších nárokov a protinárokov. Podmienkou je prerušenie prebiehajúcich konaní a vzdanie sa budúcich konaní (no U turn), tiež sa uplatňuje námietka premlčania. Tribunál má spory rozhodovať podľa predmetnej zmluvy a pravidiel medzinárodného práva, pričom spoločný výklad zmluvných strán tribunál zaväzuje. Tribunál je tiež oprávnený rozhodnúť o predbežných námietkach. Pri kompenzácii nie je možné priznať morálne alebo sankčné úroky. V dohode je asymetrický záväzok Slovenskej republiky k uplatneniu Pravidiel transparentnosti UNCITRAL. Tzv. sunset clause je výrazne skrátená na 5 rokov.

Česká republika od reformy investičnej politiky EÚ podpísala iba jednu bilaterálnu investičnú dohodu s Iránom, avšak ešte nebola ratifikovaná a jej obsah nie je zverejnený.

V r. 2016 vypracovala Česká republika novú model BIT s vyváženými ustanoveniami: dohoda obsahuje detailnú definíciu investície a investora, upravuje nepriame vyvlastnenie, regulačné právo, FET je bez podrobnej špecifikácie. V riešení sporov chýba Etický kódex a zoznam arbitrov. Dohoda obsahuje odkaz na pravidlá transparentnosti UNCITRAL, úpravu neopodstatnených žalôb, odkaz na budúci Multilaterálny investičný súd. Celkove je možné vyhodnotiť, že český model BIT predstavuje vyvážený model obsahujúci progresívne ustanovenia ako regulačné právo štátov, nepriame vyvlastnenie, odkaz na Multilaterálny investičný súd, pravidlá transparentnosti UNCITRAL, ale zároveň konzervatívne ustanovenia ako FET a ISDS mechanizmus.⁵⁵¹

Maďarsko bolo čo do počtu nových investičných dohôd najúspešnejšie. V r 2022 podpísalo BIT s Ománom a Spojenými arabskými emirátmi, v r 2020 podpísalo BIT s Kirgizskom, v r 2019 s Kapverdskými ostrovmi a Bieloruskom, v r 2017 s Iránom a Tadžikistanom a v r 2016

551 SVOBODA Ondřej, „Nová vzorová dohoda ČR o podpoře a ochraně investic: Progresivní, nebo konzervativní?“, Právní rozhledy, roč. 25, č. 21, 2017;

SVOBODA Ondřej, KUNSTÝR Jan, „The Curious Case of the Czech Model Bilateral Investment Treaty“, Manchester Journal of International Economic Law, vol. 17, no. 3, 2020

s Kambodžou⁵⁵². Poľsko ani Rumunsko nemajú modelovú investičnú dohodu, ani za posledné roky neuzavreli nové bilaterálne investičné dohody.

Čo sa týka prevencie a manažmentu sporov ako zúročenia skúseností z arbitráží, (i) MF ČR a MF SR vykonávajú monitoring legislatívy za účelom predídania prípadným arbitrážam a (ii) MF ČR (vo vybraných sporoch) a Poľsko (poľská *Prokuratoria Generalna* ako hlavný zástupca od r. 2016) zastupujú v arbitrážach štát bez asistencie expertných advokátskych kancelárií, Slovenská republika vo vyššej miere zapája interný arbitrážny tím do zastupovania v sporoch.

MF SR v súvislosti s arbitrážnymi spormi, ktorým čelila Slovenská republika, pristúpilo k tvorbe projektu prevencie a manažmentu právnych sporov proti Slovenskej republike s cieľom v prvom rade predchádzať vzniku akýchkoľvek sporov vedúcich k arbitrážam, prípadne manažovať takéto spory tak, aby sa v čo najväčšej miere minimalizovala možnosť vzniku arbitráží, resp. aby sa minimalizovala možná škoda. Dôvodom tejto iniciatívy bola skutočnosť, že Ministerstvo financií Slovenskej republiky, ktoré zastrešuje všetky medzinárodné investičné arbitráže proti Slovenskej republike, sa o viacerých problémoch, ktoré nakoniec viedli k arbitrážam, dozvedelo až v neskoršom štádiu, kedy bol len malý priestor zvrátiť hroziacu arbitráž, resp. minimalizovať potenciálne škody pre Slovenskú republiku. Ministerstvo financií Slovenskej republiky za týmto účelom pripravilo dva materiály „Prevencia a manažment právnych sporov proti SR – východiská⁵⁵³“ a „Prevencia a riadenie právnych sporov proti Slovenskej republike – Návrh opatrení a plán budúcich krokov“⁵⁵⁴.

Ohľadne politiky k uplatneniu intra EU BIT námietky v arbitrážach, všetky ČŠ analyzované v tejto práci ju v niektorých/vybraných arbitráži uplatnili, avšak s rôznym stupňom konzistentnosti. Slovenská republika uplatňuje intra EU BIT ako jurisdikčnú námietku konzistentne od arbitráže Achmea v Slovenská republika I. Česká republika uplatňuje intra EU BIT ako jurisdikčnú námietku konzistentne od r 2018 a Poľsko od r 2016. Ostatné ČŠ v tomto smere neposkytli informácie.

552 <https://investmentpolicy.unctad.org/international-investment-agreements/countries/94/hungary>

553 Materiál č <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/22980/1>, ktorý bol schválený vládou Slovenskej republiky uznesením č. 272/2018 <https://rokovania.gov.sk/RVL/Resolution/17107/1>.

554 Tento materiál doposiaľ nebol predmetom schvaľovania vlády Slovenskej republiky.

Záver

Cieľom práce bolo predovšetkým získať prehľad o arbitrážach proti vybraným piatim ČŠ EÚ EÚ (Česká republika, Slovenská republika, Maďarsko, Poľsko, Rumunsko) a analyzovať ich príčiny a pozadie sporu a zistiť výsledky arbitráží. To malo podať vysvetlenie, prečo práve táto úzka skupina ČŠ je terčom väčšiny investičných sporov v rámci EÚ, pričom celkove bolo proti piatim ČŠ EÚ iniciovaných približne 135 (verejne známých) arbitráží.

Slovenská republika spolu čelila štrnástim (14) arbitrážam. V prípade Slovenskej republiky majú prevahu arbitráže zo zmeny legislatívy. Šesť (6) arbitráží bolo iniciovaných kvôli *legislatívnym zmenám*. Dve (2) arbitráže súviseli so *súdnyimi rozhodnutiami*. Štyri (4) arbitráže boli iniciované v súvislosti s *rozhodnutím správnych orgánov*. Dve (2) arbitráže súviseli s *privatizáciou*. Čo sa týka výsledkov, prevažujú rozhodnutia sporu v prospech štátu: *V prospech štátu* bolo vydaných sedem (7) rozsudkov. *V prospech investora* rozhodol tribunál dvakrát (2) (z toho jeden arbitrážny rozsudok bol neskôr zrušený). Jedna (1) arbitráž skončila *bez pridelenia kompenzácie*. Tribunál v dvoch (2) prípadoch *zastavil* konanie. V jednej (1) arbitráži sa dosiahlo *urovnanie* (bez finančnej kompenzácie). V súčasnosti *prebieha* jedna (1) arbitráž.

Česká republika doteraz čelila štyridsaťdva (42) arbitrážam. Sedem (7) arbitráží sa týkalo prijatia zmeny zákona k podpore obnoviteľnej energie a zavedenia solárneho odvodu na výnosy zo solárnej elektriny. Dve (2) arbitráže sa týkali *vstupu do EÚ*. Tri (3) arbitráže sa týkali *privatizácie*. Štrnásť (14) arbitráží sa týkalo *súdnych konaní (vrátane konkurzov a trestných stíhaní)*:). Jedenásť (11) arbitráží sa týkalo rozhodnutí *regulačných/správnych orgánov*. Päť (5) arbitráží sa týkalo *zmluvných nárokov*. Čo sa týka výsledkov arbitráží: *v prospech štátu* bolo rozhodnutých dvadsaťdva (22) arbitráží. *V prospech investora* boli rozhodnuté štyri (4) arbitráže. *Bez kompenzácie* skončili dve (2) arbitráže. Tribunál *zastavil* konanie v šiestich (6) arbitrážach. Sporové strany dosiahli *urovnanie* v troch (3) prípadoch. V súčasnosti *prebiehajú* štyri (4) arbitráže. K výsledku jednej (1) arbitráže nie sú údaje.

Poľsko k dnešnému dňu čelilo tridsaťšesť (36) arbitrážam⁵⁵⁵. V ohľadne príčin sporu prevládajú rozhodnutia správnych orgánov. *Legislatívne zmeny* iniciovali šesť (6) arbitráží:

555 Ide o približný počet arbitráží, nakoľko údaje v databázach UNCTAD a IA reporter sa líšia. Ostatná arbitráž Praire v Poľsko bola údajne podaná ako dve samostatné arbitráže.

Tri (3) arbitráže súviseli so vstupom do EÚ a implementáciou práva EÚ. Privatizácia bola v pozadí štyroch (4) arbitráží. Jedenásť (11) arbitráží sa týkalo rozhodnutia *správnych orgánov/regulátorov*. *Súdne konania/trestné stíhania* spustili päť (5) arbitráží. Zo *zmluvných nárokov* bolo vedených päť (5) arbitráží. Pri troch (3) arbitrážach nie je známy predmet sporu. Vo výsledku prevládajú rozhodnutia v *prospech štátu* v prípade štrnástich (14) arbitráží. Rozhodnutých v *prospech investora* bolo deväť (9) arbitráží. Tribunál zastavil tri (3) arbitráže. V súčasnosti *prebiehajú* štyri (4) arbitráže. Urovanie sa dosiahlo v piatich (5) arbitrážach.

Maďarsko čelilo dokopy sedemnástim (17) arbitrážam. Prevalu majú (rovnako ako v prípade Slovenskej republiky) spory z *legislatívnych zmien*. Päť (5) arbitráží sa týkalo *zmeny legislatívy*. Tri (3) arbitráže súviseli s *implementáciou práva EÚ*. Zo *súdnych konaní* boli iniciované dve (2) arbitráže. Rozhodnutia *správnych orgánov* boli dôvodom na začatie štyroch (4) arbitráží. Dve (2) arbitráže sa týkali *zmluvných nárokov*. Príčiny jednej (1) arbitráže nie sú známe. Čo sa výsledkov týka, ide o vyrovnaný počet výhier štátu a výhier investora (7:7). V *prospech štátu* bolo rozhodnutých sedem (7) arbitráží. Rovnako v *prospech investora* bolo rozhodnutých sedem (7) arbitráží.. Urovanie bolo dosiahnuté v dvoch (2) arbitrážach. *Jedna (1) arbitráž* stále prebieha.

Proti **Rumunsku** bolo vedených spolu dvadsaťpäť (25) arbitráží. Čo sa týka príčin, najpočetnejšia je skupina sporov z privatizácií, po ktorej nasleduje skupina sporov zo zmeny legislatívy k podpore obnoviteľnej energie. *Zmena legislatívy podpory energie z obnoviteľných zdrojov* iniciovala päť (5) arbitráží. Pripravovaný *vstup do EÚ* a s ním súvisiaca implementácia EÚ legislatívy bola príčinou jednej (1) arbitráže. *Privatizácie a reštitúcie* iniciovali spolu deväť (9) arbitráží. Konkrétne, neplnenie záväzkov z privatizačnej zmluvy iniciovalo sedem (7) arbitráží a reštitučné nároky iniciovali dve (2) arbitráže. *Súdne rozhodnutie* iniciovalo jednu (1) arbitráž. *Zmluvné nároky* iniciovali dve (2) arbitráže. *Rozhodnutia správnych orgánov* boli príčinou piatich (5) arbitráží. Presné príčiny dvoch (2) arbitráží nie sú známe. Pri výsledkoch je najviac prebiehajúcich sporov, takže úspešnosť štátu/žalobcov bude možné vyhodnotiť až neskôr. Zaujímavé je, že žiaden spor sa neskončil urovaním. V *prospech štátu* bolo rozhodnutých (8) arbitráží. V jednej (1) arbitráži tribunál *neprižnal kompenzáciu*. V *prospech investora* boli rozhodnuté štyri (4) arbitráže. V súčasnosti *prebieha* jedenásť (11) arbitráží.

Po preskúmaní príčin a pozadia arbitráží možno všeobecne skonštatovať, že skúmané arbitráže majú spoločné črty a je možné ich rozdeliť do kategórií. Čo sa týka príčin sporov, **dvadsaťdeväť (29)** arbitráží bolo iniciovaných z dôvodu *legislatívny zmien*. Je preto možné potvrdiť, že spory zo zmeny legislatívy (t.j. majúce vzťah k regulačnému právu štátov) síce netvoria absolútnu väčšinu z celkového počtu, ale pravidelne sa vyskytujú a tvoria nezanedbateľnú časť všetkých arbitráží. Konkrétne arbitráže zo zmeny podpory obnoviteľnej energie však rozhodne nie sú špecifické pre skúmaný región, ako je zrejmé z podobných arbitráží na základe ECT proti Španielsku. Ďalej je možné potvrdiť, že časť arbitráží skutočne súvisela s geopolitickým vývojom štátov, konkrétne s *privatizáciou/reštitúciou (osemnásť (18) arbitráží)*. Tiež sa preukázalo, že *so vstupom do EÚ/implementáciou práva EÚ* súviselo **deväť (9)** arbitráží. Ostatné arbitráže nie sú špecifické pre región z hľadiska geopolitického vývoja ani priamo nesúvisia so zmenou legislatívy. Tieto arbitráže boli iniciované z rôznych individuálnych rozhodnutí/ konaní štátu, či už sa jednalo o súdne konania, trestné stíhania, konkurzy či vymáhanie komerčných arbitrážnych rozsudkov (**dvadsaťštyri (24)** arbitráží), *rozhodnutia a konanie regulátorov a správnych orgánov*, vrátane vydávania/odnímania licencií (**tridsaťsedem (37)** arbitráží), arbitráže zo *zmluvných nárokov*, vrátane ukončenia zmluvy, neuzavretia zmluvy, príp. nezaplatenia zmluvnej odmeny (**štrnásť (14)** arbitráží) a arbitráže *bez bližších informácií* o predmete sporu (**šesť (6)** arbitráží).

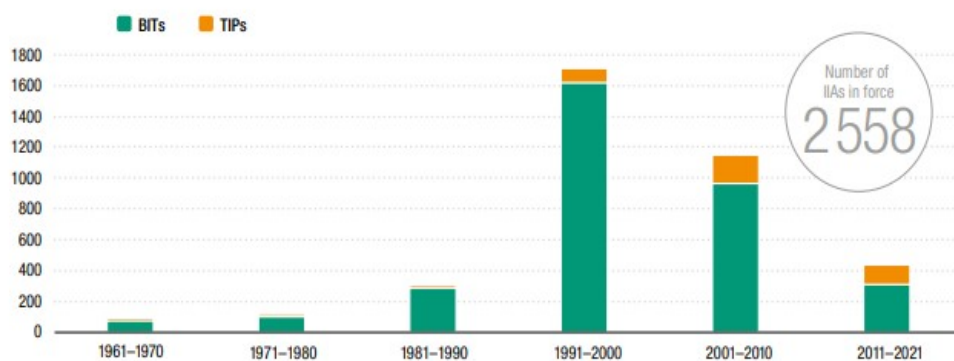
Celkové výsledky arbitráží sú nasledovné: *V prospech štátu* bolo rozhodnutých **päťdesiatosem (58)** arbitráží (v jednom spore prebieha zrušovacie konanie). *V prospech investora* bolo rozhodnutých **dvadsaťšesť (26)** arbitráží, pričom však v štyroch (4) prípadoch bol arbitrážny rozsudok zrušený, v jednom (1) prípade pravdepodobne prebieha zrušovacie konanie, jednom (1) prípade pravdepodobne neúspešne prebehlo zrušovacie konanie a v jednom (1) prípade ešte prebieha kvantum fáza. Arbitráž bola *zastavená* v **dvanástich (12)** prípadoch. V prospech investora, avšak *bez kompenzácie* sa skončilo **šesť (6)** arbitráží. Sporové strany uzavreli *urovnanie* v **jedenástich (11)** arbitrážach. V súčasnosti *prebieha* **dvadsaťjeden (21)** arbitráží. Výsledok *jednej (1)* arbitráže *nie je známy*.

Ohľadne *zžitkovania skúseností ČŠ z arbitráží* v budúcom rokovaní BITs, výrazne ho ovplyvňuje povoloňovací režim Európskej komisie⁵⁵⁶, preto zohľadnenie arbitrážnej praxe

556 REPORT FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL on the application of Regulation (EU) No 1219/2012 establishing transitional arrangements for bilateral investment agreements between Member States and third countries. Dostupné na https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2020/april/tradoc_158703.pdf

v modelových BITS/v budúcich rokovaniach ČŠ je a aj bude limitované. Spomalilo sa však aj samotné tempo predmetných ČŠ pri rokovaniach BITs, čo je v súlade s celosvetovým trendom⁵⁵⁷:

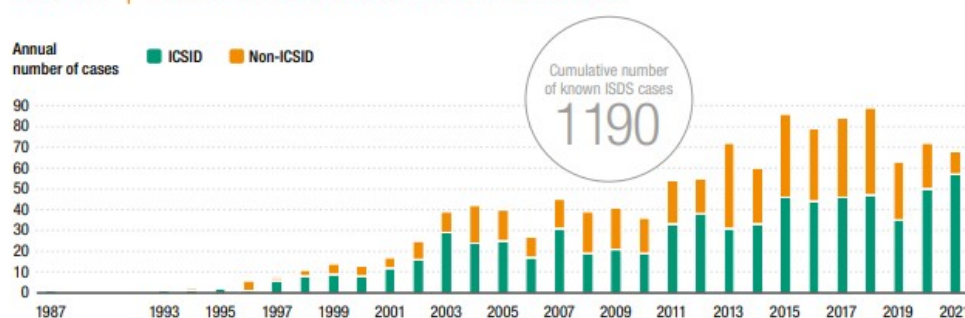
Figure II.4. | Number of IIAs signed, by decade, 1961–2021

Source: UNCTAD, IIA Navigator.

Čo sa týka *odhadu budúceho vývoja arbitráží* proti vybraným ČŠ, je potrebné zohľadniť, že 82 z 135 arbitráží bolo iniciovaných na základe intra EU BITs/intra EU aplikácie ECT po vstupe do EÚ. Preto vzhľadom na postupné ukončenie intra EU BITs⁵⁵⁸ (viacstrannou dohodou a bilaterálnymi ukončeniami) je možné očakávať zníženie celkového počtu arbitráží proti týmto ČŠ, nie však úplné ukončenie. Podobne je možné pozorovať celosvetový trend klesania investičných arbitráží, aj keď je *pozvoľnejší*⁵⁵⁹:

Figure II.6. | Trends in known treaty-based ISDS cases, 1987–2021

Source: UNCTAD, ISDS Navigator.

Note: Information has been compiled from public sources, including specialized reporting services. UNCTAD's statistics do not cover investor-State cases that are based exclusively on investment contracts (State contracts) or national investment laws, or cases in which a party has signalled its intention to submit a claim to ISDS but has not commenced the arbitration. Annual and cumulative case numbers are continually adjusted as a result of verification processes and may not match exactly case numbers reported in previous years.

Investori si samozrejme naďalej môžu za účelom zachovania zmluvnej ochrany štruktúrovať investíciu mimo ČŠ EÚ. Navyše tribunály naďalej rozhodujú arbitráže na základe intra EU

557 UNCTAD: World Investment Report 2022, s. 65

558 SVOBODA Ondřej. „Dohoda o ukončení platnosti dohod o ochrane investic v EU: Problém konečně vyřešen?“, Právní rozhledy, roč. 29, č. 1, 2021.

559 UNCTAD: World Investment Report 2022, s. 73

aplikácie ECT, pričom rozsudok Green Power v Španielsko je doteraz jediná výnimka. Vzhľadom na (i) otázne schválenie modernizácie ECT a (ii) v prípade schválenia otáznu ratifikáciu zmenenej ECT je preto možné naďalej očakávať intra EU arbitráže na základe ECT. Kvôli opakovaným vyjadreniam viacerých ČŠ EÚ o možnom vystúpení z ECT⁵⁶⁰, ktoré sa medzičasom Poľsko rozhodlo realizovať⁵⁶¹ je tiež potrebné počítať aj s takýmto scenárom, čo by však znamenalo „zakonzervovanie“ ECT v súčasnom znení na najbližších 20 rokov. Mimo ECT je tiež potrebné zohľadniť súčasnú situáciu ozbrojeného konfliktu Ruskej federácie proti Ukrajine a množstvo opatrení prijatých v tejto súvislosti. Vzhľadom na možné poškodenie zahraničných investorov je potenciálne možné počítať s arbitrážami. Z arbitráží na základe unijných dohôd o ochrane investícií v súčasnosti nie je potrebné mať obavy, vzhľadom na pomalé tempo ratifikácie ČŠ a vylúčenie predbežného uplatňovania. Vo všeobecnosti bude zaujímavé ďalej pozorovať pribúdanie arbitráží celkove proti ČŠ EÚ. Za posledné roky mali premiéru v pozícii respondenta v arbitráži Fínsko, Francúzsko, Holandsko a Malta.⁵⁶²

Česká republika, Slovenská republika aj Maďarsko budú pravdepodobne musieť prispôbiť svoje modelové BITs požiadavkám Európskej komisie. Nakoľko bude pre ČŠ realistické vyrokovať BIT s tak podrobným a špecifickým obsahom, ukáže čas. Nič však štátom nebráni aspoň zužitkovať nadobudnuté skúsenosti z minulosti v budúcich arbitrážnych sporoch, či už priamo zastupovaním v arbitráži (ako to v súčasnosti robí Poľsko a Česká republika), aktívnym zapojením arbitrážneho tímu do zastupovania (Slovenská republika) alebo aj plánom vypracovať program prevencie a manažmentu sporov (Slovenská republika).

560 Frédéric Simon: Europe edging closer to withdrawal from Energy Charter Treaty. Dostupné na <https://www.euractiv.com/section/energy/news/europe-edging-closer-to-withdrawal-from-energy-charter-treaty/>

561 Frédéric Simon: Poland drafts law to ‘terminate’ controversial Energy Charter Treaty. Dostupné na <https://www.euractiv.com/section/energy/news/poland-drafts-law-to-terminate-controversial-energy-charter-treaty/>

562 Zdroj: UNCTAD Investment Policy Hub, IARreporter

Zoznam použitých skratiek:

Členské štáty (ČŠ) EÚ:

AT – Rakúsko, BE – Belgicko, BG – Bulharsko, CY – Cyprus, CZ – Česká republika, DE – Nemecko, DK – Dánsko, EE – Estónsko, EL – Grécko, ES – Španielsko, FI – Fínsko, FR – Francúzsko, HU - Maďarsko, IE - Írsko, IT – Taliansko, LU – Luxembursko, LT – Litva, LV – Lotyšsko, MT – Malta, NL – Holandsko, PL – Poľsko, PT – Portugalsko, RO – Rumunsko, SE – Švédsko, SI – Slovinsko, SK - Slovenská republika

Ostatné krajiny: CA - Kanada, CH - Švajčiarsko, IN - India, IZ – Izrael, NO - Nórsko, RU - Ruská federácia, SG - Singapur, TR - Turecko, UA – Ukrajina, US - Spojené štáty americké, VN - Vietnam, UK – Veľká Británia;

BIT - Bilateral Investment Treaty – bilaterálna investičná dohoda

CETA - Komplexná hospodárska a obchodná dohoda medzi EÚ a Kanadou

COM - Európska komisia

ČŠ - členský štát

ECT - Energy Charter Treaty – Zmluva o Energetickej charte

EÚ - Európska únia

FET - Fair and Equitable Treatment – spravodlivé a rovné zaobchádzanie

FPS - full protection and security – plná bezpečnosť a ochrana

IPA - dohoda o ochrane investícií

ICSID - Medzinárodné stredisko pre riešenie investičných sporov

ISDS - investor-to-state dispute settlement – riešenie sporov medzi investorom a štátom

GATS – General Agreement on Trade in Services - Všeobecná dohoda o obchode so službami

MFN – Most Favourite Nation - doložka najvyšších výhod

MF SR - Ministerstvo financií Slovenskej republiky

MF ČR- Ministerstvo financií Českej republiky

MZV a EZ SR- Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky

NT - National Treatment – doložka národné zaobchádzanie

PCA – Permanent Court of Arbitration, Stály arbitrážny súd

REIO - regionálna organizácia ekonomickej integrácie.

r - rok

SD EÚ - Súdny dvor Európskej únie

UC – Umbrella clause

UNCITRAL- United Nations Commission on International Trade Law

UNCTAD -United Nations Conference on Trade and Development

WTO - World Trade Organisation – Svetová obchodná organizácia

ZFEÚ - Zmluva o fungovaní EÚ

ZEÚ - Zmluva o Európskej únii

Zoznam použitých zdrojov

Primárne zdroje:

Medzinárodné zmluvy, národná legislatíva

Zmluva o fungovaní Európskej únie

Zmluva o Európskej únii

Viacstranná dohoda o ukončení bilaterálnych investičných dohôd medzi členskými štátmi Európskej únie

Viedenský dohovor o zmluvnom práve

Dohoda medzi Slovenskou republikou a Iránskou islamskou republikou o podpore a vzájomnej ochrane investícií podpísaná 19. 1. 2016 a zverejnená v Zbierke zákonov pod č. 207/2017

Dohoda medzi Slovenskou republikou a Spojenými arabskými emirátmi o podpore a vzájomnej ochrane investícií podpísaná dňa 22. 9. 2016 a zverejnená v Zbierke zákonov pod č. 25/2018

Ústava Slovenskej republiky 460/1992 Zb.

Judikatúra SD EÚ

Avis 1/20 - Avis rendu en vertu de l'article 218, paragraphe 11, TFUE (Traité sur la Charte de l'énergie modernisé)

C-109/20 - PL Holdings. ECLI:EU:C:2021:875

C-741/19 - Republic of Moldova v Komstroy ECLI:EU:C:2021:655

C-638/19 - Commission v European Food and Others. (Micula) ECLI:EU:C:2022:50

OPINION 1/17. CETA. ECLI:EU:C:2019:341

Case C-284/16. Slovak Republic v. Achmea B.V. ECLI:EU:C:2018:158

Case 26-62 Van Gend & Loos v Administratie der Belastingen. ECLI:EU:C:1963:1

Opinion 1/09 (European Patent Court). ECLI:EU:C:2011:123

Joined Cases C-402/05 P and C-415/05. Kadi and Al Barakaat International Foundation v Council and Commission. ECLI:EU:C:2008:461

Case C-459/03 Commission v Ireland. (Mox Plant). ECLI:EU:C:2006:345

Opinion 1/91. (EFTA). ECLI:EU:C:1991:490

Joined cases C-6/90 and C-9/90. Francovich v Italian Republic, ECLI:EU:C:1991:428

Case C-213/89. The Queen v Secretary of State for Transport, ex parte Factortame. ECLI:EU:C:1990:257

Case 106/77. Amministrazione delle Finanze dello Stato v Simmenthal SpA.
ECLI:EU:C:1978:49

Case 6/64. Flaminio Costa v E.N.E.L. ECLI:EU:C:1964:66

Zverejnené rozsudky medzinárodných arbitrážnych tribunálov

Accession Mezzanine Capital L.P. and Danubius Kereskedőház Vagyonkezelő Zrt. v. Hungary (ICSID Case No. ARB/12/3)

ADC Affiliate Limited and ADC & ADMC Management Limited v. Republic of Hungary (ICSID Case No. ARB/03/16)

AES Summit Generation Limited and AES-Tisza Erőmű Kft. v. Republic of Hungary (II) (ICSID Case No. ARB/07/22)

Achmea B. V. (predtým Eureko B. V.) v. Slovenská republika (I), PCA Case No. 2008-13,

Achmea B. V. v. Slovenská republika (II), PCA Case No. 2013-12.

Alps Finance and Trade AG v. The Slovak Republic.

Austrian Airlines v. The Slovak Republic

A11Y LTD. v. Czech Republic (ICSID Case No. UNCT/15/1)

A.M.F. Aircraftleasing Meier & Fischer GmbH & Co. KG v. Czech Republic (PCA Case No. 2017-15)

Anglia Auto Accessories Ltd v. The Czech Republic (SCC Case No. 2014/181)

Antaris Solar GmbH and Dr. Michael Göde v. The Czech Republic (PCA Case No. 2014-01)

Cargill, Incorporated v. Republic of Poland

CME Czech Republic B.V. v. The Czech Republic,

Československá Obchodní Banka, A.S. v. Slovak Republic (ICSID Case No. ARB/97/4)

David Minnotte and Robert Lewis v. Republic of Poland (ICSID Case No. ARB(AF)/10/1)

Eurogas Inc. and Belmont Resources Inc. v. Slovak Republic (ICSID Case No. Arb/14/14)

European American Investment Bank AG v. The Slovak Republic (PCA Case No. 2010-17)

Eastern Sugar B.V. v. The Czech Republic (SCC Case No. 088/2004)

ECE Projektmanagement International GmbH and Kommanditgesellschaft PANTA Achtungsechzigste Grundstücksgesellschaft GmbH & Co v. The Czech Republic (PCA Case No. 2010-5)

Electrabel S.A. v. The Republic of Hungary (ICSID Case No. ARB/07/19)

Enkev Beheer B.V. v. The Republic of Poland (PCA Case No. 2013-01)

European Media Ventures SA v. The Czech Republic

Festorino Invest Limited, Fosontal Limited, Petra Salesny, Peter Derendinger and Petr Rojicek v. Republic of Poland (SCC Case No. 2018/098)

Flemingo DutyFree Shop Private Limited v. Republic of Poland

Forminster Enterprises Limited v. The Czech Republic

Frontier Petroleum Services Ltd. v. The Czech Republic

Fynerdale Holdings B.V. v. The Czech Republic (PCA Case No. 2018-18)

Hassan Awdi, Enterprise Business Consultants, Inc. and Alfa El Corporation v. Romania (ICSID Case No. ARB/10/13)

HICEE B. V. v. Slovenská republika, PCA Case No. 2009-11,

I.C.W. Europe Investments Limited v. The Czech Republic (PCA Case No. 2014-22)

Inicia Zrt, Kintyre Kft and Magyar Farming Company Ltd v. Hungary (ICSID Case No. ARB/17/27)

InterTrade Holding GmbH v. The Czech Republic (PCA Case No. 2009-12)

Invesmart v. Czech Republic

Ioan Micula, Viorel Micula and others v. Romania (I) (ICSID Case No. ARB/05/20)

Ioan Micula, Viorel Micula and others v. Romania (II) (ICSID Case No. ARB/14/29)

Jan Oostergetel and Theodora Laurentius v The Slovak Republic, UNCITRAL,

JSW Solar (zwei) GmbH & Co.KG, Gisela Wirtgen, Jürgen Wirtgen, and Stefan Wirtgen v. Czech Republic (PCA Case No. 2014-03)

Kristian Almås and Geir Almås v. The Republic of Poland (PCA Case No. 2015-13)

Les Laboratoires Servier, S.A.S., Biofarma, S.A.S., Arts et Techniques du Progres S.A.S. v. Republic of Poland

Manchester Securities Corporation v. Republic of Poland (PCA Case No. 2015-18)

Marco Gavazzi and Stefano Gavazzi v. Romania (ICSID Case No. ARB/12/25)

Muszynianka Spółka z Ograniczoną Odpowiedzialnością v. Slovak Republic (PCA Case No. 2017-08)

Noble Ventures, Inc. v. Romania (ICSID Case No. ARB/01/11)

Nordzucker AG v. The Republic of Poland

Ömer Dede and Serdar Elhüseyni v. Romania (ICSID Case No. ARB/10/22)

Pawlowski AG and Project Sever s.r.o. v. Czech Republic (ICSID Case No. ARB/17/11)

Peter Franz Vöcklinghaus v. Czech Republic

Phoenix Action Ltd v. Czech Republic (ICSID Case No. ARB/06/5)

Photovoltaik Knopf Betriebs-GmbH v. The Czech Republic (PCA Case No. 2014-21)

PL Holdings S.a.r.l. v. Poland (SCC Case No. 2014/163)

Ronald S. Lauder v the Czech Republic
 Rupert Joseph Binder v. Czech Republic
 Saar Papier Vertriebs GmbH v. Republic of Poland (I)
 Saluka Investments BV v. The Czech Republic.
 Spyridon Roussalis v. Romania (ICSID Case No. ARB/06/1)
 Strabag SE, Raiffeisen Centrobank AG and Syrena Immobilien Holding AG v. Republic of Poland (ICSID Case No. ADHOC/15/1)
 Telenor Mobile Communications AS v. Republic of Hungary (ICSID Case No. ARB/04/15)
 The East Cement for Investment Company v. The Republic of Poland (ICC Case No. 16509/JHN)
 The Rompetrol Group N.V. v. Romania (ICSID Case No. ARB/06/3)
 UP and C.D Holding Internationale (Le Chèque Déjeuner) v. Hungary (ICSID Case No. ARB/13/35)
 Vigotop Limited v. Republic of Hungary (ICSID Case No. ARB/11/22)
 Vincent J. Ryan, Schooner Capital LLC, and Atlantic Investment Partners LLC v. Republic of Poland (ICSID Case No. ARB(AF)/11/3)
 Voltaic Network GmbH v. The Czech Republic (PCA Case No. 2014-20)
 WA Investments-Europa Nova Limited v. The Czech Republic (PCA Case No. 2014-19)
 WNC Factoring Ltd (WNC) v. The Czech Republic (PCA Case No. 2014-34)

Štúdie a dokumenty medzinárodných organizácií a štátov

- World Investment Report 2022, UNCTAD
- REPORT FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL on the application of Regulation (EU) No 1219/2012 establishing transitional arrangements for bilateral investment agreements between Member States and third countries. Dostupné na https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2020/april/tradoc_158703.pdf
- Factsheet on intra EU investment arbitration cases, UNCTAD 2018 _
- DG FISMA: EU Member States sign an agreement for the termination of intra-EU bilateral investment treaties. 5 May 2020. Dostupné na https://finance.ec.europa.eu/publications/eu-member-states-sign-agreement-termination-intra-eu-bilateral-investment-treaties_en
- Energy Charter Secretariat: Public Communication explaining the main changes contained in the agreement in principle. 24. 6. 2022. _

- MZV a EZ SR: Slovenská republika 5 rokov po vstupe do EÚ a NATO. Dostupné na <https://www.mzv.sk/documents/10182/12130/SR+5+rokov+po+vstupe+do+EU.pdf/5cd5905e-62ac-4d2c-ad8c-2790f67d630d>
- Investment Treaty News (ITN), November 24, 2006 Published by the International Institute for Sustainable Development (<http://www.iisd.org/investment/itn>)

Sekundárne zdroje:

Knihy:

- ALI Arif Hyder and ATTANASIO David L. „*Chapter 6: Merits: The Content of Investment Protection*’. In *International Investment Protection of Global Banking and Finance: Legal Principles and Arbitral Practice*. (Kluwer Law International 2021)
- BADIA Albert. '*Chapter 6: State Responsibility for State Enterprises' Action in Investment Law*' In *Piercing the Veil of State Enterprises in International Arbitration*, International Arbitration Law Library, Volume 29 (Kluwer Law International 2014)
- BALTAG Crina, '*Chapter 6 - §6.01 Investment Arbitration in Romania*'. In LEAUA C., BAIAS F. *Arbitration in Romania: A Practitioner's Guide* (Kluwer Law International 2016)
- BENTOLILA Dolores. '*Chapter 5: Consistent Arbitral Solutions*'. In *Arbitrators as Lawmakers, International Arbitration Law Library Series, Volume 43* (Kluwer Law International 2017)
- BURGSTALLER Markus. '*European Law and Investment Treaties*', Journal of International Arbitration (Kluwer Law International 2009, Volume 26 Issue 2)
- CORNEL Marian. '*Chapter 5: Case Law Review*'. In „*The State's Power to Tax in the Investment Arbitration of Energy Disputes: Outer Limits and the Energy Charter Treaty*“. International Arbitration Law Library, Volume 58 (Kluwer Law International 2020)
- CRIVELLARO Antonio, '*Chapter 4. Consolidation of Arbitral and Court Proceedings in Investment Disputes*'. In SANZ-PASTOR Bernardo Cremades and LEW Julian David Mathew (eds). *Parallel State and Arbitral Procedures in International Arbitration, Dossiers of the ICC Institute of World Business Law, Volume 3* (International Chamber of Commerce (ICC) 2005)
- CRAWFORD, James. *Brownlie s Principles of Public International Law*. 8 th edition. Oxford University Press. 2012

- CSONGRÁD István Nagy (editor). *Investment Arbitration in Central and Eastern Europe. Law and Practice*. Vydané v Edward Elgar Publishing Limited, Cheltenham, UK a Edward Elgar Publishing, Inc., Northampton, MA, USA, r. 2019
- ČEPELKA Čestmír., ŠTURMA Pavel., *Mezinárodní právo veřejné*. 2 vydanie, Praha: C. H. Beck, 2018
- DOLZER, Rudolf, SCHREUER Christoph. *Principles of International Investment Law*. Second edition. 2012
- FOSTER, Nigel. *EU law. Directions*. 4th edition. Oxford University Press. 2014
- HAERI Hussein and WALKER David, "‘And you are . . .?’—Dual Nationals in Investment Treaty Arbitration'. In ZIADÉ Nassib G. (ed), *BCDR International Arbitration Review*, (Kluwer Law International 2016, Volume 3 Issue 2)
- IOACHIMESCU Mihai. 'The Micula Saga: A Tale of EU Law and Brexit', In ALEXE Cristina Emilia (ed), *Revista Română de Arbitraj*, (Wolters Kluwer România 2020, Volume 14 Issue 3)
- JONCKHEERE Katherine. 'Note: Re-litigation of identical issues in post-award proceedings: *Diag Human SE v The Czech Republic*'. In VERBRUGGEN Caroline and DRAYE Maarten (eds), *b-Arbitra | Belgian Review of Arbitration*, (Wolters Kluwer 2020, Volume 2020 Issue 2)
- KUDRNA Jaroslav and TALAŠOVÁ Marie, 'Arbitration Clauses and Disputes from the Central European Perspective: Blurring the Public-Private Divide', in KALICKI Jean, RAOUF Mohamed Abdel (eds), *Evolution and Adaptation: The Future of International Arbitration*, ICCA Congress Series, Volume 20 (© Kluwer Law International; International Council for Commercial Arbitration/Kluwer Law International 2019)
- KISELYOVÁ Miriama. *Ochrana životného prostredia a zdravia a medzinárodná ochrana zahraničných investícií*. Vydané v „Právo v měnicím se světě“. Aleš Gerloch a Katarzyna Žák Kryžanková , PhD., 2020. Plzeň. Vydavatel'stvo a nakladatel'stvo Aleš Čeněk
- KOVÁCS Csaba. 'Chapter 5: The Attribution of Internationally Wrongful Conduct'. In „*Attribution in International Investment Law*“, International Arbitration Law Library, Volume 45 (Kluwer Law International 2018)
- LEVASHOVA Yulia. *The State's Right to Regulate and the Legitimate Expectations of the Investor*'. In LEVASHOVA Yulia. *The Right of States to Regulate in International Investment Law: The Search for Balance Between Public Interest and*

- Fair and Equitable Treatment*. International Arbitration Law Library, Volume 50 (Kluwer Law International 2019)
- MAGNARELLI Martina. „Chapter 5: Privity of Contract and Treaty Guarantees: Analysis of the Merits'. In „Privity of Contract in International Investment Arbitration: Original Sin or Useful Tool?“. International Arbitration Law Library, Volume 52 (Kluwer Law International 2020)
 - MCLACHLAN Campbell, SHORE Laurence, WEINIGER Matthew. *International Investment Arbitration. Substantive Principles*. Second Edition. 2017
 - NIEUWVELD Lisa Bench and SAHANI Victoria Shannon. *Third Party Funding in International Arbitration* 2nd edition (Kluwer Law International 2017)
 - PICHÉ Melanie Riofrio and SAIZ Patricia, 'Chapter 8: Corruption in Energy and Natural Resources Investment Disputes in Latin America'. In ALVAREZ Gloria Maria, PICHÉ Melanie Riofrio et al. (eds). „International Arbitration in Latin America: Energy and Natural Resources Disputes, (© Kluwer Law International; Kluwer Law International 2021)
 - RADJAI Noradele and FUENTES Franz Xaver Stirnimann, 'Chapter 7: Investment Arbitration in Switzerland', in ARROYO Manuel (ed), *Arbitration in Switzerland: The Practitioner's Guide* (Second Edition), 2nd edition (© Kluwer Law International; Kluwer Law International 2018)
 - ROWLEY J. William QC, BISHOP Doak, KAISER Gordon (eds). *Global Arbitration Review: The Guide to Energy Arbitrations*. Vydané v Law Business research Ltd. London UK v r 2015
 - POTOČNÝ Miroslav. ONDŘEJ Jan. *Mezinárodní právo veřejné – zvláštní část*. 6. doplnené a rozšírené vydanie. 2011
 - REINISCH August and TROPPER Johannes. 'Chapter V: Investment Arbitration, The Termination Agreement of intra-EU BITs and', in KLAUSEGGER Christian, KLEIN Peter, et al. (eds). *Austrian Yearbook on International Arbitration 2022*, (Manz'sche Verlags- und Universitätsbuchhandlung 2022)
 - SABAHI Borzu, RUBINS Noah, WALLACE Don. *Investor-State Arbitration (Second Edition)*, 2nd edition (Oxford University Press 2019)
 - SIM Christine. 'Security for Costs in Investor–State Arbitration'. In PARK William W. (ed), *Arbitration International*, (Oxford University Press 2017, Volume 33 Issue 3)

- SOURGENS Frédéric G., DUGGAL Kabir, LAIRD Ian A.. „*Different Standards of Proof in Investor-State Arbitration*’. In „*Evidence in International Investment Arbitration*“ (Oxford University Press 2018)
- SVOBODA Ondřej. *Role Česka a Slovenska v rozvoji mezinárodního investičního práva: Naše slavné prohry?*“, In: LANTAJOVÁ, D. (ed.), 1918–2018: *Medzinárodné právo v Dėjinách Československa*, Bratislava: Slovenská spoločnosť pro medzinárodné právo pri SAV 2019.
- VOON Tania and MITCHELL Andrew D., '*Denunciation, Termination and Survival: The Interplay of Treaty Law and International Investment Law*'. In KINNEAR Meg and MCLACHLAN Campbell (eds). *ICSID Review - Foreign Investment Law Journal*. (Oxford University Press 2016, Volume 31 Issue 2)

Odborné periodiká

- BALAŠ Vladimír: *Saluka v Czech Republic, Comments on the Partial award of 17 March 2006*. In *Journal of World Investment and Trade*
- BALAŠ Vladimír: „SOUMRAK BIT V EU?“. *ACTA UNIVERSITATIS CAROLINAE – IURIDICA* 2, 2016, s. 105 - 125
- BALTAG Crina. '*The Role of Amici Curiae in Light of Recent Developments in Investment Treaty Arbitration: Legitimizing the System?*', in KINNEAR Meg and MCLACHLAN Campbell (eds). *ICSID Review - Foreign Investment Law Journal*. (Oxford University Press 2020, Volume 35 Issue 2)
- BRANSON John David, '*The Abuse of Process Doctrine Extended: A Tool for Right Thinking People in International Arbitration*'. In SCHERER Maxi (ed), *Journal of International Arbitration*, Kluwer Law International 2021, Volume 38 Issue 2)
- CLAPHAM Jason, '*Finality of Investor-State Arbitral Awards: Has the Tide Turned and is there a Need for Reform?*', *Journal of International Arbitration*, (Kluwer Law International 2009, Volume 26 Issue 3)
- DUPREY Pierre, '*Comments on the Paris Court of Appeal Decision in Czech Republic v. Pren Nreka*'. In „*Journal of International Arbitration*“ (Kluwer Law International 2009, Volume 26 Issue 4)
- HESS Burkhard. '*The Fate of Investment Dispute Resolution after the Achmea Decision of the European Court of Justice*' (2018) MPILux Research Paper Series 2018 (3)

- GAILLARD Emmanuel. *'Abuse of Process in International Arbitration'*, in KINNEAR Meg and MCLACHLAN Campbell (eds), *ICSID Review - Foreign Investment Law Journal*, (Oxford University Press 2017, Volume 32 Issue 1)
- ISHIKAWA Tomoko. *Marco Gavazzi and Stefano Gavazzi v Romania A New Approach to Determining Jurisdiction over Counterclaims in ICSID Arbitration?* In KINNEAR and - MCLACHLAN (eds). *ICSID Review - Foreign Investment Law Journal*. Jan 2017)
- KISELYOVÁ Miriama.: *EU Singapore Investment Protection Agreement in the light of the Opinion 1/17*. In *Czech Yearbook of Public & Private International Law (Vol.10) – 2019*
- KISELYOVÁ Miriama.: *The Komstroy Judgment and its possible implications*. In *Czech Yearbook of Public & Private International Law (Vol.12) – 2021*
- LAMM Carolyn B., GREENWALD Brody K., et al., *'From World Duty Free to MetalTech: A Review of International Investment Treaty Arbitration Cases Involving Allegations of Corruption'*. In KINNEAR Meg and MCLACHLAN Campbell (eds). *ICSID Review - Foreign Investment Law Journal*, (Oxford University Press 2014, Volume 29 Issue 2)
- Dr. MARTINKUTE Inga: *Right to Regulate in the Public Interest: Treaty Practice*. Jus Mundi 6/2022. Dostupné na <https://jusmundi.com/en/document/wiki/en-right-to-regulate-in-the-public-interest>
- NICA Andrea. *'Case Note on the Decision of the Swiss Federal Tribunal in Clorox v. Venezuela'*. In SCHERER Matthias (ed), *ASA Bulletin* (Kluwer Law International 2020, Volume 38 Issue 4)
- OBERSTEINER Thomas, *'Provisional Measures under ICSID Rules: The Power of Tribunals to Interfere with Domestic Criminal Proceedings'*. In SCHERER Maxi (ed), *Journal of International Arbitration*, (Kluwer Law International 2020, Volume 37 Issue 5)
- PAUKER Saar A. and WINSTON Benny, *'The Concept of (In)admissibility in Investment Treaty Arbitration: Limited Yet Indispensable'*, in KINNEAR Meg and MCLACHLAN Campbell (eds). *ICSID Review - Foreign Investment Law Journal*, (Oxford University Press 2021, Volume 36 Issue 1)
- RIPINSKY S with WILLIAMS K. *Damages in International Investment Law* (BIICL, 2008) *Case summary ADC Affiliate Limited and ADC & ADMC Management Limited v The Republic of Hungary*. Dostupné na

https://www.biicl.org/files/3911_2006_adc_v_hungary.pdf

- SUR Sujoy. *UNCITRAL tribunal dismisses claims of German aircraft leasing company against the Czech Republic while upholding its jurisdiction over the intra-EU claim*. Dostupné na <https://www.iisd.org/itn/en/2020/10/05/uncitral-tribunal-dismisses-claims-of-german-aircraft-leasing-company-against-the-czech-republic-while-upholding-its-jurisdiction-over-the-intra-eu-claim/>
- SVOBODA Ondřej. „Dohoda o ukončení platnosti dohod o ochraně investic v EU: Problém konečně vyřešen?“, *Právní rozhledy*, roč. 29, č. 1, 2021;
- SVOBODA Ondřej, „Nová vzorová dohoda ČR o podpoře a ochraně investic: Progresivní, nebo konzervativní?“, *Právní rozhledy*, roč. 25, č. 21, 2017;
- SVOBODA Ondřej, KUNSTÝŘ Jan, The Curious Case of the Czech Model Bilateral Investment Treaty,“ *Manchester Journal of International Economic Law*, vol. 17, no. 3, 2020;
- TOPCAN Utku. *Abuse of the Right to Access ICSID Arbitration*. In *ICSID Review*, Vol. 29, No. 3 (2014),
- UCHKUNOVA Inna and TEMNIKOV Oleg, 'Toss out the Baby and Put the Water to Bed: On MFN Clauses and the Significance of Treaty Interpretation'. In KINNEAR Meg and MCLACHLAN Campbell (eds). *ICSID Review - Foreign Investment Law Journal* (Oxford University Press 2015, Volume 30 Issue 2)
- WIŚNIEWSKI Cezary and GÓRSKA Olga: A Need for Preventive Investment Protection? <http://arbitrationblog.kluwerarbitration.com/author/cezarywisniewski/>
- VERRILL Charles Owen, JR: Introductory note to the International Centre for Settlement of Investment Disputes: AES Summit Generation Ltd. v. Republic of Hungary. [September 23, 2010] +Cite as 50 ILM 181 (2011). Dostupné na https://scholarship.law.duke.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=3099&context=faculty_scholarship

Odborné články Investment Arbitration Reporter:

- BALCERZAK Filip And PETERSON Luke Eric: Newly-obtained arbitral rulings offer window into first-documented UNCITRAL investment treaty claim: Saar Papier v. Poland. 29. 1. 2014. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/newly-obtained-arbitral-rulings-offer-window-into-first-documented-uncitral-investment-treaty-claim-saar-papier-v-poland/>

- BOHMER Lisa: Breaking: Czech Republic prevails in arbitration disputes with former senator. IAREporter 12.5.2020. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/breaking-czech-republic-prevails-in-arbitration-disputes-with-former-senator/>
- BOHMER Lisa: Swiss court dismisses set-aside application after finding no failure to comply with the EU's bit termination agreement. IAREporter 17.12.2020. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/swiss-court-dismisses-set-aside-application-after-finding-no-failure-to-comply-with-the-eus-bit-termination-agreement/>
- BOHMER Lisa: French outdoor advertising company makes good on earlier threat to initiate treaty-based arbitration against the Czech Republic. IAREporter 16. 9. 2020. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/french-outdoor-advertising-company-makes-good-on-earlier-threat-to-initiate-treaty-based-arbitration-against-the-czech-republic/>
- BOHMER Lisa: 44 renewables investors initiate ECT arbitration against Romania. IAREporter 18.9.2020. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/44-renewables-investors-initiate-ect-arbitration-against-romania/>
- BOHMER Lisa: Romania is hit with another treaty-based arbitration, arising out of its regime for restitution of assets taken during the communist era. IAREporter 26. 2. 2020. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/romania-is-hit-with-another-treaty-based-arbitration-arising-out-of-its-regime-for-restitution-of-assets-abusively-taken-during-the-communist-era/>
- BOHMER Lisa: Analysis: First investor-state tribunal to dismiss case based on intra-eu objection finds that EU law applies to its jurisdiction (in a non-icsid case seated in the EU) and prevails over the ECT. 22. 6. 2022. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/analysis-first-investor-state-tribunal-to-dismiss-case-based-on-intra-eu-objection-finds-that-eu-law-applies-to-its-jurisdiction-in-a-non-icsid-case-seated-in-the-eu-and-prevails-over-the-ect/>
- BOHMER Lisa And PETERSON Luke Eric: Looking back: in Nagel v. Czech Republic, arbitrators considered that the existence of an investment should be examined together with the merits, and held that a cooperation agreement was not an investment. IAREporter 19. 3. 2018. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/looking-back-in-nagel-v-czech-republic-arbitrators-considered-that-the-existence-of-an-investment-should-be-examined-together-with-the-merits-and-held-that-a-cooperation-agreement-was-not-an-inves/>

- BOHMER Lisa: US oil & gas company lodges ICSID claim against slovakia. IAREporter 22. 10. 2021. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/us-oil-gas-company-lodges-icsid-claim-against-slovakia/>
- BOHMER Lisa: Looking back (1 of 3): in CME and Lauder cases, two different uncitral tribunals upheld jurisdiction over Czech media dispute despite parallel proceedings. IAREporter 10. 4. 2019. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/looking-back-1-of-3-in-cme-and-lauder-two-different-uncitral-tribunals-upheld-jurisdiction-over-czech-media-dispute-despite-parallel-proceedings/>
- BOHMER Lisa: Analysis: ICSID tribunal finds that requests for payments to Prague city district were arbitrary and in violation of fet, but it declines to award damages; remaining claims are dismissed. IAREporter 8. 11. 2021. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/analysis-icsid-tribunal-finds-that-requests-for-payments-to-prague-city-district-were-arbitrary-and-in-violation-of-fet-but-it-declines-to-award-any-damages-remaining-claims-are-dismissed/>
- BOHMER Lisa [Updated] Poland round-up: adoption of media law could give rise to treaty arbitration, a helicopter dispute is settled, and a tribunal is reconstituted. IAREporter 5. 1. 2018. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/poland-round-up-a-flood-of-notice-lodged-by-investors-in-wind-energy-sector-possible-arbitration-over-cancelled-airbus-contract-also-looms/>
- BOHMER Lisa: Central European state claims that it has prevailed on jurisdiction in under-the-radar ECT arbitration. IAREporter 7. 10. 2021. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/central-european-state-claims-that-it-has-prevailed-on-jurisdiction-in-under-the-radar-ect-arbitration/>
- BOHMER Lisa: Uncovered: In newly-unearthed uncitral award against Poland, Levy-chaired tribunal finds tax measure in breach of BIT. IAREporter 4. 3. 2021. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/uncovered-in-newly-unearthed-uncitral-award-against-poland-levy-chaired-tribunal-finds-tax-measure-in-breach-of-bit/>
- BOHMER Lisa: CJEU decides that an ad hoc arbitration agreement identical to the investor-state arbitration clause of an intra-eu treaty is incompatible with EU law. IAREporter 26. 10. 2021. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/breaking-cjeu-decides-that-an-ad-hoc-arbitration-agreement-identical-to-the-investor-state-arbitration-clause-of-an-intra-eu-treaty-is-incompatible-with-eu-law/>

- BOHMER Lisa: Poland prevails in treaty-based dispute over historic military barracks in the city of Warsaw. IAREporter 1. 5. 2020. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/poland-prevails-in-treaty-based-dispute-over-historic-military-barracks-in-the-city-of-warsaw/>
- BOHMER Lisa: ICSID tribunal dismisses real estate claim against Romania. IAREporter 17. 3. 2022. Dostupné na: <https://www.iareporter.com/articles/icsid-tribunal-dismisses-real-estate-claim-against-romania/>
- BOHMER Lisa: After a year of sparring over confidentiality, full details of miner's legal arguments finally surface in \$4.4 billion claim against Romania. IAREporter 17. 7. 2018. Dostupné na: <https://www.iareporter.com/articles/after-a-year-of-sparring-over-confidentiality-full-details-of-miners-legal-arguments-finally-surface-in-4-4-billion-claim-against-romania/>
- BOHMER Lisa: ICSID tribunal admits UNESCO classification of mining site into the record. IAREporter 29. 10. 2021. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/icsid-tribunal-admits-unesco-classification-of-mining-site-into-the-record/>
- BOHMER Lisa: Austrian petrochemical company initiates ICSID arbitration against Romania. IAREporter 10. 7. 2019. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/austrian-petrochemical-company-initiates-icsid-arbitration-against-romania/>
- BOHMER Lisa: Three are in place to hear dispute over Romanian oil refinery. IAREporter 18. 2. 2020. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/three-are-in-place-to-hear-dispute-over-romanian-oil-refinery/>
- BOHMER Lisa: Analysis: in second Micula v. Romania award, arbitrators decide that romania did not fail to rein in illegal black market for alcoholic beverages. IAREporter 9. 3. 2020. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/analysis-in-second-micula-v-romania-award-arbitrators-decide-that-romania-did-not-fail-to-rein-in-illegal-black-market-for-alcoholic-beverages/>
- BOHMER Lisa: ICSID ad hoc committee dismisses investors' bid to annul second Micula v. Romania award. IAREporter 5. 1. 2022. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/icsid-ad-hoc-committee-dismisses-investors-bid-to-annul-second-micula-v-romania-award/>
- BOHMER Lisa: Paris court sets aside gambling award against Poland, finding that the tribunal lacked jurisdiction due to the intra-eu nature of the dispute. IAREporter 20. 4.

2022. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/paris-court-sets-aside-gambling-award-against-poland-finding-that-the-tribunal-lacked-jurisdiction-due-to-the-intra-eu-nature-of-the-dispute/>

- BOHMER Lisa: Analysis: Brussels court sets aside award against Poland after deciding that UNCITRAL tribunal acted as appeals court in denial of justice ruling. IAREporter 9. 3. 2022. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/analysis-brussels-court-sets-aside-award-against-poland-after-deciding-that-uncitral-tribunal-acted-as-appeals-court-in-denial-of-justice-ruling/>
- BOHMER Lisa: Poland announces that UNCITRAL tribunal has dismissed bulk of compensation claim in mining arbitration. IAREporter 3. 1. 2022. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/poland-announces-that-uncitral-tribunal-has-dismissed-bulk-of-compensation-claim-in-mining-arbitration/>
- BOHMER Lisa: ICSID tribunal dismisses denial of justice claim in hotel dispute with Hungary. IAREporter 20. 4. 2021. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/icsid-tribunal-dismisses-denial-of-justice-claim-in-hotel-dispute-with-hungary/>
- BOHMER Lisa: Hungary is facing BIT claim by British waste management investor. IAREporter 24. 12. 2021. Dostupné v <https://www.iareporter.com/articles/hungary-is-facing-bit-claim-by-british-waste-management-investor/>
- BOHMER Lisa: Magyar Farming v. Hungary tribunal awards compensation of eur 7 million to UK-based investor. IAREporter 13. 11. 2019. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/magyar-farming-v-hungary-tribunal-awards-compensation-of-eur-7-million-to-uk-based-investor/>
- BOHMER Lisa: Romania round-up: Two under-the-radar BIT tribunals, claimant in ICSID dispute decries UNESCO classification, and newly-uncovered ICC arbitrations. IAREporter 4. 8. 2021. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/romania-round-up-with-tribunals-in-place-more-details-emerge-about-under-the-radar-bit-arbitrations-claimant-in-icsid-dispute-decries-unesco-classification-and-two-newly-discovered-icc-arbitration/>
- BOHMER Lisa: Poland is facing under-the-radar treaty arbitration, with a tribunal already in place. IAREporter 22. 7. 2021. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/poland-is-facing-under-the-radar-treaty-arbitration-with-a-tribunal-already-in-place/>

- BONNITCHA Jonathan and PETERSON Luke Eric - Poland reaches settlement in one long running investment treaty arbitration, but a final award looms in another proceeding. IAREporter 19. 8. 2011. Dostupné na: <https://www.iareporter.com/articles/poland-reaches-settlement-in-one-long-running-investment-treaty-arbitration-but-a-final-award-looms-in-another-proceeding/>
- BRAUN Johanna: Uncovered: Award in poppy seed financing case reveals why arbitrators dismissed intra-eu objection in a dispute featuring the very treaty that underlies the CJEU's achmea decision; tribunal majority upheld illegality objection. IAREporter 11. 6. 2021. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/uncovered-award-in-poppy-seed-financing-case-reveals-why-arbitrators-dismissed-intra-eu-objection-in-a-dispute-featuring-the-very-treaty-that-underlies-the-cjeus-achmea-decision-tribunal-ma/>
- DAHLQUIST Joel And PETERSON Luke Eric: Frustration of investor's intra-eu water export scheme leads to notice of investment treaty breach. IAREporter 2. 8. 2016. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/frustration-of-investors-intra-eu-water-export-scheme-leads-to-notice-of-investment-treaty-breach/>
- DAHLQUIST Joel and PETERSON Luke Eric: In new interim measures ruling, arbitrators decline to order state to drop pursuit of domestic extradition proceedings; tribunal presses claimants to reveal more about who lies behind them, but rejects security for costs request. IAREporter 19. 9. 2019. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/in-new-interim-measures-ruling-arbitrators-decline-to-order-state-to-drop-pursuit-of-domestic-extradition-proceedings-tribunal-presses-claimants-to-reveal-more-about-who-lies-behind-them-but-reject/>
- DAHLQUIST Joel: In newly-disclosed UNCITRAL award, German investor's ("ECE") failed corruption allegations directed at Czech Republic come to light. IAREporter 29. 4. 2015. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/in-newly-disclosed-uncitral-award-german-investors-failed-corruption-allegations-directed-at-czech-republic-come-to-light/>
- DAHLQUIST Joel: Breaking: Svea Court of Appeal upholds (most of) intra-eu award against Poland, finding that state's Achmea-related objections are time-barred. IAREporter 22. 2. 2019. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/breaking-svea-court-of-appeal-upholds-most-of-intra-eu-award-against-poland-finding-that-states-achmea-related-objections-are-time-barred/>

- DAHLQUIST Joel: Australian mining company warns of BIT and ECT arbitration against Poland, citing environmental delays [updated with more details]. IAREporter 11. 2. 2019. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/australian-mining-company-lodges-bit-arbitration-against-poland-citing-environmental-delays/>
- DJANIC Vladislav: Looking back (1 of 2): CSOB v. Slovakia arbitrators see a unique basis for jurisdiction, as bit that had not entered into force is incorporated into parties' contract. IAREporter 28. 9. 2018. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/looking-back-1-of-2-csob-v-slovakia-arbitrators-see-a-unique-basis-for-jurisdiction-as-bit-that-had-not-entered-into-force-is-incorporated-into-parties-contract/>
- DJANIC Vladislav: Analysis: Tribunal majority in Muszynianka v. Slovakia applied proportionality analysis to find that Slovakia's constitutional amendment on water resources did not breach the Poland-Slovakia bit; all three arbitrators found fault with certain administrative delays, but damages claim foundered due to lack of causation. IAREporter 30. 10. 2020. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/analysis-tribunal-majority-in-muszynianka-v-slovakia-applied-proportionality-analysis-to-find-that-slovakias-constitutional-amendment-on-water-resources-did-not-breach-the-poland-slovakia-b/>
- DJANIC Vladislav: Romania defeats BIT claim worth upwards of EUR 300 million. IAREporter 3. 2. 2020. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/romania-defeats-bit-claim-worth-upwards-of-eur-300-million/>
- DJANIC Vladislav: European Commission lodges CJEU claim against the UK over enforcement of Micula award. 10. 2. 2022. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/european-commission-lodges-cjeu-claim-against-the-uk-over-enforcement-of-micula-award/>
- ECHEVERRI Javier: Looking back: In Noble Ventures v. Romania, an early ICSID tribunal adopted an expansive interpretation of an umbrella clause in the US-Romania BIT, but ultimately rejected the case on the merits. IAREporter 4. 3 2020. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/looking-back-in-noble-ventures-v-romania-an-early-icsid-tribunal-adopted-an-expansive-interpretation-of-an-umbrella-clause-in-the-us-romania-bit-but-ultimately-rejected-the-case-on-the-merits/>
- ECHEVERRI Javier: Looking back: In Julian Crespo v. Poland, ICC tribunal offered an early analysis of the arbitrators' power to order security for costs; on the merits, a majority found the state liable for a breach of the Poland-Spain BIT, but declined to

- award any damages. IAREporter 12. 6. 2020. Dostupné v <https://www.iareporter.com/articles/looking-back-in-julian-crespo-v-poland-icc-tribunal-offered-an-early-analysis-of-the-arbitrators-power-to-order-security-for-costs-on-the-merits-a-majority-found-the-state-liable-for-a-b/>
- HEPBURN Jarrod And PETERSON Luke Eric: Slovakia round-up: tribunals in place for steel plant and (new) health insurance disputes; assets frozen in luxembourg in bid to collect on 2012 award. IAREporter 12. 6. 2013. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/slovakia-round-up-tribunals-in-place-for-steel-plant-and-new-health-insurance-disputes-assets-frozen-in-luxembourg-in-bid-to-collect-on-2012-award/>
 - HEPBURN Jarrod And PETERSON Luke Eric: In hitherto unpublished ruling, Greenwood/Stern tribunal reject plea that intra-eu bit was implicitly terminated under VCLT due to EU accession. IAREporter 2. 4. 2015. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/in-hitherto-unpublished-ruling-greenwoodstern-tribunal-reject-plea-that-intra-eu-bit-was-implicitly-terminated-under-vclt-due-to-eu-accession/>
 - HEPBURN Jarrod: Long-confidential intra-eu bit award (Invesmart v. Czech Republic) details escape from liability for denial of state aid to bank during EU accession process. IAREporter 10. 2. 2015. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/long-confidential-intra-eu-bit-award-details-escape-from-liability-for-denial-of-state-aid-to-bank-during-eu-accession-process/>
 - HEPBURN Jarrod: After Swiss consortium (Konsortium Oeconomicus) failed to disclose its members, UNCITRAL BIT tribunal held consortium's representatives personally liable to reimburse Czech Republic's costs. IAREporter 24. 2. 2015. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/after-swiss-consortium-failed-to-disclose-its-members-uncitral-bit-tribunal-held-consortiums-representatives-personally-liable-to-reimburse-states-costs/>
 - HEPBURN Jarrod: In now-public Rupert Binder v. Czech Republic award, tribunal's vacated – and then reinstated – jurisdiction was exercised so as to find no breaches of treaty. IAREporter 24. 2. 2015. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/in-now-public-rupert-binder-v-czech-republic-award-tribunals-vacated-and-then-reinstated-jurisdiction-was-exercised-so-as-to-find-no-breaches-of-treaty/>
 - HEPBURN Jarrod: In finally-released EMV v Czech Republic awards, arbitrators found jurisdiction under narrow arbitration clause, but found no expropriation of

- media investment. IAREporter 27. 3. 2015. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/in-finally-released-emv-v-czech-republic-awards-arbitrators-found-jurisdiction-under-narrow-arbitration-clause-but-found-no-expropriation-of-media-investment/>
- HEPBURN Jarrod: Previously-undisclosed Vocklinghaus v. Czech Republic award is released, shedding light on reasons for €3 million costs order against investor. IAREporter 24. 2. 2015. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/previously-undisclosed-vocklinghaus-v-czech-republic-award-is-released-shedding-light-on-reasons-for-e3-million-costs-order-against-investor/>
 - HEPBURN Jarrod And BOHMER Lisa: Newly-surfaced A11Y v. Czech Republic decisions reveal Fortier-chaired tribunal’s reasoning on unusual umbrella clause, cooling-off periods and veil-piercing – as well as tribunal disagreements on application of MFN and objective criteria for investment. IAREporter 26. 7. 2018. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/newly-surfaced-decisions-reveal-fortier-chaired-tribunals-reasoning-on-unusual-umbrella-clause-cooling-off-periods-and-veil-piercing-as-well-as-tribunal-disagreements-on-application-of-mfn-and-ob/>
 - HEPBURN Jarrod: UNCITRAL tribunal imposes costs order on investor following withdrawal of BIT claim six weeks after filing. IAREporter 15. 1. 2015. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/uncitral-tribunal-imposes-costs-order-on-investor-following-withdrawal-of-bit-claim-six-weeks-after-filing/>
 - HEPBURN Jarrod: Czech Republic defeats UK bit claims over alleged failings in 2008 privatisation process; Griffith/Volterra/Crawford consider umbrella clause and MFN arguments. IAREporter 2. 3. 2017. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/czech-republic-defeats-uk-bit-claims-over-alleged-failings-in-2008-privatisation-process-griffithvolterracrawford-consider-umbrella-clause-and-mfn-arguments/>
 - HEPBURN Jarrod: Poland releases a new – less redacted – version of award from dispute with French pharma companies; MFN can’t broaden investment treaty’s arbitration clause. IAREporter 24. 10. 2013. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/poland-releases-a-new-less-redacted-version-of-award-from-dispute-with-french-pharma-companies-mfn-cant-broaden-investment-treatys-arbitration-clause/>
 - HEPBURN Jarrod: Sekolec-chaired tribunal sees no investment treaty breach in relation to seizure of investor shares during criminal proceedings. IAREporter 2. 8.

2016. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/sekolec-chaired-tribunal-sees-no-investment-treaty-breach-in-relation-to-seizure-of-investor-shares-during-criminal-proceedings/>

- HEPBURN Jarrod And PETERSON Luke Eric: Poland update: Government grappling with at least five treaty disputes; arbitrators rule on participation of counsel in ICSID case. IAREporter 9. 8. 2013. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/poland-update-government-grappling-with-at-least-five-treaty-disputes-arbitrators-rule-on-participation-of-counsel-in-icsid-case/>
- HEPBURN Jarrod: Poland claims round-up: at least a dozen investment treaty arbitrations. IAREporter 29. 7. 2015. Dostupné na: <https://www.iareporter.com/articles/poland-claims-round-up-at-least-a-dozen-investment-treaty-arbitrations/>
- HEPBURN Jarrod: Analysis: A deeper look at the holdings in the Busta v. Czech Republic and Anglia Auto Accessories v. Czech Republic arbitral awards. IAREporter 16. 3. 2017. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/analysis-a-deeper-look-at-the-holdings-in-the-busta-v-czech-republic-and-anglia-auto-accessories-v-czech-republic-arbitral-awards/>
- HEPBURN Jarrod: Poland claims round-up: at least a dozen investment treaty arbitrations. IAREporter 29. 7. 2015. Dostupné na: <https://www.iareporter.com/articles/poland-claims-round-up-at-least-a-dozen-investment-treaty-arbitrations/>
- HEPBURN Jarrod: Investigation: Poland held liable for bit breach in never-published award in Ingo Lutz Schaper v. Poland case over heavy-handed enforcement of customs laws. IAREporter 12. 6. 2019. Dostupné na: <https://www.iareporter.com/articles/investigation-poland-held-liable-for-bit-breach-in-never-published-award-over-heavy-handed-enforcement-of-customs-laws/>
- HEPBURN Jarrod: Looking back: Eureka v. Poland case triggered early debates over role of domestic law in investment arbitration, and grappled with contract-treaty distinction. IAREporter 27. 2. 2017. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/looking-back-eureka-v-poland-case-triggered-early-debates-over-role-of-domestic-law-in-investment-arbitration-and-grappled-with-contract-treaty-distinction/>
- HEPBURN Jarrod: Looking back: Long confidential decisions in second Saar Papier v. Poland case reveal how a new tribunal reckoned with res judicata effects of awards

- rendered in first bit proceeding. IAREporter 14. 5. 2019. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/long-confidential-decisions-in-second-saar-papier-v-poland-case-reveal-how-a-new-tribunal-reckoned-with-res-judicata-effects-of-awards-rendered-in-first-bit-proceeding/>
- HEPBURN Jarrod: Poland held liable for denial of justice directed at affiliate of Elliott hedge fund in newly-surfaced UNCITRAL investment treaty award. IAREporter 11. 1. 2021. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/poland-held-liable-for-denial-of-justice-directed-at-u-s-investor-in-newly-surfaced-uncitral-investment-treaty-award/>
 - HEPBURN Jarrod: In upholding intra-eu Energy Charter award, Swiss court considers EU state aid issue, as well as umbrella clause reservation and tribunal's damages methodology. IAREporter 23. 10. 2015. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/in-upholding-intra-eu-energy-charter-award-swiss-court-considers-eu-state-aid-issue-as-well-as-umbrella-clause-reservation-and-tribunals-damages-methodology/>
 - CHARLOTIN Damien: ICSID ad hoc committee dismisses Hungary's bid to annul intra-eu farming award. IAREporter 17. 11. 2021. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/icsid-ad-hoc-committee-dismisses-hungarys-bid-to-annul-intra-eu-farming-award/>
 - CHARLOTIN Damien: In-depth: with publication of final award, tribunal's reasons for dismissing Eurogas & Belmont v Slovakia case come into focus. IAREporter 7. 9. 2017. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/in-depth-with-publication-of-final-award-tribunals-reasons-for-dismissing-eurogas-belmont-v-slovakia-case-come-into-focus/>
 - CHARLOTIN Damien: Two cases are discontinued at ICSID – against Slovakia and Lithuania – after failures to pay advances on costs. IAREporter 6. 11. 2019. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/two-cases-are-discontinued-at-icsid-against-slovakia-and-lithuania-after-failures-to-pay-advances-on-costs/>
 - CHARLOTIN Damien: Looking back: in Eastern Sugar v Czech Republic case, inconsistent regulation targeted at foreign investor leads to a breach of fair and equitable treatment standard. IAREporter 21. 10. 2017. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/looking-back-in-eastern-sugar-v-czech-republic-case-inconsistent-regulation-targeted-at-foreign-investor-leads-to-a-breach-of-fair-and-equitable-treatment-standard/>

- CHARLOTIN Damien: Looking back: Arbitrators in *Intertrade v. Czech Republic* delved into principles of attribution to the state – with the tribunal splitting on governmental authority analysis. IAREporter 30. 7. 2021. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/looking-back-arbitrators-in-intertrade-v-czech-republic-delved-into-principles-of-attribution-to-the-state-with-the-tribunal-splitting-on-governmental-authority-analysis/>
- CHARLOTIN Damien: Uncovered: UNCITRAL tribunal finds that sale of investment two years prior to lodging the arbitration deprived claimant of investor status; reservation of right to bring treaty claim is deemed to be irrelevant. IAREporter 22. 3. 2022. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/uncovered-uncitral-tribunal-finds-that-sale-of-the-investment-two-years-prior-to-lodging-the-arbitration-deprived-claimant-of-investor-status-reservation-of-right-to-bring-treaty-claim-is-deemed-to/>
- CHARLOTIN Damien and PETERSON Luke Eric: *Antaris v. Czech Republic* (part 1): arbitrators find that Czech solar levy is not eligible for Energy Charter Treaty “tax measure” carve-out. IAREporter 6. 7. 2018. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/antaris-v-czech-republic-part-1-arbitrators-that-czech-solar-levy-is-not-eligible-for-energy-charter-treaty-tax-measure-carve-out/>
- CHARLOTIN Damien: Looking back: (1 of 3) *Cargill v. Poland* uncitral award surfaces, and arbitrators are seen to reckon with various jurisdictional objections and the implications of amendments made to US-Poland investment treaty. IAREporter 21. 8. 2017. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/cargill-v-poland-1-of-3-uncitral-award-surfaces-and-arbitrators-are-seen-to-reckon-with-various-jurisdictional-objections-and-the-implications-of-amendments-made-to-u-s-poland-investment-treaty/>
- CHARLOTIN Damien: *Natland v. Czech republic* (part 1 of 2): Tribunal finds jurisdiction over claimants under three out of four treaties and declines to apply ECT’s tax carve-out to contested measure. IAREporter 26. 7. 2018. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/natland-v-czech-republic-part-1-of-2-tribunal-finds-jurisdiction-over-three-out-of-four-claimants-and-under-three-out-of-four-treaties-and-declines-to-apply-ects-tax-carve-out-to-conteste/>
- CHARLOTIN Damien: In now-surfaced *PL Holdings* merits award, restrictions on shareholder voting rights and a divestment order amount to expropriation; actions of Poland’s bank regulator are viewed through lens of proportionality. IAREporter 16. 10. 2017. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/in-now-surfaced-pl-holdings->

- [merits-award-restrictions-on-shareholder-voting-rights-and-a-divestment-order-amount-to-expropriation-actions-of-polands-bank-regulator-are-viewed-through-lens-o/](#)
- CHARLOTIN Damien: Natland v. Czech Republic (part 2 of 2): On the merits, tribunal finds stabilisation commitment in Czech legislation and breach of that commitment with introduction of solar levy. IAREporter 26. 7. 2018. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/natland-v-czech-republic-part-2-of-2-on-the-merits-tribunal-finds-stabilisation-commitment-in-czech-legislation-and-breach-of-that-commitment-with-introduction-of-solar-levy/>
 - CHARLOTIN Damien: Claimants once again fail to set aside treaty award in favour of Poland before french courts. IAREporter 31. 5. 2022. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/claimants-once-again-fail-to-set-aside-treaty-award-in-favour-of-poland-before-french-courts/>
 - CHARLOTIN Damien: Czech Republic is held liable in treaty dispute over enforcement of past arbitral decision. IAREporter 31. 5. 2022. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/czech-republic-is-held-liable-in-treaty-dispute-over-enforcement-of-past-arbitral-decision/>
 - CHARLOTIN Damien: Revealed: Tercier-chaired tribunal finds jurisdiction in intra-eu AMF v. Czech Republic case, but a majority dismisses the case on the merits; a parallel treaty-based case is discontinued. IAREporter 29. 5. 2020. Dostupné na: <https://www.iareporter.com/articles/revealed-tercier-chaired-tribunal-finds-jurisdiction-in-intra-eu-amf-v-czech-republic-case-but-a-majority-dismisses-the-case-on-the-merits-a-parallel-treaty-based-case-is-discontinued/>
 - CHARLOTIN Damien: Revealed: Czech Republic is awarded most of its costs in case dismissed based on breach of legality requirement. IAREporter 30. 6. 2022. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/revealed-czech-republic-is-awarded-most-of-its-costs-in-case-dismissed-based-on-breach-of-treaty-legality-requirement/>
 - CHARLOTIN Damien: Analysis: ICSID tribunal in LSG v. Romania dismisses intra-eu and multi-party objections; tribunal majority finds that radical changes to romania's renewable energy regime breached ECT. IAREporter 18. 7. 2022. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/analysis-icsid-tribunal-in-lsg-v-romania-dismisses-intra-eu-and-multi-party-objections-tribunal-majority-finds-that-radical-changes-to-romanias-renewable-energy-regime-breach-ect/>

- CHARLOTIN Damien: Newly-published decisions in Gavazzi v. Romania reveal ICSID tribunal's reasons for finding that commercial award qualifies as an investment, and for denying jurisdiction over counterclaims. IAREporter 28. 3. 2018. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/newly-published-award-in-gavazzi-v-romania-reveals-icsid-tribunals-reasons-for-finding-that-commercial-award-qualifies-as-an-investment-and-for-denying-jurisdiction-over-counterclaims/>
- CHARLOTIN Damien: Revealed: Decade-old awards reveal that Tercier-chaired tribunal upheld jurisdiction over a round-trip investment under the ECT, but ultimately dismissed claims for harassment and discrimination on the merits. IAREporter 2. 6. 2021. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/revealed-decade-old-awards-reveal-that-tercier-chaired-tribunal-upheld-jurisdiction-over-a-round-trip-investment-under-the-ect-but-ultimately-dismissed-claims-for-harassment-and-discrimination-on-th/>
- CHARLOTIN Damien: Analysis: Veeder-chaired tribunal finds that Austrian investors made prima facie claims, and rejects intra-eu objection. IAREporter 8. 9. 2020. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/analysis-veeder-chaired-tribunal-finds-that-austrian-investors-made-prima-facie-claims-and-rejects-intra-eu-objection/>
- CHARLOTIN Damien: ICSID tribunal rejects request to revise award in light of the ECJ's Achmea judgment. IAREporter 26. 2. 2020. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/icsid-tribunal-rejects-request-to-revise-award-in-light-of-the-ecjs-achmea-judgment/>
- CHARLOTIN Damien: UP and C.D. v. Hungary: on the merits, tribunal finds expropriation of the claimants' investment and awards 23 million eur plus interest. IAREporter 11. 10. 2018. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/up-and-cd-v-hungary-on-the-merits-tribunal-finds-expropriation-of-the-claimants-investment-and-awards-23-million-eur-plus-interest/>
- CHARLOTIN Damien: Uncovered: ICSID ad hoc committee rejected Hungary's bid to annul dismissal of intra-eu objection in food voucher dispute. IAREporter 6. 10. 2021. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/uncovered-icsid-ad-hoc-committee-rejected-hungarys-bid-to-annul-dismissal-of-intra-eu-objection-in-food-voucher-dispute/>
- CHARLOTIN Damien: Sodexo v. Hungary ad hoc committee lifted stay of enforcement, refused intervention of european commission, and confirmed that icsid awards and decisions are not confidential. IAREporter 11. 6. 2021. Dostupné na

- <https://www.iareporter.com/articles/sodexo-v-hungary-ad-hoc-committee-lifted-stay-of-enforcement-refused-intervention-of-european-commission-and-confirmed-that-icsid-awards-and-decisions-are-not-confidential/>
- CHARLOTIN Damien: Paris court of Appeal sets aside jurisdictional BIT award in Strabag v. Poland, on intra-eu grounds; argument based on alleged ad hoc arbitration agreement also fails. IAREporter 20. 8. 2022. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/paris-court-of-appeal-sets-aside-jurisdictional-bit-award-in-strabag-v-poland-on-intra-eu-grounds-argument-based-on-alleged-ad-hoc-arbitration-agreement-also-fails/>
 - Iareporter: Looking back: Tribunal in Phoenix v. Czech Republic declined jurisdiction after finding that the investment had not been made in good faith. IAREporter 12. 1. 2021. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/looking-back-tribunal-in-phoenix-v-czech-republic-declined-jurisdiction-after-finding-that-the-investment-had-not-been-made-in-good-faith/>
 - IAREporter : Jordanian investor Mazen Al Ramahi files investment treaty claim against Hungary. IAREporter 22. 12. 2017. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/jordanian-investor-files-investment-treaty-claim-against-hungary/>
 - IAREporter: Three are in place to hear real estate investors' bid to overturn unfavourable ICSID award. IAREporter 24. 5. 2022. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/three-are-in-place-to-hear-real-estate-investors-bid-to-overturn-unfavourable-icsid-award/>
 - IAREporter: Czech Republic: updates on six pending investment treaty arbitrations. IAREporter 1. 8. 2018. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/czech-republic-updates-on-six-pending-investment-treaty-arbitrations/>
 - IAREporter: Wind farm investor initiates ect arbitration against Romania. IAREporter 19. 5. 2020. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/wind-farm-investor-initiates-ect-arbitration-against-romania/>
 - IAREporter: Balkans round-up: an update on cases against Romania, Bosnia, Kosovo, and Albania. IAREporter 4. 3. 2021. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/balkans-round-up-an-update-on-cases-against-romania-bosnia-kosovo-and-albania/>

- IAREporter: Austrian wind farm investors lodge ICSID claim against Romania. IAREporter 1. 11. 2021. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/austrian-wind-farm-investors-lodge-icsid-claim-against-romania/>
- IAREporter: Romania requests interpretation of 2013 Micula award in light of ongoing US enforcement proceedings. IAREporter 7. 3. 2022. Dostupné na: <https://www.iareporter.com/articles/romania-requests-interpretation-of-2013-micula-award-in-light-of-ongoing-us-enforcement-proceedings/>
- IAREporter: UK investor lodges ECT claim against Romania. IAREporter 4. 4. 2022. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/uk-investor-lodges-ect-claim-against-romania/>
- IAREporter: [updated] Dutch real estate investor lodges ICSID claim against Romania. IAREporter 5. 6. 2022. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/dutch-real-estate-investor-lodges-icsid-claim-against-romania/>
- IA Reporter: Another renewable energy investor lodges ICSID arbitration against Romania. IAREporter 4. 5. 2022. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/another-renewable-energy-investor-lodges-icsid-arbitration-against-romania/>
- JOHNSON Lise: Arbitrators let UNCITRAL claim vs. Poland proceed despite investor's failure to comply with notice provision and cooling-off period. IAREporter 29. 6. 2015. <https://www.iareporter.com/articles/arbitrators-let-uncitral-claim-vs-poland-proceed-despite-investors-failure-to-comply-with-notice-provision-and-cooling-off-period/>
- KABRA Ridhi: Looking back: Saluka v. Czech Republic tribunal considered jurisdiction over counterclaims, and declined to hold claimant accountable for alleged misdeeds of parent company. IAREporter 3. 4. 2017. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/looking-back-saluka-v-czech-republic-tribunal-considered-jurisdiction-over-counterclaims-and-declined-to-hold-claimant-accountable-for-alleged-misdeeds-of-parent-company/>
- KABRA Ridhi: Nova Group v. Romania provisional measures order surfaces; arbitrators affirm power to enjoin criminal proceedings, but decline to do so. IAREporter 18. 10. 2017. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/nova-group-v-romania-provisional-measures-order-surfaces-arbitrators-affirm-power-to-enjoin-criminal-proceedings-but-decline-to-do-so/>

- PETERSON Luke Eric: Kaufmann-Kohler tribunal dismisses another intra-eu investment treaty claim against Slovak Republic; government has won four treaty claims to date, four more pending. IAREporter 3. 5. 2012. Dostupné na: <https://www.iareporter.com/articles/kaufmann-kohler-tribunal-dismisses-another-intra-eu-investment-treaty-claim-against-slovak-republic-government-has-won-four-treaty-claims-to-date-four-more-pending/>
- PETERSON Luke Eric: Newly-released arbitral award shows Slovak Republic did not thwart legitimate expectations of dutch investors in oostergetel case. IAREporter 29. 5. 2012. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/newly-released-arbitral-award-shows-slovak-republic-did-not-thwart-legitimate-expectations-of-dutch-investors-in-oostergetel-case/>
- PETERSON Luke Eric: Arbitral award surfaces in airline dispute under Austria-Slovakia bilateral investment treaty. IAREporter 26. 5. 2010. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/arbitral-award-surfaces-in-airline-dispute-under-austria-slovakia-bilateral-investment-treaty/>
- PETERSON Luke Eric: Majority of arbitral tribunal relies on home state government memo purporting to explain ambiguous Slovak investment treaty clause. IAREporter 1. 12. 2011. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/majority-of-arbitral-tribunal-relies-on-home-state-government-memo-purporting-to-explain-ambiguous-slovak-investment-treaty-clause/>
- PETERSON Luke Eric: Slovakia releases arbitral award pursuant to request; last-minute arbitrator challenge had delayed closing of Hicee case. IAREporter 1. 12. 2011. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/slovakia-releases-arbitral-award-pursuant-to-request-last-minute-arbitrator-challenge-had-delayed-closing-of-hicee-case/>
- PETERSON Luke Eric: Another claim against Slovakia fails, as arbitrators dismiss remainder of Euram AG's claims under Austria-Slovakia BIT. IAREporter 5. 6. 2014. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/another-claim-against-slovakia-fails-as-arbitrators-dismiss-remainder-of-euram-ag-s-claims-under-austria-slovakia-bit/>
- PETERSON Luke Eric: Romania prevails in \$132 million claim as UK investor, EDF (Services) Ltd., fails to prove allegations that prime minister's office requested a bribe. IAREporter 12. 10. 2009 Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/romania-prevails-in-132-million-claim-as-uk-investor-fails-to-prove-allegations-that-prime-ministers-office-requested-a-bribe/>

- PETERSON Luke Eric: New ICSID claims: gas investors file against new Slovak gov't; more claims for Equatorial Guinea and Turkmenistan. IAREporter 10. 4. 2012. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/new-icsid-claims-gas-investors-file-against-new-slovak-govt-more-claims-for-equatorial-guinea-and-turkmenistan/>
- PETERSON Luke Eric: Investigation: intervention by EU commission – and expression of doubts on enforceability – preceded investor's decision to drop intra-eu bit claim. IAREporter 21. 10. 2014. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/investigation-intervention-by-eu-commission-and-expression-of-doubts-on-enforceability-preceded-investors-decision-to-drop-intra-eu-bit-claim/>
- PETERSON Luke Eric: Cases closed: Mittal v. Czech Republic and Transglobal Petroleum v. Jordan. IAREporter 11. 5. 2009. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/cases-closed-mittal-v-czech-republic-and-transglobal-petroleum-v-jordan/>
- PETERSON Luke Eric: Paris court declines to set aside 2007 BIT award in Croat investor dispute with Czech Republic; we analyze tribunal's jurisdiction holdings from Pren Nreka case. IAREporter 1. 10. 2008. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/paris-court-declines-to-set-aside-confidential-2007-bit-award-in-croat-investor-dispute-with-czech-republic/>
- PETERSON Luke Eric: Czech Republic prevails in arbitration with Canadian investor who complained of Czech officialdom's handling of his dispute with local business partner. IAREporter 16. 12. 2010. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/czech-republic-prevails-in-arbitration-with-canadian-investor-who-complained-of-czech-officialdoms-handling-of-his-dispute-with-local-business-partner/>
- PETERSON Luke Eric: Water extraction claim dries up in absence of funds; claimant ordered to cover half of state's expenses in uncitral arbitration. IAREporter 16. 6. 2010. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/water-extraction-claim-dries-up-in-absence-of-funds-claimant-ordered-to-cover-half-of-states-expenses-in-uncitral-arbitration/>
- PETERSON Luke Eric: Czech Republic: Govt releases cache of BIT awards, strives to collect costs orders, and currently faces eleven pending treaty claims. IAREporter 24. 2. 2015. Dostupné na: <https://www.iareporter.com/articles/czech-republic-govt->

[releases-cache-of-bit-awards-strives-to-collect-costs-orders-and-currently-faces-eleven-pending-treaty-claims/](#)

- PETERSON Luke Eric: UNCITRAL BIT tribunal issues jurisdictional ruling in claims brought against Czech Republic by a Czech senator's Cypriot companies; dispute centers on permitting of video lottery terminals. IAREporter 10. 5. 2018. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/uncitral-bit-tribunal-issues-jurisdictional-ruling-in-claims-brought-against-czech-republic-by-a-czech-senators-cypriot-companies-dispute-centers-on-permitting-of-video-lottery-terminals/>
- PETERSON Luke Eric: In heretofore-confidential Traco v. Poland BIT award, Veeder-chaired tribunal canvases prescription, illegality, estoppel objections, and concurrent causation. IAREporter 19. 2. 2019. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/in-heretofore-confidential-traco-v-poland-bit-award-veeder-chaired-tribunal-canvases-prescription-illegality-estoppel-objections-and-concurrent-causation/>
- PETERSON Luke Eric: Poland prevails in face of claim under Norway investment treaty; Crawford-chaired tribunal analyzes attribution issues. IAREporter 23. 8. 2016. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/poland-prevails-in-face-of-claim-under-norway-investment-treaty-crawford-chaired-tribunal-analyzes-attribution-issues/>
- PETERSON Luke Eric and KABRA Ridhi: In newly-released award, majority reads us treaty's tax exception provision as foreclosing FET claims; arbitrators consider overlap of jurisdiction with double taxation treaty. IAREporter 26. 7. 2016. Dostupné v <https://www.iareporter.com/articles/in-newly-released-award-majority-reads-us-treatys-tax-exception-provision-as-foreclosing-fet-claims-arbitrators-consider-overlap-of-jurisdiction-with-double-taxation-treaty/>
- PETERSON Luke Eric: Indian investor wins UNCITRAL BIT claim against Poland, with tribunal finding by majority that acquisition of shareholding is enough to warrant BIT protection. 1. 11. 2016. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/indian-investor-wins-uncitral-bit-claim-against-poland-with-tribunal-finding-by-majority-that-acquisition-of-shareholding-is-enough-to-warrant-bit-protection/>
- PETERSON Luke Eric: Investigation: New details emerge about use of emergency arbitrators in investment treaty cases, including in Griffin v. Poland dispute. IAREporter 8. 10. 2015. Dostupné na

- <https://www.iareporter.com/articles/investigation-new-details-emerge-about-use-of-emergency-arbitrators-in-investment-treaty-cases/>
- PETERSON Luke Eric: Poland investment treaty claims round-up: an update on new claims, progress of ongoing cases, and enforcement/set-aside actions. IAREporter 16. 11. 2018. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/poland-investment-treaty-claims-round-up-an-update-on-new-claims-progress-of-ongoing-cases-and-enforcement-set-aside-actions/>
 - PETERSON Luke Eric: Poland round-up: a new award, a newly-identified tribunal, and other procedural updates on Polish cases – including a previously unknown judgment from set-aside proceedings. IAREporter 4. 2. 2021. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/poland-round-up-a-new-award-a-newly-identified-tribunal-and-other-procedural-updates-on-polish-cases-including-a-previously-unknown-judgment-from-set-aside-proceedings/>
 - PETERSON Luke Eric: Arbitrators reject Greek investor’s claims that Romanian tax enforcements and food safety inspections breached investment treaty; Romania must bear \$4 million of its legal costs. IAREporter 15. 12. 2011. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/arbitrators-reject-greek-investors-claims-that-romanian-tax-enforcements-and-food-safety-inspections-breached-investment-treaty-romania-must-bear-4-million-of-its-legal-costs/>
 - PETERSON Luke Eric: Arbitrators decline jurisdiction over Romania’s counter-claim against investor; counter-claims popping up in other icsid cases, particularly Ecuadorian oil disputes. IAREporter 15. 12. 2011. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/arbitrators-decline-jurisdiction-over-romania-s-counter-claim-against-investor-counter-claims-popping-up-in-other-icsid-cases-particularly-ecuadorian-oil-disputes/>
 - PETERSON Luke Eric: Former claimants in discontinued ICSID case seek enforcement of a new LCIA costs award against third-party funder Juridica. IAREporter 12. 9. 2013. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/former-claimants-in-discontinued-icsid-case-seek-enforcement-of-a-new-lcia-costs-award-against-third-party-funder-juridica/>
 - PETERSON Luke Eric: Awdi v. Romania case hinges on a contract promise by privatization agency and on handling of restitution of land to former pre-communist era owners. IAREporter 9. 3. 2015. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/awdi-v-romania-case-hinges-on-a-contract->

- [promise-by-privatization-agency-and-on-handling-of-restitution-of-land-to-former-pre-communist-era-owners/](#)
- PETERSON Luke Eric: Arbitrators dismiss claim against romania because investor failed to exhaust remedies or comply with a local litigation requirement in treaty. IAREporter 12. 9. 2013. Dostupné ne <https://www.iareporter.com/articles/arbitrators-dismiss-claim-against-romania-because-investor-failed-to-exhaust-remedies-or-comply-with-a-local-litigation-requirement-in-treaty/>
 - PETERSON Luke Eric: In unpublished ruling, arbitrators find that Swiss company’s ties to Switzerland are too tenuous to deserve protections of investment treaty; one-off cross-border purchase of receivables in Slovak Republic is not a protected “investment”. IAREporter 14. 4. 2011. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/in-unpublished-ruling-arbitrators-find-that-swiss-companys-ties-to-switzerland-are-too-tenuous-to-deserve-protections-of-investment-treaty-one-off-cross-border-purchase-of-receivables-in-sl/>
 - [PETERSON Luke Eric: Poland faces new headache, as us renewable energy investor warns of arbitration over wind farm contracts.](#) IAREporter 16. 10. 2017 . Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/poland-faces-new-headache-as-us-renewable-energy-investor-warns-of-arbitration-over-wind-farm-contracts/>
 - SIMPSON Katherine and PETERSON Luke Eric: Arbitrators see no deliberate “closing of eyes” by investors with respect to conduct by its local business partner (Minnotte & Lewis v. Poland). IAREporter 6. 6. 2014. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/arbitrators-see-no-deliberate-closing-of-eyes-by-investors-with-respect-to-conduct-by-its-local-business-partner-minnotte-lewis-v-poland/>
 - WILLIAMS Zoe: Romania faces new investment arbitration brought by Dutch investor. IAREporter 6. 7. 2016. Dostupné na: <https://www.iareporter.com/articles/romania-faces-new-investment-arbitration-brought-by-dutch-investor/>
 - WILLIAMS Zoe: Romania faces new intra-eu bit claim brought by Cypriot companies Bladon Enterprises Ltd and Germen Properties Ltd. IAREporter 24. 8. 2018. <https://www.iareporter.com/articles/romania-faces-new-intra-eu-bit-claim-brought-by-cypriot-companies/>
 - WILLIAMS Zoe: Czech Republic round-up: Swiss investor lodges arbitration at ICSID, as unrelated U.A.E. investor also threatens claim; various other arbitrations

- remain on foot. IAREporter 4. 5. 2017. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/czech-republic-round-up-swiss-investor-lodges-arbitration-at-icsid-as-unrelated-u-a-e-investor-also-threatens-claim-various-other-arbitrations-remain-on-foot/>
- WILLIAMS Zoe: Hungary sees new icsid arbitration claim from energy investors. IAREporter 21. 4. 2016. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/hungary-sees-new-icsid-arbitration-claim-from-energy-investors/>
 - WILLIAMS Zoe: UK investor's lost Hungarian farm lease leads to BIT arbitration. IAREporter, 3. 8. 2017. Dostupné na <https://www.iareporter.com/articles/uk-investors-lost-hungarian-farm-lease-leads-to-bit-arbitration/>

Tlačové správy, články z médií

- MF SR: Ukončenie arbitráže s U.S. Steel. 23.06.2014 Dostupné na: <https://www.mfsr.sk/sk/media/tlacove-spravy/ukoncenie-arbitraze-u-s-steel.html>
- Memorandum o porozumení uzavreté medzi SR a US Steel. 26. 3. 2013. Dostupné na https://www.vlada.gov.sk/data/files/3418_slovak-version-of-memorandum-of-understanding-signed-version.pdf
- MF ČR: Přehled arbitrážních sporů vedených proti České republice. Aktualizované dňa 15. 6. 2022 Dostupné na: <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/ochrana-financnich-zajmu/arbitraze/prehled-arbitraznich-sporu-vedenych-prot>
- MF ČR: Žádost o zahájení jednání o smírném řešení sporu od nizozemské společnosti Fynerdale Holdings B.V. 11. 11. 2015. Dostupné na <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/ochrana-financnich-zajmu/arbitraze/aktualni-informace/2015/zadost-o-zahajeni-jednani-o-smirnem-rese-23019>
- MF ČR: Stát zvítězil v mezinárodní investiční arbitráži o 2,4 mld. Kč. 30. 4. 2021. Dostupné na <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2021/stat-zvitezil-v-mezinarodni-investicni-a-41722>
- MF ČR: Žádost o zahájení jednání o smírném řešení sporu od dubajské společnosti Alcor Holdings Ltd. 21. 7. 2016. <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/ochrana-financnich-zajmu/arbitraze/aktualni-informace/2016/zadost-o-zahajeni-jednani-o-smirnem-rese-25655>
- MF ČR: Ministerstvo financí zvítězilo ve dvou arbitrážích, tribunál zamítl nároky podnikatele Fischera ve výši 10 miliard. 21. 7. 2016. Dostupné na:

<https://www.mfer.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2020/ministerstvo-financi-zvitezilo-ve-dvou-a-38447>

- Veronika Folentová: Slovensko vyhralo polmiliardový spor s Pentou o zákaze zisku zdravotných poisťovní. 19. júla 2019. Dostupné na <https://e.dennikn.sk/1531772/slovensko-vyhralo-polmiliardovy-spor-s-pentou-o-zakaze-zisku-zdravotnych-poisťovni/1579884>
- Frédéric Simon: Europe edging closer to withdrawal from Energy Charter Treaty. 17. 5. 2022. Dostupné na <https://www.euractiv.com/section/energy/news/europe-edging-closer-to-withdrawal-from-energy-charter-treaty/>
- Frédéric Simon: Poland drafts law to ‘terminate’ controversial Energy Charter Treaty. 2. 9. 2022. Dostupné na <https://www.euractiv.com/section/energy/news/poland-drafts-law-to-terminate-controversial-energy-charter-treaty/>
- Oznámenie austrálskej vlády k ECT, 27. 10. 2021. Dostupné na <https://www.info.dfat.gov.au/Info/Treaties/treaties.nsf/AllDocIDs/B5C43BB22EE8D60ACA256C8B0010A881>
- MF SR: Slovensko vyhralo medzinárodnú arbitráž o ložisko mastenca v Gemerskej Polome. 22. 8. 2017. Dostupné na <https://www.mfsr.sk/sk/media/tlacove-spravy/slovensko-vyhralo-medzinarodnu-arbitraz-lozisko-mastenca-gemerskej-polome.html>
- KUBÁTOVÁ Zuzana: Stát vyřadil Mittal z privatizace Vítkovic.iDNES.cz, 16. 3. 2005 Dostupné na: https://www.idnes.cz/ekonomika/podniky/stat-vyřadil-mittal-z-privatizacevitkovic.A050316_162630_ekoakcie_maf
- PIRNEROVÁ H.: Česko se dohodlo se společností Mittal, arbitráže končí. iDNES.cz, 10. 6. 2008. Dostupné n: https://www.idnes.cz/ekonomika/domaci/cesko-se-dohodlo-se-spolecnosti-mittal-arbitraze-konci.A080710_144135_ekonomika_pin
- SLONKOVÁ S. and HOLUB P.: Czechoslonor plans arbitration against Czech Rep. Aktuálne.cz, 13. 3. 2008. Dostupné na <https://zpravy.aktualne.cz/czechoslonor-plans-arbitration-against-czech-rep/r~i:article:523880/>
- Česko čeká arbitráž s norskou firmou o 241 milionů Kč. FInance.cz, 4. 6. 2006. Dostupné na <https://www.finance.cz/zpravy/finance/68443-euro-cesko-ceka-arbitraz-s-norskou-firmou-o-241-milionu-kc/>
- Jakub Svoboda: Česko už není snadným terčem v arbitrážích, dál ale brání miliardy. Novinky.cz. 23. 2. 2015 Dostupné na <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/cesko-uz-neni-snadnym-tercem-v-arbitrazich-dal-ale-brani-miliardy-280101>

Medzinárodná investičná arbitráž vo vybraných členských štátoch EÚ

Abstrakt

Táto dizertačná práca opisuje a analyzuje stav medzinárodných investičných arbitráží proti vybraným ČŠ EÚ: Slovenskej republika, Českej republike, Poľsku, Maďarsku a Rumunsku. Cieľom je získať prehľad o aktuálnom stave prebiehajúcich aj ukončených arbitráží, o pozadí sporu a jeho príčinách, žalovaných/zistených porušeníach BIT, žalovaných/pridelených odškodneniach a o výsledku sporu (vrátane zrušovacích konaní a prípadne konania pred SD EÚ), ako aj o zúžitkovaní skúseností z arbitráží v ďalšej praxi, či už rokovania BITs alebo v arbitrážach. Prvá kapitola stručne vysvetľuje, čo je medzinárodná arbitráž a krátko definuje vybrané arbitráže pravidlá. Ďalej kapitola vysvetľuje, čo sú medzinárodné investičné dohody, čo je ich účelom a aký majú zvyčajný obsah. Následne je krátko priblížený obsah moderných investičných dohôd. Kapitola ďalej stručne pripomína samotný prístupový proces SR do EÚ, analyzuje princíp prednosti práva EÚ nielen pred národným, ale aj medzinárodným právom, definuje argumentačnú líniu tzv. intra EU BIT námietky Slovenskej republiky v investičných arbitrážach, krátku analýzu rozsudku SD EÚ Achmea proti SR a jeho dôsledky vrátane ukončenie tzv. intra EU BITs. Na konci je len pre odlišenie uvedená pozícia Slovenskej republiky v konaní CETA 1/17 a tiež informácia o prebiehajúcich prácach na budúcej úprave cezhraničných investícií v EÚ. V tejto kapitole je tiež stručná zmienka o rozsudku Komstroy a ukončeníu procesu modernizácie ECT. V druhej (hlavnej) kapitole je chronologicky stručne opísaná a analyzovaná každá investičná arbitráž, podľa verejne dostupných informácií., a to postupne proti Slovenskej republike, Českej republike, Poľsku, Maďarsku a Rumunsku. Ide obsahovo o najširšiu kapitolu, ktorá pri všetkých verejne známych arbitrážach v dostupnej miere stručne približuje pozadie sporu, príslušnú investičnú dohodu a žalované/priznané ustanovenia, žalovanú/pridelenú kompenzáciu výsledok sporu a prípadné ďalšie preskúmanie arbitrážneho rozsudku v konaní ICSID o zrušení/v preskúmaní súdom/v konaní pred SD EÚ. V prípade, že ide o významnejší spor, arbitráž je hlbšie analyzovaná. V tretej - hodnotiacej kapitole sú jednotlivé arbitráže zadelené do kategórií podľa príčiny/pozadia sporu: (i) arbitráže zo zmeny legislatívy, (ii) arbitráže súvisiace so vstupom do EÚ, (iii) arbitráže s privatizačným pozadím a (iv) najširšia kategória - arbitráže z individuálnych rozhodnutí/úkonov – tu sú zaradené spory zo súdnych konaní (najmä konkurzy, zabavenie majetku, trestné stíhanie), rozhodnutí správnych orgánov (odňatie licencie, nevydanie licencie) a zo zmluvných nárokov (vypovedanie zmluvy, neuzavretie zmluvy). Nakoniec sú krátko opísané praktické skúsenosti ČŠ z arbitráží, a to k vypracovaniu model BITs, k rokovaniu BITs a prevencii a manažmentu sporov.

Kľúčové slová: medzinárodná investičná arbitráž, medzinárodná investičná dohoda, ISDS, BIT, regulačné právo štátov, intra EU námietka, Achmea v. Slovenská republika

International investment arbitraion in selected EU Member States

Abstract

This dissertation describes and analyzes the state of international investment arbitrations against selected EU Member States: the Slovak Republic, the Czech Republic, Poland, Hungary and Romania. The goal is to gain an overview of the current status of ongoing and completed arbitrations, the background of the dispute and its causes, BIT breach sued/found, compensations sued/awarded and the outcome of the dispute (including annulment proceedings and possibly proceedings before the CJ EU), as well as using the lessons learned in further practice, either in BIT negotiation or in arbitrations. The first chapter briefly explains what international arbitration is and briefly defines selected arbitration rules. Next, the chapter explains what international investment agreements are, what their purpose is and what their usual content is. Subsequently, the content of modern investment agreements is briefly described. The chapter further briefly recalls the accession process of the Slovak Republic to the EU, analyzes the principle of priority of EU law not only over national but also international law, defines the line of argumentation of the so-called intra EU BIT objections of the Slovak Republic in investment arbitrations, a brief analysis of the judgment of the CJ EU Achmea against the Slovak Republic and its consequences, including the termination of the so-called intra EU BITs. At the end is described the position of the Slovak Republic in the Opinion 1/17 proceedings (for the sake of differentiation) and also information on the ongoing work on the future regime of cross-border investments in the EU. This chapter also briefly mentions the Komstroy judgment and the completion of the ECT modernization process. In the second (main) chapter, each investment arbitration is chronologically briefly described and analyzed, according to publicly available information, successively against the Slovak Republic, the Czech Republic, Poland, Hungary and Romania. In terms of content, this is the broadest chapter, which, for all publicly known arbitrations, provides a brief overview of the background of the dispute, the relevant investment agreement and the defendant/awarded provisions, the defendant/awarded compensation, the result of the dispute and any further review of the arbitral award in the ICSID annulment/review by the court. /in proceedings before the SD EU. In the case of a more significant dispute, the arbitration is analyzed more deeply. In the third - evaluation chapter, individual arbitrations are divided into categories according to the cause/background of the dispute: (i) arbitrations from changes in legislation, (ii) arbitrations related to EU accession, (iii) arbitrations with a privatization background and (iv) the broadest category - arbitrations from individual decisions/actions – disputes from court proceedings (mainly

bankruptcies, freezing of assets, criminal prosecution), decisions of administrative authorities (revocation of license, non-issuance of license) and contractual claims (termination of contract, failure to conclude contract) are included here. Finally, the practical experience of the Member States in arbitrations is briefly described, namely the draft of model BITs, the negotiation of BITs and the prevention and management of disputes.

Keywords: international investment arbitration, international investment agreement, ISDS, BIT, right to regulate, intra-EU objection, *Achmea v. the Slovak Republic*,